

PALERMO / POMEMBNA AKCIJA PROTI ORGANIZIRANEMU KRIMINALU NA SICILIJ

Toto Riina v zaporu

Mafijskega bossa so preiskovalci zaman iskali celih deset let

UVODNIK

Politični vozli pa ostajajo

TOM MARC

Pomembna bitka je dobljena, vojna pa se nadaljuje in ji ni videti konca. Toda nedvomno je, da pomeni včerajšnja aretacija krvoločnega mafijskega bossa Totaja Riina pozitiven mejnik v boju države proti mafiji. Zadovoljstvo uradnih krogov je vsekakor upravičeno, triumfalizem pa ne. Vsaj iz dveh razlogov. Prvič, ker Riina ni bil več tako močan kot se pred letom ali dvema, saj je bila njegova oblast močno omajana prav znotraj mafije, kjer je v teku bitka med, lahko bi ga imenovali »zmernim krilom«, ki bi hotelo obnoviti »posredniško« vlogo organizacije, in ekstremiti iz Corleoneja, ki znajo probleme reševati samo z brutalnim razkazovanjem kriminalne moči.

Drugič, ker aretacija Riine verjetno ne bo veliko pripomogla k razvozljanju ključnega vprašanja boja proti mafiji, se pravi povezav med organiziranim kriminalom in politiko. In verjetno ni naključje, da se je Riinov položaj začel sibiiti od takrat, ko se je sklenil »postaviti na lastne noge« in se znebiti političnih sponzorjev, kot je pokazal umor Salva Lime.

Včerajšnji uspeh sil javnega reda pa je kljub temu pomemben. Če drugega ne, je pokazal, da se nekaj vendarle premika, da italijanska država »zavzema« (tudi v dejanjih, in ne samo v uradnih nagovorih in načelnih izjavah) novo, bolj odločno stališče v boju proti mafiji. Kot je dejal neki palermški sodnik, so Riino prijeli, ker so ga končno poiskali. Zdaj je treba nadaljevati.

PALERMO - Preiskovalci so zadali včeraj zelo hud udarec sicilski mafiji. Pri Palermu so namreč aretirali Totaja Riina, najbolj iskanega in trenutno najbrž najvplivnejšega mafijskega bossa, ki so ga zaman iskali celih 10 let.

Do aretacije je prislo včeraj zjutraj ob 8.30 na avtocestni obvoznici pri Palermu, prav pred motelom Agip. Njegov avto, na katerem se je vozil skupaj z neko drugo osebo, katere imena karabinjerji niso sporočili, je pravkar zavozil na avtocestni odsek proti Catanii, ko ga je ustavila patrulja karabinjerjev v civilu, ki je sumljivemu avtu sledila že iz mesta. Riina in njegov spremljevalec nista bila oborožena, pa tudi avto ni bil blindiran.

Najprej je pokazal ponarejeno voznisko dovoljenje, kasneje pa je priznal, da je Riina, nakar ni več spregovoril. Na kraj aretacije so takoj prihiteli številne karabinjerske patrulje, da bi preprečile morebitni poseg oboroženih mafijcev. Karabinjerji so mnenja, da Riine niso spremljali

drugi mafijski avti zato, da ne bi pritegnil pozornosti.

Na tiskovni konferenci, ki so jo sklicali karabinjerji po Riinovi aretaciji in ki so se je udeležili general Cancellieri, poveljnik karabinjerjev v Siciliji, državni pravdnik Caselli ter dva njegova pomočnika, so povedali, da aretacijo ne gre pripisati izjavam nekoga od sencev, temveč da gre za posledico preiskav v Piemontu.

Karabinjerji so ugotovili tudi, kje je bilo Riinovo skrivališče. Stanovanje, ki leži nekaj kilometrov od kraja so temeljito pregledali in preiskali, vendar o uspehu te preiskave niso hoteli nič povedati.

Riina sodi v zgodovino mafijske organizacije, je povedal na tiskovni konferenci general Cancellieri, njegova organizacija je nanese la nič koliko gorja prebivalcem Palerma, Siciliji, pa, zakaj ne, tudi vsej Italiji.

Totaja Riina so obsodili na prvem maksiprocusu, zanj pa so izdali kar kaksnih deset zapornih nalogov zaradi umorov, tihotapljenja mamil in združevanja v mafijske namene. Predzadnji zaporni nalog je zadeval umor demokristjanskega poslanca Salva Lime.

Novi palermški državni pravdnik Caselli je v zvezi z včerajšnjo operacijo karabinjerjev izrazil veliko zadovoljstvo in mnenje, da gre za pomembno, če že ne odločilno akcijo proti mafijski kupoli.

Mafijski boss Toto Riina v lisicah po aretaciji (Telefoto AP)

Kdo je Totò Riina, kako je postal eden najnevarnejših, če že ne najnevarnejši mafijec? Kako so ga iskali in včeraj aretirali? Kako ta dogodek komentirajo italijanski politiki in sodniki? Odgovore na ta vprašanja posredujemo na 5. strani.

KASACIJA / RAZSODBA OB PROCESU PAHOR

V Trstu preiskava o protislovenski klimi

RIM - Trzasko sodstvo naj uvede preiskavo, ki naj ugotovi, ali je razpoloženje v Trstu sovražno do pripadnikov slovenske manjšine in se posebej do profesorja Sama Pahorja. Tako je včeraj odločilo kasacijsko sodišče, ki je obravnavalo zahtevo odvetnikov Berdona in Skerka po pre-

mestitvi procesa proti profesorju Pahorju zaradi incidenta pred cerkvijo Sv. Antona novega iz Trsta na drugo sodišče.

Prvi kazenski odsek kasacijskega sodišča je obravnaval primer, ker je trzasko kazensko sodišče prvi dan procesa zoper Sama Pahorja zaradi in-

cidenta z dne 1. novembra lani, odredilo, da naj se o umestnosti nadaljevanja procesa v Trstu izreče kasacija. Na včerajšnji obravnavi v Rimu je javni tožilec nasprotoval zahtevi Pahorjevih zagovornikov, Berdon in Skerk pa sta z obsežno dokumentacijo dokazala, da je zahteva utemeljena. Pri tem sta spomnila predvsem na protiosimske manifestacije in na potuho, ki jo nacionalistom dajejo nekatere tukajšnje javne uprave.

Kasacijsko sodišče je razsodilo, naj se uvede preiskava o protislovenskem razpoloženju in sovravnosti do pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v Trstu. Pri tem je dejansko upoštevalo, da so razlogi za priziv resnični.

Odvetnika sta izrazila zadovoljstvo nad razsodbo in upata, da bo mogoče sedaj končno priti vsej zadevi do dna. Svoje zadovoljstvo je izreklo tudi pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti.

BIH / OSEM MRTVIH V SREDIŠČU MESTA

Krvav srbski napad na civiliste v Sarajevu

SARAJEVO - Srbska granata, ki je priletela v stari del mesta, kjer živi večina muslimansko prebivalstvo, je ubila 8 in huje ranila 19 Sarajevčanov, ki so v vrsti čakali na pitno vodo. Vec sreče pa je imelo približno stiriisto Sarajevčanov in prebivalcev BiH, med njimi tudi veliko slepih, ki so jih danes prepeljali iz mesta. Predstavnik ZN v mestu je dejal, da njihova organizacija pri evakuaciji ni sodelovala. Skozi srbske položaje se je končno prebil tudi konvoj ZN s približno 80 tonami človekoljubne pomoči za vas Zepa, ki je odrezana od sveta že od začetka agresije na BiH. Bosanski Srbi pod Karadžićevim vodstvom pa so sklenili, da bodo v tork na Palah sklicali skupščino tako imenovane Republike Srbske, ki naj se odloči o usodi sporazumov, sprejetih ta teden v Zenevi. V petek zvečer pa sta v Zagreb ponovno prispela mi-

rova posrednika Vance in Owen; o vsebini njunega obiska se ni nič znanega.

Zahod se pripravlja na morebitno vojaško posredovanje. Tako je Nato prvič v zgodovini pristal na delovanje tudi zunaj »svoje« vplivnega območja. V pismu, ki ga je generalni sekretar zahodne vojske zveze Manfred Woerner poslal v petek v ZN, je rečeno, da Nato ponuja letalsko pomoč Svetovni organizaciji, če bi se ta odločila za ostrejši režim prepovedi letenja nad Bosno. Nato bi vodil neposredne vojske operacije, je rečeno v pismu, vendar pa bi Združeni narodi lahko v katerem koli trenutku operacije zaustavili.

V Organizaciji združenih narodov se za zdaj še niso odločili, kako izvesti prepoved letenja nad Bosno. Britanci pa bodo v nedeljo proti jadranskemu morju poslali letalonosilko Ark Royal. Naloga te enote

bo zaščita britanskih vojakov v sestavi ZN, ki so že nameščeni v Bosni in so bili v zadnjem času večkrat tarča srbskih napadov. Če pa bi bilo njihovo poslanstvo v Bosni preveč ogroženo, bi jih omenjene enote lahko tudi evakuirale.

Predstavnik francoskega ministrstva za zunanje zadeve pa je povedal, da je francoska vlada dolocila osem pravnikov, ki bodo preučili možnosti za organiziranje mednarodnega sodišča za vojne zločine, ki bi sodilo storilcem kaznivih dejanj, storjenih med vojno v BiH. Nalog za delovanje komisije, ki jo vodi Pierre Truche, tožilec francoskega vrhovnega sodišča, ki je vodil tudi razpravo proti nacističnemu zločincu Barbieju, je dal francoski zunanji minister Roland Dumas po poprejšnjem posvetoivanju s kolegi v Evropski skupnosti. (Reuter)

Gradimo skupaj.

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Vlada odobrila osnutek o vplivih na okolje

Italijanska vlada je včeraj poleg drugih ukrepov odobrila tudi zakonski osnutek za ocenjevanje vpliva nekaterih razvojnih posegov in del na okolje. S tem se tudi Italija prilagaja ustreznim direktivam Evropske skupnosti, ki jih je doslej dosledno kršila.

stran 4

Kulturni krožek Istria praznuje deset let

Kulturni krožek Istria je pred kratkim praznoval desetletnico obstoja. Ob tej priložnosti je izdal zanimivo publikacijo s članki nekaterih uglednih razumnikov.

stran 4

Slovenec ravnatelj goriške enote SERT

Slovenski psihiater dr. Bernard Spazzapan je vodja zdravstvene enote SERT, ki se ukvarja z rehabilitacijo narkomanov in alkoholikov. O zdravljenju narkomanov je tekla beseda na včerajšnjem tržaškem posvetu.

stran 4

Italija odobrila srednjeročno zavarovanje izvoza v Slovenijo

Državna družba za zavarovanje izvoza SACE je te dni blokirala zavarovalni plafon 50 milijard lir, ki ga je bila že pred šestimi meseci odobrila za srednjeročno finansiranje italijanskega izvoza v Slovenijo. Prvo zavarovalno kritje v znesku 3,8 milijarde lir je SACE dodelila tržaskemu Leasestu za leasingsko pogodbo o dobavi italijanske tehnologije ajdovskemu Mlinotesu.

stran 10

RAS ukinja najuglednejši urad v Trstu

Zaradi krize nemške matične hiše, pod katero sodi tudi tržaška zavarovalna družba RAS, je le-ta prisiljena zapreti svojo najuglednejšo dejavnost v Trstu, in sicer upravo za posle s tujino. Še en zgodovinski gospodarski steber, ki zapušča Trst?

stran 6

Na Goriškem z optimizmom o predvpih

V slovenskih osnovnih šolah na Goriškem ob začetku predvpihov za naslednje šolsko leto gledajo na bodočnost z zmernim optimizmom. Nadaljnega osipa vpisov in z njim povezanega zapiranja razredov oz. združevanja šol ne pričakujejo, ker se je demografsko stanje ustalilo in ker je vse več staršev spoznalo prednosti, ki jih nudi slovenska šola.

stran 8

Napad na Irak »razburljiva igra«

Za ameriške pilote z letalonosilke Kitty Hawk je bil napad na prolelatske rakete baterije ob 32. vzporedniku »vellčasten sprehod«, ki ga ocenjujejo kot kako nogometno tekmo, ne da bi pomislili, da je njihov smrtonosni tovor moril ljudi.

stran 16

»Morje luči« za strpnost

CELOVEC

Kampanja za strpnost in proti sovraštvo do tujcev je včeraj zvečer na Koroskem dosegla svoj prvi višek. V treh koroskih mestih, v Celovcu, v Spittalu ob Dravi ter v Wolfsbergu se je proti večeru zbralo več tisoč ljudi z namenom, da bi na miren način izrazili svoj protest proti Haiderjevemu referendumu o tujcih ter naraščajočemu rasizmu v Avstriji in v Evropi.

Samo v Celovcu se je zbralo 3500 ljudi, ki so sledili pozivu koroske platforme »Ljudje proti sovraštvo do tujcev«, v kateri sodelujejo slovenski Korosci iz skoraj vseh političnih tabborov, mirovna in alternativna gibanja, ter verske skupnosti.

KOMENTAR

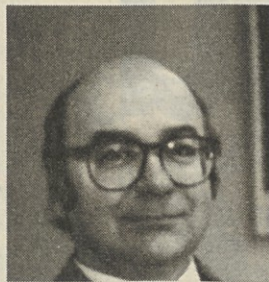
Dovolj je iger z železnico

MILE ČUK

Nedolgoživje igre brez meja, ki si jih je v preteklih mesecih s Slovenskimi železnicami privoščila država (vlada), se bodo očitno nadaljevale tudi v prihodnje. Se zdaj namrec ni jasno, kako bodo železnice (okrog 12.000 jih je) za december zagotovile place. Tudi tokrat so železnice, združeni v koordinaciji sindikatov, včeraj zagrozili s stavko. Vendar jim je zdaj očitno prekipelo, saj poglavitna zahteva niso place, ampak dokončna ureditev statusa in vloge Slovenskih železnic. Če takšnega dogovora z vlado ne bodo sklenili, napovedujejo za 29. januar splošno stavko. Skoraj istocasno je resorni minister Marjan Krajnc izjavil, da se ne vedo, kako bodo 19. januarja izplačali place, če jih država ne bo podprla z dodatnimi sredstvi. Vec kot skrb vzbujajoca pa je njegova ugotovitev, da je varnost v železniškem prometu že zdaj ogrožena. Razen tega na SZ nacrjujejo, da bodo s 1. marcem ukiniteli 77 vlakov v potniškem prometu, kasneje pa se dodatnih 200, kar je vec kot polovica vseh vlakov, ki dnevno peljejo po slovenskih tirih. Če odmislimo sprotno gašenje požarov, ko je železnice zaradi ignorantskega odnosa in stalne negotovosti v zvezi s placami prekipelo, država tudi po skoraj dveh letih samostojnosti ni storila pravzaprav ničesar, kar bi SZ potegnilo iz blata. Vlada je sicer formalno ustanovila novo javno podjetje in kot organ upravljanja postavila UO. Ob prvi priloznosti, ko si je ta odbor »držnil« predlagati podrazitev železniških storitev, kar je sicer v njegovi pristojnosti, pa je celotnemu vodstvu zagrozila z zametjavami. Takšno ukrepanje pri članom UO kmalu po tem, ko so imenovani, je tudi minister Krajnc ocenil kot »zalitev za strokovnjake, ki so v kratkem času predlagali vrsto ukrepov, ki jih vlada ni hotela niti uvrstiti na dnevni red.« Rezultat tega je tudi napovedani odstop predsednika PO SZ Jurija Pirsa. Neizpodbijno dejstvo je, da bo morala vlada zelo kmalu dokončno urediti status SZ; ce ne zaradi drugega, jo bo v to prisilila dejanska ogroženost varnosti železniškega prometa, ki je posledica drastičnega zmanjševanja investicijskih vlaganj v zadnjih letih. Upati je, da se bo agonija SZ koncala z uresničitvijo sanacijskega programa, ki je že zastavljen.

7

razlogov za

Mitja Rotovnik, direktor Cankarjevega doma

Nizja cena, večji obisk

Se vam zdi, da je potrebno gledališke predstave, ki jih med drugim (ko)producira tudi Cankarjev dom, tržiti, da je pomebno, če jih je moč dobro prodajati?

Moj temeljni odgovor je pritrdilen. Ob tem moram najprej povedati, da bi bil presrečen, če bi v Sloveniji obstajal Institut za kulturo, ki bi se ukvarjal z analizami. Osnovno vprašanje je, koliko ljudi v Sloveniji sploh hodi v gledališče. Po moji presoji gre za približno pet odstotkov. Nadalje, koliko jih hodi v gledališče redno (vsaj šestkrat na leto) in koliko neredno (enkrat do dvakrat). Kakšen je obisk v enem letu v vseh slovenskih gledališčih? Po mojih ocenah je okoli 75 odstoten. K te-

mu sodi ugotovitev, da obstoječe zmogljivosti dovoljujejo več ponovitev. Sprašujem se ali se izplača veliko delo (z ogromnim denarnim ter ustvarjalnim vložkom), potem pa predstava doživi le deset ali petnajst ponovitev. Zanima me še podatek, kakšne so sploh optimalne kapacitete vseh slovenskih gledališč. Pridal pa bi se dve pomebni izhodisci, brez katerih ne moremo govoriti o trženju: prvo je gledališka vzgoja, ki je zame ena najpomembnejših sestavin uspešnega trženja.

Drugo pa je ustvarjanje pravega ozračja za gledališče. Če se pridam stvari, kot so animacija, promocija, reklama...lahko sele začnem govoriti o trženju, za katerega mislim, da je nujno. V tem trenutku ze zaradi konkurence, saj ima Slovenija izjemno gledališko produkcijo. Vsaka hiša se mora truditi, da opozori nase, na svoje predstave. Nikoli ne smemo biti zadovoljni z doseženim številom obiskovalcev. Promocija je pomebna se posebno pri zahtevnejših predstavah. Najboljša reklama je prav gotovo dober glas o njej, ki se siri od ust do ust, da ti v določenem obdobju sploh ni potrebno vlagati v reklamo. Mi imamo dve taki predstavi. Res pa je, da obstaja distinkcija: predstave, ki

Sanje: s ceno vstopnice »pokriti« predstavo

ŽENJA LEILER

V nekako desetih profesionalnih gledališčih, na odrih Cankarjevega doma in v kopici manjših ustanov nastane vsako leto nad sedemdeset gledaliških predstav. Gledališče je nedvomno umetnost, ki potrebuje ogromne denarja. Tega v glavnem prispevamo davkoplačevalci (preko republiškega proračuna). Neposreden sponzorski prispevek gospodarstva je tudi zavoljo nevzpodbudne davčne zakonodaje majhen kos denarne torte. Umetnost prav gotovo ne more postati odvisna od logike ekonomskega jezika, kot je najbrž ne more a priori ignorirati. Tako postaja trženje kulture pomebna tema kulturnih razpravljanih znotraj gledališke produkcije. Imamo kvalitetne predstave, ki si jih ni ogledalo vec kot dvesto ljudi, in imamo rekorde, kot je komedija Toneta Partijca Moj ata, socialistični kulak, ki ga je videlo 56.000 gledalcev. Ali postaja odločitev o tem, kaj bomo postavili na oder, odvisna od podatka, koliko ljudi bomo s tem pripeljali v gledališče? Se mora gledališče podrediti ekonomiji povprasevanja? Mora biti »donosno«?

angazirajo nekaj deset tisoč ljudi, so skoraj po pravilu v znanju komedije.

Ali to pomeni, da je potrebno vlagati v predstave takšnega tipa, da bi lahko krili riziko drugih?

Nobena predstava se ne more »pokriti« sama. Tu pridemo do zgodbe o ceni vstopnice kot ekonomske kategoriji. Ta cena je limitirana s kupno močjo. Da bi lahko s ceno vstopnice »pokrili« predstavo, so sanje.

Prisla sva do paradoksa, govorite, da je predstave potrebno tržiti, hkrati pa, da je to nemogoče. Kaj potem sploh pomeni prodajati predstavo?

Prvic in najprej pomeni zasledovati kulturni učinek, kulturno zavest, po ekonomski razsežnosti pa željo, da bi finančno pokrili čim več stroškov. Ne verjamem, da z denarjem, ki ga dobimo

od prodaje vstopnic, v slovenskih gledališčih pokrijemo več kot 15 procentov stroškov. Vendar pa je ta delež izjemno pomemben, zato je tudi potrebno predstaviti čim večkrat prodati. Pri tem pa je potrebno vedeti, da cena vstopnice lahko limitira ali pospeši obisk. Nizja je, večji je obisk. Ko nastavlja ceno, mora upoštevati se to, koliko ljudi nagovarja s predstavo, pa tudi, da cena za gledalca nikoli ni v resnici tolikšna, kot piše na vstopnici, saj vedno obremenijo družinski proračun vsaj za dvakrat toliko.

Andrej Drapal, direktor Inart Centra

Bistvena je kakovost odziva

Ste vodja centra, ki se

ukvarja s produkcijo in distribucijo gledaliških predstav in koncertov, hkrati pa se razglasa za neprofitno organizacijo. Ni to paradoks?

Ključno vprašanje je, ali mora prodaja gledališke predstave predstavljati najpomembnejšo premiso pri producentovi odločitvi o tem, ali bo predstavno producirati ali ne.

Za režiserja je jasno, da ga v procesu ustvarjanja to v nacelu ne bi smelo zanimati. Producentu pa se to vprašanje nujno zastavi, pri čemer je potrebno ločiti dve vrsti prodaje: eno je prodaja vstopnic občinstvu, drugo pa distribucija predstave. V tem primeru deluje trg zelo jasno: prenos predstave iz domače hiše drugam ne more stati manj, kot so dejanski fizični stroški tega prenosa. Preostali del vsote, za katero

prodajate predstavo, pa je odvisen od, grobo rečeno, tržne vrednosti avtorja, ki jo vzpostavijo vrednostni mehanizmi kritike, povabila na pomebnejše festivale, mediji itd. Tu s staliscia prodaje ni problemov. Tezave pa se pri prodaji občinstvu: kot producent sicer ne more razmišljati, kot da to ni pomebno, saj ti je veliko do tega, da na predstavo pripelješ čim več ljudi, ker gre za pomeben finančni vir na katerega računata se v naprej. Hkrati pa je predstava vedno nekomu namenjena.

Pa vendar, ali bi lahko kvaliteto neke predstave merili tudi po številčnosti obiska?

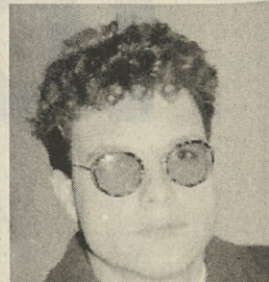
Ne, ni pomebna kvantiteta obiska, temveč kvaliteta odziva. Vsaka predstava je primer zase, ima svoj cilj, je namenjena določenemu razponu gledalcev.

V ekonomskem smislu država vložka v kulturo in umetnost ne jemlje kot naložbe, prej kot luksuz. Ali obstajajo predstave, ki ga lahko pokrije prodaja občinstvu?

To je možno, ne le v teoriji. Poenostavljeno: predstava s skromno sceno, tremi znanimi igralci in znanim režiserjem ter konceptom,

3

razlogi proti

ki je blizu strukturi TV mini serij, bi se morala pokriti sama.

Ne glede na to, da se velika večina predstav ne more izplačati in je zatorej državna podpora nujna - pa je razmišljanje nase drzave, ki vložka v umetnosti ne zna jemati kot finančne investicije, zgrešeno.

Ali bo Inart, ki se je usmeril v produkcijo predstav neodvisne gledališke scene, producirati tudi komercialne predstave, da bi pokrili prve?

Gre za tip gledališča, ki Inarta ne zanima. S tem nočem reči, da ne bi zelel producirati predstav, s katerimi bi zaslužil za tiste, kjer je vnaprej jasno, da je to nemogoče.

Vendar pa se to ne bo dogajalo pod imenom Inarta, saj ne gre za predstave, ki bi se vklaplajale v njegovo identiteto.

O B STAVKAH

Ein, zwei Polizei

RADO REPENSEK

Zacetki slovenskega strajkarstva segajo v daljno leto 1889, ko so se trboveljski rudarji, pod vtisom istega leta ustanovljene druge internacionalne, prvi uprili izkoriščanju delodajalcev. Tisto, kar smo včasih po zakonu o združenem delu po(ne) srečno imenovali prekinitve dela, in katere cilj je bil »izsiliti sestanek z vodstvom organizacije«, je postalo ena prvih zrtev slovenske razporeke s komunizmom in z jugoslavijo. Dobilo je svoje staro ime in vsebino - stavka.

Leta 1990 smo Slovenci eden drugega, se najbolj po oblast, prepričevali, da smo po razglasitvi neodvisnosti in odcepitvi vsaj se pet let in vec, ce bo treba, pripravljeni

zategovati za mnoge ze krepko prežategnjen pas in jesti travo, samo da prekinemo ta 45 let trajajoči parazitsko-gostiteljski odnos, v katerem, v nasprotju z vsako biološko logiko, večji zazira manjšega.

Danasnja stvarnost nam kaže, da je bilo zaobljubljano državljanov v nekaj letno »vegetarijansko vegetiranje« podobno računem brez krcmarja, ki mu je najbolj naivno nasleda prav politična garnitura, ki je Slovenijo popeljala na pot neodvisnosti in samostojnosti.

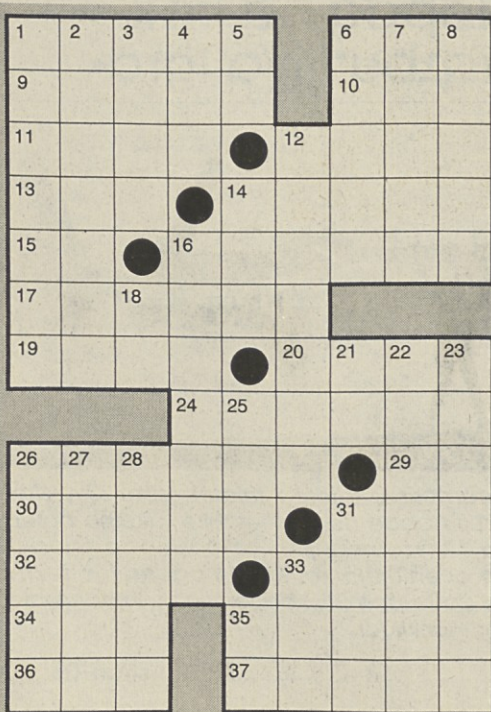
Na eni strani imamo skoraj brezposelne delavce, ki so v strahu pred vse daljšimi spiski tehnoloških viskov ter trajnih in zacasnih presezkov pri-

pravljeni delati tudi za borih petnajst tisočakov ali manj na mesec, samo da obdržijo delovna mesta. Ti, tudi če so s figo v žepu obljubljali skromnost v zahtevah do države, so v to prisiljeni. Pri izbiri med delom za milosrdno in nedolgo se brez pretirane razglabljanja odločajo za delo, ne menec se za določila kolektivne ali panožne pogodbe. Na drugi strani pa imamo stalno nezadovoljne zaposlene v državnih upravi, solstvu, zdravstvu in ostalih družbenih dejavnostih, ki v svoji omejenosti in kratkovidnosti nočejo, ali pa ne morejo razumeti, da v jasli, iz katerih se hranijo, največ prispevajo ravno tisti, ki imajo po večini nekajkrat nižje dohodke kot oni sa-

mi, in so se ponekod resnično že skoraj prisiljeni vdajati zelenim gurmanskim užitek.

D slovnost nastalega položaja se večja, so jez prihajajočega stavkovnega vala prebili ravno tisti, ki morajo biti glede na svoj položaj v družbi najbolj lojalni oblasti (beri vladi), ne pa ravnati v nasprotju z njenimi interesi.

Kaze, da bo vlada zahtevala policijske, solstva in zdravstva popuščala. Ko pa bodo stavkali ljubljanski komunalci, trboveljski rudarji ali slovenski železnice, jih bo »zamenjala« z avstrijskimi. Bojimo se dneva, ko bo slednjim dovolj mizerije in bodo oni tisti, ki bodo koga »zamenjali«.

Vodoravno:

1. tabornik, 6. podzemni hodnik, 9. reka v Slavoniji, vrezana v Psunj, 10. ime slovenskega pesnika Grudna, 11. letni gozdni posek, 12. avstrijsko mesto ob Donavi z velikim benediktinskim samostanom, 13. okrajšano angleško mosko ime, 14. ime slovenskega šahovskega vele mojstra Pirca, 15. začetnici makedonskega pripovednika Drakula, 16. eden izmed nadangelov, zmagovalac nad satanom, 17. spisek napak na koncu knjige, 19. južnoafriška valuta, 20. svojeglavost, 24. ime angleškega pesnika pod 1. navpično, 26. bližnja sorodnica, 29. oranje, 30. središče rudnikov boksita v Boliviji, 31. vrh, 32. eksplozivno telo, 33. mesto s trdnjavo v notranosti srednje Dalmacije (iz crk ASILK) 34. strd, 25. mejna reka med BiH in Srbijo, 36. doba, vek, 37. heroj hrvaškega NOB (Ivo Lola).

Navpično:

1. ob Shakespearu vodilni pesnik angleške renesanse, rojen na danesnji dan leta 1552, 2. skofovski prestol, 3. stara prestolnica severne Babilonije (iz crk DAKA), 4. zemljišče ob hisi, 5. kemijski znak za tantal, 6. mesto na vzhodu Nemcije (iz crk SERIA), 7. ena najstarejših risarskih tehnik, 8. samoglasnik, 12. Gandhijev castni naziv, 14. vijak sadne stiskalnice, 16. portugalski otok v Atlantskem oceanu, 18. kemijski znak za radon, 21. kemijski znak za rutenij, 22. slovnično število, 23. po abecedi urejen seznam naslovov, 25. spodnji del posode, 26. reka v severni Franciji, 27. nemško mesto, rojstni kraj Karla Marxa, 28. del boksarskega dvoboja, 31. jadranski otok (iz crk LOBI), 33. tekocina v zilah, 35. okrajšava akademskega naziva.

Simon Lenarcic

SVET NI OD DANES

Program, ki ni vračanje v staro

CIRIL RIBIČIČ

Naivno prepričanje, da je samoupravni socializem za Jugoslavijo in Slovenijo najboljša vseh možnih ureditev, je bilo zgrešeno. To je najbolj prepričljivo dokazalo zaostajanje Slovenije za sosednjimi zahodnimi državami. Kljub temu je res, da sta Jugoslavija po letu 1948 in posebej Slovenija od zacetka 80. let razvijali nekatere posebnosti, ki niso bile zgolj kozmetične, ampak so se tudi po kakovosti razlikovale od ureditev v vzhodnih socialističnih državah. Te posebnosti so bile na primer: upor proti stalinističnemu diktatu od zunaj, odprtost meja na Zahod, samoupravljanje in decentralizacija, federalizem z elementi konfederalizma, uvajanje tržnih zakonitosti prek gospodarskih reform, samoupravni pluralizem, zoževanje restrikcij za privatno lastnino in iniciativno, družbena lastnina, omejitve za vmesavanje partije v državno in gospo-

darsko odločanje itd. Zaradi takšnih posebnosti sta bili Jugoslavija in Slovenija v mnogo večji meri pripravljeni na usodne spremembe na prelomu 80. v 90. leta, ko je za prehod v odprto demokratično ureditev bilo treba le se sprostiti pravo in neomejeno večstrankarsko tekmovalnost, brez katerega so gospodarske in politične reforme vsekakor ostajale na pol poti.

Ceprav torej samoupravni socializem ni uspel držati koraka s kapitalističnimi državami, je vendarle bil solidna osnova za miren prehod v novo stanje, mnogo boljše, kot je to veljalo za SZ, CSSR, Vzhodno Nemčijo, Poljsko, pa

tudi Madžarsko. Le malo je manjkalo, da bi tudi Slovenija, tako kot so Hrvaška, Srbija, Makedonija, Črna gora in Bosna in Hercegovina, zapravila vse svoje primerjalne prednosti.

Spoznanje, da Slovenija v Evropo ne more iti z jugoslavijo, ampak le samostojno, je dozorelo pred točno tremi leti na 14. kongresu ZKJ. Moj ocitek, da se v času, ko terjamo v Sloveniji Evropo zdaj, na Kosovu »dogaja« politika, ki je pod balkanskimi normativ, je na kongresu naletel na 15 zaporednih replik delegatov iz Srbije. Slovenija je takrat napravila korake, ki so bili dovolj inovativni, da bi se z njimi

lahko postavila na celo demokracijskih reform v bivših socialističnih državah. Danes bi bila mnogo višje, če ne bi bilo dvehletne vladavine nespodobno neokonservativne politike, in mnogo nižje, ko njene starnostne pozicije ob volitvah spomlad 1990 ne bi bile tako temeljito drugačne kot drugod v vzhodni Evropi.

Socializem je izgubil bitko s kapitalizmom in to velja tudi za njegov najbolj prosvetljeni in liberalni slovenski model. Izgubil jo je tudi zato, ker je znal kapitalizem uspešneje prevzemati prednosti socialistične ureditve in prakse, kar se je v obratni smeri dogajalo le izjemoma in skrajno

neodločno. Toda to se ne pomeni, da bi morali sedaj preskociti v začetni stadij divjega, neukročenega in neusmiljenega kapitalizma, ce hocemo postati uspešna kompetitivna družba (v pomenu tržne in politične tekmovalnosti). Nobene potrebe ni, da bi morali skozi etapo neoliberalističnega kapitalizma brez smisla za socialno državo, socialno partnerstvo, socialnoekonomsko pravico, soupravljanje zaposlenih in druge pridobitve razviti sodobnih zahodnoevropskih držav. To so pridobitve, ki jih je v zahodnoevropskih državah postopno uveljavila socialdemokracija v sodelovanju s sindikalnimi in civilnodružbenimi gibanji. To je program, ki ga je slaboumnost označevali kot vračanje v stari sistem. Gre za pridobitve, ki jih mora pri nas braniti in razvijati (združena) socialdemokracija Slovenije, kjer koli že bo, v vladi ali v opoziciji.

GLOSA

Signal bedačku Petru

NEVEN BORAK

Se spomnite zgodbe o bedačku Petru, njegovih prijateljih in njihovi želji, da bi služili carskemu samodržcu in dvorski kamarili, in njenega konca? Konec je tak, da so prevzeli oblast in nagladi carja.

Bedaček Peter mi pljuska v zavest, ko premišljam o zakonu o vladi, poslanskih plačah, groznici policijskega sindikata s stavko, nezadovoljnih solniških, predlogih za širitev nekdanjih poslanskih pravic in pravic predsednika republike do ustavnih sodnikov, potem ko se jim izteče mandat, in državni upravi. Z grenko slutnjo, da konec ne bo tak kot v zgodbi. Zakaj?

Neki strokovnjak Svetovne banke, ki se je mudil v Sloveniji, je pod silnimi pritiski, da nam pove nekaj lepega o nas samih, klonil in izdaval, da se mu zdi - zato o tem ni nihče pisal - da bomo se najbolj podobni Argentini. Peronovi. Opazil da je namreč pojave populizma in korupcije. Populizma zaradi zakonov, ki so tako radodarno razresili pravice na molžo davko - in prispevkoplačevalcev, korupcije pa zaradi zakona o poslancih.

Ta ocena napoveduje, da se bo morda zgodba o naših bedačkih Petrih koncala dru-

gače. Ker nimajo prijateljev, ki bi jim pomagali, po vsej verjetnosti ne bodo več bedački. Enostavno se bodo dali podkupiti in postali bodo sestavni del igre, ki se sicer v uradnih zahodnih političnih in gospodarskih doktrinah skriva za geslom tranzicija. Tudi oni bodo morda izbrali pot dvoživk, ki imajo hkrati službo in lastno podjetje, inspektorjev, ki bi morali nadzirati zakonitost, a sami izigravajo zakone, ali pa celo tisti, ki bi jim dobro ime države moralo biti prva in največja skrb in bi morali biti po kreposti vzor vsem

državljanom, pa jim drugi postavljajo ogledalo, ki menda kaže njihovo pravo podobo.

Samo med »dušami«, zaposlenimi v državni upravi, je po ocenah skoraj četrtina na delovnih mestih, ki ne sodijo v javno upravo in nimajo nobene zveze z izvrševanjem javnih pooblastil, ter petina takih, ki nimajo ustrezne izobrazbe. Ti gotovo niso bedački, zato je hamletovska zadržka lahko samo v tem, ali bodo prevladali bedački ali oni drugi. Če vam morda prispodoba s Petrom ni vse, se spomnite uspešnice, ki je v začetku osemdesetih let burila duhove: Kje smrdi riba, pri glavi ali pri repu?

Začenjamo niz sobotnih intervjujev z ustvarjalci, ki so se zatekli v Slovenijo.

Josip Osti je bralcem znan kot pisatelj, pesnik in prevajalec. Danes živi v Ljubljani, v enem izmed dolgotrajnih blokovskih naselij, ki verjetno prav nič ne spominja na njegov dom v Sarajevu. Ko sem stopila v njegovo delovno sobo, me je fascinirala množica knjig. Knjige vsepovsod. »Koliko bi jih šele bilo, če jih večina ne bi ostala v Sarajevu,« mi je rekel, ko je opazil, da strmin v natrpane police.

Josip, kakšna je slika Sarajeva, ki ti je ostala v spominu?

To je mesto, kjer sem odrasel, kjer so ostali moja mama, moja macka, moje knjige, moja hiša... V spominu imam Sarajevo z bogato kulturno tradicijo, kjer so se prepletali muslimanski, srbski, hrvaški in židovski vplivi.

Vsi so drug od drugega izmenoma dajali in jemali, bogatejši za toliko, kolikor bodo poslej siromašnejši. Navadil sem se pripovedovati, da nisem musliman, Srb, Hrvat ali žid, ampak vse to skupaj, ker to prepletanje kultur v Bosni resnično tudi obcutim.

Tudi Slovenec si ... Po narodnosti sem Slovenec, moj oče je bil Slovenec, sem član Društva slovenskih pisateljev,

vendar zase ne morem reči, da sem slovenski pisatelj. Rojen sem bil v Sarajevu in pisem v srbohrvaškem jeziku, ki je postal sporen v samem okolju, iz katerega izhaja. Srbi so ga zaceli imenovati srbski.

Hrvati hrvaški, ne vem, kako ga bodo poimenovali Bosanci. Sarajevo je bilo stičišče obeh jezikovnih različic, vzhodne in zahodne, in jaz sem sebi vedno dajal pravico, da

sem v svojih tekstih uporabljal več sinonimov. V Sarajevu recimo nikjer ne piše »bioskop«, ampak »kino«, nikjer »pozoriste«, ampak »kazaliste«. Redkokdo uporablja »vlak« namesto »voz«.

Velik del svojega življenja si bil razpeta med Bosno in Slovenijo. Kako zivis z mislijo, da se je to zdaj spremenilo, da ne moreš preprosto oditi domov?

Zadnjih nekaj let sem za dva, tri mesece odšel

v Sarajevo, se vračal v Ljubljano, pa spet nazaj v Sarajevo. Marca lani sem odšel od tam, kot se nistetokrat, z nekaj osebnimi stvarmi, z nekaj knjigami, z eno samo potovalko. V Sarajevu je ostalo več kot dvajset rokopisov mojih prevodov, nekateri so bili tik pred izidom, in knjiga esejev, ki sem jo ze oddal založniku.

V Ljubljani se lotevas mnogih stvari, torej ze tudi nacrtuješ?

Casi so takšni, da clo-

vek v moji kozi težko karkoli nacrtuje, pa vendar, da bi bile videti stvari vsaj kolikor toliko normalne, poskusam tudi to. Zdaj cakam, da izideta dve moji knjigi. Ljubezensko dvorišce in Sarajevska knjiga mrtvih. Pripravljam tudi izbor književnokritičnih tekstov, ki sem jih najprej zacel objavljati v beograjski Borbi, kasneje pa na Radiu Slovenija.

Veliko stikov imas z begunci v Sloveniji, po-

sebnost z otroki. Njim so namenjene tudi zgodbe, ki jih pripravljate za novi begunski casopis. O cem jim bos pripovedoval?

Kot otrok sem stanoval za Narodno in univerzitetno knjižnico v Sarajevu, ki je pred kratkim pogorela.

Pred hiso je bilo veliko dvorišce, kjer sem imel vse mogoče zivali, od katerih sem se veliko naucil. Imel sem na primer osesdeset parov golobov, torej stošestde-

set golobov, ki jih je bilo nemogoče presteti.

To je bilo čudežno dvorišce. Lastnik hise je imel psa, jaz sem imel macko, golobe in zelve. Pes je lajal na vse druge macke, razen na mojo, macka je preganjala divje golobe, nikdar pa ni preganjala mojih, in tako se je v krogu vrtila ta njihova ljubezen.

Zadnjih nekaj let v Sarajevu mi je ostal le moj legendarni siamski macek Siraz.

Spominjam se, da se je pred leti zaljubil v zabo, ki je vsak dan hodila na vrt naše hise. Si raz je vsak večer težko cakal, potem pa je z njo skakal po vrtu do onemoglosti. Nekega dne je zaba izginila in stari samec je trpel zaradi nesrečne ljubezni.

Ali si kdaj v teh casih zacutil, da ljudje kljub vsemu niso pozabili na ljubezen?

Bil sem v komisiji, ki je ocenjevala dela begunskih otrok na literarnem natečaju z naslovom: Kaj je zate sreca? Neki deček je napisal, da bo zanj sreca, ko se bo vrnil domov in objel svojega psa Sarova.

Kdor v teh težkih begunskih casih ne misli le na mamo, očeta in babico, ampak tudi na svojega Sarova, nosi v sebi resnično veliko ljubezni.

KLOBUK DOL! / REVIJA

Pljunek kot mera časa

Unesco glasnik - Zaznavanje časa

MARKO JENSTERLE

Ste se kdaj vprašali, zakaj prihajajo ljudje iz Latinske Amerike tako navdušeni, predvsem pa spremenjeni? Urugvajski pisatelj Fernando Ainsa, član Unesca, nam odgovor ponuja v svojem clanku, objavljenem v najnovejši številki revije Unesco glasnik, ki je v celoti posvečena problemu časa. Ainsa v tekstu z naslovom Nedovršni sedanjik pravi, da imajo popotniki, ki pohajkujejo po tej celini, občutek, da živijo v drugi dobi. »Na ladji ali letalu, pes ali na konjskem hrbtu lahko vzratno sledijo toku zgodovine, od nadvse sodobnih prestolnic pa do vasi in plemen, ki živijo, kot so živela ob zori zgodovine.« Ainsa zatem citira kubanskega pisatelja Aleja Carpentiera, ki je dejal, da je »Latinska Amerika celina, kjer si lahko prazgodovinski, srednjeveški in sodobni človek pogajajo roke«.

Ce nastejemo le nekaj naslovov iz omenjene revije, hitro vidimo, kaj vse je mogoče zajeti s pojmom časa. Paul Ricoeur (francoski filozof) piše o »spoznanju s časom«, Jean Matricion (francoski fizik) o »izmerjenih trenutkih«, Ksiomg bingming (kitajski pisatelj in filozof) je članek naslovljen V miru s preteklostjo, Honorat Agnessy (beniški strokovnjak za družboslo-

vje in književnost) »Moteci ritmi«, egipčanska esejistka Ayyam Wassef pa piše o kremenovem času.

Cas je torej skupni imenovalec tudi takšnih stvari, kot so na primer luksuzna ura znamko Rolex, kamnita skala Intihuatana iz inkovskega mesta Maču Picu pa tudi pljunek araukanske starke. O slednjem sicer ne beremo v Unescovem glasniku, zato pa je o tem pisal nas antropolog Janez Benigar, ki je med drugim zabeležil tudi to, kako je indijanska starica hčerki preprečila, da se ne bi po nepotrebnem predolgo zadrževala po opravkih. Starica ji je namreč dejala: »Pljuni-la bom na tla in preden se pljunek posusi, moraš biti nazaj.« In je pljunila na tla.

V casih, ko torej vsenao-krog slišimo jadicovanje o tem, kako ljudje nimamo časa, nam ob izidu omenjenih številke Unescovega glasnika resnično ne preostane drugega, kot da si vzamemo čas, pogledamo, kje ga je mogoče dobiti in se počasi lotimo branja.

Navsezadnje se s prvim zgovornim podukom srečamo že kar na prvi strani, kjer piše, da gre za 4. številko tega glasila iz aprila 1991, čisto spodaj je podatek, da je slovenska izdaja izšla oktobra 1992, naročniki pa so jo dobili šele pred kratkim.

MEHKO IN TRDO

Vonj polenovke

SLAVENKA DRAKULIĆ

Tisto s polenovko je trajalo kar nekaj dni. Najprej se je polenovka znašla na kuhinjski mizi, zavit v trd, rjav papir. Potem jo je mama prerezala z nožem in jo položila v lavor z mlačno vodo. Lavor je potem stal v kopalnici. Ne vem, kako dolgo se je polenovka namakala, mogoče ves dan ali celo dlje. Kmalu se je pojavila tudi vonj. Vsa kopalnica je disala po postani ribi, po pristanjskih mestih pozimi in po gostem temnorumenem ribjem olju, ki sem ga morala piti trikrat na dan, polno žlico, zaradi »premekih kosti«, ki naj bi jih imela kot rahitičen povojni otrok. Težak vonj se je potem širil iz kopalnice in vstopil na hodnik vsake, ko je kdo odprl vrata, se vpijal v plašče na obesalniku in v sobne preproge, v zavese, v kožo. Ko je mama na božično jutro končno polenovko dala kuhat, je ta vonj čisto do kraja napolnil stanovanje, se širil proti vhodnim vratom tudi na temno stopnišče, ki je zaradi tega vsaj za nekaj časa izgubilo svoj vonj po vlagi in gnilem krompirju. Zoper ta vonj v stanovanju ni bilo mogoče narediti nič, nobeno prezračevanje ni pomagalo, tudi na široko odprto kuhinjsko okno ne, skozi katero je prihajal strupeni zimski dan. Morali smo počakati, da so prazniki minili in da je vonj v celoti spuhel.

Ze dva ali tri dni pred božicem pa je mama spekla orehovo in makovo potico, mlečni kruh z rozinami, spleten v pletenico, kroglice iz suhih fig, čokoladno rolado, limonove kocke, vaniljeve kiflejke. Potem je morala

speci samo se cvrtnjake. A tudi vonj po vseh teh kolačih, po vsem tem preobilju, ki je v meni izzvala nekakšno kratko, sladko slabost, ni bil dovolj močan, da bi preglasil vonj po polenovki. Ta vonj je vztrajno zdel pod vsemi drugimi vonji, ki so v teh dneh lebdeli v stanovanju; mešal se je z vonjem sveže umitih las, vonjem krpe, namočene v kis, skozi katero so likali očetovo praznično obleko, maminoga parfuma, naftalina, sivke. Edino po smreki ni disal - smreka je prišla v hiso sele čez nekaj dni, vsekakor po božicu. Na božični večer, ko je bila polenovka skuhana, stanovanje se enkrat prežraceno in miza prekrita s prtom, ki smo ga vzeli iz omare samo za to priložnost, so prišli gostje. Brat in jaz sva vedela, da prinašajo darila, ki pa jih ne bova odprla ne ta večer niti naslednjega dne, ampak sele čez teden dni, za novo leto.

Za večerjo s polenovko ni nihče rekel, da je praznična, a kljub temu je bilo to očitno že na prvi pogled. Imeli smo praznik, toda pred očetom smo se morali delati, kot da ne vemo, kaj proslavljamo. Čeprav nama je babica, ko sva bila se čisto majhna, povedala vse o Jezusu in jasticah. Toda takšen je bil dogovor. Božica nismo omenjali, vsaj ne na glas. Pri nas doma božic uradno ni obstajala. Nismo sli v cerkev k polnočnici, nismo krasili božičnega drevesca, nismo dobivali daril. Pekli pa so se kolači, jedli smo polenovko, prihajali so gostje in bilo je lepo in praznično. Edina prava razlika med nami in drugimi otroki iz sosescine je bila

v tem, da smo jim zavidali, ker bodo dobili darila nekaj dni prej kot mi.

Potem je prišlo novo leto. Božičnih kolacev, malo bolj suhih in trdih, je bilo se zmeraj dovolj. Odrasli so bili že nekaj dni veselo okajeni in vzradošeni. Pekel se je odojek in kuhala se je sarma, a vsi ti težki, mastni vonji niso mogli do kraja pregnati tistega prvega vonja, ki je zame pomenil začetek praznikov. Takoj po božicu je oče prinesel smrečico. Smrečica je bila zmeraj visoka, do stropa - kot bi nam s tem skušal nadomestiti, ker je prišla tako pozno. A ta praznik je bil nekako drugačen, bolj navaden. Proslavljali so ga vsi in zato je bil manj vznemirljiv.

Zdaj je vse preprosto. Božic je državni praznik in dela prost dan. Vsak ga lahko proslavlja, vsak si lahko kupi smrečico in jo okraši za božični večer - se več, mogoče bodo kmalu postali sumljivi prav tisti, ki tega ne počnejo. In kadar danes zacutim vonj po polenovki, se spomnim mame in babice, ki sta si pravico do praznovanja priborili v neki ateistični, oficirski hiši. Moznost, da se božic praznuje, čeprav potihem, da se je kljub vsemu ohranil kot tradicionalni praznik v vseh povojnih letih, dejstvo, da ga ni bilo mogoče povsem izbrisati iz spomina ljudi in da se je desetletja v tem letnem času v majhnih natrpanih stanovanjih, polnih podnajemnikov in slabega pohištva, cutil vonj po polenovki - to dejstvo se mi zdí danes neprimerno pomembnejši dosežek, kot pa to, da je zdaj božic tudi uradni praznik.

NA KRATKO OD TAM

LIKOVNA UMETNOST

Evropsko in ameriško slikarstvo 1945-1960

(avtor: Karl Ruhrberg, zalozba DuMont, 150 strani, 40 barvnih in 80 crnobelih fotografij, platnena vezava z zascitnim ovitkom, 94 DEM)

Med drugo svetovno vojno je tako v Ameriki kot v Evropi, neodvisno ena od druge in skrito ocem javnosti, nastajala nova umetnost, ki je dokončno pokopala »klasično moderno«. Ob prelomu stoletja so fauvisti in kubisti sprožili »Revolucijo moderne«, ki je v svojih skrajnih pojavnih oblikah, kot sta nadrealizem in dadaizem, predstavila verovanje, da je z umetnostjo moč spremeniti svet.

»Druga moderna«, ki se je v New Yorku zacela z Jacksonom Pollockom, v Parizu pa z nemškimi emigrantom Wolsom, je vsebinsko in formalno razbila vse tradicije. Je umetnost, ki dvomi vase in v svet. S svojo eksplozivnostjo, močjo in živimi barvami je presegla slikarstvo informela ali abstraktnega ekspresionizma tankocutne slikarske kulture francoske, italijanske in nemške provincije. Prevladujoči motiv je na tej in oni strani Atlantika ostala vse do šestdesetih let, ko so njen zgodovinski tok prekinili zero, novi realizem in končno popart. Slikarstvo v Evropi in

Ameriki 1945-60 slika razvoj prve povojne generacije do slikarske metafizike Marka Rothka in Barnett Newmana.

Karl Ruhrberg, rojen 1942 v Wuppertalu v Nemčiji, je bil najprej umetnostni in gledališki kritik, od leta 1962 pa glavni dramaturg Nemske opere na Renu. Od 1965 do 1972 je v Düsseldorfu vodil Städtische Kunsthalle, nato v Berlinu vodil umetniški program DAAD, 1978 pa prevzel vodstvo kölnskega muzeja Ludwig. Od l 1984 je samostojni pisec, v tujini in doma pa postavlja razstave. (A.K.)

Umetnost kica
Kako je kic postal umetnost

(avtor: Gregory Fuller,

zalozba DuMont, 200 strani, 37 barvnih in 130 crnobelih fotografij, cena: 26, 80 DEM)

Je to sploh se umetnost? Je to ze kic? To so vprašanja, na katera skuša odgovoriti ta knjiga. Avtor prastavlja več kot šestdeset evropskih in ameriških umetnikov, ki so ustvarjali v 80. in 90. letih. Sujete in oblikovne nacine, ki jih izobraženo meščanstvo prezira, na suveren in duhovit način pretvarjajo v sprejemljive in umetniške: umetnost kica, popolnoma v skladu s tradicijo poparta, rusi meje umetnosti. Na ucinovit način razkriva, da

se v sentimentalnem skrivajo tudi resnična custva. Umetniki kica uporabljajo kliseje brez predsodkov in jih spreminjajo. Rezultat: resnična umetnost.

Gregory Fuller, rojen leta 1948 v Chicagu, je studiral filozofijo, umetnostno zgodovino in amerikanistiko. Dela kot urednik v neki zalozbi v Stuttgartu. (A.K.)

Blisc in beda 20.let

Slikarstvo nove stvarnosti

(avtor: Gerd Presler, za-

lozba DuMont, 200 strani, 29 barvnih in 70 crnobelih fotografij, cena: 24, 80 DEM)

Le redko je v umetniškem ustvarjanju tako celovito združeno vse konstruktivno in destruktivno, kar prinaša neka doba, kot je to v slikarstvu nove stvarnosti. Nova stvarnost označuje obdobje med leti 1918 in 1933, povezana pa je z imeni in delom Otta Dix, Georga Grosza, Christiana Schada in Franza Radziwilla. Knjiga »Blisc in beda 20. let« je stnjen pregled slikarstva nove stvarnosti: predstavlja najpogostejše teme, razkriva tendence in tehnične podrobnosti slikarskih tehnik, kompozicije in obdelave barve.

Gerd Presler, rojen leta 1937, je v Münstru, Berlinu in Kopenhavnu stu-

diral germanistiko, pedagogiko, filozofijo, umetnostno zgodovino in teologijo. Od leta 1972 je profesor na univerzi v Karlsruheju. (A.K.)

Obsedeni - srečanja z zbiratelji umetnosti med Aachnom in Tokijem

(avtor: Peter Sager, zaloz-

ba DuMont, 460 strani, 60 crnobelih fotografij, platnena vezava z zascitnim ovitkom, cena: 48 DEM)

Umetnostni kritik Peter Sager je obiskal zbiratelje umetnosti vzhoda in zahoda: v Aachnu, Chemnitzu, Moskvi, Madridu, Varšavi, Londonu, Zenevi, Los Angelesu, v Spodnem Porenju in Toskani. V knjigi so zbrani portreti prominentnih in neznanih, multilijonarskih in bolj skromnih zbirateljev, med znanimi imeni pa naletimo tudi na Armanda Hammerja, Petra Ludwiga, Valerija Dudakova, Henrija Nannena, barona Thyssen-Bornemiszo, Charlesa Saatchija, brata van der Grinten in Toshira Haro. Njihove življenjske poti so hkrati tudi zgodbe o umetnosti in okusu nasega časa.

Predstavljeni so kar najbolj raznovrstni znajaci zbirateljev, njihove strategije in področja zanimanja: od afriške umetnosti, ekspresionistov, starih mojstrov, do ruske avantgarde, poljske ljudske umetnosti, fotografije in ilustriranih knjig,

predvsem pa sodobna umetnost z vseh koncev sveta. »Obsedeni« je zgodba o neskoncnem veselju zbiranja, v sebi pa združuje zgodbe o odkritjih, ponarejanjih, zvijačah in zmagoslavjih, zgodbe o dražbah, trgovanju in svetovanju, kupovanju in dedovanju umetniških del. »Obsedeni« je galerija velikih zbirateljev, naslikanih s kritičnim, a naklonjenimopicem.

Peter Sager, rojen leta 1945, je umetnostni kritik in od leta 1975 reporter tednika Die Zeit. Leta 1989 je prejel nagrado Egona Erwina Kische. Piše knjige o sodobni umetnosti, izdal pa je tudi več umetnostnih vodnikov: po južni Angliji, Skotski, vzhodni Angliji in Walesu. (A.K.)

ETNOLOGIJA

Etnologija umetnosti

K razumevanju tuje umetnosti

(avtor: Ingrid Kreide-Damani, zalozba DuMont, 250 strani, 100 crnobelih fotografij, cena: 24, 80 DEM)

Etnologija umetnosti je disciplina, ki skuša neevropske svetove in kulture narediti razumljive tudi za zahodni kulturni krog. Etnologija umetnosti predstavlja tuje, tako imenovane primitivne družbe in poroca o vsebinah, ki imajo ali so imele pomen v teh družbah. S

tem knjiga odpira bralcu nova obzorja in hkrati postavlja pod vprašaj stvari, pojave in procese, ki se v zahodni družbi zdijo že povsem samoumevne.

Ingrid Kreide-Damani je studirala etnologijo neevropskih ljudstev, vzhodnoazijsko umetnostno zgodovino in klasično arheologijo. Zdaj je umetnostna strokovnjakinja, pisec številnih clankov in knjig ter turistčna vodica. (A.K.)

FOTOGRAFIJA

DuMontov leksikon fotografije

Tehnike, zgodovina,

umetnost, fotografi (avtor: Felix Freier, zalozba DuMont, 330 strani, 30 barvnih in 200 crnobelih fotografij, cena: 24,80 DEM)

Fotografija je celovito področje s številnimi specializiranimi disciplinami, DuMontova enciklopedija pa je zbrala 1000 gesel, zloženih po abecedi. Razloženi so pojmi foto-optike, fotokemije, tehnologije fotoaparata, zgodovine fotografije, fotografskih zanrov itd. Felix Freier, rojen l. 1952, od 1985 vodi fotografsko-filmski oddelček Centra muz na univerzi v Bochumu. Izdal je že več knjig o fotografiji, zanima pa ga predvsem problem videanja, gledanja, specifičnega za fotografiranje. (A.K.)

RIM / KONFRONTACIJA V PSI

Socialisti iščejo skupno politiko

Obe struji dajeta prednost programom

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Po stikih prejšnjih dni in po četrtkovni seji tajništva, predstavniki različnih socialističnih duš nadaljujejo z delom, da bi do nacionalne skupščine, ki se bo sestala zelo verjetno v začetku februarja, izoblikovali skupno politično linijo. In nakazana je tehnična pot: prihodnji teden spet sestanek tajništva in nato seja strankinega vodstva, da pripravijo osnutek politične usmeritve in morda tudi kandidature za novega tajnika PSI. Nacionalna skupščina pa naj bi ratificirala novo strankino politiko. In ce bo politični program dovolj trden ter novi tajnik izraz nove enotnosti, bi morda ne bil potreben izredni kongres.

To je pot, ki jo je nakazal nacelnik socialistične poslanske skupine Giusy La Ganga, ki sodi sicer v sedanjo večinsko strujo, a je kot kaže blizu stališčem predsednika vlade Giuliana Amata, kot pa tajnika stranke Bettina Craxija. La Ganga je poudaril, da je med strankino večino in opozicijo ob programskem vprašanju prišlo do pomembnega zblizanja. Seveda pa gre zaenkrat bolj za programske točke, ki

jih je treba še napolniti z vsebino, da bo stranka imela politični program, na katerega se bo lahko oprla. Dodal je še, da da tako večina kot opozicija predpostavljata politični program stranke imenu novega tajnika.

La Ganga je dopolnil predsednik socialističnih evropskih parlamentarcev Lelio Lagorio, ki je tudi blizu Amatovemu centru kot pa skupini Craxijevih najzvestejših. Najprej je treba oblikovati politični program, morda izbrati vodstvo, ki naj program uresniči, iz tega kroga pa tajnika, je dejal Lagorio. In pri tem pripomnil: »Imamo deset dni casa. Lahko cakamo do zadnjega, lahko pa sklepamo tudi prej. Imamo dva kandidata, od katerih eden, Amato ni na razpolago; kaj pa počne drugi? Čaka na brezpogojno predajo? Kaj takega ni mogoče. Politični program, ki se izoblikuje, ni ravno tak, kot je bil tisti, ki ga je nakazal Martelli dnevnika La Repubblica, saj se od njega tudi ne razlikuje veliko«.

Tudi predstavnik Martellijeve opozicije Paris Dell'Unto je menil, da se stališča zblizujejo, vendar ni izključil možnosti tudi ostrega spopa-

da v okviru nacionalne skupščine med dvema kandidatoma. »Dejstvo je,« je dejal Dell'Unto s pripombo, da gre za zlobno ugotovitev, »da je k spremembi političnega programa socialiste prisilil Martinazzoli, ko se je opredelil za večinski sistem. Sedaj je izbira za izmeničnost za krmilom države in za alternativo nujna.« »Kamikaze« opozicije je menil, da uveljaviti kandidature pravosodnega ministra ne bo lahko, vendar tudi večina mimo te kandidature ne more.

Kaj pa Bettino Craxi? Njegovi sodelavci pravijo, da bo socialistični tajnik odstopil v okviru nacionalne skupščine, ki bi morala zapečatiti nov politični program in izvoliti novo strankino vodstvo. Za danes je napovedana prva Craxijeva izjava v zvezi z obtožbami milanskih sodnikov. Ob tem je socialistični tajnik naletel na nepričakovane zagovornike. Misovski tajnik Gianfranco Fini je namreč opozoril, da je sedanje dogajanje poskus, da se iz Craxija naredi edinega zrtvenega kozla politične korupcije, ostali pa naj bi se potuhili in skušali izmazati.

RIM / VLADNI ZAKONSKI PREDLOG

Za usklajevanje razvojne politike z zaščito okolja

Prilagajanje direktivam ES

RIM - Zakonski osnutek za oceno vpliva nekaterih razvojnih posegov in del na okolje, in zakonski osnutek za pozivitev borze sta glavna ukrepa, ki ju je sprejela vlada na svoji včerajšnji seji.

Zakonski predlog, ki uvaža oceno vpliva na okolje in o katerem se bo moral izreči sedaj parlament, je bil sprejet v dneh, ko je v Rimu komisija Evropske skupnosti z nalogo, da oceni, kje vse je Italija kršila direktive ES o zaščiti okolja. Rim v Dvanajstetici med zadnjimi uvaža zakon o oceni vpliva na okolje. In minister Ripa di Meana ni skril zadovoljstva, da mu je vendarle uspelo doseči ta ukrep. Cilj osnutka, je dejal minister, je uskladiti razvojno politiko z nujnostjo zaščite okolja. Med drugim zakon predvideva ugotovitev, opis in analizo neposrednih in posrednih vplivov nekega projekta na okolje, ki je misljeno kot celovit sistem: clovek, favna, flora, zemlja, voda, zrak, klima, kulturne dobrine in socioekonomski položaj.

Zakon porazdeljuje pristojnosti med državo in deželi, pri ocenjevanju in usklajevanju vpliva na okolje in bilance med stroški ter ugodnostmi bodo sode-

lovali tehniki ministrstva za okolje in za praracun.

Poleg tega zakon predvideva razširitev javne preiskave, ki je danes predvidena samo za velike električne centrale, tudi na druge kategorije javnih del, pristojnost, da tako raziskavo odredi, pa ima ministarstvo za okolje. Predvideno je tudi telo za usklajevanje nasprotij, ko pridejo navzkriž interesi investitorjev, ljudi in naravovarstvenikov.

Drugi zakonski osnutek ima kot cilj razširiti delničarstvo in pripraviti teren za ponudbo delnic, ki bo posledica privatizacije javnih podjetij. Vladni predlog med drugim spet uvaža enkratno letno obdavčitev dividendov. Lastnik delnic bo imel po novem dve možnosti: ali prijavi dividende z davčno izjavo, ali pa plača 30 odstotni davek, jih ne navede v davčni prijavi in ohrani anonimnost lastništva. Poleg tega so predvidene olajšave za tiste, ki bodo kupili delnice privatiziranih podjetij in se obvezali, da s to nalozbo vztrajajo vsaj tri leta, možnost, da se take obveznice kupi z državnimi zadolžnicami, poleg tega pa pooblašča vlado, da okrepi strukture za nadzorstvo nad tržiscem.

TRST / BOJ PROTI NARKOMANIJI

Mamila: s Slovenijo še ni sodelovanja

Prvi uspešni koraki novih zdravstvenih enot SERT

TRST - Na področju preventive in zdravljenja narkomanov in alkoholikov je Furlanija-Juljska krajina po kvaliteti storitev na vrhu italijanskih dežel. To je priznal sam minister za zdravstvo De Lorenzo v letnem poročilu o stanju zdravstvenih struktur, v katerem je tudi podčrtal, da je FJK doslej edina dežela, ki je na teritoriju dosledno in učinkovito razpredla mrežo tako imenovanih enot SERT (Servisov za rehabilitacijo narkomanov in alkoholikov). V deželi posluje šest takih enot, ki so z novim letom končno dobile svoje ravnatelje in tudi strokovno osebje.

O programih in tudi težavah, ki spremljajo njihovo poslovanje, je tekla beseda na včerajšnjem deželnem posvetu, ki so se ga med drugim udeležili tudi visoki funkcionarji rimske vlade. Po besedah deželnega odbornika za zdravstvo Brancatija je obračun (zacasnega) enoletnega dela enot SERT res zadovoljljiv, tezaže pa večkrat ustvarjajo državni zakoni, ki so predvsem na področju preventive se zelo nejasni.

FJK ima - v primerjavi z ostalimi deželami - v povprečju veliko število alkoholikov, opazuje pa

tudi zaskrbljujoče narastanje narkomanov. To posebno na Trzaskem, ki po razpadu Jugoslavije ni več le tranzitno območje mamil, ampak postaja tudi vse bolj "plodno" tržišče. Mnogi narkomani zahajajo po mamila (posebno po heroinu) v sosednjo Slovenijo, zlasti na Obalo, kjer je tržišče, kot kaže, zelo dobro založeno, mamila pa so cenejša kot v Italiji.

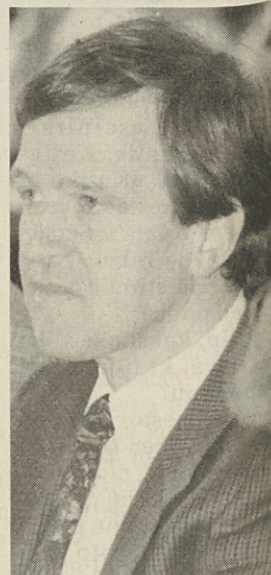
Sodelovanja med FJK in Slovenijo na tem področju praktično ni. Vsaj na uradnem nivoju ne, medtem ko se nekaj premika v odnosih med prostovoljnimi združenji in skupnostmi, ki se ukvarjajo ne samo z zdravljenjem, ampak tudi z družbeno rehabilitacijo narkomanov. Na tem področju je v Trstu zela aktivna skupnost San Martino al Campo, ki jo vodi pogumni duhovnik Mario Vatta.

Zelo dobro pa v deželi in drugod v severni Italiji uspevajo klubi za zdravljenje alkoholikov, ki so se razvili na osnovi zelo uspele izkušnje zagrebškega strokovnjaka Hudolina. Včerajšnjega posveta so se udeležili tudi nekateri gostje iz Kopra, ki so zaskrbljeni nad velikim razmahom pojavnosti narkomanije na celotnem obalnem področju.

Slovenec ravnatelj goriške enote SERT

TRST - Dr. Bernard Spazzapan je s prvim januarjem postal ravnatelj goriškega centra SERT. Mladega slovenskega psihiatra čaka precej naporno delo, saj so v Goriški v zadnjem letu zabeležili precejšen porast števila narkomanov. »Samo v zadnjih treh mesecih se je kar potrojilo število ljudi-pacientov, ki so zaprosili za pomoč SERT in ki se sedaj redno zdravijo v naših ustanovah. Goriška pokrajina je bila do pred kratkim glede števila narkomanov na boljsem kot ostali kraji v deželi in drugod po državi. Sedaj pa se stvari začnejo spreminjati na slabše, saj smo v zadnjem času zabeležili kar tri smrti zaradi overdoz«, nam je dejal se Spazzapan. Tudi na Goriškem, podobno kot na Trzaskem, beležijo velik razvojni »odnosov« med narkomani in razpecevalci iz sosednjega slovenskega območja.

Branko Cernic, ki je tudi sodeloval na včerajšnjem posvetu, se v okviru SERT ukvarja predvsem z zdravljenjem alkoholikov. Na tem področju beležijo na Goriškem precejšnje uspe-

Dr. Bernard Spazzapan

he. Za to nosi zaslugu predvsem mednarodna priznana Hudolinova metoda, ki alkoholiku ne daje samo farmakoloških, ampak predvsem družbene in duševne odgovore. Goriški SERT bo ob polnem razmahu zaposloval 22 uslužbencev in izvedencev. V nacrto ima tudi decentralizacijo raznih zdravstvenih struktur na teritoriju, ki bodo prislo do izraza predvsem, ko bodo stopili v veljavo zdravstveni okraji. (S.T.)

NOVICE

Danes v Rimu srečanje med Rupilom in Colombom

RIM - Italijanski zunanji minister Emilio Colombo bo danes sprejel na pogovor šefa slovenske diplomacije Dimitrija Rupla, ki je prisel v Rim, da bi sodeloval na zasedanju liberalne internacionale. Vsebine pogovorov niso sporočili, vendar ni težko predvideti, da bosta ministra poleg situacije na Balkanu obravnavala predvsem bilateralne odnose med Italijo in Slovenijo. Nedavno sta obe državi imenovali komisiji, ki naj bi razčlenili probleme nasledstva Jugoslavije in še zlasti problem Osimskih sporazumov. Stališče Slovenije je v tem pogledu znano: mogoče se je razgovarjati o vsem, samo meja je nedotakljiva. Meje vsekakor niti italijanska vlada ne postavlja pod vprašaj, izpostavlja pa predvsem vprašanje odsodnine istrskim beguncem, pravic italijanske narodnostne skupnosti in odprave industrijske cone na Krašu iz Osimskih sporazumov. O odnosu Italije do slovenske manjšine pa ima tudi Slovenija veliko pripomb.

Protirasistična manifestacija pordenonskih študentov

PORDENON - Pordenonski dijaki so se včeraj množično udeležili manifestacije proti rasizmu in nestrpnosti po mestnih ulicah s sklepno manifestacijo na Trgu XX Settembre, kjer so bili priložnostni govori. Po besedah predsednika deželnega sveta FJK Nema Gonana studentje s to manifestacijo dajejo svoj prispevek, da v svetu ne bi bilo več sovražstva, vojne, barbarstva in pokolov. Pordenonska mladina se ne odreka svoji identiteti, ki je potrebna in nenadomestljiva, ne sme pa biti vir nestrpnosti, predsodkov in sovražstva, temveč vir medsebojnega bogatstva. V svojem sklepu je Gonano poudaril, da je treba izreči odločen ne vsaki nestrpnosti, pa naj prihaja z desne ali z leve ali pa iz verskih in nacionalnih razlogov, kot to dokazuje tragedija v bližnji in nekdani Jugoslaviji.

Milanski sodniki zahtevajo 35 novih »žrtve«

MILAN - Drzavno pravdnistvo je včeraj izdalo zahteve za sodni postopek proti 35 osebam, vpletenim v milansko preiskavo o podkupninah za odlagališča odpadkov. Med njimi sta tudi Paolo Berlusconi, brat slavnjšega Silvia, in eden od vodilnih pri njegovi družbi Fininvest Sergio Roncucci. Oba sta osumljena kršenja zakona o javnem financiranju političnih strank, ker naj bi krajevna politika Frigerio in Pradi izplačala podkupnino v znesku 150 milijonov lir. Medtem so v Milanu v okviru iste preiskave zaprli dva ugledna podjetnika. Prvi je poverjen upravitelj manufakturne grupe ABB Italia, Umberto Caputo, obtožen, da je skušal podkupiti karabinjerje, ki sodelujejo pri preiskavi. Drugi je predsednik družbe SEA, ki upravlja milanski letalisci, Pierfranco Faletti.

TRST / SREČANJE SKGZ-SSK

Za Slovence kočljiv trenutek pred pomladnimi volitvami

Izvolitev Slovencev pod vprašajem

TRST - Predstavniki Slovenske skupnosti in SKGZ, ki sta jih vodila predsednik SKGZ Palčić in deželni tajnik SSK Jevnikar, so imeli v sredo razgovor o najaktualnejših problemih, ki ta trenutek zadevajo našo skupnost.

V ospredju je bila razprava o političnem položaju in bodočih volitvah, ki bodo spomladi tako na deželni kot na trzaski in goriški pokrajinski ravni. Delegaciji sta si bili edini v ocenjevanju, da so izgledi za uspeh Slovencev na volitvah problematični, kot se nikoli doslej, kajti velike spremembe v italijanski družbi in njenem volilnem sistemu postavljajo tudi našo skupnost pred izbiro, ki bodo ključnega pomena. Izstopa dejstvo, da manjšina nima zagotovljenih predstavnikov v izvoljenih telesih, podobno kot velja za mnoge druge manjšinske skupnosti v Evropi, zato bo potrebno za dosego zajamčenega zastopstva močno okrepiti prizadevanja celotne naše skupnosti.

Sedanji položaj je kočljiv za vse stranke, za katere volijo Slovenci, in v najslabšem primeru bi se lahko zgodilo, da bi Slovenci ostali brez predstavnikov v deželni svet. SSK je predlagala skupno slovensko nadstrankarsko volilno listo, če pa se ta zamisel ne bo uveljavila, bo po novem volilnem zakonu stranka prisiljena v povezovanje z drugimi, drugače nima možnosti za uspeh na volitvah. SSK utemljuje svoj predlog o skupnem slovenskem nastopu tudi kot konkreten korak k združevanju sil, v obdobju, ki je za našo sku-

pnost prelomno.

Predstavniki SKGZ so podčrtali, da je manjšinska organizacija nedvomno zainteresirana za izvolitev Slovencev, čeprav vprašanje ne obravnava po istem ključu kot stranke. SKGZ je mnenja, da se za prihodnje volitve v razgovoru med političnimi silami, ki vključujejo Slovence, poiscemo najbolj realne rešitve, ki bi izvolitev Slovencev tudi zagotovile. Za našo skupnost bi bila izguba izvoljenih predstavnikov nenadomestljiva, zato bo SKGZ v pogovorih s strankami to vprašanje se posebej izpostavila, tako kot tudi zahtevo o zajamčenem zastopstvu manjšine.

Delegaciji sta poudarili nujnost, da pride v najkrajšem času do skupnega zaščitnega zakonskega osnutka, ki ga pripravljata delovna komisija, sestavljena iz vseh komponent Slovencev. Politične okoliščine in bližnji razgovori med Italijo in Slovenijo terjajo cimboj strmen nastop manšine o vseh zanj bistvenih vprašanjih, zaradi česar so se na srečanju strinjali o sklicu enotnega predstavnistva.

Na dnevnem redu srečanja je bilo tudi vprašanje televizijskih oddaj v slovenscini, o katerem je bilo izraženo stališče, da jih je treba po podpisu konvencije med RAI in predsedstvom vlade uresničiti brez nadaljnjih zavlačevanj. Tehnične možnosti obstajajo, možna pa bi bila tudi zacasna rešitev preko oddajne mreže kopske televizije, kar bi bilo v korist obeh manjšin ob meji.

SANDOR TENCE

TRST - Nasilna in množična izselitev Istranov iz rodne zemlje je povzročila velike travme, razkole in rane, ki so v marsičem se nezahvalne. Posebno v Trstu, kjer se hočeš nocoš vedno soočamo z "istrskim vprašanjem", ki je - podobno kot slovensko vprašanje - v dobru in v slabem sestavni del tega našega protislovnega in v marsičem nevrotičnega vsakdana. Sestavni del za tiste, ki se vedno izkoriščajo Istrane in njihovo tragedijo (glej Osimol!) v čisto politične namene, a tudi za tiste, ki so prepirani, da je istrska kultura v vseh svojih otenkih pozitiven in neločljiv del tega večjezičnega prostora, ki se lahko razvija le ob sožitju, sodelovanju in strpnosti.

Istrani niso samo razni odvetniki Sardosi Albertiniji, a so tudi (in predvsem) Fulvio Tomizza, Guido Miglia, Giorgio Depangher in Marino Vocci, ki so v nasprotju s tokom pogumno začeli novo obdobje uveljavljanja "istrskosti". Tomizza s svojimi zelo znanimi romani, Miglia s svojo bogato publicistično dejavnostjo, Depangher in Vocci pa s krožkom Istria, ki je pred desetimi leti začel svojo težavno, a vsestransko pomembno pot.

Ob tej priložnosti je krožek izdal drobno knjižico s pričevanji nekaterih vidnih istrskih razumnikov s te in one

strani meje ter s kronološkim pregledom vseh pobud od leta 1982 do danes. Krožek Istria je nastal v devinsko-nabrezinski občini (prvi predsednik je bil Depangher) na pobudo skupnice "rdecih" intelektualcev. To je bil za takratne razmere pravi politični skandal, čes kakor si upajo komunisti, ki so s Titom izgnali Istrane iz domovine, ustanoviti društvo, ki se bo ukvarjalo prav s temi vprašanji. Kakorkoli že, je krožek Istria do ustanovitve do danes vsako leto ponudil mestu in tudi sami Istri celo vrsto študijskih in kulturnih pobud, izletov ter publikacij. Njegovi voditelji so prvi prekoracili mejo nezaupanja med trzaskimi Istrani in tistimi, ki so ostali doma in hkrati navezali prve stike s Slovenci, ki jih je od istrske skupnosti ločeval politični in psihološki zid. Ta zid obstaja še danes, ni pa več podobnih berlinskega zidu.

Uvod v knjižico je napisal sedanji predsednik krožka Vocci, ki poziva k skupnem boju proti nestrpnosti in proti vsem nacionalizmom, ki zastrupljajo Evropo in tudi ta nas obmejni prostor. Položaj ne vzbuja velikih optimizmov, posebno v teh težkih trenutkih pa je treba vztrajati na poti dialoga. Politika zapiranja vase, v lastne vrtice in v lastne nacionalizme, je za vsak narod pogubna politika, se zlasti v teh

TRST / POMEMBNA OBLETNICA

Krožek Istria si deset let prizadeva za novo kulturo dialoga in strpnosti

Društvo je še vedno deležno premajhne pozornosti tržaških krogov

Istrski pisatelj Fulvio Tomizza (foto Križmancić)

kraji. V to je prepričan tudi eden izmed najbolj zvestih sopotnikov krožka, Franco Juri, ki v svojem prispevku ne stedi s kritikami na račun svoje (italijanske) narodne skupnosti v Sloveniji in Hrvaški oziroma njenega vodstva, čes da se prevec zapira. »Ali je krožek Istria ostal znova sam in si vrh vsega se dela utvare, da bo s kulturo dialoga in strpnosti se koga prepračil? Nesrečni utopisti, rotim vas, da se prilagodite casom in

da nadaljujete po poti, ki ste jo začrtali pred desetimi leti,« zaključuje svoj prispevek Juri. Pisatelj Tomizza je prepričan, da je krožek v teh letih bistveno pripomogel, da so mnogi istrski begunci po dolgih letih (tudi fizično) spet približali rodni zemlji. Njegov pristop do problemov Istre je bil vedno pozitiven in tvoren, nikoli jokav in demagoški, ki zal označuje delo mnogih trzaskih ezulskih združenj in organizacij. Nelida Milani-

Kruljac, Italijanka iz Pule, piše, da so člani krožka Istria približali dva oziroma več svetov istrskega mozaika, ki ga nova državna meja na Dragonji ne more (in ne sme) razdrobiti.

Publikacija ob 10-letnici krožka Istria objavlja tudi prispevek zgodovinarja Diega de Castra, ki velja za enega boljših, če se ne za najboljšega poznavalca "trzaskega vprašanja". V spisu (napisan je bil v začetku lanskega leta) se De Castro se zavzema za jugoslovansko konfederacijo, že takrat pa napoveduje velike tezaže z osimskimi dogovori. Slovensko-hrvaška meja na Dragonji mora imeti po njegovem le simbolični pomen. Rim, Ljubljana in Zagreb morajo cimprej najti skupni jezik za zaščito manjšin (slovenske v Italiji ter italijanske v Sloveniji in Hrvaški) ter pri tem upoštevati duh in načela Londonskega memoranduma iz leta 1954. De Castro poziva italijanske in posebno trzasko pristojne organe, naj prispevajo, da bo tudi krožek Istria deležen pozornosti (in finančnih sredstev, ki jih ima zelo malo), kot ostale organizacije in krožki, ki se na Trzaskem ukvarjajo z istrsko kulturo. Tudi na tem področju je treba nehati ločevati "dobre in zveste" Istrane od "nezvestih in nepokornih".

Kar tako naprej, prijatelji krožka Istria, ki ste danes - vsaj tako upam - sami in osamljeni kot pred desetimi leti.

PALERMO / VELIK USPEH BOJA PROTI ZLOČINSKI DEJAVNOSTI

Obglavili mafijo!

Včeraj zjutraj aretirali krutega in premetenega bossa Totoja Riina

PALERMO - Približno ob 8.30; na mestni obvoznici v višini Motela Agip; v avtomobilu Citroen ZX; z nekim moskim, ki je vozil; bila sta neoborožena in tudi ju ni spremljal nikakršen drug avtomobil; niti njun avtomobil ni bil opremljen z neprobojnimi stekli; avtomobil je zapeljal v smer proti Catanii. S taksnimi skopimi, vendar izredno pomembnimi informacijami je postregel včeraj general Giorgio Cancellieri, poveljnik karabinerske legije za Sicilijo, številnim novinarjem, ki so se z velikim pričakovanjem zbrali na tiskovni konferenci.

Vest, da so včeraj zjutraj aretirali "neulovljivega" vsemogočnega glavarja siciljske mafije, je namreč povsem upravičeno v hipu obkrožila svet, saj je npr. tudi angleški tednik The Observer Totoja Riina zaradi dolge vrste krutih zločinov, ki so mu jih pripisali, mafijskega bossa uvrstil med deset najnevarnejših kriminalcev sveta, za katere se je zanimal Interpol.

Kakor so poudarili na včerajšnji tiskovni konferenci, je bila "nevidna trda roka mafije" že leta pod strojim nadzorom, vendar se je zadnja faza preiskave začela pred nekaj meseci. Pomemb-

na vest, na osnovi katere so izpeljali včerajšnji arest, naj bi prišla iz Piemonta, to je dežele, od koder je ravno kar prišel v Palermo kot državni pravdnik Giancarlo Caselli. Vendar pa na včerajšnji tiskovni konferenci nihče ni pojasnil, za kakšno informacijo gre, pravzaprav so nekaj natančnejših podatkov posredovali le o aretaciji. Nanjo so se karabinjerji, predvsem pripadniki posebne enote ROS, vneto pripravljali vsaj dva-tri mesece: včeraj zjutraj pa so se odločili, da je že napočil skrajni čas, da stopijo v akcijo.

Kot so izjavili odgovorni za enoto ROS na Siciliji, so bili pripravljeni tudi na spopad, saj so celotno območje dobro zastražili. Vendar pa Riina in njegovo spremljevalce nista bila oborožena, bila sta tudi brez oboroženega spremstva, zato se je vse odvijalo z bliskovito naglico: karabinjerji agenti v civilu so zaustavili avtomobil, kateremu so sledili od UL Leonardo Da Vinci, zahtevali dokumente, Totó Riina je izročil ponarejene, vendar je kmalu priznal, kdo je. Riina so najprej odpeljali na poveljstvo karabinjerjev, kjer so ga zapirali v varnostno celico, nato so ga verjetno pre-

peljali drugam, kam niso povedali.

Zadnje skrivališče Totoja Riine je bilo kak kilometer stran od kraja aretacije: stanovanje so natančno preiskali, vendar novinarjem niso posredovali podatkov ne o tem, kaj je bilo v stanovanju, ne podatkov o poslopiju in stanovanju samem. Seveda pa nikakor niso skrivali zadovoljstva nad operacijo, kateri vsi na splošno pripisujejo velik, naravno zgodovinski pomen v dolgoletnem in velikokrat neuspešnem boju proti mafiji.

Po včerajšnjem arestu krutega mafijskega vladarja je v "ilegali" se pet odličnih predstavnikov "cose nostre". Njihova imena se redno pojavljajo v vseh preiskavah, ki posredno ali neposredno zadevajo mafijsko dejavnost, o njihovih zločinih podvigih pa lahko bralci redno berejo v časopisih. Na seznamu najpomembnejših mafijskih veljakov, ki jih se niso aretirali, so: Benedetto Santapaola, 54 let, znan kot Nitto; Antonio Minore, 56 let; Pietro Aglieri, 34 let, ki mu pravijo "u' signurinu", ker se rad lepo oblači; Leoluca Bagarella, 49 let in Bernardo Provenzano, 56 let, poznan kot "Pinu u'viddanu". Tudi njihov dosje je izredno zajeten.

Sirši javnosti - tudi mednarodni - pa so bila dobro znana njegova dejanja, saj so mu preiskovalci v bistvu pripisali vse najbolj krvoločne zločine mafije zadnjih let oziroma kar desetletij. Pri tem so se preiskovalci oprli tudi na pričevanja mafijskih skesanecv, ki so veliko povedali o strmem vzpenjanju mafijskega prvaka iz Corleoneja do prevzema absolutne oblasti, njegova pretkana in nasilno zastavljena pot pa je bila posuta s trupli tako privrženecv mafije kot njenih najostrejših nasprotnikov. Po oceni sodnikov Falconeja in Borsellina, ki sta za prvi palermški maxiproces pripravila obširno gradivo in tudi podpisala odlok o uvedbi sodnega postopka proti njemu, je bil Totó Riina že v letih '80 med glavnimi predstavniki mafijske skupine iz Corleoneja in eden osrednjih udeležencev notranjega obračunavanja med mafijskimi družinami in veljaki. Njegov dosje se začne s prijavo zaradi združevanja v mafijske namene, zaradi česar so takrat prijavi se drugih 161 oseb. Po tisti preiskavi, ki jo je navdihnil takratni palermški prefekt Carlo Alberto Dalla Chiesa, si prijave zaradi vrste zločinov kar sledijo, on pa nevedno, vendar kruto obcutno vlada Palermu in sirši mafijski dejavnosti.

Ze od vsega začetka, ko se je v preiskavah začelo pojavljati njegovo ime, je bil njegov značilen pečat eliminacija prič oziroma pričevalcev. Prvi je o Totóju Riini kot o pomembnem bossu iz Corleoneja leta 1973 spregovoril Leonardo Vitale, kateremu ni nihče prav verjel, dokler ga niso ubili. O njem je spregovoril tudi eden ključnih mafijskih skesanecv Tommaso Buscetta, ki je prvi v celoti razkril njegovo vlogo: Totó Riina je bil enako krvolocen kot drugi mafijski veljaki iste "teze", vendar veliko bolj premeten in inteligenten. To je pokazal predvsem s tem, kako se je "izne-

Krvavih 40 let zločinov nespornega vladarja

PALERMO - Najbolj krvoločna in premetena mafijska zver: to je po splošni oceni Salvatore Riina imenovan Totó, ki so ga po dolgih letih iskanja in zaključnih preiskavah, ki so trajale več mesecev, aretirali včeraj zjutraj v Palermu. "Kratki Totó" - kakor ga je zaradi nizke postave imenoval Luciano Liggio, sloviti mafijski boss, po katerem je Totó Riina prevzel v svoje izredno krvoločne roke krvavo mafijsko oblast - je desetletja nadziral vso kriminalno dejavnost, ki je bila posredno in neposredno vezana na mafijo. O meri njegove neomajne moči in neizmernega strahu, ki ga vlivljal tudi svojim najtesnejšim sodelavcem, priča že dejstvo, da se je Totó Riina dolga desetletja mirno izogibal roki pravice, ki ga je zaradi številnih njemu pripisanih zločinov že bila obsodila na najvisjo kazen - na dosmrtno ječo. Vse do včeraj, ko so ga agenti aretirali, je bil Totó Riina vsakomur zastrašujoče znano ime, njegov obraz pa je bila precejšnja uganka.

Sirši javnosti - tudi mednarodni - pa so bila dobro znana njegova dejanja, saj so mu preiskovalci v bistvu pripisali vse najbolj krvoločne zločine mafije zadnjih let oziroma kar desetletij. Pri tem so se preiskovalci oprli tudi na pričevanja mafijskih skesanecv, ki so veliko povedali o strmem vzpenjanju mafijskega prvaka iz Corleoneja do prevzema absolutne oblasti, njegova pretkana in nasilno zastavljena pot pa je bila posuta s trupli tako privrženecv mafije kot njenih najostrejših nasprotnikov. Po oceni sodnikov Falconeja in Borsellina, ki sta za prvi palermški maxiproces pripravila obširno gradivo in tudi podpisala odlok o uvedbi sodnega postopka proti njemu, je bil Totó Riina že v letih '80 med glavnimi predstavniki mafijske skupine iz Corleoneja in eden osrednjih udeležencev notranjega obračunavanja med mafijskimi družinami in veljaki. Njegov dosje se začne s prijavo zaradi združevanja v mafijske namene, zaradi česar so takrat prijavi se drugih 161 oseb. Po tisti preiskavi, ki jo je navdihnil takratni palermški prefekt Carlo Alberto Dalla Chiesa, si prijave zaradi vrste zločinov kar sledijo, on pa nevedno, vendar kruto obcutno vlada Palermu in sirši mafijski dejavnosti.

Ze od vsega začetka, ko se je v preiskavah začelo pojavljati njegovo ime, je bil njegov značilen pečat eliminacija prič oziroma pričevalcev. Prvi je o Totóju Riini kot o pomembnem bossu iz Corleoneja leta 1973 spregovoril Leonardo Vitale, kateremu ni nihče prav verjel, dokler ga niso ubili. O njem je spregovoril tudi eden ključnih mafijskih skesanecv Tommaso Buscetta, ki je prvi v celoti razkril njegovo vlogo: Totó Riina je bil enako krvolocen kot drugi mafijski veljaki iste "teze", vendar veliko bolj premeten in inteligenten. To je pokazal predvsem s tem, kako se je "izne-

Na desni Totó Riina ob včerajšnji aretaciji, levo pa ena od redkih Riinovih slik, s katerimi so razpolagali preiskovalci (telefoto AP)

bil" vseh tekmecev v boju za prevzem oblasti.

Kot je povedal Buscetta, je Totó Riina v letih 1969-70 postal član triumvirata, v katerem sta bila se Gaetano Badalamenti in Stefano Bontade. Glavna naloga trojice je bila, da ponovno urediti vrste "cose nostre" po udarcih, ki jih je utrpela mafija. Glede na dejstvo, da sta bila ostala dva člana v zaporu in da je bil tudi "veliki boss" Luciano Liggio - razen krajšega presledka - stalno zaprt, je "kratki Totó" v bistvu že takrat vladal. In kot tak se je udeležil ali pa vsaj izdal ukaz za vrsto umorov, žrtve njegove krvoločnosti so bili tudi državni pravdnik Pietro Scaglione, karabinjerjski častnik Emanuele Basile in predsednik dežele Sicilija Piersanti Mattarella. Z isto krvavo odločnostjo pa je urejal odnose znotraj mafijske organizacije: v letih '80 je dejansko sprožil mafijsko vojno, ko je dal umoriti Stefana Bontadeja, krivi obračun pa se je zaključil Riini in "Corleonecanom" v korist.

Bolj kot so bili očitni učinki njegove trde roke, bolj neviden je postal: vrhovni poglavar "kupole" je kot temna senca budno bdela nad Palermom in celotno mafijsko dejavnostjo. Dejstvo, da krvoločnega mafijca nikor niso mogli ujeti, kljub nestetim pričevanjem (vsem v začetku niso niti verjeli) in preiskavam, ki so naravnost vodile k Totóju Riini, je njegovemu imenu in osebi začelo dajati nekakšen pridah nadnaravnega, kar je seveda slo v korist proslavljanja Riine kot absolutnega vladarja vsega nezakonitega. Vsekakor pa se Riina ni tako dolgo izogibal arestom zaradi nadnaravnih sposobnosti: med njegove največje spretnosti gre nedvomno pripisati vnasanje sistemov tajnih služb v mafijsko organizacijo. Prekrsil je namreč vsa stara pravila mafije in vpeljal nova, po katerih je samo on točno vedel za vsakega pristasa, predvsem pa je lahko nadziral, kaj dela. Tako je imel v sahu druge mafijske družine

in pa tudi razne je ustanove, iz katerih je očitno vsakic pravčasno dobil namig, da se mora umakniti. Kako natančno in odločno je nadziral organizacijo jasno priča dolg seznam žrtv, ki jih je izval v imenu svojega pojmovanja o vodenju "kupole". Na osnovi dosedanjih preiskav so sodniki prepričani, da je zakrivil vsaj sto umorov, posredno ali neposredno pa je vpleten v vse zločine, ki so s krvjo prepojili Sicilijo od umorov političnih predstavnikov do neizprosnih eksekucij generala Dalla Chiesa in sodnikov Falconeja in Borsellina ter številnih drugih, ki so si tako ali drugače drznili prekrizati račune kruti mafijski družini iz Corleoneja in njenemu neizprosnemu glavarju.

Sicer pa Totó Riina, ki se je rodil v slovitem mafiskem centru Corleone 6. novembra 1930, ni bil iz kasne znane mafijske družine. Njegov oče je bil namreč reven kmet, sam pa se je "prizlenil" v eno "zgodovinskih" mafijskih družin, in sicer v družino Bagarella. Njegova žena Antonietta je zaslovela, ker so jo kot 20-letno učiteljico poslali v konfinkacijo in bila je prva Sicilijanka, ki so jo obsodili na tako kazen. Njeno nadaljnjo življensko pot je pogojila ljubezen do Totója Riine, s katerem je dejansko preživela 40 let v "ilegali". Skupaj imata tudi dva otroka, ki sta sedaj stara že več kot dvajset let, vendar pa o njunem rojstvu ni ne duha ne sluha v nobenem uradnem aktu.

Totó se je že v otrostvu navezal na svojo kasnejša svaka Calogera in Leoluco, vendar pa se je njegova prava pot v mafijski organizaciji začela poleti leta 1958 v rojstnem kraju, ko je s skupino mladih mafijcev spremljal bossa Luciana Liggia, ki je neizprošno umoril tamkajšnjega zdravnika - mafijca Micheleja Navaro. V krvi se je skalo sodelovanje med Lucianom Liggijem in "kratkim Totójem", ki je dalo velikega zaleta siciljski mafiji in sploh zločinskemu delovanju na veliko obširnejšem prostoru zadnjih desetletij.

Pino Arlacchi: »Zgodovinski dogodek«

RIM - »Ni pretirano reci, da je to, kar se je danes zgodilo, zgodovinski dogodek.« Sociolog Pino Arlacchi, prav gotovo največji poznavalec in preucevalec fenomena mafija, pa istocasno opozarja, da bo boj proti mafiji »trajal se mnogo let, preden bomo lahko rekli, da smo ustvarili pogoje za boljso bodočnost te dežele.« Aretacija Riine vsekakor Arlacchija ni presenetila: »Karabinjerji so dosegli izreden uspeh, sicer pa je bilo že dolgo casa znano, da se Riina nahaja v Palermu ter da se je obroc okrog njega postopoma stiskal. Njegova skupina - tako imenovani »Corleonesi« - je imela v tej fazi bolj navidezno moc, dejansko pa se je sibilazadri svoje politike pokolov in absolutnega centraliziranja mafijske oblasti.« Sociolog predvideva, da bo zdaj »Cosa nostra« prisiljena k razpustu, kot se je že zgodilo v šestdesetih letih po pokolu v Ciaculliju, kateremu je sledilo za mafijo deset let težav. Teh zgodovinskih precedensov ne gre pozabiti, poudarja Arlacchi, »kajti danes imamo spet prednost in jo moramo izkoristiti.« Aretacija Totója Riine - nadaljuje Arlacchi - pomeni poraz njegove politike terorja in pokolov. »Ko bi aretiranec sklenil povedati preiskovalcem, kar ve, bi morda ne razkril posebnih novosti, saj so izjave mafijskih skesanecv že dale dovolj jasno sliko strukture organizacije, zanimivo pa bi bilo, meni Arlacchi, ko bi Riina razkril, koga od politikov je mafija »scitila« oziroma s kom se je dogovarjala in sklepalazaveznistva.

Po njegovi oceni je torej zdaj mafija v velikih težavah, ceprav so nekateri njeni najvidnejši voditelji, med njimi Nitto Santapaola, še vedno na svobodi. Ni pa izključeno, da bo prav zaradi tega z novimi eklatantnimi akcijami skušala dokazati, da je udarci sil javnega reda niso dokončno strli.

Zadovoljstvo na palermskem sodišču

PALERMO - Vest o aretaciji Totója Riine so na palermskem sodišču, ki je na bojni črti v boju proti mafiji, sprejeli z velikim zadovoljstvom, vendar tudi z občutkom grenkobe. »Morali smo doživeti umor Falconeja in Borsellina, da smo zaostriili boj,« je izjavil sodnik Antonio Ingroia. Grenkoba je zaznati tudi v komentarju sidnika Giuseppeja Di Lella, nekdanjega člana Falconejevega »poola«: »Končno so ga prijeli, ker so ga končno poiskali. Mafijcev prav gotovo ni mogoče prijeti s hišnimi preiskavami v njihovih uradnih bivaliscih, niti s cestnimi bloki.« Za clana sedanjega »poola« Ignazia De Francisija pa je to »velika zmaga države, vendar smo sele na zacetku.«

V vseh komentarjih palermskih sodnikov pa je bilo zaznati spomin na umorjena kolega: »Veselim se uspeha,« je izjavil namestnik državnega pravdnika Vittorio Teresi, »mislimo pa tudi na tiste, ki se danasnega uspeha ne morejo veseliti, ceprav bi si to zaslužili.«

Sicilari: prišel je čas obračuna

RIM - »Riina je v pasti. Prišel je čas obračuna.« Tako je vodja osrednjega sodnega preiskovalnega urada za boj proti mafiji Bruno Sicilari ocenil včerajšnjo aretacijo Totója Riine. Po njegovem mnenju je bil Riina znotraj mafijske organizacije cedalje bolj osamljen. Njegove krvoločne odločitve niso mafiji prinašale nobene ugodnosti, nasprotno, država je postala agresivnejša in je z novo zakonodajo odločnejše reagirala. Njegova aretacija je po Sicilarijevem mnenju smrtni udarec tej mafiji. Sicer pa je Sicilari mnenja, da so sedaj dani vsi pogoji za ucinovit boj proti mafiji, ceprav ne more zagotoviti, da »javnost ne bo doživela novih travm.«

Dodal je se, da sedaj »brskamo po zgodovini mafije, premikamo se v blatu in seveda ne vemo, kaj vse se se v blatu skriva.«

Osservatore romano: izreden uspeh

VATIKAN - Vatikanski dnevnik Osservatore romano je aretaciji Totója Riine namenil glavni naslov na italijanski strani. V clankku ugotavlja, da ni nobeno pretiravanje, ce ta dogodek oznaci kot izreden uspeh varnostnih sil. »Za aretacijo Totója Riine, ugotavlja Osservatore romano, se je koncala mora, ki je obteževala vso državo in se zlasti Sicilijo. Seveda pa mafija še obstaja in je prav tako nevarna kot prej, zato sedaj ni mogoče poloziti orožja.

Tiskovna konferenca generala karabinjerjev Giorgia Cancellierija, na kateri je skopo opisal novinarjem, kako so preiskovalci prišli na sled »številki ena« siciljske mafije Salvatoreja »Totója« Riine. (telefoto AP)

RIM / V VSEH OCENAH PA JE JASNA ZAVEST, DA JE TREBA ZDAJ BOJ PROTI KRIMINALU POSPEŠITI

Splošno zadovoljstvo v političnem svetu

RIM - Barometer političnega vzdušja, ki je v prejšnjih dneh kazal nizke pritisk in oblačno vreme, se je včeraj dopoldne povzpelo do visokega pritiska in sončnega vremena. K večjemu optimizmu ni prispevala politika, pač pa karabinjerji posebnega operativnega oddelka Ros, ki so v Palermu ujeli Totója Riina, cloveka, ki velja za enega od voditeljev ali celo za bossa mafijske kupole. Novica je posijala kot zarez sonca v politični Rim, ki živi v pričakovanju, kaj bo ustavno sodišče sklenilo

o referendumih, kaj bo odločil socialistični tajnik Bettino Craxi, kako se bodo razpletli stiki med strankami. Zarez sonca in zarez upanja, končno le pomemben uspeh v boju proti organiziranemu kriminalu po tolikih udarcih, ki so minirali zaupanje državljanov v državo, prizadeli ugled in verodostojnost Italije in njenih ustanov. Zarez upanja, ki je strogim in resnobnim ministrom med vladno sejo vzbudil spontan in močan aplavz, ki je izzval krizne telefonske pozive

med Kvirinalom in palaco Chigi, med palaco Madama in palaco Chigi, med Montecitorio in palaco Chigi z vzajemnimi čestitkami ob uspehu, zarez sonca in upanja, ki je izzval plaz zadovoljstva in pohval. Aretacija Totója Riine je sovpadla z dnem, ko je sodnik Giancarlo Caselli prevzel v Palermu vodstvo javnega tožilstva. Dva močna signala, da država resnično namerava nadaljevati v boju zoper mafijo.

Med prvimi, ki je bil obvesčen o dogodku, je bil predsednik republike

Oscar Luigi Scalfaro, ki je osebno obvestil o dogodku predsednika vlade Amata in mu čestital, nato poklical poveljnika karabinjerjev, nato pa se stotnika, ki je vodil akcijo, da bi se mu zahvalil za briljantni poseg.

Zadovoljen in vidno ganjen je bil tudi notranji minister Nicola Mancino, ki je le pred nekaj dnevi izrazil željo, skoraj sen, da bi preiskovalcem uspelo ujeti voditelja mafijske kupole. In zato je Mancino temperamentno odgovoril novinarju, ki ga je vpraševal, ali je aretaciji

botrovala sreča. »Novinarji ste res čudni: ce je Riina na prostosti je kriva država, ce ga aretiramo pripisujete zaslugo sreči. Ce nekdo aretiraa Riino ob 8.30 v Palermu na ulici, je to sad predvsem profesionalnosti in odločnosti državnih sil, kancek sreče pa seveda ne skodi.« Notranji minister bi sedaj rad, da bi mu bila uslišana vsaj se ena želja: da bi se Riina odločil in začel sodelovati s preiskovalci. »Ne bi bilo slabo,« je o tem menil bivši sodnik in danes republikanski poslanec Giuseppe Ayala,

ki je z Giovannijem Falconejem in Paolom Borsellinom sodeloval v protimafijskem poolu, »saj ima povedati res veliko.«

V vseh ocenah pa je jasna zavest, da je aretacija Totója Riine pomemben uradek proti organiziranemu kriminalu, ne pomeni pa dokončne zmage v boju proti mafiji. »Cosa nostra«, pravi vse ocene, »je dokazala, da se zna reorganizirati in zamenjati svoje voditelje, ce je potreba.« Prav zato je treba sedaj pospešiti boj proti kriminalu in se zavarovati

pred morebitnimi represalijami. Toda opozicija k čestitkam dodaja ugotovitve, da je bil Riina aretiran po dvajsetih letih skrivastva, ki jih je preživel večinoma v Palermu. Očitno se je začelo nekaj krhati v vezeh med mafijo in politiko, podčrtuje opozicija. Carmine Mancuso, bivši policijski funkcionar na Siciliji, in danes senator mreže pa opozarja: »Pomembno bi bilo, da bi Riine ne doletela ista usodain Micheleja Sindono, preden nam pove, kdo so resnični mandatorji mafijskih pokolov.«

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržanskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRA.E.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715
Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm
Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR
Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506
Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax: 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-535725 fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel: 040-7796611, fax: 040-778697
Italija: podružnice SPI
Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (sinina 1 stolpec visina 42 mm) 80.000 LIT.
finančni in legalni 120.000 LIT. ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%
Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Narocnina za Italijo: letna 300.000 LIT plačljiva do 31.193.
za Slovenijo: mesecna 1.200 SIT
Registriran na sodišču v Trstu st. 14 z dne 6.12.1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Avtobusni promet včeraj deloma ohromljen zaradi stavke šoferjev

Avtobusni promet na Trzaskem je bil včeraj med 9. in 13. uro deloma ohromljen zaradi sti-rurne stavke, ki so jo oklicali sindikati avtobusnih prevoznikov. Pri Konzorcialnem podjetju za prevoze ACT so izračunali, da se je stavke udeležilo 50 do 55 odstotkov voznikov avtobusov, kar pomeni, da je ob urah stavke povprečno vozilo polovico manj avtobusov kot običajno. Vodja oddelka za avtobusni promet pri ACT je pojasnil, da je stavka sicer povzročila nekaj težav prebivalstvu, dodal pa je, da so bili ljudje že predčasno obveščeni o stavki in so si zato lahko drugače pomagali. Tudi solska mladina, ki se vsakodnevno vozi z avtobusi v sole, ni bila kdove kako prizadeta, saj se je stavka začela za potem, ko so prispeli v sole, zaključila pa ob uri, ko tudi na solah zaključujejo s poukom. (foto Krizmancic)

Prefekt Vitiello zapušča Trst

Trzaski prefekt Sergio Vitiello zapušča Trst in odhaja na novo službeno zadolžitev. Ministrski svet ga je včeraj imenoval za novega rimskega prefekta. Njegovo mesto bo prevzel Luciano Cannarozzo, ki je bil vladni prefekt v Reggio Calabрії.

Človekoljubna gesta slovenskega trgovca

Ravnateljstvo Slovenskega dijaškega doma Srečko Kosovel, v katerem že dalj časa postrtovalno zbirajo razne potrebščine za begunce, ki so pribežali v Slovenijo iz vojnih območij bivše Jugoslavije, je sporočilo, da je Silvano Klajban poklonil vsa neprodana oblačila Dijaškemu domu in beguncem iz nekdanje Jugoslavije, potem ko je zaprl svojo trgovino. Ravnateljstvo se trgovcu, nekdanjemu gojencu, toplo zahvaljuje za humanitarno gesto.

Policija izgnala pet Albancev

Pet albanskih državljanov, med katerimi eno zensko, med 30 in 49 letom starosti, ki so v Trst prispeli z motorno ladjo "Espresso Venezia", je državna policija spet poslala domov, ker so se predstavili s ponarejenimi osebnimi dokumenti. Z omenjene motorne ladje se je izkrcalo 308 potnikov, večinoma albanskih državljanov. Pet Albancev so prijavili sodnim oblastem, ker so se predstavili s ponarejenimi dokumenti, zaradi česar jim je bil tudi prepovedan vstop na državno ozemlje.

Danes manifestacija SKP

Danes bo na sporedu javna manifestacija, ki jo Stranka komunistične prenovne prireja tudi v drugih krajih nase dezele proti takomenovanemu volilnemu zakonu-prevari. Trzaska manifestacija bo v kongresnem centru na Pomorski postaji, ob 17. uri; govorili bodo član vsedravnega strankinega vodstva Franco Giordano ter člana dezelnega koordinacijskega odbora Gianluigi Pegolo in Stojan Spetic.

Občina: avtonomni sindikat za splošno stavko

Na zadnji seji pokrajinskega vodstva je avtonomni sindikat občinskih uslužbencev odločno obsodil vladni gospodarski manevar; v tiskovnem poročilu pravi, da je vodstvo najbolj reprezentativnega sindikata CGIL-CISL-UIL povsem popustilo in preprecilo edini možni odgovor, to je splošno stavko vseh javnih in zasebnih uslužbencev. Sindikat se bo zato zavzemal za sprejetje zakona, ki naj bi ponovno uvedel premično lestvico in da bi se ponovno obnovila pogajanja; Poleg tega bo podpiral referendum proti vladnim ukrepom glede pokojnin, zdravstva in javnih služb.

RAS / VZNEMIRJENOST CGIL

Zavarovalna družba RAS zapušča Trst?

Ukinjajo upravo za tujino

V porazni panorami trzasko gospodarske recesije se je odprlo novo poglavje, ki zadeva trzaski sedež ene od tukajšnjih zgodovinskih zavarovalnih družb, zavarovalnice RAS. V zadnjih letih se je družba sicer že postopoma selila iz Trsta, sedaj pa ukinja svojo nauglednejšo dejavnost, upravo za posle s tujino, ki obsega management in informatični sistem.

Kot sta včeraj izjavila generalni tajnik trzasko sindikalne zveze CGIL Antongilio Bua in sekretar sindikata zaposlenih v zavarovalništvu FISAC-CGIL Giorgio Ubini, segajo razlogi za ta korak daleč nazaj. Nekateri so sicer objektivni, kot na primer obrobnost našega mesta - ugotavljata sindikalista - nedvomno pa obstaja tudi politična odgovornost oziroma nesposobnost, da bi temu mestu opredelili zanesljivo vlogo, in siskot krajevnega podjetništva, ki ni sposoben prevzeti ekspanzivne mednarodne funkcije.

Nad zavarovalnico RAS so se zgornje posledice krize, v katero je zaslala nemška voditeljica grupe Allianz, v katero sodi tudi trzaska družba. Le-ta je namreč prisiljena v radikalno

preosnovo, teža te operacije pa v največji meri pada na njene udeležbe pri družbah v tujini, in to predvsem v Franciji, Madžarski in z zavarovalnico RAS v Italiji. Poleg zaposlitvenih problemov prinaša ta preosnova tudi koncentracijo centrov odlaganja in najuglednejši službi pri matični hiši v Nemčiji.

Sprico tega novega alarmnega zvonca, ki pomeni nadaljnji korak v smer velike negotovosti za trzasko prihodnost, sta sindikata CGIL in FISAC ponovila prepričanje, da je za to prihodnost nujno potrebno okrepiti vlogo Trsta kot stične točke med blagovnim prometom in finančnimi storitvami. Za to je posebno pomembno izvajanje zakona za obmejna območja in ustanovitve centra offshore, ki bi omogočil relaksiranje Trsta kot mednarodnega finančnega trga.

Glede na proces privatizacije v teku in splošne glede sprostitev priliva tujega kapitala pa pri CGIL dodajajo, da smo se enkrat priče nevarne površnosti pri prireditvi tudi javno razpravo o preceem vprašanju združevanja slovenskih sol, na katero bo povabila solnike, dijakke, starše in druge pripad-

ŠOLSTVO / SKRBNIKOV NAČRT

Prvi protesti zoper krčenje šolske mreže

Izjavi SSK in Športne šole TS

Zadnji predlog o krčenju slovenskega šolskega omrežja na Trzaskem je izzval prve kritike in ogorčene proteste.

»Nacrt o racionalizaciji slovenskih sol na Trzaskem, kakršnega je pred nedavnim izdelalo trzasko solsko skrbništvo, ne upošteva specifičnosti, ki so lastne manjšinskemu solstvu in je v navzkrižju s samimi stališči pristojnih organov slovenske narodnostne skupnosti v FJK, pa tudi z mednarodnimi obvezami, ki jih je Italija prevzela z Londonskim memorandumom in jih potrdira z Osimskimi sporazumi«, tako piše v tiskovnem sporočilu, ki ga je včeraj izdal Slovenska skupnost.

Trzaski pokrajinski izvršni odbor SSK meni, da je predlog trzasko solskega skrbnika, po katerem naj bi združili didaktični ravnateljstvi Sv. Jakob in Sv. Ivan ter nižje srednje sole Cankar-Erjavac in Kosovel-Levstik nesprejemljiv. SSK bo v prihodnjih dneh napravila ustrezne korake, da bo uradno seznanila s tem svojim stališčem pristojne solske oblasti in organe, poleg tega pa bo priredila tudi javno razpravo o preceem vprašanju združevanja slovenskih sol, na katero bo povabila solnike, dijakke, starše in druge pripad-

nike naše skupnosti. SSK ob tem meni, da je že dalj časa občutiti potrebo po širši obravnavi problemov zamejskega solstva.

Protestno izjavo je izdala tudi Športna sola Trst. Le-ta se ob zadnjih poskusih, da bi solske oblasti združile nekatera didaktična ravnateljstva slovenskih osnovnih sol, pridružuje stališču slovenskih solnikov, ki ostro nasprotujejo takemu ukrepu.

Ce je mogoče težnjo po združevanju ravnateljstev razumeti na vsedržavni ravni, pa taki ukrepi nikakor ne morejo veljati za slovenske sole v Italiji, ker terja njihov manjšinski status povsem drugačen pristop pri obravnavanju njihove organiziranosti in obstojnosti. Ta jim je bil zagotovljen tudi z mednarodnimi pogodbami, ki Italijo obvezujejo, da jih v celoti spoštuje.

Sportna sola Trst, ki že vrsto let najtesneje sodeluje s slovenskimi osnovnimi solami ter vrtci v Trstu in Miljah, zato protestira proti ponovnim poskusom knitve njihove celovitosti, solnikom pa v njihovih prizadevanjih za ohranitev te naše najpomembnejše manjšinske institucije v taki obliki, kot jo ima zdaj, izreka vso svojo solidarnost.

NASPROTOVANJE OKRNTVI OZEMELJSKEGA OBSEGA

KGS oblikuje novo strategijo

V programu vrsta stikov z odgovornimi

BORIS SIMONETA

Upravitelji Kraske gorske skupnosti imajo v teh dneh polne roke dela in so se aktivirali na vseh ravneh, da bi pozitivno vplivali na rešitev kompleksnih vprašanj, ki so na tapeti. V prvi vrsti se bide hud boj za ohranitev pravnega statusa in teritorialne celovitosti te ustanove, ki institucionalno zastopa interese vsega kraskega prebivalstva v obeh pokrajinah in naj bi se po predlogu dezelne vlade ozemeljsko zreducirala le na tri občine trzasko pokrajine.

Dezelna skupščinska komisija za splošne zadeve se je lotila obravnave tega zakonskega osnutka in je sklenila, da bo prislunhila nekaterim zainteresiranim predstavnostvom, preden izdela dokončno mnenje in uvrsti preureditveni nacrt na dnevni red dezelne skupščine. KGS bo imela advicijo v četrtek, 21. januarja ob 9.30 in bo lahko vendarle iznesla svoje pritožbe in argumentirane pomisleke zoper napovedano oknitev ustanove, kar ji do sledi ni bilo omogočeno zaradi zaprtosti in togega zadržanja dezelne vlade.

O vsebini posega in strategiji boja so se v četrtek pogovorili člani

upravnega odbora Kraske gorske skupnosti. Zbrali so argumente, s katerimi bodo podkrepili stališče o nedotakljivosti sedanjega ozemeljskega obsega. Upoštevajoc zemljepisno homogenost in narodnostno sestavo Krasa ima dezelna možnost, da zaradi te specifičnosti naredi izjemo pri dobesednem apliciranju določb zakona o krajevnih avtonomijah. Pri tem ji niti ni treba spravevati avtorizacije v Rim, ker je trenutno tik pred odobritvijo v parlamentu novi zakon, ki priznava deželam vso pristojnost pri podvzemanju tovrstnih ukrepov.

Dogovorili so se tudi za enoten in usklajen poseg zupanov vseh občin, ki sestavljajo KGS. Z brzojavko bodo zahtevali, naj bi dezelna komisija prislunhila tudi njihove-

mu mnenju. Se pred četrtekovo advicijo se bo predsednik KGS Ivo Sirca s sodelavci Budinom (DSL), Jevnikarjem (SSK), Tersarjem (PSI) in Martinjem (KD), da jih sensibilizira o tem vprašanju.

V sredo pa bo z novimenuvanim odbornikom Dariom Tersarjem stekel razgovor v iskanju rešitve, kako bi cimprej odmrznili 15 milijard lir, ki jih je za razvoj Krasa namenil dezelni zakon st. 16. KGS, kateri je izredni komisar na pokrajini Marosu že zagotovil vso podporo, je mnenja, da se vendarle premosti zavlačevalni manevar trzasko občine, ki naj bi soodločala o teh sredstvih.

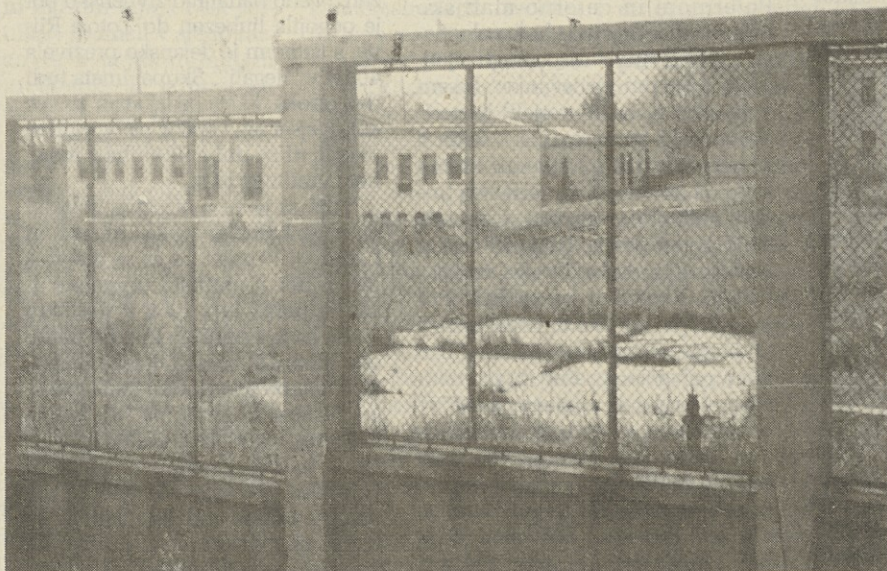
V kolikor Staffierijeva uprava noce instrumentalno dati svojega doprinos, treba odpraviti to mrtvilo in ukrepati brez nje. Dotaknili se bodo seveda tudi vprašanja ureditve Kraskega parka. Medtem je trzaska občina javila imena novih predstavnikov v skupščini KGS.

Imenovani so bili Anamarija Kralj - Kalc (DSL), Giorgio Canciani (SKP), Drabeni (LpT), Minin (PSI), Serpi (MSL), Viezzoli in Sascio (KD).

KRAS / NEIZPOLNJENE OBLJUBE

Zakon za Kras še vedno mrtva črka Glasen poziv DSL javnim upravam

Kdaj programski dogovori med Deželno, KGS, Občino in Pokrajino?

Nekdanje begunsko taborišče na Padričah, ki bi ga morali urediti s sredstvi iz zakona o Krasu

Dezelni svet je lani odobril tako imenovani zakon za razvoj Krasa, ki predvideva sredstva in investicije, posebno za vzhodnokrasko območje. Normativ je nastal kot neke vrste gospodarska in družbena protivrednost za sinhron in za vsa ostala javna dela, ki so bila zgrajena na tem območju. Zahtevali so ga domačini ter njihova politična in druga predstavnostva, ki so se glede tega dolgo pogajala z dezelno vlado in z drugimi upravnimi telesi. Ti pogovori so na koncu obradili kompromisni in v marsicem nepopolni zakon, ki je danes - precej časa po odobritvi - še vedno le kos papirja.

Dezela, ki bi morala koordinirati in nadzorovati izvajanje zakona, ni izpolnila svojih odgovornosti, o nacrtovanih programskih dogovorih med Pokrajino, Obcino Trst in Krasko gorsko skupnostjo pa sploh se ni stekla resna in poglodbena debata. Isto velja tudi za nacrtovano občinsko večnamensko izpostavo, ki naj bi jo zgradili na Opčinah s sredstvi iz tega zakona. Vsi molčijo. Čas teče, konkretnih ukrepov za področje, ki je placalo visok davek tako imenovanemu napredku, pa od nikoder.

Poziv pristojnim telesom, da nekaj ukrepejo, je včeraj prišel z vrst Demokratske stranke levic, ki ugotavlja, da je Kras - kljub obljubam in lepim besedam - v bistvu prepuščen samemu sebi. Trzaska svetovalka Anamarija Kalc je pose-

gla pri zupanu Staffieriju in od njega zahtevala pojasnila (in posebno konkretne ukrepe) o stikih Občine Trst - ce je do njih sploh prišlo - z ostalimi upravami za zakon, ki se je žal že rodil pod nesrečno zvezdo.

Glavne odgovornosti pa ima, kot rečeno, dezelna vlada. Novoizvoljeni odbornik za protorsko nacrtovanje Dario Tersar se je v intervjuju za naš dnevnik takoj po izvolitvi javno ob-

Kako je z gradnjo kriškega nogometnega igrišča? To vprašanje je včeraj postavila zupanu Staffieriju svetovalka Demokratske zveze Anamarija Kalc, potem ko je Občina uradno napovedala, da bo sredstva za dokončno gradnjo tega projekta črpala iz dezelnega zakona o Krasu. Uprava pa je "pozabila" povedati, da zakon žal ne predvideva nobenih finančnih podpor za sportne objekte in podobne naprave na zahodnem Krasu.

vezal, da se bo zadeva sedaj končno premaknila z mrtve točke. Pričakovati je, da bo odbornik drzal besedo in da se bodo z njim potrudili tudi druge pristojne uprave. V nasprotnem primeru bomo spet pričali veliki neizpolnjeni politični obvezi. Tokrat na škodi Krasevcev.

ACEGA / KAKO NAPREJ?

Sindikat CGIL nasprotuje privatizaciji

Privatizacija: da ali ne? To vprašanje se zadnje čase glasneje zastavlja tudi na Trzaskem, zadeva pa nekatera med najbolj znanimi, ce že ne prestižnimi javnimi podjetji, ki delujejo na našem teritoriju.

Eno od teh podjetij, ki se je zadnje mesece znaslo v privatizacijskem vrtincu, je tudi trzasko občinsko podjetje za vodo, plin in elektriko ACEGA. Občinska uprava se vse bolj nagiba k »prodaji« podjetja, nekatere sindikalne organizacije pa niso takega mnenja. Nasprotno!

Sindikalna federacija delavcev zaposlenih v energetskih podjetjih FNLE-CGIL je včeraj izdalo tiskovno sporočilo, v katerem javno nasprotuje privatizaciji podjetja Acega. Po njenem mnenju se občinske uprave odločajo o »prodaji« teh servisnih služb, da bi s tem nekoliko zakrpal le luknje v vse bolj revnih občinskih blagajnah. FNLE ocenjuje, da so ta servisna podjetja v glavnem gospodarsko »zdrava«, da zagotavljajo učinkovito službo in da je njihova proizvodnost na sprejemljivi ravni.

Sindikat ob tem ugotavlja, da bi bilo - namesto privatizacije - mogoče dobiti kake druge poti za izboljšanje delovanja. Pri tem izrecno omenja sodelovanje z drugimi javnimi ali zasebnimi podjetji. Obenem ome-

nja, da bi lahko podjetje del zaslužka namenilo lastniku, to je Občini, kot se to že dogaja drugod po Apeninskem polotoku. Analize dobičkov iz zadnjih let kažejo, da bi bilo to mogoče. Prav tako bi bilo mogoče sedanje delovanje ACEGA razširiti in dopolniti z drugimi industrijskimi dejavnostmi.

A vse kaže, da Občina kaj takega sploh ne jemlje v postev, saj je gospodarskim izvedencem že naročila, naj preverijo, koliko sedaj »velja« ACEGA, kar naj bi ji služilo kot odškodna deska pri prodajni kupciji.

Sindikat FNLE-CGIL ob sklepu svojega tiskovnega sporočila izjavlja, da je pripravljen sodelovati pri morebitni pripravi nacrtu za organizirani preustroj podjetja, da bi postalo se bolj učinkovito.

Občinska uprava se mora taces ukvarjati se z drugim vprašanjem, ki posredno zadeva podjetje ACEGA: prijava svetovalske skupine Severne lige v trzaskem občinskem svetu in tajnika Lige Bello-nija zaradi gradnje poslopja podjetja ACEGA pri Broletu. V tiskovnem sporočilu Občina odgovarja, da je pršla prijava prepozno, saj je vsa zadeva že presežena. Ze prejšnji občinski odbor je namreč predal - takoj, ko se je začelo govoriti o morebitnih nepravilnostih - dokumentacijo trzaskemu javnemu toilstvu.

SPOMINI / VREME V PRETEKLOSTI

Pred 30 leti v ledenih kleščah

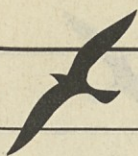

Marsikdo se se spominja, kako nam je zima zagodla pred 30 leti. Bela odeja je prekrila mesto in deželo, ceste so poredenele, mrzlo je bilo in pihala je burja. Takih zim so se ljudje že odvadili, ceprav so se mnogi se spomnili zelo mrzlih obdobij v letu 1929, ali pa leta 1956, ko so na primer sunki burje dosegli kar 156 km na uro.

Pred 30. leti se je mraz prijavil z vizitko: temperatura je postopoma padala, iz Postojne so prihajale vesti, da v tem kraju že sneži, medtem ko je na Krasu se

dan prej deževalo. Padec temperature je povzročil nevšečne poledice, dvignila se je burja, v večernih urah pa je začelo tudi snežiti v najnižjih predelih.

Promet je bil seveda zelo oviran, delo v pristaniscu je popolnoma zamrlo, vlaki so imeli zamude, ker so na glavni železniški postaji zamrzile kretnice. Zamude so imeli tudi avtobusi, ki v nekatere okoliške vasi sploh niso vozili. Delavci niso mogli na delovna mesta, dijaki pa ne v sole. Edino vez je predstavljala telefon.

GLEDALIŠČE / NOVA PREMIERA V ROSSETTIJU

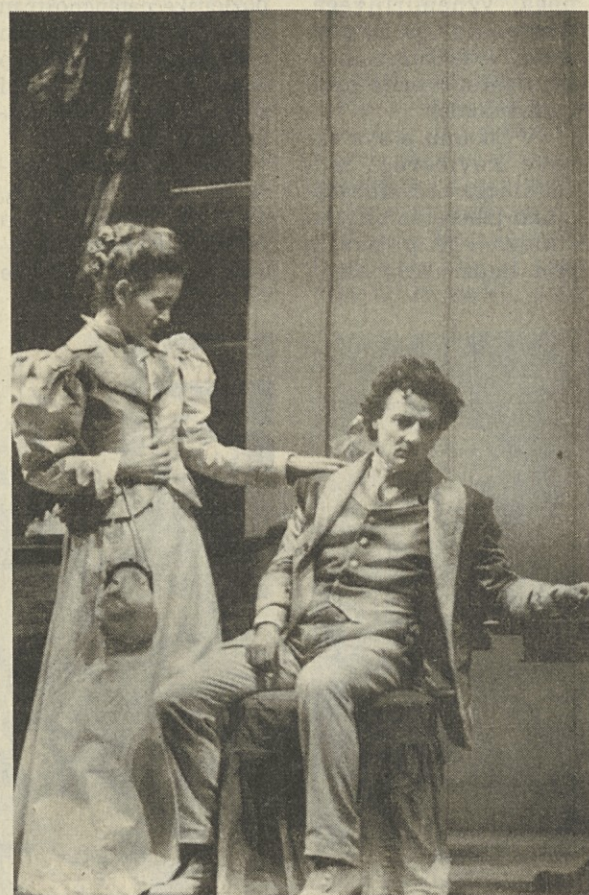
Ljubezenski podvigi don Juana brez šarma

Aktualnost Schnitzlerjeve analize človeških nagibov

Ali nase življenje res vodi naključje, ali pa ni morda vse podvrženo nevidnim nacrtom, ki vodijo delovanje nas vseh k vnaprej določenim ciljem? V gledališču bo verjetno veljala druga predpostavka, saj si drugače ni mogoče razlagati, zakaj se različne gledališke hiše v isti sezoni navdusujejo za iste avtorje in večkardi tudi za ista dela. Tako smo pred kratkim v Trstu lahko videli odlični postaviti dve Strindbergovi dram, v tem mesecu pa bomo lahko primerjali različne interpretacije ljubezenskih avantur Schnitzlerjevega Anatola. V sredo je namreč bila v gledališču Rossetti premiera nove predstave, ki jo je za letosnjo sezono pripravilo Stalno gledališče Furlanije-Juljske krajine v sodelovanju s skupino Glauca Maurija, 29., 30. in 31. januarja pa bo v Kulturnem domu z istim delom gostovala Drama SNG.

Arthur Schnitzler, avstrijski dramatik in pisatelj, ki je zaslovel predvsem z zgečljivim dialogom o spolnosti Rakanje, je v svojih delih prikazal dekadentno dunajsko družbo ob prelomu stoletja. Sin zdravnika in univerzitetnega profesorja je tu-

di sam postal zdravnik in ta znanstvena usmerjenost kot tudi znanstvo s Sigmundom Freudom se pozna v briljantni psihološki analizi njegovih junakov. Ljubil je predvsem literarne in dramske oblike, kot so

Nicoletta Corradi in Roberto Sturno

zenskar, nekaksen don Juan brez šarma, osvajač zenskih src brez zaslug za svoje ljubezenske podvige. Vsaka enodejanka ločeno prikazuje trenutek iz razmerja med Anatolom in eno njegovih ljubezenskih družic. Avtor z neusmiljeno ironijo, a obenem s razumevajočim sočutjem razgalja Anatolovo sibičnost, negotovost in celo nizknotnost.

Režiser Nanni Garella se v svoji postaviti ni zaustavil na prikazovanju dunajske belle époque in slikovite finis Avstrije, temveč je poudaril predvsem aktualnost Schnitzlerjeve izostrene analize Anatolovega značaja. Predstava se morda odvija malce prepočasno, čeprav je ritem v drugem delu bolj živahen. Tudi scena in kostumi Antonia Fiorentina delujejo malce nerodno. Roberto Sturno v vlogi Anatola ne zna vedno z zadostnim poudarkom podati briljantnosti besedila.

To gre bolje od rok Gianniju De Lollisu v vlogi Anatolovega prijatelja Maxa. Od mladih igralcev, ki nastopajo v vlogah Anatolovih ljubic, sta zlasti duhoviti Giulia Del Monte kot cirkuška artistka Bianca in Monica Bucciantini kot balerina Annie.

BOJANA VATOVEC

Prošnje društev še do konca meseca

Tržaška pokrajinska uprava obvešča tukajšnja kulturna in športna društva, da zapade 31. januarja rok za predstavitve prošenj za prispevke, ki jih predvidevajo deželni zakoni za razvoj in razširjanje kulturnih dejavnosti, za razširjanje kulture miru in sodelovanja med narodi, za izvedbo pevskih in glasbenih tečajev in za razvoj rekreacijskih in športnih dejavnosti.

Tržaška pokrajinska uprava ob tem vabi zainteresirana društva, naj na sedezu Pokrajine (Trg Vittorio Veneto 4 in Ul. S. Anastasio 3 od 8 do 19. ure od ponedeljka do petka) dvignejo okrožnice z besedili deželnih zakonov in kopijo ustreznega obrazca, ki je različen od tistih iz prejšnjih let.

Vse nadaljnje informacije posreduje Urad za kulturo, sport, turizem, prosti čas in mladinske dejavnosti pri Tržaški pokrajini, Ul. S. Anastasio 3, 3. nadstropje, vsak delavnik od 10. do 13. ure.

PD SLOVENEK BORST - ZABREZEC

priredi ob praznovanju vaškega patrona sv. Antona

KULTURNO PRIREDITEV

jutri, 17. januarja, ob 17.30 v Srenjski hiši v Borštu

Nastopajo:

MePZ Slovenec - Slavec, Tamburaški ansambel iz Boljunca, dramska skupina DOMOVINA iz Ospa z veseloigro MI SEJEMO

Vabljeni!

5. t. m. nas je osrečila

Asja

Z Makri in Aljošo se je veselilo in ji želijo, da bi bila njena življenjska pot posuta s cvetjem

nona Sonja, pranova Zofija, pranova Ferdinand in Neva

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Ul. Roma 16 (tel. 364330), Trg Valmaura 11 (tel. 812308), Milje - Lungomare Venezia 3 (tel. 274998).

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Ul. Roma 16, Trg Valmaura 11, Trg Garibaldi 5, Milje - Lungomare Venezia 3.

NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za nujne primere.

NOCNA SLUŽBA Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Trg Garibaldi 5 (tel. 726811).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dezurna služba

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

PRIEDITVE

SKD Tabor - Prosvetni dom Opcline - Jutri, 17. t.m., ob 16.30, bo gostovala gledališka skupina KD Kraski dom z Repentabra z dramskim delom Stane Milic-Lazar "Kdo je kriv?" Vabljeni.

KD PRIMORSKO vabi na predstavitev knjige SAVRINSKE ZGODBE - drugi del - Marije Franca iz Gracišca jutri, 17. t.m., ob 19. uri v Srenjski hiši v Mackoljlah. Avtorico bo predstavil urednik Fontane Danilo Japelj, sodeluje vokalni kvartet Galeb iz Izole.

PEVSKI ZBOR PD KOLONKOVEC vabi na KONCERT BOZICNIH PESMI, ki bo jutri, 17. t.m., ob 15.30 v cerkvi na Kolonkovcu. Sodelujejo italijanski zbor, skupina Nomos - solopecvec Aldo Zerjal, glasbene točke bosta izvajala Tamara Zajec in Aleksander Sluga.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB IN MLA-DEŠNI ODBOR SLOVENSKE PROSVETE vabita ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije na SLOVENIJA PARTY, ki bo danes, 16. t.m., v Ul. Donizetti 3. Oblikovali ga bodo predsednica SKK Nataša Zubalic, vokalno-instrumentalni kvartet Nomos, gledališka skupina SKK, slavnostni govornik pa bo pisatelj BORIS PAHOR. Sledila bo družabnost ob prigrizku in glasbi. Zacetek ob 19.30.

SKD PRIMOREC TREBCE gostuje jutri, 17. t.m., ob 17. uri v Ljudskem domu AO Jaka Stoka - Prosek-Kontovel z domačo humoresko A. Cjaka NASI GRAJO NA RADIO v režiji Draga Gorjupa.

V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAZEN-CEV v Trstu bo v ponedeljek, 18. januarja, predaval Ivan FLORJANC. Govoril bo o razvoju gregorijanskega petja od začetkov do danes. Zacetek ob 20.30.

LEKARNE

Od ponedeljka, 11., do nedelje, 17. januarja 1993 Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

STRANKA KOMUNISTICNE PRENOVE občine Dolina

vabi člane in simpatizerje na

PRAZNIK VČLANJEVANJA

danes, 16. januarja, ob 19.30 v dvorano V. Vodnik v Dolini

Razvitje partijske zastave, nastop Pihalnega orkestra Breg

*ISKRA

Svetla izpod kladiha prižgala bo svobođe luc

vsak pecek V CASOPISNIH KIOSKIH

OBVESTILA

STRANKA KOMUNISTICNE PRENOVE - KROZEK KRAS vabi vse člane in simpatizerje na PRAZNIKA VČLANJEVANJA v ponedeljek, 18. januarja, ob 19. uri v Prosvetni dom na Opčinah in v petek, 22. januarja, ob 20. uri v Ljudski dom v Trebcah.

V DOMU NA BRDINI na Opčinah bo jutri, 17. januarja, ob 11. uri predavanje »Kako si z bioenergetskimi masazami (shiat-su, reiki) pomagamo pri revmatičnih in drugih obolenjih. Sledijo praktični prikazi, tudi posamezni. Vabljeni.

ŠOLSKE VESTI

UCITELJI OS K. SIROK obveščajo, da bo informativni sestanek za predpise v 1. razred v četrtek, 21. januarja, ob 16.15 v solskih prostorih.

UCITELJI COS FRAN VENTURINI iz Boljunca obveščajo, da bo informativni sestanek za predpise v 1. razred v četrtek, 21. januarja, ob 16.15 v solskih prostorih. Vabljeni.

MALI OGLASI

V ZGONIKU 71 je odprl osmico Mario Milic. OSMICO je odprl Radovan Semec iz Precknika.

DAJEM instrukcije iz matematike in finančne matematike za srednje in višje sole. Tel. na št. 310954 ob večernih urah - Monika.

DIPLOMIRANA prevajalka Mirjam Levstik opravlja strokovne in poslovne prevode v/iz nemščine, italijansčine in slovensčine. Instruira nemščino, italijansčino in slovensčino na vseh stopnjah. Možen individualni ali skupinski pouk. Profesionalen pristop, zajemčen uspeh. Telefon/Fax 0481-522250.

18-LETNI RTV-tehnik, diplomiran na zavodu Jozef Stefan, isče primerne službe. Tel. na št. 281211.

POLAGAMO vse vrste perlin (lesene obloge) stenske in stropne, montiramo kuhinjske elemente, vrata in okna. Tel. 0038/65 54207.

ISCEM delo kot gospodinska pomočnica v Trstu ali okolici, tudi večkrat tedensko. Tel. na št. 003866/81498.

V TRSTU ali okolici iscem delo za pomoč v gospodinjstvu 2x do 3x tedensko. Pasivno znanje italijansčine. Telefon 0038/67 65759 v nedeljo popoldne.

MLADA gospa s prakso v prodaji oblačil sprejme službo, urnik in plača po dogovoru. Tel. na št. 828251 ob uri obedov.

PRODAM preurejeno hišo na Krasu. Tel. v večernih urah na št. 220200.

PRODAM opel kadet 1300, letnik 82, v odličnem stanju po ugodni ceni. Tel. ob uri obedov (0481) 882240.

PRODAJAM renault clio 1.4 RT, januar 1991, v odličnem stanju. Tel. na št. (0481) 535019.

PRODAJAM hlevski gnoj (goveji ali konjski) v okolici Gorice, dostava na dom. Tel. (0481) 20521 ob uri obedov.

PRODAJAM akacije kole in drva za kurjavo. Tel. ob večernih urah na št. (0481) 78125 ali 78126.

PRIMORKA, z visješolsko izobrazbo, želi spoznati sopotnika, od 40 do 52 let, s srčno kulturo in smislom za življenje v dvoje. Ponudbe pošljite na: Fermo Posta Centrale, Trieste, Patente 100925.

PRISPEVKI

V spomin na Maksa Morelja darujeta Maja in Pavel Fonda 50.000 lir za dvojezicno solo v Spretu.

Namesto cvetja na grob Jerice Kofol darujejo Nada, Roza in Sonja z družino 30.000 lir za COS F. Venturini iz Boljunca.

Učenci, ki so z učiteljico Drago Lupinc zaključili 5. razred OS France Bevk v solskem letu 1990/91, podeljujejo v njen spomin 87.000 lir za nakup knjig za solsko knjižnico Zdrženja staršev.

V poc. spomina Antona Stoke ter brata Marjana daruje Stefanija z družino 50.000 lir za Sklad Mitja Cuk.

V spomin na Ezia Fontanota in na Tonco Zerjal daruje Marta Slavec 30.000 lir za Skupnost Družina Opcline.

V spomin na Ezia Fontanota darujeta Angel in Lojzka Slavec 20.000 lir za Skupnost Družina Opcline.

Namesto cvetja na sveži grob Ivanko Hrovatin daruje Lucija Hrovatin 50.000 lir za Knjižnico Pinko Tomažič in tovariši.

Namesto svetja na grob Vanke Hrovatin darujeta Katty in Torci Sosci 50.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB na Opčinah.

V spomin na Johanko Wilhelm Hrovatin daruje Gina 50.000 lir za sekcijo VZPI-ANPI z Opčin.

V spomin na drago Ivanko Wilhelm-Hrovatin darujeta Justina in Anica 100.000 lir za Knjižnico Pinko Tomažič in tovariši.

Sporocamo žalostno vest, da nas je zapustil naš dragi

Luciano Vidau

Pogreb bo danes, 16. januarja, ob 12. uri iz mrtnišnice glavne bolnišnice v trebrenski cerkvi.

Zalujoci zena Jolanda, tasca Jerma, brata Bruno in Pavel z družinama, svak Aldi z Marto, nekaki Nevenka, Viljenka, Melita in Zdenko ter drugi sorodniki

Namesto cvetja darujete v dobrodelne namene.

Trebec, Bani, Melbourne, Trst, Piran, 16. 1. 1993

Ob prerani izgubi draga Luciana Vidaua izrekajo iskreno sožalje zeni Jolandi ter drugim sorodnikom

soletniki z Opčin

Ob smrti draga Luciana Vidaua izrekajo iskreno sožalje zeni Jolandi in svojem

odborniki Pogrebnege društva Trebec

Ob izgubi drage mame Ivanke izreka gospe Stanki Hrovatin iskreno sožalje

Trzaska knjigarna

Ob izgubi draga očeta Feliceja izreka iskreno sožalje svojemu odborniku Sandru Biekarju in svojem

Društvo slovenskih lovcev FJK »Doberdob«

DRUŠTVA / PESTER IN BOGAT KONEC TEDNA

Kulturne prireditve v naših vaseh

Jutri zanimivi kulturni dogodki na Opčinah, v Borštu in v Mackoljlah

Tudi ta konec tedna se na področju ljubiteljske kulture obeta nadvse bogat. Po sinočnjem zanimivem »večerom med zvezdami« s predavanjem zvezdoslovca iz Ljubljane Andreja Gustina, ki ga je priredil TPK Sirena v Barkovljah, ter predstavitev knjige Majenca Borisa Pangerca (o knjigi in avtorju je govoril Miran Kosuta, zraven pa je zapel moski pevski zbor Valentin Vodnik iz Doline) v Skednju na pobudo KD Grbec, o čemer bomo se poročali, bo jutri spet živahno v openskem Pro-

svetnem domu, kjer bo ob 16.30 na povabilo SKD Tabor gostovala dramska skupina Kulturnega društva Kraski dom z Repentabra z dramskim delom domačinke Stane Milic-Lazar »Kdo je kriv«, ki ga je zreziral Drago Gorup.

Kot ponavadi, natančno na dan obhajanja godu vaškega patrona, bo do v Borštu tudi letos praznovati z raznoliko kulturno prireditvijo. Tako se bodo jutri, 17. t.m., z začetkom ob 17.30, v dvorani srenjske hiše, v gosteh domačega PD Slovenec predstavili

občinstvu člani tamburaskega ansambla Kulturnega društva France Preseren iz bližnjega Boljunca in amaterji dramske skupščine KUD Domovina iz Ospa. Nedeljsko srečanje bodo sklenili z veseloigro Mi sejemo. V dobrodoslico pa bo zapel domaći MePZ Slavec-Slovenec, ki ga vodi Danijel Grbec.

Z jutrišnjo prireditvijo otvarja dejavnost letošnjega leta tudi Kulturno društvo Primorsko iz Mackolj. Ob 19. uri bo namreč v prostorih srenjske hiše na vrsti predstavitev druge knjige Sa-

vrinskih zgodb izpod peresa Marije Franca. Avtorico, ki je doma iz Gradišca in bo tudi prisotna na jutrišnjem srečanju, bo predstavil urednik koprške založbe Fontana Danilo Japelj. Besedo pa bo s pesmijo dopolnil vokalni kvartet Galeb iz Izole.

Le teden dni kasneje pa bodo v spodnjih prostorih mackoljanske hiše, v torkli, spet ob 19. uri odprli razstavo del trzaskeske slikarja Ennia Tedeschijs. Gosta Kulturnega društva Primorsko bo predstavil Sergij Cesar. (dam)

NOVICE

Harfistka Nicoletta Sanzin na matineji društva Lipizer

Koncertna sezona društva Lipizer se po novoletnem premoru nadaljuje jutri ob 11. uri z matinejo v Fogarjevem avditoriju na Korzu Verdi 4. V okviru abonmajske sezone bo nastopila trzaska harfistka Nicoletta Sanzin, ki bo predstavila spored skladbe Respighija, Bacha, Spohra, Rote, Tailleferreja in Hattaturiana.

Med deli na dvorišču prihajajo na dan bombe

Na dvorišču posloplja v Ul. Favetti 24 prihaja na dan prava smodnišnica iz prve svetovne vojne. Ze v prejšnjih dneh smo poročali o najdbi dveh granat med gradnjo opornega zidu za zadrževanje usada na pobočju grajskega grica. V naslednjih dneh so iz zemlje pokukale še stiri večje bombe oz. topovski izstrelki, včeraj pa se nadaljnjih 6. Na sliki: poseg razstreljevalcev.

Mirko Špacapan obsojen

Pokrajinski odbornik Mirko Špacapan je bil včeraj na preturi obsojen na mesec in 25 dni zapora pogojno zaradi prekrškov, ki sicer niso v zvezi z njegovim političnim delovanjem. Gre za spor z bivšo ženo, do katerega je prišlo pred poltretjim letom. Špacapan naj bi otroka pripeljal k materi z dvodnevno zamudo glede na dogovorjeni rok, odtod oster prepri in sodna prijava. Špacapan je bil obtožen nedovoljenega vstopa v dom bivše žene, zalitev in nasilja, ker naj bi jo tudi dvakrat udaril. Njegov branilec odv. Ginaldi je zaprosil za dogovorjeno kazen po skrajšanem postopku, na kar je tožilec pristal.

Težka nezgoda na delu

Med delom pri stroju za stiskanje se je včeraj v podjetju Calligaris v Ronkah težje ponesrečil 25-letni delavec Dino Dell'Olivio, ki mu je stroj zmečkal roko. S helikopterjem so ga prenesli v trzasko bolnišnico na Katinari, kjer se bo zdravil 60 dni.

SOLSTVO / ZAČELI SO SE PREDVPISI

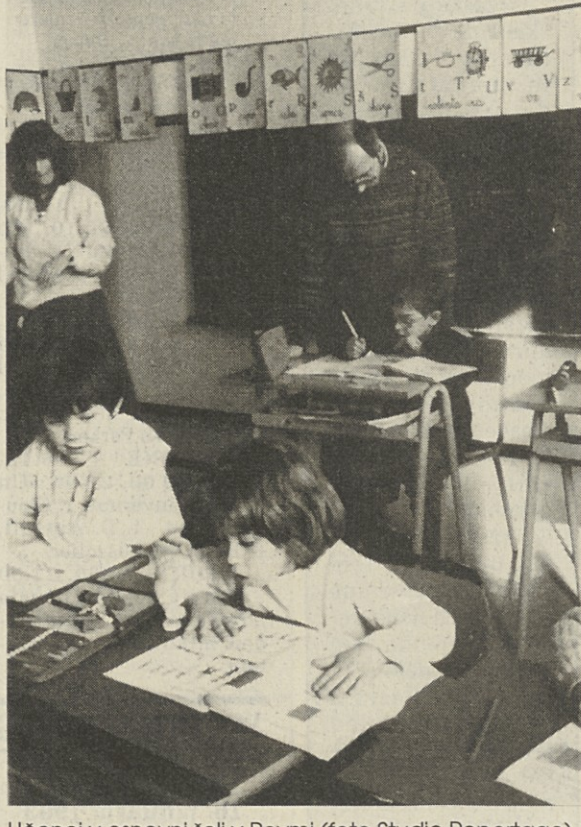
Zmerni optimizem za bodočnost naših šol

Po letih padca rojstev se je število učencev ustalilo

VLADO KLEMSE

Solski problematiki smo doslej zmeraj namenili pozornost, zato ne moremo mimo, da ne bi ob začetku predvpišev za solsko leto 1993/94 ponovno spregovorili o solstvu. Na novo solsko leto se na Goriskem pripravljamo tokrat precej bolj umirjeno, morda celo nekoliko optimistično razpoloženi. »Upam, da bomo uspeli zdržati dosedanje pozicije«, meni ravnateljica Mirka Brajnikova, v katere pristojnost sodijo osnovne šole in otroški vrtci v Gorici in na brislem območju. Zapičanja sol ni pričakovati, prav tako tudi ne krčenja števila učnih poti. Za solo v Pevmi, ki jo obiskujejo tudi otroci iz Stmavra in Podgore pa si prizadevajo, da bi učiteljski kader celotno ojačali. Po preusmeritvi otrok iz Podgore je namreč ta šola postala med številno močnejšimi na Goriskem. Razlog za zmerni optimizem ob začetku prihodnjega solskega leta so tudi napovedi, da se bodo učenci iz Standreza lahko vrnili v prenovljene prostore.

»Razlog da z zaupanjem gledamo v prihodnost je tudi ugotovitev, da se stalno povečuje število staršev, ki

Učenci v osnovni šoli v Pevmi (foto Studio Reportage)

cenijo kakovost pouka na naših solah. Da to drži, pričajo tudi podatki o učenem uspehu naših učencev, ki so nadaljevali solanje na solah z italijanskim učnim jezikom«, pojasnjuje ravnateljica Nataša Paulinova.

S podobnimi občutki se pripravljajo na solsko leto 1993/94 tudi v doberdobskem didaktičnem ravnateljstvu, kjer so sicer v zadnjih letih

zaprli dve soli. Nadaljnje krčenje in zapiranje sol ne pride v poštev. »Pripravili smo projekcijo za nekaj let in menim, da ni razlogov za posebno zaskrbljenost«, zagotavlja ravnateljica Nataša Paulinova. Ne pričakujejo sicer izjemnega priliva otrok v vrtce in osnovno šolo, vendar pa se bo število učencev nekoliko ustalilo. V zadnjih letih tudi

na njihovem področju opazajo narascanje zupanja staršev do slovenske šole. Uvedba dialoga v obliki ti. učnih ur za starše je že obrodila sadove. Podobne učne ure zato načrtujejo tudi s stari otrok, ki obiskujejo vrtce.

Posebnih težav v jeseni ne pričakujejo. Upajo tudi, da bodo do takrat trajneje poskrbeli za prevoz otrok v solo v Romjanu, ki bo imela dovolj učencev tudi v naslednjih letih. Vpis v otroški vrtci je namreč spet nekoliko številnejši, kar je jamstvo tudi za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom.

Specifičnih problemov v osnovnih solah in vrtcih s slovenskim učnim jezikom na Goriskem torej ni pričakovati. To pa se ne pomeni, da ne bo drugacnih težav in obremenitev. Novost je oziroma bo, da bo participacija za otroke v državnih vrtcih v prihodnjem solskem letu za družine s srednjimi in višjimi dohodki znašala 210 tisoč lir.

V tem solskem letu obiskuje osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na Goriskem 265 otrok (50 jih je v prvih razredih), v otroških vrtcih pa je 235 otrok (86 v prvem letniku).

POEZIJA / SREČANJE Z AVTORJEM

Kovičeva poezija prevzela občinstvo

Uglednega pesnika je v Feiglvi knjižnici predstavila profesorica Lucana Budal

NEVA KLANJSCEK

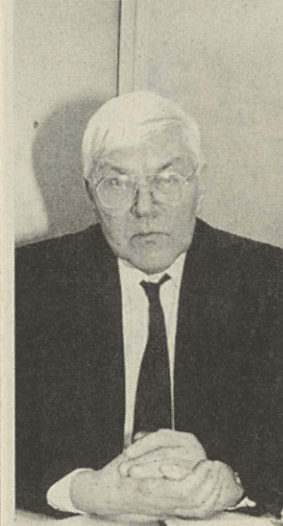
Kajetan Kovič, pesnik, ki se je zelo zgodaj zapisal poeziji, je bil gost četrtkovnega srečanja z avtorjem, ki ga je Kulturni dom priredil v Knjižnici Damir Feigl v Gorici. O njegovem ustvarjalnem svetu, »polnem skrivnostnega, vznemirljivega, omamnega«, je po pozdravu Nade Sanzin obcuteno spregovorila prof. Lucana Budal.

»V iskanju prave oznake Kovičevega ustvarjalnega prizadevanja lahko izberemo oznako sinteza«, je pojasnila prof. Budal. »Dvojnost in

razdrobljenost sveta mu ne narekujeta destruktivizma, saj po njegovo živita le v človekovi zavesti, medtem ko je svet en sam nedeljiv in nerazdeljen«. Pensikov notranji svet zaživi v verzih, ki se se držijo pravil kompozicijske natančnosti in usklajenosti z vsebino in tako sledijo tradiciji, »a jo vendar presegajo skozi simbolizem, ekzistencializem, nadrealizem«.

»Njegova poezija bralca vznemirja, spodbuja, da stopi v pesem«, je se prej povedal Mihaelac, založnik zadnje Kovičeve

pesniške zbirke Sibirski ciklus. In res, Kajetan Kovič je z branjem nekaterih poezij popolnoma prevzel poslušalce: začel je s poezijami, ki so skupaj z Zlobčevimi, Menartovimi in Pavčkovimi liriki izšle v zbirki Pesmi starih, zaključil pa z verzji iz zbirke Sibirski ciklus. Ze sam naslov je zgovoren: deloma se pesmi res nanašajo na sibirsko razprostrto pokrajino, »v resnici pa je to pokrajina človeškega življenja, v kateri živimo vsi, bodisi v Sibiriji, v Somaliji ali v Sloveniji«.

Kajetan Kovič in del občinstva na predstavitvi (foto Studio Reportage)

KULTURA / NOVA ŠTEVILKA "STUDI GORIZIANI"

V spisih je zabeležena tudi slovenska prisotnost

V zborniku Državne knjižnice zanimive študije za poznavanje zgodovine goriskega območja

MARKO WALTRITSCH

Kmalu po prvi svetovni vojni je Državna knjižnica v Gorici pričela izdajati zbornik z naslovom Studi goriziani. Bil je to in je še vedno zbornik, v katerem najdejo mesto spisi z zgodovinsko tematiko, seveda vezani na gorisko območje. Docim so v prvih letih fascistične vladavine, ko je "bilo treba" dokazati, da je to ozemlje "samo" italijansko, bili objavljeni članki posvečeni predvsem temu aspektu, so kasneje, se zlasti v zadnjih nekaj desetletjih v zborniku našli mesto tudi spisi slovenskih avtorjev oziroma italijanskih piscev, ki na resen način gledajo na slovensko in tudi nemško prisotnost pri nas. Docim je zbornik na začetku izhajal tudi samo enkrat letno je sedaj izhajal dokaj redno, dvakrat letno.

Doslej je izšlo 75 zvezkov. Ze nekaj let steje vsak približno 200 strani. Na nasi delovni mizi je 75. zvezek, ki je izšel pred nekaj tedni, ceprav je datiran za prvo polletje 1992.

Kot običajno ravnatelj knjižnice, ki je tudi odgovorni urednik zbornika, predstavlja njegovo vsebino. Med raznimi prispevki - vseh ni mogoče omeniti - je Celso Macor napisal nekaj spominov na goriskega germanista Ervina Pocarja. Ta se je v mladih letih navdusil za nemško literaturo, življenjska pot ga je vodila v Milan v za-

lozbo Mondadori. Baje je prevedel nad 900 nemških tekstov, objavljenih pa je manj. Furlansko zgodovinsko pisje je z vseh zornih kotov obdelalo stoletja oglejskega patriarhata. Nekaj o cerkveni dejavnosti v srednjem veku najdemo tudi tokrat izpod peresa Flavie De Vit. Zanimiv je članek Silvana Cavazze o dveh goriskih zgodovinarjih 18. stoletja. O Carlu Morrelliju smo pisali pred nekaj dnevi v zvezi s posvetom o njem. Zaradi tega bi bilo bolj vredno zaustaviti se, ce bi prostor to dopuščal, pri drugi osebnosti iz tiste dobe, Rudolfo Coroniniju Cronbergu, ki je bil Morrellijev sodobnik in je napisal vec spisov o goriski zgodovini. Sicer pa velja ugotovitev, da bi bilo treba, tudi za slovenske potrebe, napisati kaj obsežnejšega o vlogi Coroninijev v goriski zgodovini, saj je ta plemiška družina svoje posesti imela v krajih naseljenih s Slovenci in kmer so kot taki igrali tudi pomembno politično vlogo.

Zgodovinar Luigi Tavano, ki se je specializiral v preučevanju cerkvene zgodovine in odkril marsikaj zanimivega in doslej neznanega, piše o jezuitih v Gorici po njihovem povratku v mesto leta 1866 tja do prve svetovne vojne. Med najbolj zavzetimi jezuiti v Gorici so bili tudi nekateri Slovenci,

med temi tudi taki iz Benške Slovenije, ki so hoteli zadostiti vejeznim potrebam vernikov.

Zanimiv je tudi prispevek Antonelle Gallarotti o solskem strajku na goriski klasični gimnaziji v oktobru 1904. Dijaki dveh razredov (v članku so objavljene njih imena, večina dijakov je slovenske narodnosti - samo nekaj imen: Milan Bogataj, Leopold Kemperle, Avgust Pavletic, Anton Pavšic, Leopold Bobič, Joze Srebrnič) so stavkali proti profesorju zgodovine Rudolfo Durstu, ker je na predavanjih povečeval velikomestvo in zaničeval narodnosti, predvsem Slovence. Stavka, polemika v slovenskem in italijanskem casopisu (avtorica primerno citira tudi Gabrskovo Soco), preiskave, zasliševanja, nastop deželne solske in politične oblasti. V goriskem deželnem svetu so se za dijake zavzeli tudi slovenski poslanci dr. Henrik Tuma, dr. Dragotin Treo in Alojz Strekelj. Italijanski tisk pa je bil previdnejši.

Omenimo se prevode nekaterih pesmi italijanskih trzaskih avtorjev v furlanscino ter zalostne ugotovitve Raimonda Strassolda o premajhni zavzetosti Furlanov za branje furlanskih tekstov. Pomanjkanje prostora pa nam seveda preprečuje, da bi poročali se o marsicem drugem, kar je napisanega v tej številki Studi goriziani.

ŠTANDREŽ

Nocoj premiera komedije Sluga dveh gospodov

Člani dramskega odseka PD Standrez se nocoj vračajo pred domačo občinstvo z novo premiero, ki jo po že večletni tradiciji uprizorjajo v mesecu januarju. Letos so se odločili za komedijo Carla Goldonija, s čemer želijo obeležiti 200-letnico smrti velikega beneskega komedijografa. Standreski igralci so pod vodstvom režiserja Emila Aberska nastudirali komedijo Sluga dveh gospodov. Premiera bo nocoj ob 20.30 v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Standrežu, ponovitve pa jutri ob 17. uri.

GRADIŠČE / AKCIJA CIVILNE ZAŠČITE

Iz struge Soče odstranili naplavljeni vejevje

Poseg je bil že delj časa potreben po jesenskih nallivih in za preprečevanje nevarnosti poplav

Občinski enoti civilne zaštite iz Gradišča in Zagraja sta včeraj pod nadzorstvom tehnikov deželne službe za civilno zaščito odstranili iz struge Soče pri Gradišču drevje in vejevje, ki ga je nanesla močno narasla reka ob izdatnem novembrskem deževju. Poseg je bil potreben tudi za odpravo "zamaškov", ki jih vejevje ustvarja pod mostovi in s tem povečuje nevarnost poplav v gornjem delu toka reke. (Foto Studio Reportage)

KRMIN / OBRAČUN IN PROGRAMI DELOVANJA

Enoteka uspešno uveljavlja briška vina

V kratkem se bodo vinogradniki predstavili v Bad Kleinkirchheimu na Koroškem

Predsednik Dario Raccaro in upravitelj enoteke Nataša Polencič (levo) in Lucina Nardin (desno)

Enoteka v Krminu je za leto 1993 pripravila zanimiv program promocijskih pobud, ki naj bi predvsem v prostoru Alpe - Jadran pomagal utrjevati sloves briških vin. O tem je tekla beseda na novoletnem srečanju med člani enoteke, kjer je predsednik Dario Raccaro podal obračun delovanja v lanskem letu, ki gre od sodelovanja na sejnih v Italiji in tujini, pri čemer zaseda ljubljanski vinški sejem posebno mesto, do promocijskih večerov v enoteki. Na teh večerih so sodelovali tudi nekateri zasebni vino-

gradniki iz sosednje Slovenije. Raccaro je se posebej naglasil pomen priznanja, ki ga je v Astiju prejelo posestvo iz Angorisa. Briski Sauvignon DOC 1991 se je uvrstil med enajst najboljših italijanskih vin.

Krminski vinogradniki bodo že v kratkem, prav v sodelovanju z enoteko, prisotni v zimskoportnem turističnem središču Bad Kleinkirchheim na Koroškem z različnimi promocijskimi pobudami. Ni dvoma, da bodo briška vina vzgala med številnimi, zlasti tujimi gosti.

OBVESTILA

SPD GORICA - SMUCARSKI ODSEK obvešča, da se jutri, 17. januarja, nadaljuje tečaj smučanja na Nevejskem sedlu. Avtobusa bosta odpeljala iz Gorice, Standreza in Sovodenj po že znanem razporedu: ob 6.45 s Korna, ob 7. uri iz Standreza in ob 7. uri iz Sovodenj.

PRIREDITVE

V CERKVI V SOVODNJAH bo jutri ob 15. uri koncert božičnih pesmi treh zborov. Sodelovali bodo otroški pevski zbor iz Rupe, zbor Bilje-Orehovlje-Miren ter združeni zbor Rupapeč in cerkveni pevski zbor Miren. Božično misel bo povedal Marjan Markežic.

RAZSTAVE

DEZELNA GALERIJA SODOBNE UMETNOSTI SPAZZAPAN V GRADIŠČU do 15. februarja je na ogled razstava sodobnih goriskih umetnikov. Ogled vsak dan razen ponedeljka od 10.30 do 12.30 in od 15.00 do 18.00. Vodenki skupinski ogledi: četrti in petek ob 17. uri.

POKRAJINSKI MUZEJ NA GRADU: do 28. februarja "Ex universa philosophia - barocni tiški tez iz jezuitskega zavoda v Gorici". Vodenki skupinski ogledi: četrti in petek ob 15.30.

ART GALLERY 90 - Kavarna trieste, Trg Oberdan, Ronke: do 6. februarja razstava del danskega grafika Janneja Berga.

TRZIC, niz razstav v okviru ciklusa Labirint in njegov dvojni: v restavraciji L'orchestra v ulici Pontiana razstavlja do 12. februarja goriski slikar Adriano Velussi. Od 12. februarja do 14. marca bo tu razstavljal grafik Martin Avsenik.

PROSVETNO DRUŠTVO »STANDREŽ«

Dramski odsek
Carlo Goldoni
SLUGA DVEH GOSPODOV
Komedija v treh delih
Režija Emil Aberšek
Premiera danes, 16. januarja 1993, ob 20.30 v župnijski dvorani A. Gregorčič v Standrežu. Ponovitve jutri, 17. januarja, ob 17. uri.

KINO

GORICA VITTORIA 18.00-20.00-22.00 »Al lupo, al lupo«. Igrajo Carlo Verdone, Francesca Neri in Sergio Rubini.
CORSO 17.00-19.30-22.00 »Codice d'onore«. T. Cruise in J. Nicholson.
VERDI 17.15 -22.00 »Guardia del corpo«. **TRZIC COMUNALE** 18.00-22.00 »Orlando«. **EXCELSIOR** 17.00-22.00 »La bella e la bestia«. Walt Disney.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
D' UDINE - Trg sv. Franciska 4 - tel. 530124.
DEŽURNA LEKARNA V TRZICU
ALLA SALUTE - Ul. C. Cosulich 117 - tel. 711315.

POPRAVEK

V spominski osmrtnici objavljeni 14. t.m. je izpadla crka in spremenila smisel besedila. Pravilno se glasi, da se Vojka Cotiča spominjajo mama in brata (ne samo brat) z družinoma iz Sovodenj. Prizadetim se oprostamo.

TOLMIN / ZAPLETENE ZAKONSKE POTI

Razveljavili so odlok o varovanju Soče

Če reko ščiti poseben zakon, ni treba še odloka

MIRAN MIHELIC

Izvršni svet občine Tolmin je na ponedeljkovi seji sprejel spremljen odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti na območju občine Tolmin. S tem je bila svojčas zavarovana reka Soča, ki pa jo celovito varuje zakon. Zato je IS smatral, da ni potrebno zavarovanje tudi z občinskim odlokom, je povedal sekretar za občo upravo Zdravko Likar, ki je pripravil ta odlok in povdaril, da so se v strokovnih službah odločili za ta korak samo zaradi zapletov v zvezi s Krajcarico. Ministra Jazbinska so namrec razumeli, da je obstoječi

občinski odlok nepremostljiva ovira za rešitev objektov projekta Krajcarica, saj ministrstvo za kulturo ne misli popustiti pri svojih zaedah oziroma staliscih. Z ukinitvijo občinskega odloka Soča ne neha biti zavarovana, ministrstvo za kulturo pa bo pri tem imelo lahko le pravico strokovnega mnenja na svojem področju, nikakor pa ne več moči odločanja. Menil je se, da lahko pričakujejo reakcijo ministrstva za kulturo, toda, ce je to potrebno narediti za rešitev objekta, ki je v delu, bo

do pač to naredili.

Sklep sicer ni bil sprejet soglasno. Jože Zagar je menil, da je to nevarna poteza. Opozoril je, da je resil Idrjico zajeziť pritisk javnosti, medtem, ko je bila aktivnost občine slabo zaznana. Zato se mu zdi kupčkanje z ministrom dokaj neprimerna poteza. Apetiti do drugih pritokov Soče se mu zdijo se vedno zelo veliki, zato predstavlja ukinitev taksnega odloka zanje povečano nevarnost.

Ernest Kemperle iz Podbrda, kjer si prav tako želijo graditi majh-

ne HE na potokih, je menil da je treba pri takšnih odločitvah gledati zlasti na osnovne življenske potrebe ljudi, ki tam živijo. Tudi zupan dr. Viktor Klanjscek je menil, da drugi parki v Alpah niso poseljeni tam, kjer imajo tako rigorozne omejitve. Nacelnik za gospodarstvo Jože Janez je izjavil da ni bojazni, da bi zdaj ukinitev tega odloka izrabili za to, da bi naprimer zaježili Učjo, saj je ta postopek zaradi pritiska javnosti ustavljen.

Sklep so v tolminski vladi sprejeli s pripočilom, da najprej preverijo, ce zanj obstoji pravna podlaga.

Zajezena Soča pri Mostu na Soči ponuja razmah turistične dejavnosti. (Foto: R. Bric)

NOVA GORICA / OBLETNICE

Razstava o človekoljubju pred 50 leti

VOJKO CUDER

V letu 1993 se bomo Slovenci spominjali kar nekaj dogodkov iz druge svetovne vojne, od katerih je preteklo pol stoletja. Nekateri dogodki so pomembni zlasti za Primorce, ker so pomenili veliko spremembo v njihovem življenju. Petdeset let mineva od padca fašizma, družbenega reda, ki so ga zelo hudo občutili na svoji kozi, od kapitulacije Italije, o vrnitvi velikega števila primorskih fantov in mozi, dotedanjih italoijskih vojakov, ki so potem odhiteli v gozdove in se priključili partizanom. Govorimo o pravi vstaji Primorcev v boj proti okupatorju. Takrat je bil ustanovljen IX. korpus, sestavljen pretežno iz Primorcev, odprla se je takoiimenovana goriska fronta. Vsi ti dogodki bodo imeli svoj odmev in prireditvah v letosnjem letu.

Ena prvih je razstava z naslovom Reševanje zavezniških letalcev med NOB na Slovenskem, ki jo bodo oprli v ponedeljek, 18. januarja (ob 13. uri), v avli novogoriške skupščine. Matjaz Zgajnar, muzejski svetovalec, pravi, da se je nad Slovenijo zrusilo vsaj 40 zavezniških letal. Ce vemo, da je v "letečih trdnjavah" bilo po osem do deset ljudi posadke, smemo govoriti o tristo do stirisťo zavezniških vojakih, ki so iskali pomoči.

V Novo Gorico prihaja ta razstava, ki jo so pripravili poseben organizacijski odbor pri IO ZZZB Slovenije, Muzej novejše zgdopovine in Letalska zveza Slovenije iz Maribora. Pred tem je bila se v Sezani, Ljubljani in Celju, po Novo Gorici bo obiskala se Novovo mesto in najbrz junija letos tudi Ameriko. Novogoriško postavitvev sta pomagala postaviti tudi OOOZZB Nova Gorica in Goriški muzej, odprta bo do konca januarja.

Pristanek zavezniških letalcev nekeje na Cerkljanskem

KOPER / KDO JE KOGA

Upajo, da je gasilska stavka "pogašena"

FRANC ORESNIK

Andrej Dujić je novi vrsilec dolžnosti direktorja kopske gasilske brigade in njegova najpomembnejša lastnost je najbrz ta, da ni vpleten v dolgotrajno stavko svojih bodočih sodelavcev (sicer bo do konca meseca se vodil proizvodnjo v Mehanu). Hkrati z njegovim imenovanjem je obalni izvršni svet tudi razresil dosedanjen direktorja Matjaža Verbica. »Ker smo spoznali našo nemoc, ker je zedava s stavko prekipela in smo zasli v začaran krog, »je dejal predsednik izvršnega sveta Dino Kodarin. Izvršni svet je sprejel tudi odstop clonov sveta gasilske briga-

de in imenoval nove. Upajo, da bo tudi stavkovni odbor po novih popuscanjih njihovim zahtevam stavko zaključil. Ce se to ne bo zgodilo izvršnemu svetu menda ne bo ostalo nič drugega, kot da razpusti gasilsko brigado. Izvršni organ skupnosti obalnih obcin je hudo nejevoljen zaradi pristranskega novinarskega poročanja in komentiranja stavke. Po njegovem so novinarji navajali samo argumente stavkajočih ne pa tudi druge stvari. Eden od medijev menda ni bil pripravljen objaviti stalisc izvršnega sveta niti potem, ko so mu poslali narocilnico.

ZGORNJE POSOČJE / TURIZEM

Tolminci hočejo HIT

ROMAN BRIC

Da bo v tolminsko turistično gospodarstvo in gostinstvo ki ustvari približno 5 odstotkov družbenega proizvoda občine, potrebno usmeriti vec denarja, zasebne inicijative in nacrtnne akcije, se ze nekaj casa zavedajo tudi občinski mozeji, ki so v začetku letosnjega leta pripravili predlog ukrepov. Ker sredstva občine (zbrana v ta namen) za izvedbo vseh nacrtovanih aktivnosti se zdalec ne bodo zadoscala, so sklenili k sodelovanju pritegniti novogoriški HIT, ki naj bi se tako s finančnimi

sredstvi kot s svojo dejavnostjo aktivno vključi v razvoj turizma na Tolminskem.

Po besedah sekretarja za gospodarstvo Jožeta Janeza obstaja v ponujenih programih dovolj skupnih točk in obojestranskih interesov. V predlogu ukrepov je predvidena ureditev vec zanimivih turističnih točk in pocivalisc ob Soci, sotocju Idrice in Bace, in kopaliscih ob Soci in Nadizi ter drugih kotickih, kamor zahajajo

domaci in tuji obiskovalci.

V programu razvoja turizma na Tolminskem je predvidena se vrsta ukrepov, s katerimi zelijo vzpodbuditi vecji interes za ustanavljanjem turističnih drustev, ureditvijo okolja in posameznih, za sedaj se "divjih" kampov in drugimi posegi, ki naj bi ne nazadnje turistinim delavcem navrgli tudi vec denarja, saj ugotavljajo da vseh možnosti se zdalec niso izkoristili. Za iz-

GARIŠKA BRDA / ZADRUŽNIŠTVO

Brici se vinarstvu ne odpovedujejo

Sedanje težave briškim kmetom ne jemljejo poguma, zaupajo svojim vinom

VALTER PREGELJ

Kmetijska zadruga "Goriška Brda" iz Dobrovega se je zaradi zmanjšane prodaje, najemanja dragih posojil v preteklosti in macehovskega odnosa države znasla v težki, toda kakor poudarja vodstvo ne v nereshljivi situaciji. Upravni odbor zadruga je sicer ze lani sprejel sklep, da se do nadaljnjega ne najema kreditov, poleg tega pa so se tudi zadrugniki sami odrekli izplačilu prve akontacije.

Ob vsem tem in sanacijskem programu, ki je z lanskim decembrom trideset od stosestinestdeset delavcev na cakanju, je nezadovoljstvo kolektiva naraslo in pripeljalo do sklica izredne seje Občnega zbora (najvisji organ zadruga), na katerem so sprejeli sklep, da se z 11. januarjem dotedanjen direktorja Srečka Maraza predčasno razreši in na njegovo mesto imenuje vrsilca dolžnosti Jožeta Drnovskega. Po predhodno vlozeni odpovedi vodje sektorja za trženje, je njegove posle prevzel Ivo Persolja.

Za letosnji zaslužek bo potrebno prodati na trzišču tristošćo litrov vina vec kot lani. Skupno načrtujejo prodajo okrog 8 milijonov litrov vina, od cesar bi en milijon izvozili. Tako so ze

sklenili pogodbo z Ameriçani za okrog dvajset tisoč litrov vina nove blagovne znamke "Villa Brici", katere prve količine bodo sle na pot v torek. Na slovenski trg pa so pred kratkim poslali "projekt" Bagueri, ki je po Persoljevih besedah "vino za potrošnike s pravim okusom in v omejeni količini do 5.000 steklenic ene sorte." Dobiti ga je moč v

Skrb za novo letino se začne pozimi (Foto: O' Hara)

boljših gostinskih lokalih, kar se po mnenju Persolje vključuje v koncept dolgoročnega razvoja vinarstva pri nas, ko bi proizvajali kvalitetna in vrhunska vina, medtem ko bi cenene vrste uvazali. Seveda pa mora v tem primeru država poskrbeti za zašćitne cene. Poleg tega pa v zadrugi opozarjajo tudi na nelegalno prodajo vin zasebnih proizvajalcev, ki jim država ne more ali noče z davki stopiti na prste. Koliko casa se?

NOVA GORICA / O OBSTRUKCIJI (ŠE ENKRAT)

Vodstvo občinske skupščine vrača žogico: sedaj je na vrsti mesdsebojno soočenje

Tiskovna konferenca občinskega vodstva

"Smatram, da je obstrukcija SLS povsem neutemeljena in bolj izraz politične in organizacijske krize te stranke kot pa razlogov, ki jih navajajo," je dejal včeraj predsednik občinske skupščine Sergij Pelhan, ko sta s predsednikom IS Crtomirjem Spacapanom na novinarski konferenci pojasnevala "časopisne" očitke SLS občinskemu vodstvu.

Vodstvo skupščine se ni dobilo pisnega obvestila, kjer bi bili argumentirani razlogi za takšno dejanje, je ugotavljal Pelhan in dodal, da se je stranka iz konstruktivne opozicije "preuravnano in neutemeljeno" odlocila za obstrukcijo, kar utedne otežiti delo skupščine in

VALTER PREGELJ

škodovati sami stranki. Od stirisťo do sedaj obravnavanih točk so imeli po Pelhanovih besedah odborniki SLS samo dve pripombi na kršenje poslovnika. Zapisniki so včasih res nekoliko v zamudi, toda to prizadeva vse stranke enako. Glede vzklikov, smejanja in ploskanja iz klopi pa je Pelhan spomnil, da je po volitvah pred dvema letoma začela s tem prva SLS, kar se ji sedaj vraća.

Obtožbe so v nekaterih primerih "zelo hude", smatra Spacapan za posplošene in pravi, da bo sele na osebni napad resnejše reagiral, saj "imam tudi za njih zdravilo."

Sploh pa so očitki o zane-marjanju podeželja nesmiselni, meni predsednik IS, kajti vec kot seditdeset odstotkov sredstev iz občinskega proračuna je slo za njegov razvoj; pri izvrševanju proračunskih postavk so se strogo držali skupščinskih odločitev. Spacapan je se dodal, da je "odbornik Vitomir Bric lagal, da občina ni naredila nič za kmetijstvo." O izvajanju denacionalizacije vodstvo občine meni, da je problem v nedodelani zakonodaji in da "SLS uradno ni nikoli pripomnila, da postopek ne tece."

Upamo, da je sedaj, ko sta obe strani po medijski plati "prizadeti", na vrsti medsebojno soočenje in razčišćevanje.

AJDOVŠČINA

Ocenjena škoda

Elektro Primorska iz Nove Gorice je posredovalo prve podatke o škodi, ki jo je orkanska burja v dneh med 2. in 4. januarjem letos povzročila na Vipavskem. Skupna škoda v obeh občinah (Ajdovščina in Nova Gorica) znasa nekaj vec kot 60 milijonov tolarjev. Hujsa je v ajdovski kot v novogoriški občini, občutnejša pa na daljnovodih in manj na nizkonapetostnih vodih. Najhuje je bilo poskodovano omrežje (potrgane zice, prevrnjeni in polomljeni drogovi) med Vrtovinom in Podnanosom.

NOVICE

Šestnajsti mesec kulture

ILIRSKA BISTRICA - Z 19. januarjem, dnevom, ko se je leta 1876 rodil pesnik Dragotin Kette, in je tudi občinski kulturni praznik, se na ilirskobistriskem vsako leto začne mesec kulture. Vsakoletne prireditve, na katerih se predstavljajo kulturniki posamezniki, skupine, bistrisťe osnovne in glasbena sola, se pričnejo s prireditvijo na Premu, Kettejevemu rojstnem kraju. Letosnji - 16. po vrsti - mesec kulture ne bo prišel v nedeljo, 17. januarja, s kulturnim večerom na Premskem gradu. Obiskovalci bodo najprej obiskali Kettejevo spmnsko sobo, nato pa bodo v gradu prisluhnili domačim avtorjem literarnih del: Ani Ivancicevi, Jožetu Steguju, Jerici Strletovi in Antonu Gasperčicu. Na letosnji prireditvi se bo prvokrat predstavil novi bistriski baročni kvartet in sestavi Adnan Zubčević - flavta, Vesna Colazio - violina, Mauro Sestan - violoncelo in Bojan Glavina - Cembalo. Poseben avtobus bo z bistrisťe avtobusne postaje odpeljal na Prem ob 16.30. (DP)

O novi skupni brezcarinski con

TOLMIN - O pobudi, da bi tolminska in spetska občina osnovali skupno brezcarinsko cono na mednarodnem mejnem prehodu Robić smo v Republiki pisali pred nekaj dnevi. Za mnenje o tem smo prosili tudi dr. Viktorja Klajnskega zupana občine Tolmin (na sliki): »Pobudo o ustanovitvi skupne brezcarinske cone, ki jo z občino Speter in drugimi obmejnimi občinami onstran »meje naslavljamo na zunanja ministrstva in pristojne resorje obeh držav ima drugačno tezo in pomen, kot je imela neuspešna zamisel industrijske cone na Krasu, ki so ji vseskozi nasprotovali v Trstu. Tu smo za obmejno sodelovanje zainteresirani na obeh straneh, zato moramo doseči, da bodo osimski sporazumi v tej smeri tudi dopolnjeni.« (Foto: R. Bric)

»Ne vem, če gre zame!«

AJDOVŠČINA - Včeraj smo srečali poslanca Slovenske nacionalne stranke Marjana Poljsaka, ko se ni niti dobro prebral zapisa v Republiki, ki govori o discipliniranju dveh članov SNS, ki naj sama napiseta odstopni izjavi. S tem bi bila izključena iz sodelovanja v delu poslanske skupine. Gre za posledice neuskajenega glasovanja poslancev SNS ob podpori Drnovskovi mandatarski kandidaturi. Marjan Poljsak je novinarju Republike izjavil: »Ne vem, na koga se izjava predsednika stranke nanasa; morda gre res zame, morda tudi ne. Na včerajšnji seji sem bil namreč eden od sedmih odsotnih. V casopisu objavljena slika pa zanesljivo ni moja. Mislim, da gre za enega od poslancev Zelenih. Ali gre za slamparijo ali za provokacijo., ki naj bi izzvala kaj vec, me niti ne zanima. Kaksne bi bile posledice, ce bi slo res zame? Seveda me stranka lahko izključi iz poslanske skupine, lahko tudi iz stranke. V tem primeru bi pac bil neodvisni poslanec: navsezadnje sem kot poslanec zavezan volilec, ki so me izvolili na osnovi volilnega programa. Sicer pa takšna "diplomatska" in kuloarska spotikanja me ne zanimajo in jih nisem vaju. Naj se gredo soliti!«

Urediti bodo morali razmere

POSTOJNA - Lastninsko preoblikovanje podjetij pri Postojnski jami (Postojnska jama - turizem, hoteli p.o., HOT - hoteli, turizem, Postojna - turizem, hoteli d.o.o.) in razmere v enem od teh podjetij (Postojnska jama) je na zadnji seji obravnaval tudi občinski IS. Za omenjena tri podjetja je pripravil in sprejel dokaj podroben predlog nacina lastninskega preoblikovanja podjetij, ki naj bi bil v korist tako dosedanjim podjetjem in njihovim delavcem kot tudi občanom. Po mnenju IS bi morala vsa tri podjetja poiskati skupen koncept preobrazbe in se pri lastninjenju premoženja združiti. Predlog občinske vlade je, da podjetja izberejo kombinacijo dveh načinov lastninjenja in sicer prodajo obveznic in dokapitalizacijo. Ceprav je ponujeni koncept le predlog, bi se morala podjetja o njem cimprej izjasniti, kar pa zaradi nesoglasij v podjetju Postojnska jama, ki je upravitelj najdosnejše naravne dobrine, ni pričakovati. V zvezi s potekom dogodkov in nastalo situacijo v omenjenem podjetju sta predsedstvo in IS spejelatalisla, v katerih ugotavljata, da je potrebno za začetek lastninskega preoblikovanja najprej urediti notranje razmere. Te naj se rešujejo na osnovi disciplinskih in sodnih postopkov ter finančnih pregledov s strani zunanjih pooblašćenih institucij, je zapisano v stalšču. V njem se vodstvo občine tudi sprasuje, ali je podjetje zaradi sporov in neurejenega poslovanja se primeren upravljalce nepremičnin (jame, jamske restavracije, Predjamskega gradu), ki so pod posebnim družbenim varstvom. IS bo zato v primeru, da se razmere v podjetju do 15. februarja ne uredijo, predlagal skupščini, da določi novega upravitelja (npr. podjetje HOT) na način in po postopku, ki je določen v zakonu o naravni in kulturni dedišćini. (MG)

»Varnost
v slovenskem
železniškem
prometu
je ogrožena«

Slovenska vlada in finančno ministrstvo o tem očitno še nimata izdelanega koncepta. Zaznani proračun pak kaže, da ne nameravata kaj dosti ukrepati oziroma da sploh ne razmisljata o tem, kako bodo posamezni segmenti prometa preživeli. Nasa uprava za ceste je, kar zadeva proračun za leto 1993, denimo oblikovala predloge s precej višjimi zneski. Približno 25 milijard tolarjev bi bilo dovolj za ce-

To je popoln nemiseln, saj ni države, ki ne bi imela uprave za ceste. Financni holding seveda potrebujemo, da bi upravljal z dodatnim denarjem, ki naj bi se nabiral iz povečane cene goriva. Ne trdim, da cestne uprave ni treba reorganizirati, saj se s v zdajšnjem čas vlečejo napake, storjene v Sinigojevem času, ko smo bili prisiljeni ustanoviti Cestni inženirski. Nekateri ga zdaj imenujejo institucija za pranje denarja, kar je za-

Odkod takšen optimizem, ko pa je jasno, da bo področje prometa, upoštevajoč dodeljena sredstva, še naprej životarilo?

Optimist sem, ker menim, da bo navsezadnje le zmagala zdrava pamet. Edino rešitev je treba iskati v dodatni ceni goriv, ta sredstva pa naj bi se namensko zbiral za ceste. V gradivu Strategije izgradnje avtocest smo navedli, da bi graditev cestnega kriza stala dve milijardi dolarjev. Nas delez bi bil 700 milijonov dolarjev, ki bi jih zbirali pet let. Bencinski tolar (10 tolarjev pri litru) bi namenili za graditev novih avtocest, vsa proračunska sredstva pa za vzdrževanje obstoječih cestne mreže. Takšno rešitev smo predložili vladi in ta jo je sprejela. Med tem je bila pozornost namenjena volitvam, pričakujem pa, da bo nova vlada to pobudo spet pretresla in sprejela. Sicer pa v Sloveniji prodajamo daleč najcenejše gorivo v Evropi. Liter bencina super stane pri nas 88 newevov, v tujini

Marijan Kranjc (Foto: Srđan Živulović /TRIO)

Treba jo je organizirati v skladu z novim zakonom o železnicaх oziroma poenostaviti upravljanje. Prezidec si ze nekaj let prizadeva, da bi zmanjšale stevilo zaposlenih. Razmere so zdaj takšne, da jim ministstvo za promet ne more več pomagati. Od julija do konca lanskega leta so železnice preživele tako, da so ji odpisali ali podaljšali rok plačila ob-

Se zdaj ni uresničen sklep prejšnje skupščine, naj te izgube preidejo v javni dolg. Lani smo predlagali izdelavo sanacijskega elaborata, katerega vrednost je takrat znašala približno 60.000 nemških mark. To se je vladi zdelo predrago, zdaj pa se je odlocila, da je treba uresničiti ta sanacijski program in je objavila razpis. Sanacijski program nam ne bo dal nove zele-

Ti ljudje niso v glavnem niti eksistentno povezani z železnikami, saj smo namenoma izbrali dobre strokovnjake in gospodarstvenike zunaj železnice. Med njimi so denimo predstavniki Luke Koper, direktor Kompassa ali pa Boris Mikos. Slednji je v preteklosti uspešno izpeljal graditve karavanske predora. Določene spremembe v poslovnem odobru bodo vse-kakor potrebne in seveda ne treba čimprej sprejeti novi zakon o železnikih.

NOVICE

OPRAVIČILO

Uredništvo se bralcem opravičuje zaradi neljube pomote, ki se nam je zapisala v petek, 15. januarja 1993. V članku o Impolu, objavljenem naj tej strani, bi morala biti kot kraj dogodka navedena Slovenska Bistrica in ne Ilirska Bistrica.

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA STATISTIKO
STATISTICAL OFFICE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Povprečne plače v podjetjih
in drugih organizacijah
v Republiki Sloveniji, november 1992

BRUTO	SIT
SKUPAJ	64.246
GOSPODARSTVO	60.473
NEGOSPODARSTVO	79.123
NETO	SIT
SKUPAJ	38.945
GOSPODARSTVO	36.888
NEGOSPODARSTVO	47.054

Podaljšana veljavnost enostranskih ukrepov

Do teh težav je prišlo zaradi zamude pri objavi teh ukrepov v uradnem listu ES. Po zagotovitvi italijanskih uradnih krogov so tudi njihove carinarnice že prejele ustrezno obvestilo, po katerem morajo v celoti spostovati sklep o podaljšanju veljavnosti ukrepov, ki določajo pogoje preferencialnega izvoza slovenskega blaga na trzišče ES. (STA)

V Avstriji ne odkupujejo čehoslovaške krone

»Zdaj ne odkupujemo ničesar«, je v petek povedal predstavnik Raiffeisen Bank Wien. Tudi pri Laenderbank Austria AG., največji avstrijski banki, so povedali, da so prenehali kupovati kromno. »Nobenih jamstev nimamo, da bi te bankovce kasneje lahko zamenjali v novo valuto, je povedal njihov predstavnik.« (Reuter)

SLOVENIJA / OBČINSKE OBVEZNICE

V Trbovljah ni denarja za izplačilo obveznic

Občina je že lani imela velik primanjkljaj

ROMAN ROZINA

Trboveljska občina je

lani opozarjala, da bo do tega pršlo; zdravi je predlagala, naj pokrije dobrih sedem milijonov mark iz obveznic, s katerimi so v Trbovljah reševali delovna mesta v dveh podjetjih. Pršlo je le do nacealnega dogovora, država se je s tem predlogom, tako se je vsaj zdelo, strinjala. Ob tem je občina opozarjala še na nepravico metodologijo, po kateri se računa obseg javne porabe. 79 milijonov tolarjev obveznosti je enako celotnemu trimesečnemu prilivu denarja v proračun, če pa bi proračunskim porabnikom izplačevali zgolj zajamčene osebne dohodke, bi bil cas placevanja sedem mesecev. Seveda pa si nihče ne zna predstavljati, da bi ustavili izplačevanje socialnih pomoči, da ne bi poskrbeli niti za osnovna vzdrževala

na dela na področju komunalne infrastrukture, da bi bile sole brez elektrike, vode... V Trbovljah tudi dokazujejo, da je vlaganje v reševanje njihovih gospodarstev splacalo. Stroga ravnja in Iskra-Semicon sta državnemu proračunu prek davkov in prispevkov v tem času plačali vsaj sedem milijonov mark. Brez obsešne intervencije teh podjetij ne bi bilo, država pa bi namesto prihodkov imela obveznosti do tujih tisoč brezposelnih. Hkrati tudi dokazujejo, da je njihova metodologija izračunavanja dovoljenega obsega javne porabe ustrezna. Tako je država blagajna v trboveljski proračun lani prispevala le 16 odstotkov potrebnega denarja, republiko povpreče pa le kar za 10 odstotkov manj.

Zaradi takih primerov pa bi se lahko med državljani pojavil »dvom v kredibilnost slovenskega finančnega trga.« (K. F.)

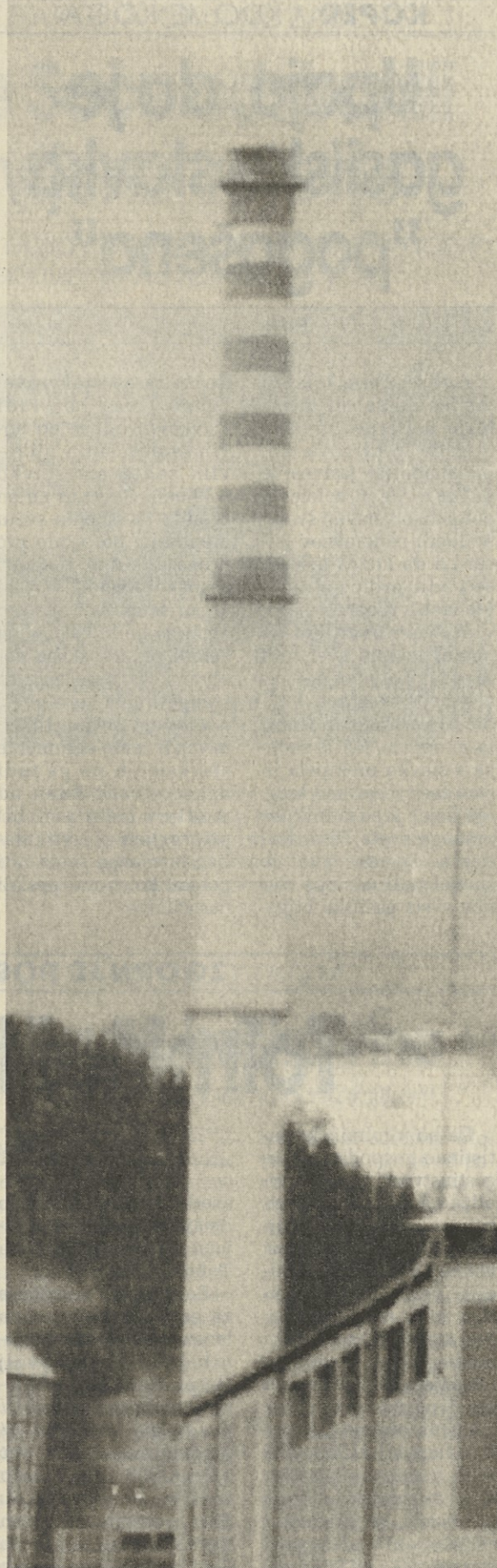

Foto: Srđan Živulović/TRIO

S.A.C.E. / ZAVAROVANJE IZVOZA

Prvi krediti za Slovenijo

Prvo zavarovalno kritje odobrili za pogodbo z Mlinotestom

VLASTA BERNARD

Prvo zavarovalno kritje iz tega zneska je družba S.A.C.E. odobrila traskilinski družbi Leaseast, med delničarji katere je tudi Trzaska kreditna banka. S.A.C.E. je zavarovala Leaseastovo operacijo finančnega zakupa v znesku 3, 862 milijard lir, ki bo italijanskemu proizvajalcu tehnologije za prehranbeno industrijo, podjetju Primavera iz Verone, omogočila izvoz strojev v Ajdovscino, kjer so skupaj z Minlotestom že ustanovili mesano proizvodno podjetje. Z novimi italijanskimi stroji, pridobljenimi s finančnim zakupom - kot nam je povedala odgovorna za mednarodni lizing pri traskem Leasestu, Mirjam Korsic - bo Minlotest povečal svojo udeležbo v živilskem sektorju zahodnih držav, s čimer bo prispeval k vključitvi Slovenije v evropski proizvodni svet.

Pri Leasestu ne skrivajo zadojlostva, ker je S.A.C.E. in z njo italijanska država v odnosu do Slovenije končno odpravila hipoteko, ki je bila na zunanjetrgovinske posledice mlado sosednjo državo postavljala ob razpadu Jugoslavije in vojni na Balkanu. Italijanska država v namreč s tem sprejema nase riziko, ki bi ga sicer morali nositi sami gospodarsniki; s tem jim lajša delo in objektivno spodbuja zanimanje za posle s Slovenijo. Po besedah Mirjam Korsic pa trzaski Leasest medtem caka na odobritev zavarovalnega kriterija nadaljnjih, sicer že sklenjenih pogodb v vrednosti treh milijard lir, med katerimi so tudi pogodbe s slovenskimi partnerji. Naj dodamo, da se z odobritvijo zneska za srednjeročno zavarovanje izvoznih poslov s Slovenijo le-ta uvršča med italijanske partnerje z omejenim rizikom, kakršni so Češka, Madžarska in Poljska, medtem ko rizikoni status ohranjajo Rusija, Romunija, Bolgarija in Hrvaška.

MENJALNIŠKI TEČAJI

15. januar 1993

menjalnica

Nemška marka
(tečaj za 1 DEM)
Avstrijski šiling
(tečaj za 1 ATS)
Italijanska lira
(tečaj za 100 ITL)A Banka
Avtohisa Ljubljana*
Azur*Banka Vipava Nova Gorica
Bela vrtnicaBobr Fužine
Bobr TrzinBTC terminal Sezana
BTC d.d. Ljubljana

Brdar d.o.o. Koper

Come 2 Us*
Creditanstall - Nova bankaDom na trgu
Dom - Kaffe Domzale*

Emona Globtour

Euroservis Sezana
Euroturs international*Feniks d.o.o.*
Fiba Koper
Firdas Idrija

Golfurist

Hida*
Hipotekarna banka Koper*
Hram Rožice Mengeš
Hranilno kreditna službaIlirika Ilirska Bistrica
Ilirika Slovenj Gradec
Ilirika Postojna
Ilirika Sezana

Italdesign Nova Gorica*

Klub Slovenijales
Komericalna banka TriglavKompas Hertz Celje*
Kompas Hertz Velenje*
Kompas Hertz Idrija*
Kompas Hertz Tolmin*
Kompas Hertz Novo Mesto*
Kompas Hertz Krško*
Kompas Hertz Bled*Kompas Fintade
Kompas Holidays*

Libertas Koper

Ljubljanska banka d.d.
LB Banka Zasavje Trbovlje
LB Dolenjska banka N.M.
LB Komericalna banka N. G.
LB Kreditna banka MB d.d.*
LB Splošna banka Celje
LB Splošna banka Koper*MA - VIR
Media*
Mercator Turist

Niprom II Ljubljana

Otok Bled

Petrol*
Poštna banka Slovenije*
Probanka MariborPublikum Ljubljana
Publikum Celje
Publikum Dobova
Publikum Kostanjevica
Publikum Krško
Publikum Maribor
Publikum Metlika
Publikum Mozirje
Publikum Novo Mesto
Publikum Piran
Publikum Ptuj
Publikum Sevnica
Publikum Sentilj
Publikum Sentjur pri Celju
Publikum Trebnje
Publikum Zagorje
Publikum Zalec

Roja

Shalaby Koper
Simotisk*SKB banka d.d. Ljubljana**
Slovenijaturist
Slovenska investicijska banka*Sl.hranilnica in posojilnica
SZKB d.d. Ljubljana
Sonce

Štajerska banka obrti in podj.

Tartarus Postojna
Tori*
Tourist service

Upimo

Wilfan

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 11 z dne 15. januarja — Tečaji veljajo od 16. 1. 1993 od 00.00 ure dalje

				ZA DEVIZE		
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	66,8173	67,0184	67,2195
Avstrija	040	šiling	100	868,2165	870,8290	873,4415
Belgija	056	frank	100	296,6742	297,5669	298,4596
Kanada	124	dolar	1	77,3906	77,6235	77,8564
Danska	208	krona	100	1580,7966	1585,5533	1590,3100
Finska	246	marka	100	1828,7887	1834,2916	1839,7945
Francija	250	frank	100	1804,3559	1809,7853	1815,2147
Nemčija	280	marka	100	6108,1786	6126,5583	6144,9380
Grčija	300	drahma	100	—	45,8757	46,0133
Irska	372	funt	1	—	161,4961	161,9806
Italija	380	lira	100	6,6213	6,6412	6,6611
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	11,0000	—
Japonska	392	jen	100	78,8566	79,0939	79,3312
Nizozemska	528	gulden	100	5433,2249	5449,5736	5465,9223
Norveška	578	krona	100	1441,8356	1446,1741	1450,5126
Portugalska	620	escudo	100	67,8619	68,0661	68,2703
Švedska	752	krona	100	1369,4537	1373,5744	1377,6951
Švica	756	frank	100	6676,2392	6696,3282	6716,4172
Velika Britanija	826	funt sterling	1	152,7045	153,1640	153,6235
ZDA	840	dolar	1	99,2457	99,5443	99,8429
Evropska Skupnost	955	ECU	1	119,9219	120,2827	120,6435
Spanija	995	peseta	100	86,0031	86,2619	86,5207

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov
Banke Slovenije na dan 16. JANUARJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15.MARCA 1993:					1.000.000	591,098	605,209	1.196,307
58	61,2656	118,2197%	121,0418%	119,6307%	100.000	59,110	60,521	119,631

Od 31.12. 1992 Banka Slovenije ne bo več objavljala podatkov za blagajniške zapise z dospelostjo 10.12.1992. Znesek za izplačilo teh zapisov je do 10.12.1995 enak znesku na dan 31.12.1992

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

15. JANUAR 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Azur	9,00	11,00
Bela vrtnica	8,00	12,00
Banka Zasavje	8,00	14,00
Hida*	9,00	11,90
Hipotekarna banka Koper	7,00	11,00
Ilirika Ilirska Bistrica	9,00	13,00
Ilirika Postojna	9,00	13,00
Ilirika Sezana	9,00	13,00
Otok	8,50	13,00
Slovenijaturist	8,00	11,50
Tori	8,00	12,00

Tečaj velja danes:*

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

15. JANUAR 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1470,00	1520,00
nemška marka	915,00	935,00
francoski frank	269,00	277,00
holandski gulden	810,00	835,00
belgijski frank	44,30	45,65
funt sterling	2280,00	2355,00
irski sterling	2400,00	2470,00
danska krona	235,00	242,50
grška dramma	6,30	7,25
kanadski dolar	1150,00	1190,00
japonski jen	11,30	12,25
švicarski frank	990,00	1025,00
avstrijski šiling	129,00	133,30
norveška krona	214,00	220,50
švedska krona	204,00	210,50
portugalski escudo	9,30	10,35
španska pezeta	12,25	13,25
avstralski dolar	990,00	1030,00
madžarski florint	11,00	15,50
slovenski tolar	14,50	15,00
hrvaški dinar	1,20	2,00

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

15. JANUAR 1993		
država	banka	nakupni prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	10,00 11,00
Avstrija	Posojilnica Zelezna Kapla	10,70 11,70
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50 11,50
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,70 11,70
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00 11,80
Italija	Kmečka banka Gorica	14,50 15,00
Italija	Tržaška kreditna banka	14,50 15,00

DEVIZNI TRG BEOGRAD

15. JANUAR 1993	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6578,9325	6559,1957	6598,6693
Francija	frank	100	13643,7750	13602,8437	13684,7063
Nemčija	marka	100	46267,6319	46128,8290	46406,4348
Italija	lira	100	49,8006	49,6512	49,9500
Švica	frank	100	50556,0035	50404,3355	50707,6715
ZDA	dolar	1	750,0000	747,7500	752,2500
V.Britanija	funt	1	1125,6826	1157,5143	1164,4803

Opomba: povzeto po Reuterju.

MEDPODJETNIŠKI TRG

Tečajna lista Ljubljanske banke d.d. za obračun deviznih prilivov in odlivov podjetij

Tečaji veljajo od 16. januarja 1993 od 00.00 ure dalje

				ZA DEVIZE	
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	878,7095	881,5523	
Francija	frank	100	1826,1628	1832,0708	
Nemčija	marka	100	6182,0000	6202,0000	
Italija	lira	100	6,7013	6,7230	
V.Britanija	funt	1	154,5500	155,0500	
ZDA	dolar	1	100,4451	100,7701	

Opomba: Tečaji so okvirni. Pri konkretnih poslih je možno odstopanje glede na trenutne tečaje na trgu deviz oz. poseben dogovor.

banka	valuta	nakupni	prodajni
Probanka Maribor	DEM	61,70	61,95
SKB Banka d.d.	DEM	61,79	61,99

Tečaji so okvirni. Pri konkretnih poslih je možno odstopanje.

Tečajna lista za odkup in prodajo deviz podjetij

Tečaj velja dne 16. januarja 1993 od 00.00 do 24. ure

banka	valuta	nakupni	prodajni
Creditanstall - Nova banka	DEM	61,79	62,00
Bank Austria	DEM	61,74	61,99
UBK banka	DEM	61,65	61,90
SZKB	DEM	61,75	61,95

Devizni tečaji za USD, ATS, LIT in CHF so določeni na podlagi srednjih tečajev po trenutno veljavni tečajnici Banke Slovenije, pri drugih valutah pa je razmerje Banke Slovenije povečano oziroma zmanjšano za 0,25-odstotne točke. Tečaji veljajo za odkup prilivov in prodajo deviz do ECU = 30.000 na dan. Pri večjih prilivih in nakupih se tečaj določi v sporazumu.

* Banke, ki objavljajo tečaje, se zavezujemo kupovati in prodajati tujo valuto po objavljenem tečaju in v skladu s tekstom, ki dopolnjuje pogoje nakupa ali prodaje.

MILANSKI DEVIZNI TRG

15. JANUAR 1993	v LIRAH		
valuta (*)	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	-	1493,830	-
ECU	-	1806,040	-
nemška marka	-	920,130	-
francoski frank	-	272,030	-
funt sterling	-	2299,750	-
holandski gulden	-	818,450	-
belgijski frank	-	44,680	-
španska pezeta	-	12,974	-
danska krona	-	238,460	-
irski sterling	-	2425,980	-
grška dramma	-	6,881	-
portugalski escudo	-	10,226	-
kanadski dolar	-	1164,780	-
japonski jen	-	11,872	-
švicarski frank	-	1005,610	-
avstrijski šiling	-	130,760	-
norveška krona	-	217,920	-
švedska krona	-	206,540	-
finska marka	-	276,120	-
avstralski dolar	-	1006,090	-

(*) indikativne kotacije zavoda Banca d'Italia

FRANKFURTSKI DEVIZNI TRG

15. JANUAR 1993	v DEM		
valuta	nakupni	srednji	prodajni
ameriški dolar	-	1,624	-
francoski frank	-	29,540	-
nizozemski gulden	-	88,950	-
belgijski frank	-	4,857	-
španska peseta	-	1,408	-
danska krona	-	25,880	-
kanadski dolar	-	1,267	-
japonski jen	-	1,291	-
švicarski frank	-	109,300	-
avstrijski šiling	-	14,214	-
italijanska lira	-	1,084	-
švedska krona	-	22,420	-

NARODNA BANKA HRVAŠKE

16. JANUAR 1993	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	7637,0722	7660,0524	7683,0326
Kanada	dolar	1	680,7568	682,8052	684,8535
Francija	frank	100	15866,3406	15914,0828	15961,8250
Nemčija	marka	100	53738,3000	53900,0000	54061,7000
Italija	lira	100	58,1448	58,3198	58,4948
Japonska	jen	100	693,8689	695,9568	698,0447
Švica	frank	100	58732,1465	58908,8731	59085,5997
Velika Britanija	funt	1	1339,6421	13443,6731	1347,7041
Slovenija	tolar	100	—	860,0000	—
ZDA	dolar	1	872,1726	874,7970	877,4214

Tečaj HRD velja za obračun carin in starega deviznega varčevanja.

NARODNA BANKA MAKEDONIJE

15. DECEMBER 1992	ZA DEVIZE				
država	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	10727,05	10759,33	10791,60
Kanada	dolar	1	915,53	918,28	921,04
Francija	frank	100	22185,44	22252,20	22318,95
Nemčija	marka	100	75473,52	75700,63	75927,73
Italija	lira	100	85,96	86,22	86,47
Švica	frank	100	84303,84	84557,52	84811,19
R. Hrvaška	dinar	100	—	197,03	—
Jugoslavija	dinar	100	—	115,00	—
R. Slovenija	tolar	100	—	1231,45	—
ZDA	dolar	1	1177,38	1180,92	1184,47

MENJALNICA HIDA
Pokrita tržnica Ljubljana
IŠČEMO NOVE SODELAVCE
Pisne prijave z življenjepisom pošljite na naslov:
HIDA TRADE FINANCE, Kozeljeva 6, Ljubljana

NOVICE

Evropska komisija za boj proti mafiji

MARSEILLE - Pet južnoevropskih pravosodnih ministrov (iz Francije, Italije, Španije, Grčije in Portugalske) se bo sestalo v nedeljo in ponedeljek v Arlesu, da bi potrdili svojo solidarnost z bojem proti mafiji in opozorili na položaj človekovih pravic v Evropi, so povedali v pravosodnih krogih.

Srečanje nadaljuje evropski vrh, ki je bil 18. septembra v Bruslju, kjer so se zbrali vsi pravosodni in notranji ministri Evropske skupnosti.

Direktorica komisije za kriminalne zadeve je Liliana Ferraro, ki je hkrati na novo zadolžena tudi za boj proti mafiji v Italiji. Poleg ministrov se bodo srečanja udeležili tudi Tomas dela Quadra-Salcedo (Španija), Alvaro Laborinho-Lucijo (Portugalska) in Anna Benakis (Grčija). (Reuter)

Nova podkupovalna afera v Italiji

RIM - Italijanski senat je izglasoval odvzem poslanske imunitive nekdanjemu prometnemu ministru Carlu Berliniju, sicer uglednemu članu Krščansko-demokratske stranke, in enajstim senatorjem. Dolžijo jih vpletenosti v podkupovalno afero v zvezi z javnimi deli na beneskem letališču. Senat je zavrnil odvzem poslanske imunitive enajstim drugim senatorjem, glasovati pa mora se o odvzemu imunitive dvajsetim poslancem. Dvanajst odvzemov poslanske imunitive pomeni rekord v italijanski parlamentarni zgodovini. (Reuter)

Ukrajina in Rusija si bosta razdelili črnomoško floto

MOSKVA - Sporazum med Rusijo in Ukrajino o razdelitvi črnomoške flote bo verjetno podpisan na srečanju ruskega in ukrajinskega predsednika Jelcina in Kravčuka, ki bo potekalo v ruskem glavnem mestu v torek. Po predlogu sporazuma naj bi prehodno obdobje do dokončne razdelitve flote trajalo do leta 1995. V tem času naj bi jo vodilo skupno poveljstvo. Komandant flote naj bi bil po dobro obveščenih vojaških virih admiral Edvard Balatin. Vojaški analitiki pa se zmeraj dvomijo o podpisu sporazuma, saj so razhajanja med državama se vedno velika. Medtem ko Rusija vztraja, da se morajo podel flote deliti tudi spremni objekti na kopnem, Ukrajina sodi, da je mogoče deliti samo floto. (Cina)

IRAK / SVETA VOJNA

Nov ultimatum Huseinu

Američani so pripravljeni ponovno napasti Irak

BAGDAD - Irakijski vladni dnevnik Al-Jamhouriyah je danes na naslovni strani objavil poziv predsednika Sadama Huseina na džihad, sveto vojno proti Satanu, ki ga predstavljajo ZDA in protiiraska koalicija v celoti. Glavni urednik pa je v komentarju dodal, da Irak nima nobene druge možnosti, kot da gre v neenakopraven boj, ki mu ga je vsilila ameriška administracija. Nobena suverena država ne bi sprejela prepovedi letenja svojih letal v svojem zračnem prostoru, zato tudi Irak ne bo pristal na omejevanje svoje suverenosti na jugu in severu države, piše Al-Jamhouriyah. Ameriški obrambni minister Dick Cheney pa je v intervjuju za televizijsko mrežo NBC izjavil, da so zavezniske sile pripravljene ponoviti zračni napad na Irak, če bi se izkazalo, da irakijski samodržec Husein se vedno ni pripravljen sprejeti resolucij Varnostnega sveta ZN, umakniti se preostalih raket z 32. vzporednika in dati dovoljenja za prihod posebne komisije OZN, ki naj bi nadzorovala irasko razorožitev. Pri tem je poudaril, da nova administracija pod vodstvom novega predsednika Clintona popolnoma podpira ravnanje odhajajočih Bushove administracije, zato naj si Husein ne dela utvar, da se bo ameri-

ška politika do Iraka po 20. januarju spremenila. Po zadnjih raziskavah javnega mnenja kar 83 odstotkov Americanov podpira poseg ameriških sil proti Iraku. Gallupov institut je celo objavil podatke, po katerih kar dva od treh anketirancev menita, da bi morale ZDA napasti Irak in tako strmoglaviti Sadama Huseina. Po svetu so odmevi na zadnji poseg zavezniskih sil v Zalivu sila različni. Večina zahodnih držav jo navdušeno podpira, posebno se odmevi različni. Tako iranski zunanji minister Velajati meni, da ima Zahod politiko dvojnih meril. Medtem ko zaradi nespoštovanja resolucij OZN intervenira v Iraku, pa hkrati velike sile, predvsem stalne članice VS Združenih narodov, niso pripravljene zagotoviti spoštovanja resolucij ZN, ko gre za Srbijo in Izrael. Palestinska predstavnica Hanan Asravi pa je izjavila, da Palestinci obsojajo napad na Irak, saj ZN hkrati 400 izgnanih Palestincev prepuščajó usodi, Irak pa napadajo z orožjem, ker krši pravila mednarodne skupnosti. Očitno za Izrael ne veljajo pravila, ki veljajo za Irak, meni Asravijska. (Agencije, M. O.)

V strahu pred novimi ameriški napadi so Iranci pohiteli v trgovine (Telefoto: Fah)

SLOVAŠKA / SPORNI JEZ

Ne morejo se zmeniti

Zaradi elektrarne pred mednarodno sodišče

BRATISLAVA - Tripartitna komisija izvedencev, Slovakov, Madzarov in predstavnikov Evropske skupnosti, je v četrtek v Bratislavi začela nov krog pogajanj, v katerem želijo pripraviti izhodišča za sporazum o režimu razdelitve voda, ki jih zadržuje sporni jez hidroelektrarne v Grabčikovem na Donavi.

Hidroelektrarno sta nekdanja CSFR in Madžarska sicer začeli graditi skupaj, po padcu nekdanjih režimov pa so se stvari precej zapletle, saj je Madžarska od projekta odstopila, CSFR pa pri njem kljub vsemu vztraja.

Prvo srečanje na Slovaškem, v državi, ki je s 1. januarjem postala samostojna, je namenjeno nadaljevanju slovaško-madžarskih pogajanj, ki so bila decembra v Bruslju. Pogajanja potekajo s pomočjo posredovanja predstavnikov Evropske komisije.

V četrtek je slovaško delegacijo vodil Dominik Kocinger, madžarsko akademik Gabor Vida, evropsko pa Willem

Aldershoff.

Cilj komisije je, da določi razdelitev voda v osnovni strugi Donave in v odvodnem kanalu, ki pelje od hidroelektrarne Grabčikovo v prihodnjih mesecih, kot je izjavil Dominik Kocinger. Obe državi sta se odločili, da bosta dokončno arbitražo o tem prepustili mednarodnemu sodišču v Haagu.

Slovaki so v Grabčikovem - potem ko so se Madžari, ki naj bi zgradili hidrocentralsko v Nagymarosu na svoji strani meje - umaknili jez, prav tako pa tudi odvodni kanal, ki omogoča nemoteno plovbo po Donavi vse leto.

Hydrocentrala, ki ima pet turbin, naj bi prav tako oskrbovala del potreb po električni energiji, ki jih ima Slovaška.

Izvedenci so že zjutraj odpotovali v Cunovo, kjer se začne odvodni kanal, da bi »ugotovili obseg skode, ki so jo povzročile visoke vode« v lanskem novembru, kot so sporočili isti viri. Del pri utrjevanju jezú januarja niso mogli nadaljevati zaradi zmrzali. (AFP)

Teden pod povečevalom

BORIS ČERNI

PETEK - V senci hudih bojov v BiH ali pa prav zaradi teh sta sopedrednika konferencie o nekdanji Jugoslaviji Cyrus Vance in David Owen v Ženevo povabila človeka, ki bi lahko ustavil vojno v Bosni in umiril razmere na vročem Balkanu. Ponovno se je zaostrilo tudi na Bližnjem vzhodu, kjer se je iztekel ultimatum Zahoda, ki je od iranskega voditelja Sadama Huseina zahteval umik raket z juga Iraka. Malo severneje, v Turčiji, pa je vedno topli Carigrad prekrila snežna odeja, kar mnogih niti ni presenetilo v tej toploti hladni zimi.

SOBOTA - Iraski voditelj Sadam Husein je iz odločnim »ne« zavrnil ultimatum ZDA in njenih zaveznikov ter s tem prispeval k novi zaostritvi na območju Perzijskega zaliva. Kriza je stopila v ospredje svetovnih in domačih medijev tik pred iztekom minulega leta, ko so nad območjem južno od 32. vzporednika zavezniška letala sestrelila iraski Mig. V Assisiu se je papež Janez Pavel II. pogovarjal z dostojanstveniki vseh veroizpovedi in sprte strani na Balkanu pozval, naj se nehajo bojevati.

NEDELJA - Pozivi, akcije, protesti, dogovori, sporazumi pa generalom in nekaterim politikom na tleh nekdanje Jugoslavije, kot kaže, letijo na gluha ušesa. Se več. Kot da bi bili skrajnejšem spodbuda za se bolj nasilna in kruta dejanja; tako tudi

za uboj v Sarajevu. Pomenovali so ga sarajevski atentat in podobnosti z letom 1914 je kar nekaj. Ker so zločin nad članom bosansko-hercegovske vlade Hakijem Turajlicem zagrešili bosanski Srbi, jih je mednarodna skupnost ponovno obsodila in označila za najbolj odgovorne za balkanski pekel. Prebivalci teh nesrečnih krajev pa so krivdo zvalili na mednarodne sile, ki bi atentat zanesljivo lahko preprečili. Napetost med ZDA in Irakom je za trenutek popustila, saj naj bi Iranci umaknili rakete in letala s spornega območja okoli 32. vzporednika.

PONEDELJEK - Na zenevskem odru se je pojavil Slobodan Milošević, po mnenju Zahoda gospodar balkanske vojne ali miru. Vendar se je za precej trši oreh izkazal voditelj bosankih Srbov Radovan Karadžić.

In medtem ko si zupani in prebivalci Istre zeli jo polotok brez vojakov in orožja, si je neki hrvaški »jastrebov« privoščil celo »izlet« z raketo topovnjačo v Piranski zalivu. Naj je bila slovenska javnost ob tem dogodku se tako ogorčena, se naši sosede Hrvati zato niso kaj prida zmenili. Dan izzivaj v Jadranskem morju in Perzijskem zalivu. Iranci so namreč ponovno, tako kot pred dvema letoma, vdrlí v Kuvajto.

TOREK - Čeprav so iraski vojaki v dveh dneh kar trikrat kradli orožje v Kuvajtu, je bil pogled sveta usmerjen v Ženevo,

kjer si je Radovan Karadžić v zadnjem trenutku premislil, prihranil Slobodanu Miloševiću vojaško posredovanje Zahoda in sprejel mirovni načrt prihodnje poveljne ureditve BiH. V Makedoniji, za katero mnogi menijo, da bi bila lahko naslednja žrtev balkanskih vojnih viher, so bili ljudje vznemirjeni zaradi vse pogostejših preletov grških letal.

SREDA - Dvolicnost ZDA pri pojmovanju »nove svetovne ureditve se je pokazala, ko se tragica bilanca več kot 600 mrtvih. Čeprav je slo za osamljene nasilne izgrede, so policijske oblasti v četrtek razglasile policijsko uro v 14 četrtih mesta. Zaprtih je bila večina sol. bank, ura-

INDIJA / NASILJE NAD MUSLIMANI

Množica mirno opazovala linč

V pogromih zoper muslimane pobili že najmanj 169 ljudi

BOMBAY - Od srede zvečer so v Bombayu ubili vsaj enajst ljudi; med njimi tri muslimane, ki so jih na silo potegnili iz avtomobilov, pretepli in zazgali. Dejanje so zagrešili hindujski uporniki v četrtek, iz stanovanj pa jih je pri tem početje sredi belea dne opazovalo na stotine ljudi.

Enajst ljudi, ki so umrli od srede na četrtek, je tako zvisalo tudi uradno število mrtvih na 169 v desetih dneh, kolikor trajajo spopadi med pripadniki hindujske in muslimanske vere v tej trgovski prestolnici. Več casopisov navaja, da je tragica bilanca več kot 600 mrtvih. Čeprav je slo za osamljene nasilne izgrede, so policijske oblasti v četrtek razglasile policijsko uro v 14 četrtih mesta. Zaprtih je bila večina sol. bank, ura-

dov in trgovin.

Do linčanja treh muslimanov je prišlo v bombajski četrti, v kateri prebiva srednji sloj. Kot so izpovedale priče, je skupina hindujskih upornikov ustavila manjši tovornjak, iz njega s silo potegnili tri moške in jim raztrgala obleko, da bi tako preverila, če so obrezani kot muslimani. Moške so potem pretepli, jih zaklali polili z bencinom in zazgali. Nekaj ur pred linčanjem so ubili dve osebi in podtaknili požar v 80 muslimanskih stanovanjih. Nasilje je terjalo šest smrtnih žrtev tudi v drugih četrtih. Nemiri so povezani z dogodki okoli moseje v Ajodiji 6. decembra, ko so jo porušili hindujski skrajneži. Po poročilih indijskega dnevnika Ekspres je v izgradnji umrlo 650 ljudi. (AFP)

Do leta 1995 tri nove JE

MOSKVA - Rusija bo kljub temu, da so leta 1986, po nesreči v jedrski elektrarni v Černobilu, ustavili izvajanje programov, in kljub vrsti požarov v tej nuklearni teden, nadaljevala z gradnjo jedrskih elektrarn, za-trjujejo njeni uradni predstavniki.

Do leta 1995 naj bi tako po načrtu, ki ga je ruska vlada sprejela lani, zgradili tri nove jedrske reaktorje z močjo treh milijonov kilovatov. Eden od reaktorjev bo povsem enak tistemu iz čerobilske nuklearke. Predstavniki ministrstva za jedrsko energijo Aleksander Lapsin je ob tem povedal, da so reaktor povsem posodobili in predelali, zato nima več nikakršne zveze s tistim, ki je aprila leta 1986 povzročil nesrečo v Černobilu.

Do leta 2010 v Rusiji načrtujejo gradnjo številnih novih reaktorjev, čeprav teh načrtov vlada se ni sprejela. Čerobilska nesreča, zaradi katere se je radioaktivno sevanje razširilo po Evropi in povzročilo precejšnjo ekološko škodo, je opozorila, da je nujno boljše poskrbeti za varstvo nuklearke. (Reuter)

DANSKA / PREMIEROV ODSTOP

Mogoče je, da bo vlado sestavljala socialdemokrat

Novi premier bi utegnil Dansko spet bolj približati Evropski skupnosti -Nova različica Maastrichta?

KÖBENHAVN - Potem ko je v petek odstopil predsednik danske vlade Poul Schlüter, obstaja možnost, da se vlada usmeri v levo.

Ta obrat prihaja v slabem času za Dansko, saj je s 1. januarjem prevzela mesto predsedujoče v Evropski skupnosti. Čeprav so namreč njeni državljani lani na referendumu odločno zavrnilli maastrichtski sporazum o evropski politični, gospodarski in denarni uniji, država le poskuša navezati stike s skupnostjo.

Radikalna stranka, ki je doslej vzdrževala ravnovesje v vladi, se je v petek zavzela za to, da bi novo vlado oblikoval vodja opozicijske socialdemokratske stranke Poul Nyrup Rasmussen. Poul Schlüter pa je dejal, da bi si želel, da bi to nalogo prevzel njegov

kolega iz konservativne stranke, finančni minister Henning Dyremose, in to brez razpisovanja novih volitev.

Poul Schlüter, predstavnik konservativne stranke, ki je na oblasti od leta 1982, je odstopil potem, ko so objavili sodno poročilo o postopku izdajanja vizumov tamilskim beguncem. Porocilo, ki ga je pripravilo vrhovno sodišče in obsega 6.000 strani, ga bremeni z vajanja parlamenta, ko je leta 1989 prikrival nezakonito ravnanje pravosodnega ministrstva, ki je zavlačevalo z izdajanjem vstopnih vizumov tamilskim beguncem iz Srilanke, ki so na Danskem imeli sorodnike. K Schlüterjevemu odstopu je veliko prispeval tudi vodja socialdemokratov Rasmussen, ki je po od-

kritju afere s tamilskimi begunci izjavil, da si je konservativna stranka s tem naredila veliko škodo in da nima smisla, če se njena vlada se obdrži.

Vladni obrat v levo odpira možnost, da bi Danska ponovno začela razmišljati o novi inaciji maastrichtskega sporazuma, ki bi ji dovoljeval obdržati svojo denarno enoto. Schlüterjev odhod pomeni konec obdobja, v katerem se je Danska iz bolnika spremenila v državo z enim najbolj trdnih gospodarstev na stari celini. Rasmussen je pragmatik, ki je vodstvo socialdemokratske stranke prevzel lani po hudih notranjih vrenjih, če pa bi prevzel mesto predsednika vlade, napovedujejo, da bi nadaljeval z ostro fiskalno politiko in trdnim tecajem krone. (Reuter)

MAKEDONIJA / ZNANI SCENARIJ

Makedonski Srbi hočejo referendum

Srbska organizacija v Makedoniji zahteva predčasne volitve in popis prebivalstva

MARJAN KOS

SKOPJE - Srbi v Makedoniji zahtevajo, da se marca razpišejo predčasne parlamentarne volitve po proporcionalnem sistemu. Hkrati zahtevajo tudi razpis novega referenduma, na katerem bi se državljani odločili, ali se želijo priključiti ZR Jugoslaviji, do konca leta pa naj se pod nadzorstvom mednarodne skupnosti opravi nov popis prebivalstva. Vse te zahteve so sporočili v Skopju v petek na novinarski konferenci, ki jo je organizirala Demokratična stranka Srbov v Makedoniji, ker makedonske oblasti »neprestano provocirajo srbsko prebivalstvo«.

Namestnik stranke Dobrivoja Tomica je opozoril, da bodo v primeru, če se bodo makedonske oblasti se naprej obnašale na tak način, Srbi »uporabili vse« samozasčitne ukrepe, pomagala pa jim bo tudi matica.

Jedro tiskovne konference za domače in tuje novinarje je bil novoletni incident v vasi Kučeviste, dvajset kilometrov oddaljeni od Skopja, kjer so se spopadli makedonska policija in mladi Srbi. Do spopada je prišlo, ko so se prebivalci uprli, da bi snežilo zastavo nekdanje SFRJ, Milosevičeve in Sesljeve slike ter obraz s tiralice Interpola, ki je pred kratkim

postal tudi poslanec v srbskem parlamentu, Zeljka Raznjatovića. Arkana. Vse te slike so bile v vasi obešene na vrhu vrtljaka. Po policijskem poročilu so baje Srbi vzklikali: »To je Srbija!, Arkan, Arkan!, Stran od tod, to je srbsko ozemlje!«

Demokratska stranka Srbov v Makedoniji ima seveda svojo verzijo teh dogodkov. Po besedah njenega vodje Borivoja Ristića je slo za »provokacijo, ki so jo pripravili v samem vrhu makedonskih oblasti«, s katero naj bi krivdo za lastno nesposobnost skušali prevaliti na druge. Ristiću pa je medvedjo uslugo naredil prav eden od udeležencev spopada v Kučevistu, ki je sicer kot njegov vodja izjavil, da so zastavo

SFRJ izobesili drugi na vasi. Vodja Demokratske stranke Srbov je moral tako pred očmi novinarjev popraviti mladenica in ga »spomniti« na tisto, kar je sam povedal v uvodnih besedah, se pravi, da je zastavo izobesil »policijski pravokotnik« z namenom, da bi izzval nered in tako našel alibi za razpostavitev mirovnih sil Združenih narodov ob meji s Srbijo. S tem se nikakor ne strinjajo prebivalci kumanovskega področja ob srbski meji.

V poznih popoldanskih urah je bil v Kučevistu protestni shod, kjer so se zbrali predstavniki Srbov tudi iz drugih krajev Makedonije, povabili pa so tudi predstavnike makedonske policije, Kevsa in Unproforja.

ITALIJA - SLOVENIJA

Nova priložnost za dogovore

Milan Kučan bo častni gost skupščine italijanskih industrialcev

BOGO SAMS

LJUBLJANA - Predsednik italijanske vlade Giuliano Amato bo 30. januarja v Trstu proslavljati trideseto obletnico ustanovitve dežele Furlanije - Juljske krajine, v Vidmu pa se bo udeležil generalne skupščine italijanskih industrialcev. Navzoc bo tudi predsednik Luigi Abete. Kot castnega gosta so povabili predsednika Republike Slovenije Milana Kucana, pri cemer naj bi izbrali priložnost za izmenjavo mnenj o širši paleti odprtih italijansko-slovenskih odnosov.

Po italijanskih virih naj bi ta seznam obsegal naslednja vprašanja:

1. Vkljucevanje Slovenije v Evropsko skupnost, ki ponuja pomembne možnosti za krepitev trgovskega sodelovanja in za obe strani zanimivih gospodarskih dejavnosti. Prav zato bodo pršli industrialci iz celotne Italije. Dopolnili naj bi namrec tudi osimske sporazume, potrdili ugodnosti v industrijski coni in se dogovorili za premestitev cone na Gorisko.

2. Krepitev gospodarske izmenjave naj bi dosegli s pogajanjem o povecanih nalozbah na podlagi italijanskega zakona o obmejnem sodelovanju. Za naložbe so že zagotovljena sredstva v višini 100 milijard lir.

3. Avtoceste in druge zveze. Predvsem je treba dokoncati ceste iz osimskega sporazuma. Sredstva so nacelno že na voljo. Prednost pa ima gradnja avtocest od Trsta prek Ljubljane do Budimpeste proti Ukrajini in Rusiji. Ker gre za velškanski projekt, Italijo

v prvi vrsti zanima koncesija, za kar ima že zagotovljenih 94 milijard lir sredstev. Finansiranje bi bilo delno slovensko, delno evropsko, vecino denarja pa bi zbrali s pomočjo koncesij, pri cemer italijanska stran daje prednost mešani družbi Adria.

4. Koprski televizija, slovenske manjšinske oddaje in RAI. To je zapleteno vprašanje, ki predvideva sodelovanje slovenske in italijanske manjšine. Pogovori potekajo o mešanem televizijskem projektu slovenskih in italijanskih oddaj za obe manjšini v Sloveniji in Italiji. O tem so se pogovarjali že v Rimu, in sicer skupaj s hrvaškimi predstavniki. Gre za že staro zahtevo Italijanov v hrvaški Istri, ki hočejo pretransformirati koprsko televizijo na Ucki.

5. Istrski begunci in s tem povezane zahteve nacionalističnih krogov v Trstu o reviziji osimskih sporazumov. Uradni italijanski krogi ne govorijo o reviziji meja, pač pa samo o gospodarskem delu sporazuma. To vprašanje je bilo formalno urejeno s Slovenijo, povsem nerešeno pa je s Hrvaško. Italija predlaga pravico do nakupa, ki naj bi jo imele nekdanji lastniki. Seveda je to tudi problem recipročnosti, slovenska ustava pa prepoveduje prodajo zemljišč tujcem, medtem ko za nepremičnine predvideva poseben zakon.

6. Zascita slovenske in italijanske manjšine. Italijanska stran se temu razgovoru ogiba, zato se globalna zascita Slovencev v Italiji se naprej odnima.

VOJNI ZLOČINI (2)

Otroci, starci in ženske v srbskih taboriščih

V BiH kršijo vsa pravila humanitarnega prava

MARKO KRAUTBERGER

Vojnim zločincem s področja nekdanje Jugoslavije lahko poleg zločinov proti civilnemu prebivalstvu očitamo tudi kršenje določil, ki poskusajo vsaj delno humanizirati tako nehumano dogajanje, kot je oborožen spopad oziroma vojna. Najbolj znana konvencija, ki določa pravila vojskovanja, je ženevska konvencija o ravnanju z vojnimi ujetniki. Skupaj s konvencijo za zascito civilnih oseb med vojno sestavlja teoretični okvir za ravnanje v primerih, ko gre za kaznivo ravnanje proti ljudem in materialnim dobrinam.

Obema konvencijama so skupni prvi trije členi, ki določajo, kdaj se konvencija uporablja in kdo jo mora spoštovati. Pri tem je zanimivo, da konvencija zahteva spoštovanje določil tudi v primeru, ko katera izmed strani, vpletenih v oborožen spopad, ni podpisnica ženevske konvencije. Tretji člen te konvencije tako določa osnovna določila, ki jih je potrebno spoštovati in upoštevati. To so: obvezno humano ravnanje z neoboroženimi osebami, ranjenci, ujetniki in civilnim prebivalstvom na območju spopadov. Prepovedano je ogroza

ti njihova življenja, jih mučiti, posiljevati, zaliti njihovo osebno dostojanstvo, jih uporabljati kot talce in jih kaznovati brez postopkov, uveljavljenih v mednarodnem pravu.

Vedno in povsod je potrebno poskrbeti tudi za ranjence, ne glede na njihovo raso, spol, pripadnost ali pripadnost nasprotni strani. Poleg tega je potrebno omogočiti tudi pomoč in udeležbo nepristranskih človekoljubnih organizacij, ki morajo ostati nevtralne.

Konvencija v nadaljevanju natančneje opredeljuje različne primere: kdo ima status, pravice in dolžnosti vojnih ujetnikov, obveznosti strani, ki je zajela vojne ujetnike, način njihovega interniranja. Postopke od začetka ujetništva, vodenje evidence, obveščanje svojcev, njihovo namestitve, prehrano, zdravstveno oskrbo, načine komuniciranja s svojci, delovne obveznosti, pa tudi način njihove osvoboditve oziroma odpuščanja ob koncu internacije.

Ni dvoma, da večino teh določil v Bosni in Hercegovini nenehno kršijo. Za vojno v BiH

je nasploh značilno dobesedno namerno zlorabljanje dogovorov, podpisanih pogodb in kršenje vseh mogocih zakonov, tako mednarodnih kot tudi nekdanjih jugoslovanskih, ki ponekod še veljajo.

Ce se omejimo na kršitve v zvezi s konvencijami, ki določajo postopke z vojnimi ujetniki, se moramo spomniti samo na taborišča, kakršno je na primer Manjaca, sploh ni potrebno več iskati razlogov ali dokazov za trditve, da prihaja do grobih kršitev tako pravic vojnih ujetnikov kot tudi zlorabe samega pojma vojni ujetnik. V tako imenovanih taboriščih za ujetje nasprotnikove vojske je namreč vse preveč otrok, starcev in žensk, ki imajo le malo skupnega s klasičnimi vojnimi ujetniki, opredeljenimi z določili mednarodnega vojnega prava.

Ko smo že pri določanju statusa vojnih ujetnikov, moramo opozoriti se na problem, ki postaja glede na vse glasnejše govoriče o morebitni vojski akcij cedalje bolj aktualen. Mednarodne sile, ki bi posredovale na območju Bosne in Hercegovine, bi imele že tako ali tako težave zaradi nejasnega nasprotnika. Z vidika mednarodnega prava pa je vprašljivo tudi, kdo izmed vsakovrstnih balkanskih borcev bi sploh imel status vojnega ujetnika, ce bi ga te mednarodne sile zajele.

Ob upoštevanju omenjenih dilem in vseh drugih, ki se obstajajo, lahko ugotovimo, da poleg vseh mogocih političnih in vojaških razlogov k neodločnosti mednarodnih ustanov in odlaganju vojskega posega precej prispeva tudi dejstvo, da je vojna v BiH posebnost tako po nečloveškosti in političnih spletkah kot tudi po nespoštovanju vseh mogocih mednarodno uveljavljenih določil, ki jih v najrazličnejših vojnah po svetu vpletene strani vsaj delno spoštujejo.

V tako umazano vojno, kot je vojna v Bosni in Hercegovini, pa se civilizirani svet preprosto se ni pripravljen aktivneje zaplesti. Vsaj dotlej ne, dokler ne bodo ogroženi tudi njegovi interesi. Ali bo res potrebno čakati na začetek balkanske vojne, da bo morje na Balkanu konec in da bodo zločince postavili pred sodišče?!

rečnemu bratu vero v človeški rod, v plemenitost hrvaške duše, v dostojanstvo obljubljene besede? Kako? V svoji zaporniški celici najbrž ne ve za vas, a ga se zdaj slisim, kako je med dvema 'izletoma' v slavonski ravnici, o katerih se vedno molci kot grob, prišel v Zagreb in mi rekel: 'Ne skrb, sestrica, pri vas je dovolj svetlobe, to pomeni, da smo si že delno izbojevali, za kar se bojujemo, za svetlobo vse Hrvaške... Res je, mi živimo s to hrvaško svetlobo, Sasa in njegovi pa nimajo niti pramena te evropske svobode. Zakaj? Morda sprašujem sebično, kajti tudi Vukovarčani nimajo svoja mesta, tako kot se nimamo Knina, Baranje, Iloka, Plitvice, Petrinje, ce nastojem samo največje 'rane' svoje Hrvaške... Tudi Sasin krik ob kastriranju je bil opomin, da moram reagirati. Kajti ob tem javnem trpljenju Bosne in Hercegovine mi dovolite, da rečem, da tudi hrvaške zalosti in nesreče niso prenehale...«

Na koncu pisma ni bilo podpisa, nobenega imena, datuma. Zložil sem ga, nedokončani novinarski torzo, in ugotovil, da sem se odpeljal dve postaji predalec. Vstal sem, pustil pismo na sedezu, se prenil k vratom in izstopil. Bil sem zmuden, prizadet. Videl sem človeka s salom, kako je v roki vihtel prebrano pismo in vpil za mano: »Gospod, vase pismo!« Nisem se ustavil. Ni bilo moje. Bilo je naše pismo.

MODRI TRAMVAJ

Odprto pismo neimenovanemu hrvaškemu politiku

BRANKO ŠÖMEN

nikoli premagala. Poskusam biti racionalna, skusam se otrestiti čustev, vsega, kar so mi v letu in pol vsiljevali prijatelji, kolegi, politiki, vedno dobro obveščeni... Pri tem pa vem, da se moram javno boriti za življenje svojega brata, za Sasa M., njegove prijatelje in sorodce, ki so pred letom dni odšli v puščavo, znano kot osvoboditev Hrvaške, da so jih ujeli med diverzantsko akcijo. Vem le, da je bil hudo ranjen, da

se ni mogel sam usmrtiti, da so ga ujeli, spravili najprej v bolnišnico, nato v zapor, da je bil na svoj dvajseti rojstni dan obsojen na dvajset let vojskega zapora, da bi ga morali zamenjati za srbske pilote, vendar do zamenjave ni prišlo... Kako naj recem materi, da so njega in njegove prijatelje, hrvaške zapornike kastrirali na katoliški bozič in da so zato začeli v zaporu z gladovno stavko... Ne vem, kako se naj na vse to od-

zivam, kajti, dragi moj neznani državnik, ni več ne casa ne upanja za podpisovanja. Medtem ko vi sedite v Zenevi, so mojega brata kastrirali v zaporu, moji prijatelji v Sarajevu umirajo pod streljo ostrostrelcev, zaradi mraza in navadnega prehlada, mojih prijateljev v Jajcu ni več... Kako naj razložim svoji babici, zakaj je v novoletni noči vojak z vietnamskim sindromom unil družinsko idilo, kako in kdaj vrniti mojemu ne-

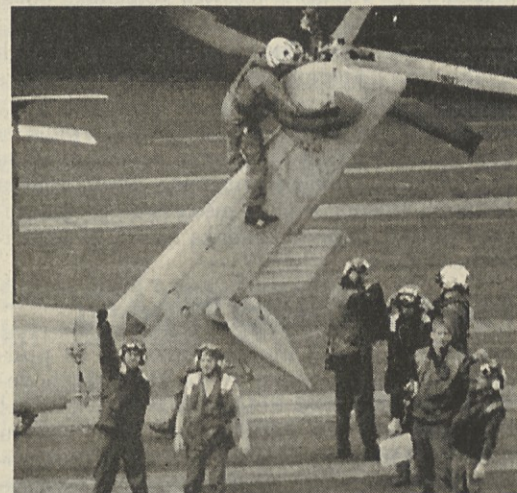
NOVICE

Eagleburger dvomi o uspehu ženevskega sporazuma

WASHINGTON - Ameriški državni sekretar je zaskrbljen zaradi poteka ženevskih pogajanj in dvomi o iskrenosti mirovnih prizadevanj sproti strani. Ocenjuje, da so Srbi v svoji nasilnosti prestopili vse meje in da tudi nasilnejši odgovor mednarodne skupnosti ni več daleč. Po njegovem mnenju so muslimanske države ogorčene, ker Zahod ne ustavi genocida nad bosanskimi Muslimani, hkrati pa si zelo prizadeva, da bi kaznoval Iracane. Zatrnil pa je, da so se srbske kršitve zračnega prostora nad BiH močno zmanjšale. (Reuter, STA)

Clinton naklonjen posredovanju v BiH

LONDON - Novi ameriški predsednik Bill Clinton je v intervjuju za londonski Guardian poudaril, da se mora mednarodna skupnost postaviti po robu vojnim grozotam v BiH. Izjavil je tudi, da se utegne konflikt razširiti v osrednjo Evropo in v republike nekdanje SZ. Clinton je prepričan, da bi bilo nujno ustanoviti preiskovalno komisijo, ki bi ugotovila, ali je srbski predsednik Milosevič vojni zločinec. V intervjuju za New York Times se je Clinton izrekel za sojenje zločincem v vojni na tleh nekdanje Jugoslavije, vendar ni navedel konkretnih imen. (STA)

Pogovori med Mitterandom in Tudmanom

PARIZ - Francoski predsednik Mitterrand in hrvaški predsednik Tudman sta se v navzočnosti zunanjih ministrov obeh držav pogovarjala o vojni v Bosni in Hercegovini. Predsednik Tudman je izjavil, da se je predsednik Mitterrand strinjal s potrebo po povečanem pritisku na srbsko stran, da sprejme politično rešitev krize v BiH. Evropa ne sme dovoliti, da bi balkanski spopad prerasel v širše obračunavanje z nepredvidljivimi posledicami. (STA)

Bo Francija preprečila priznanje Makedonije?

PARIZ - Makedonski predsednik Kiro Gligorov je izjavil, da je presenečen in začuden nad pogovori z generalnim sekretarjem OZN Gajjem in francoskim zunanjim ministrom Dumasom. Ni pa hotel komentirati govorice o tem, da bo dala Francija veto na predlog o mednarodnem priznanju Makedonije. S tem naj bi zascitila interese Grčije in Srbije, svojih tradicionalnih zaveznic na Balkanu. V Skopje je pripotoval general Nambiar, poveljnik enot Unproforja, ki je obiskal enote modrih celad. Sestal se je tudi z najvišjimi predstavniki makedonske države in oboroženih sil. (Reuter, STA)

Napaden konvoj s človekoljubno pomočjo

MOSTAR - Včeraj je bil na cesti med Buno in Metkovićem napaden konvoj Visokega komisariata OZN za begunce, je sporočil tiskovni predstavnik komisariata v Zagrebu Peter Kessler. Pri tem so bile uničene kabine treh tovornjakov; človeških žrtve na srečo ni bilo. Konvoj je potoval brez oboroženega spremstva, napaden pa je bil na področju, ki ga nadzorujejo hrvaške sile. (STA)

Priprave za volitve na Hrvaškem

ZAGREB - Po podatkih hrvaškega Ministrstva za pravosodje in upravo je v volilne sezname za volitve v zupanijski dom sabora vpisanih 3.598.360 volilcev. Natisnili bodo več kot 12 milijonov glasovnic, voliti pa bo moglo na približno 7.000 voliščih. Ministrstvo za zdravstvo pa je sporočilo, da je bilo doslej v vojaških spopadih na ozemlju Hrvaške ranjenih 23.062 ljudi, 6442 pa je bilo ubitih. Končna številka, ki jo ugotovljena, ko bo Hrvaška nadzorovala celotno svoje ozemlje, bo verjetno precej višja. (R. M.)

NOVICE

O ministrih že 25. januarja?

Ce bo predsednik vlade Janez Drnovšek do 25. januarja državnemu zboru predlagal kandidate za ministre in se bodo ti predstavili pred pristojnimi parlamentarnimi komisijami, potem bodo poslanci ze na tej seji odločali o njihovem imenovanju. To je na včerajšnji tiskovni konferenci po sestanku vodstva državnega zbora z vodji poslanskih skupin povedal podpredsednik državnega zbora Lev Kreft.

Sestanek je bil namenjen dogovoru o dnevnem redu tretje seje zbora, ki bo 25. januarja. Na tej seji naj bi poslanci med drugim obravnavali vse akte, ki so nujni za izvedbo privatizacije, zakonodajne spremembe prispevnih in davčnih stopenj ter place ustavnih sodnikov. Odločali naj bi o tem, ali bodo obravnavali zapisnik 21. seje (prisluskovalna afera) nekdanje komisije za nadzor nad delom Varnostno-informativne službe. Zapisnik je predsednik državnega zbora Herman Rigelnik zdaj izročil začasni komisiji za obrambo, ki naj se odloči, ali ga bo predložila v obravnavo poslancem državnega zbora.

Na seji naj bi poslanci govorili tudi o svojih plačah, pri čemer je Lev Kreft zavrnil očitke o izjemno visokih osebnih dohodkih, saj sedanjí poslanci niso dobili še nicesar. Po zdajšnjih merilih je poslanska plača znasala nekaj več kot 100 tisoč tolarjev. Na sestanku so sprejeli tudi rokovnik seje zbora.

Združitevni kongres bo konec marca

Združitevni kongres Delavske stranke, Demokratične stranke upokojencev, Socialdemokratske unije in Socialnodemokratske prenoje bo konec marca, je na včerajšnji tiskovni konferenci povedal Peter Bekes.

Združena lista se vedno čaka na odgovore drugih strank s socialdemokratsko usmeritvijo, ki jih je povabila, da se ji pridružijo. Socialdemokratska stranka je že povedala, da je zanjo združevanje levoosredinskih strank dolgoročen proces in da se zagotovo ne bo udeležila marnega združitevne kongresa. Dokončno pa se niso odgovorili kršćanski socialisti, Delavska stranka Naprej in socialistična stranka.

Podobnik čestital Peterletu

LJUBLJANA - Ob njegovi izvolitvi za podpredsednika Evropske zveze kršćanskih demokratov je Lojzu Peterletu (SKD) čestital Marjan Podobnik (SLS). V svojem voščilu izraža prepričanje, da Peterletu to mesto omogoča nove možnosti za vključevanje Slovenije v različna evropska združenja. Podobnik pravi, da bo Peterle "kot podpredsednik aktivno podprl čimprejšnjo vključitev Slovenske ljudske stranke" v Zvezo, katere podpredsednik je.

STRANKE / KOALICIJE

Združena lista zahteva v novi vladi štiri ministre in enakopraven položaj

Sodelovanje ZL v veliki koaliciji ni samoumevno - SKD se bo dokončno odločila v ponedeljek

TANJA STARIC

Do izteka roka, v katerem mora novi mandat predstaviti svoj predlog novega kabineta, je še deset dni. Vendar se vedno ni jasno, katere stranke bodo sestavljale prihodnjo vlado. Včeraj je sklicala tiskovno konferenco Združena lista, ki doslej - v nasprotju s kršćanskimi demokrati - ni imela posebnih pomislekov o svojih možnih partnerjih v novi koaliciji. ZL je sporočila, da je v zadnjih dneh dobila »veliko zelo negativnih reakcij članov strank Združene liste zoper javne izjave politikov, zlasti tistih z desnice, ki jim gre lista na živce in zato nerealno slikajo njeno vlogo, pričakovanja in zahteve v zvezi z oblikovanjem vlade«. ZL zato poudarja, da »ne bo sprejela podrejenosti, neenakopravnosti vloge pri oblikovanju vladnega programa« in hoče v vladi »uveljaviti temeljne programske pripombe, v skladu s svojim programom pa tudi kadrovske udeležbo«. Lista računa na najmanj štiri ministrska mesta - enega od gospodarskih resorjev, enega od državotvornih, potem na ministrstvo za delo, družino in socialno politiko ter vsaj še enega od drugih ministrstev. Nikakor pa ne bo privolila v to, da bi jo v vladi zastopali »neprepo-

znadni strokovnjaki«, torej neodvisni posamezniki, za katerimi ne bi stala Združena lista.

Tudi sodelovanje s kršćanskimi demokrati ni samoumevno. Če se bo na koncu pogajani pokazalo, da je najbolj verjetna velika koalicija ali pa separatični sporazum LDS s SKD in LDS z ZL, potem bo, je povedal Ciril Ribičič, »takšno odločitev morala sprejeti konferenca«. Stališče, da lista lahko sodeluje v vladi s kršćanskimi demokrati, namreč zastopa samo predsedstvo. Vendar pa ZL zagotavlja, da je mogoče konference vseh starih strank sklicati tako hitro, da to ne bo oviralo Drnovška pri sestavljanju vlade.

Tako Združena lista kot kršćanski demokrati pa so sicer zadovoljni z dosedanjimi pogajani z mandatarjem in LDS o programu in »kadrovske vprašanj«. SKD bo sprejela politično odločitev o tem, ali bo v vladi ali v opoziciji na svetu stranke v ponedeljek. Na ta sestanek se vodstvo, kot so povedali, seveda »temeljito pripravljajo«, iz Bruslja pa se je vrnil tudi Lojze Peterle, ki je v četrtek postal eden od podpredsednikov Evropskega združenja kršćanskih demokratov.

SKD se vedno upa, da

bo v vladi tudi ljudska stranka. Janez Drnovšek se je res včeraj pogovarjal tudi z Marjanom Podobnikom in SLS - po njihovih informacijah - ponudil tudi ministrstvo za kmetijstvo, ki pa ga je Podobnik odklonil.

ARHIVI CK ZKS / SDP ODGOVARJA J. JANŠI

SDP: »Dokumentov iz arhiva CK ZKS ni nihče odvažal ali uničeval!«

Obrambni minister Janez Jansa je v četrtek TV oddaji Zarišče izjavil, da so bili deli arhiva CK ZKS Slovenije pred volitvami »odpeljani« in da te informacije »nekateri stranke« lahko uporabljajo zoper svoje politične nasprotnike. Izjavo je včeraj nemudoma zanimal začasni predsednik prenoviteljev Peter Bekes, ki je novinarje tudi povabil, da si arhiv tudi ogledajo.

Od aprila 1990 je arhiv CK ZKS del Arhiva Republike Slovenije, vendar ostaja v prostorih na Tomsčevi 5, ker v državnem arhivu ni dovolj prostora. Darinka Drnovšek, vodja referata za dislocirano arhivsko gradivo, je novinarjem zatrdila, da ne pred ne po volitvah iz arhiva

Ciril Ribičič: »Nekateri si dovolijo celo žaliti in podcenjevati naše volilce!« (FOTO: J. Suhadolnik/TRIO)

CK ZKS ni nihče odpeljal ali uničil nobenega gradiva. Sporen je bil predvsem tisti del arhiva, ki je bil od leta 1968 v Gotenici, slo pa je predvsem za »dvojne« dokumentov na mikrofilmih in za arhivsko gradivo iz drugih republik. Tudi v tem primeru so leta 1990 uničili samo dvojnike, originali (oziroma mikrofilmi) pa so, pravi Darinka Drnovšek, še vedno na Tomsčevi 5.

V arhivu so predvsem dokumenti s predvojnimi procesov proti komunizmu, iz NOB, o vseh dogajanjih v izvršnem in centralnem komiteju CK ZKS po vojni ter življenjske zbirke partijskih funkcionarjev. Skupaj je zbranih 600 tekocnih metrov arhivske gradiva in dokumentacije o članih nekdanje partije. Ko je SDP leta 1990 izročila arhiv CK ZKS Arhivu RS, so se dogovorili, da bo vse gradivo, »mlajše« od 30 let, zapisniki partijskega castnega razsodišča in osebni podatki - članski dokumenti, nedostopni javnosti za 50 let, razen za znanstveno raziskovalno delo. Za to pa je potrebno dovoljenje »izročiteljice« - torej predsednika SDP, ki je pravna naslednica ZKS.

Po besedah Drnovškove posebnega zanimanja za nekdanji partijski arhiv v letih po volitvah ni bilo. Minister Janez Jansa si ga na primer še ni ogledal, zato ga nameravajo predstavniki Arhiva povabiti na obisk. (T. S.)

KOMISIJA / IMUNITETA

Še brez odločitve

MAJDA VUKELIC

Mandatno-imunitetna komisija državnega zbora je na včerajšnji seji po desetih minutah razprave sklenila, da bo temeljno sodišče v Ljubljani in temeljno javno tožilstvo v Mariboru prosila za odgovor na vprašanje, ali se predsednik Slovenske nacionalne stranke in poslanec državnega zbora Zmago Jelincič v kazenskih postopkih, ki potekajo zoper njega, sklicuje na zakonske določbe ne resujejo dileme, kje, kdaj in pred kom se mora poslanec sklicevati na imuniteto. Po razlagi nekaterih pravnih strokovnjakov se morajo poslanci sklicevati na imuniteto pred sodiščem ali tožilstvom.

DS ni delovala proti Drnovšku

Potem ko je predsednik Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelincič za Republiko izjavil, da »so predstavniki nekaterih strank (zlasti socialdemokratske in demokratske) se pred glasovanjem o mandatarju poskušali pridobiti nekatere poslance na svojo stran in jih prepričati, naj ne glasujejo za Drnovška« (izjavo smo objavili v včerajšnji izdaji), se je včeraj oglašil vodja poslanske skupine Dimitrij Rupel. »Taksne domneve,« pravi Rupel, »so plod bujne domisljije. Demokrati nismo nikogar nagovarjali k takemu ali drugemu glasovanju. Kot je znano, je glavni odbor demokratske stranke sprejel jasno pozitivno stališče o kandidaturi dr. Janeza Drnovška.«

Naj ob tem se spomnimo, da je Jelincič s strani demokratov demantirana prizadevanja komentiral kot poskus izvedbe velike zarote oziroma poskus uničenja nacionalne stranke. (M. J. L.)

DRŽAVNI SVET / ZAKON O VLADI

Prihranili veto

Svetniki predlagajo državnemu zboru, naj zakon spremeni

Državni svetniki hočejo več veljave (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

IVANKA MIHELIC

Državni svet je na svoji včerajšnji drugi redni seji z večino glasov sprejel zakon o vladi, zaradi številnih pripomb v razpravi pa se je odločil, da bo oblikoval zakonodajno pobudo za spremembo tega zakona. Prevladali so namreč argumenti, da je odlaganje sprejemanja zakona o vladi nedopustno, ker onemogoča oblikovanje nove vlade.

Pri vetu je vztrajal predvsem Peter Glavič, saj se mu je zdel nesprejemljiv zlasti 41. člen, ki določa izražanje plač predsednika vlade, ministrov in generalnega sekretarja vlade po zakonu o poslancih. V razpravi mu ni nihče nasprotoval, saj je večina menila, da je zakon slab, vendar je hkrati izrazil političnega kompromisa, ki ga mora tudi svet spopustiti. Rešitev iz zagate je ponudil

Dagmar Suster. Zavzel se je, da se odreče veto in izkoristijo pravico do zakonodajne pobude ter predlagajo državnemu zboru spremembo zakona. Ta je za svet najbolj sporen v tistih delih, kjer govori o strukturi ministrstev in o ze omenjenih osebnih dohodkih, pa tudi v delu, kjer govori o varnostno-informativni službi. V zvezi s tem je vredno omeniti pobudo Dusana Pluta, da svet med drugim predlaga državnemu zboru oblikovanje sveta za nacionalno varnost pri predsedniku republike, ali da vsaj razširi svet za obrambo. Ta naj bi bil, kot je predlagal, posvetovalni organ, v katerem bi bili poleg predsednika republike tudi nekateri člani vlade, predstojnik VIS in vsaj še dva predstavnika opozicije. Svet bo predlagal, naj zakon uredi tudi razmerje med vlado in njim.

Državni svetniki so včeraj sklenili, da zboru predlagajo spremembe zakonov o delavcih in funkcionarjih v državnih organih, čeprav so sprva tudi pri teh zakonih razmišljali o vetu. Dogovorili so se tudi, da bodo od vlade zahtevali, naj podrobno razloži, s čim utemeljuje dejstvo, da je v svojem odloku o začasnem financiranju potrebi iz proračuna v prvem trimeseju letošnjega leta predvidela tri odstotno inflacijo. Ob koncu seje so se podprli pobudo Petra Ceferina za čimprejšnje nadaljevanje postopka za sprejem zakona o odvetstvu.

DRŽAVNI ZBOR / ZAČASNA DELOVNA TELES

Kraja s pomočjo »by pass« podjetij se vse bolj širi

Pred državni zbor prihajajo pomembni gospodarski zakoni

Na včerajšnji seji, ki jo je vodil Izidor Rejc (-SKD), so člani začasnega delovnega telesa (po 3. odstavku 17. člena začasnega poslovnika) obravnavali predlog zakona o Agenciji RS za prestrukturiranje in privatizacijo in predlog zakona o Skladu RS za razvoj. Sklenili so, da naj bi o obeh zakonodajnih gradivih državni zbor odločal na prihodnji seji.

Med razpravo je Zmago Jelincič (SNS) zahteval statut te agencije, čes da brez vnaprejšnje seznanjenosti z vsebino statuta o zakonu ne more glasovati. Predstavniki LDS se je zavzel za to, da bi bila agencija pod učinkovitejšim nadzorstvom vlade. V razpravo je posegel tudi Tone Persak (DS), ki je menil, da statut lahko napiše agencija, potem ko je ustanovljena, torej takrat, ko »nova« Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo nadaljuje delo stare Agencije za pospeševanje prestrukturiranja gospodarstva in spodbujanje prenov podjetij.

Predstavniki predlagatelja zakona Anton Rop je menil, da je mogoče doseči tesnejše sodelovanje med vlado in »novo« agencijo. Predlagani zakon predvideva nadzorni organ, ki ga agencija doslej ni poznala. Poslanci so »sedanji« agenciji naložili pravo osnutka statuta, pri kateri mora upoštevati predlagana dopolnila.

Pri obravnavi predloga zakona o Skladu za razvoj se je zapletlo pri vprašanju lastništva, kjer so se nekateri poslanci spraševali, kolikšen delež delnic bodo v posame-

KATARINA FIDERMUC, ALENKA L. JAKOMIN

znih emisijah lahko kupili tuji. Po predlogu Zmaga Jelinciča so določili, da lahko tuji kupijo največ 29 odstotkov kapitala. Ob obravnavi predloga zakona o slovenskem odškodninskem skladu, ki pogojuje izvajanje zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, se je razprava nekoliko zapletla, potem ko je Miran Potrč (SDP) ugotovil, da zakon v nekaterih točkah ni konsistenten, saj poskuša reševati slabosti stanovanjskega zakona skozi zadnja vrata. Vendar so se le zedinili o tem, da mora zakon natančno določati način delitve kupnine od stanovanj, pri čemer je treba 10 odstotkov le-te nakazati odškodninskemu skladu, 20 odstotkov pa stanovanjskemu.

Včeraj so zasedali tudi člani začasnega delovnega telesa državnega zbora za področje financ. Odločili so se, da bodo parlamentu predlagali, naj obravnava tri zakone, povezane z delovanjem republiškega sklada za razvoj. Eden od njih je zakon o varstvu terjatev v postopkih preoblikovanja podjetij in drugih pravnih oseb. Med razpravo o omenjenem zakonu je Igor Omerza opozoril na vprašanje tako imenovanih by pass podjetij, torej tistih, v katera ustanovitelji prenesejo kapital in dejavnost za ustanovljenih podjetij, dolgeve pa jim seveda pustijo. Vlada zdaj opozarja, da je »ustanavljanje novih pravnih oseb, ki obveznosti do

upnikov puščajo stari pravnim osebam, doseglo takšen obseg, da pomeni resne motnje v poslovanju upnikov oziroma gospodarstva.«

Po besedah Igorja Omerze je do takšnih razsežnosti kraje te vrste lah-

ko prislo zato, ker ustanoviteljem ob registraciji by pass podjetij ni bilo treba predložiti delitvene bilance.

Zato so člani začasnega parlamentarnega telesa za finance k vladnemu besedilu zakona predlagali dopolnilo o obvezni predložitvi delitvene bilance.

Izidor Rejc (Foto: Srdan Živilović/TRIO)

Popravek in opravičilo

Včeraj smo kot prilogo k članku z naslovom SNS/Strankarska disciplina med drugim in po pomoti objavili tudi fotografijo poslanca Zelenih Slovenije dr. Bojana Korošca s pripisom, da je na fotografiji Marjan Poljšak, poslanec Slovenske nacionalne stranke.

Očitno nam jo je zagodel tiskarski skrat posebne vrste, zato se obema poslancema, dr. Bojanu Korošču in Marjanu Poljšaku, za napako opravičujemo.

Uredništvo

SEJI DRŽAVNEGA SVETA NA ROB

Pozabljeno dejstvo...

Ce bo državni svet tudi v prihodnje delal tako, kot je začel včeraj, se utegne zgoditi, da bo izgubil kredibilnost, ki izhaja iz siceršnjega razumevanja častne funkcije svetnikov. Drugo, sicer prvo redno sejo, je svet namreč pričel v najboljstri maniri nekdanjega zbora občin, na katerega je opazovalca spominjalo kar nekaj »drobnarij«. Prva »podrobnost« je bila ta, da je državni svet zasedal v mali dvorani parlamenta, ki je v prejšnjem obdobju najverjetneje gostila poslance ZO. Druga je bila ta, da je častno mesto svetnika

zasedel tudi dr. Peter Glavič, sicer stari znanec prav iz zbora občin, ki se je po številu poslanskih nastopov (in po tem, da je včasih zadeve skoraj do oblačurda zapletel) ze v prejšnjem mandatu kosal s samim Vitomirjem Grosom. Tretja »podrobnost« je bila, da ima prav Glavič zasluge za to, da so na včerajšnji seji sveta dobro uro namenili razpravi, ali naj razširijo dnevni red ali ne in so ob tem ugotovili, da je to skoraj nedopustno. In četrta »drobnarija« svetniki so svoje razprave o zakonu o vladi namenili

predvsem oblikovanju neskončnega števila zakonskih dopolnil, čeprav svet te pravice nima. Tako se je v množici amandmajev nekako izgubila edina relevantna pravica tega parlamentarnega telesa: ali bodo izglasovali suspenzivni veto na zakon o vladi (in tako za nekaj časa odložili njegovo veljavnost) ali ne. Ustava jim, žal, ni namenila druge vloge, slaba popotnica za njihovo nadaljnje delo (da o slabi tolažbi niti ne govorimo!) pa je dejstvo, da se tega zavedajo le redki med njimi.

CELOVEC / RTEKTOR DR. BERGER

O usodi univerze nič dokončnega

Slabi izgledi za pedagogiko in filozofijo

IVAN LUKAN

CELOVEC Rektor celovške univerze za izobraževalne vede univ. prof. dr. Albert Berger je v pogovoru za »Republiko« v zvezi s preureditvijo univerze poudaril, da sestanek s pristojnim ministrom Erhardom Buskom v sredo zvečer na Dunaju »ni prinesel kaj dokončnega«. Berger je dejal, da se napreje na močno in solidarno podporo koroške politike in ostalih institucij, predvsem pri prizadevanjih za ohranitev možnosti studija filozofije in pedagogike. Verjetnost, da bo ta boj uspešen je Berger za pedagogiko ocenjeval s

51:49 za filozofijo pa 50:50.

Kot smo poročali, predvideva zadnji predlog ministrstva za znanost in raziskovanje bistveno spremembo dotedanje strukture univerze. V nacrtu je delitev na dve fakulteti: eno s tezišči gospodarske vede, informatika, in matematika, drugo pa za jezike, geografijo in zgodovino. Sedanje možnosti studija filozofije in pedagogike, Verjetnost, da bo ta boj uspešen je Berger za pedagogiko ocenjeval s

S strani univerze in koroških strank, predvsem socialdemokratske, je se vedno aktualen tako imenovani »koroški koncept«, ki predvideva poleg ohranitve obstoječih študijskih smeri, razširitev gospodarskih znanosti. Po tem konceptu naj bi univerzo razdelili na tri fakultete, ki bi zajele področja humanističnih ved, kulturnih ved ter gospodarskih ved in matematike.

Predsednik socialdemokratske stranke Peter Ambrozy se je v posebnem pismu avstrijskemu kanclerju Vranitzkemu izrekel proti prenašanju odločitev pri prestrukturiranju univerze in zahteval nadaljnje razgovore. Poudaril je, da nacrtovana reforma v sedanjih oblikah za koroško SPO ni sprejemljiva.

Poslovodja koroške Zelene alternative Franz Marenits pa v izjavi za tisk meni, da je strategija ministra Buseka, razdeliti koroške stranke, da bi s tem lažje uresničil demontazo univerze. Za to zastopnik Zelenih poziva vse koroške politike, naj v interesu dežele in koroškega prebivalstva prepričajo uresničitev nacrtov ministrstva na Dunaju ne dovolijo.

Rektor celovške univerze Albert Berger (Foto Walter Fritz)

Srbski vojni dezertjerji in Albanci brez priznanja

Zelena parlamentarka Stojsičeva kritizira novo restriktivno prakso avstrijskih organov glede azilantov

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Nazadovanje pri pozitivnih odgovorih na prošnje po azilu ter splošno znižanje števila teh prosenj je včeraj na tiskovni konferenci kritizirala zelena parlamentarna poslanka in referentka za vprašanja beguncev Terezija Stojsič. 1991 so organi notranjega ministrstva odobrili se 12, 6 odstotkov prosenj, 1992 samo se 9, 7 odstotkov. Število prosenj se je 1992. leta zaradi uveljavitve restriktivnejšega novega zakona o azilu znižalo od 17.500 na 6.191. Ker notranji minister Löschnak prikazuje kot pozitivni dosežek, zelena odbornica označuje kot nehumano prakso avstrijskih organov, ki je nekoc azilantom in beguncem tako odprto Avstrijo postavilo nekam na konec lestvice beguncem naklonjenih dežel v Evropi.

Posebej prizadeti od te nove situacije so po besedah Stojsičeve begunci iz diktatorskih in kriznih držav tretjega sveta ter zlasti begunci iz vojnih območij Bosne in Hercegovine. Za le-te je sicer v veljavi posebna akcija notranjega ministrstva, ki jih sprejme in priznava kot de-facto-begunce, vendar jim skuša potem prepričati uporabo pravi-

ce na zahtevo političnemu azilu in po statusu konvencijskega begunca v smislu določil zenevske begunske konvencije. Ponavlja se to zgodi z grožnjo, če se odklonitvi prošnje ne bi bili več sprejeti v okvir trenutne akcije kot 'de-facto-begunci', ali pa s neustreznim 'svarilom', da bi status azilanta otekočil vrnitev v domovino... S tem pa so prizadeti begunci po pravnih vidikih (kot 'de-facto-begunci') v slabši situaciji, na primer če bi se hoteli v času svojega bivanja v Avstriji potegovati za kaksno delovno mesto. Zlasti v zvezi z žrtvami posilstev v Bosni in Hercegovini - tragična usoda prizadetih deklet in zensk je povzročila v Avstriji val ogorčenja in številne akcije za pomoč prizadetim - Stojsičeva kritizira, da je avstrijski parlament sicer sprejel sklepe o takojšnji in obsirni pomoči (beseda je tekla tudi o ponujanju azila), vendar v praksi ne sledijo temu ustrezna dejanja. Tako je lani od 1.179 prosenj za azil s strani bosanskih beguncev in bivših jetnikov koncentracijskih logorov bilo sprejetih samo 149, in te večinoma samo po

Klestil poziva k posredovanju v Bosni in Hercegovini

DUNAJ - Avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil je včeraj na tradicionalnem sprejemu diplomatov, ki so akreditirani v Avstriji, pozval skupnost držav, naj »končno zastavi svojo polno tezo« proti vojni v Bosni in Hercegovini.

Klestil je v zvezi s tem pred diplomati kritiziral »nemotno in brezkonceptnost avilka vojno. Avstrijski predsednik je dalje poudaril, da gre konec koncev tudi za verodostojnost mednarodnih organizacij.

Avstrijski predsednik je zaključil z besedami, da zahteva »uspešna politika miru ne samo politično voljo, marveč tudi učinkovite instrumente«.

intervenciji UNHCR (komisarijata za begunce). Nesprejemljiva praksa pristojnih ljudi v notranjem ministrstvu dosega višek v tem, tako Stojsičeva, da so do zdaj bile celo zavrnjene prošnje za dezerterjev srbske vojske, med njimi tudi takih albanske narodnosti!

Begunci iz tretjega sveta - kot aktualni primer je zelena parlamentarka navedla slučaja beguncev iz Somalije - ki prestopijo avstrijsko

mejo, trenutno skoraj nimajo šanse na azil, saj jih varnostni organi takoj zgrabijo in vtaknejo v odgonski pripor. Tam sicer teoretično lahko stavijo prošnjo za azil - ako so dovolj dobro obveščeni o danih avstrijskih predpisih. Vendar brez kvalitetnih tolmacev in zlasti brez specialne pomoči in oskrbe s strani organizacij za pomoč beguncem in azilantom pri tem nimajo dobrih izglede na uspeh in večinoma postanejo žrtve odгона.

NOVICE

Koroška podpira učenje italijanske in slovenske

CELOVEC - Kot sporoča koroška deželna tiskovna agencija, dobijo udeleženci jezikovnih tečajev iz slovenske in italijanske od Urada koroške deželne vlade povrnjeno polovico stroškov za posamezni jezikovni tečaj. Podpora je omenjena za udeleženke oz. udeležence tečajev do 26 let, prošnje za delno povrnitev stroškov pa je treba oddati v deželni mladinski sekretariatu. Najvišja podpora za en tečaj znasa 300 silingov.

Hud napad na Dvojezično trgovsko akademijo

CELOVEC - Koroška svobodnjaska stranka je grobo napadla Dvojezično zvezno trgovsko akademijo. Akademija da je »v rokah inozemcev« je zapisano v izjavi za tisk, v kateri Haiderjeva FPÖ trdi, da je od 111 vpisanih dijakin in dijakov le 50 z avstrijskim državljanstvom. Skandalozno, tako v tiskovni izjavi, je tudi to, da mnogo učenč in učencev obvlada le slovensčino. Prevodi avstrijskih učbenikov v slovensčino pa da so nameno napacni, trdi koroška FPÖ in zahteva od Deželnega solskega sveta za Koroško in zveznega ministrstva za pouk, da takoj ustavi uporabo napacno prevedenih solskih učbenikov...

Dialog verskih skupnosti v BiH

TINJE - V Domu prosvete v Tinjah bo danes zanimiv simpozij na temo »Razpad Jugoslavije z vidika verskih skupnosti«. O jugoslovanski tragediji oz. o vojni v Bosni in Hercegovini bodo z verskega vidika razpravljali visoki predstavniki treh verskih skupnosti in sicer katoliški nadškof dr. Franc Perko iz Beograda, srbski pravoslavni škof Irenej Bulović iz Novega Sada ter muslimanski imam Omer Basic iz Zagreba. Prireditelj simpozija sta Dom v Tinjah ter Club tre popoli. Začetek prireditve je ob 14.30 uri.

Skupnost južnokoroških kmetov odobrila proračun

CELOVEC - Zbornična svetnika Stefan Domej in Janko Zwitter sta ob zadnjem zasedanju Kmetijske zbornice za Koroško odobrila predložen proračun zbornice za leto 1993. Budžet znasa 69,7 milijona silingov. Domej je svoj pristanek utemeljil s tem, da zbornica kmetom ni povisala obveznih prispevkov, poudaril pa je tudi, da morata tako zvezne kot deželne institucije v bodočnosti bolj vrednotiti delo kmetijske zbornice in ji dodeliti več denarja.

DUNAJ / RAZPRAVA O ZASTOPSTVU MANJŠIN

Polemika med HAK in Centrom avstrijskih narodnosti

Hrvati demantirajo izjave o pristanku na etnično zbornico

IGOR SCHELLANDER - IVAN LUKAN

DUNAJ/CELOVEC - Razprava o ustanovitvi etničnih zbornic narodnostne manjšine v Avstriji, kot jih predlagata oz. zahtevata Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) in tudi predsednik Informacijskega centra avstrijskih manjšin (CAN) na Dunaju, bivši parlamentarni poslanec zelenih Karel Smolle, je privedel do večjih napestosti med gradiscanskimi Hrvatini in Smollejem oz. dunajskim centrom za manjšine. Hrvaški akademski klub (HAK) Smolleju medtem odreka vsako kompetenco, da bi le-ta v razgovorih z ministrstvom zastopal interese gradiscanskih Hrvatov.

Glede modela zbornice za narodnostne skupnosti je vodstvo Hrvatskega akademkega kluba tudi zav-

nilo izjave govornika centra Huberta Mikla, ki je označil informacijo, da so se merodajne organizacije in društva gradiscanskih Hrvatov izrekli proti modelu, kot "netočno in zastarelo".

Predsednik Hrvatskega akademkega kluba Manfred Cenar sporoča, da je Karel Smolle svoj model 19. decembra 1992 predstavil na sestanku gradiscanskih hrvatskih organizacij ter z njihovimi predstavniki o tem razpravljaj, vendar so vsi navzoči hrvatski predstavniki predlog o etnični zbornici odklonili, češ da za njihovo narodno skupnost ni ustrezen. Prav tako Cenar omenja sestanek s Smollejem konec novembra, pri katerem so predstavniki HAK zavrnili etnično zbornico. Med drugim so opozorili na okolščino, da bi bilo v primeru ustanovitve etnične zbornice po Smollejevem modelu 30 odstotkov na Dunaju zvečih gradiscanskih Hrvatov izključenih iz narodnopolitičnega življenja manjšine.

»HAK je pri tem razgovoru iz vljudnosti nakazal pripravljenost za nadaljnjo razpravo s Smollejem, če bo le-ta ponujal boljše predloge«, pravi Cenar. Vendar je predsednik HAK "izredno začuden nad tem, da zdaj Hubert Mikel podaja napacne informacije o pogovorih, pri katerih je bil deloma

same navzoč.« Tako postopanje po mnenju HAK ni ugodno za konstruktivno sodelovanje manjšinskih organizacij in tudi ne more koristiti pogajalskim intencijam Informacijskega centra avstrijskih narodnih skupnosti.

Da so se odnosi med organizacijami gradiscanskih Hrvatov in predsednikom Informacijskega centra Karlom Smollejem (on je tudi podpredsednik NSKS) dokaj ohladili, nakazuje tudi okolščina, da je Gradiscansko-hrvatsko kulturno društvo konec lanskega leta avstrijskemu ministrtvu za solske zadeve poslalo pismeno informacijo, v kateri poudarja, da Smolle nima mandata v solških pogajanjih zastopati interese gradiscanskih Hrvatov.

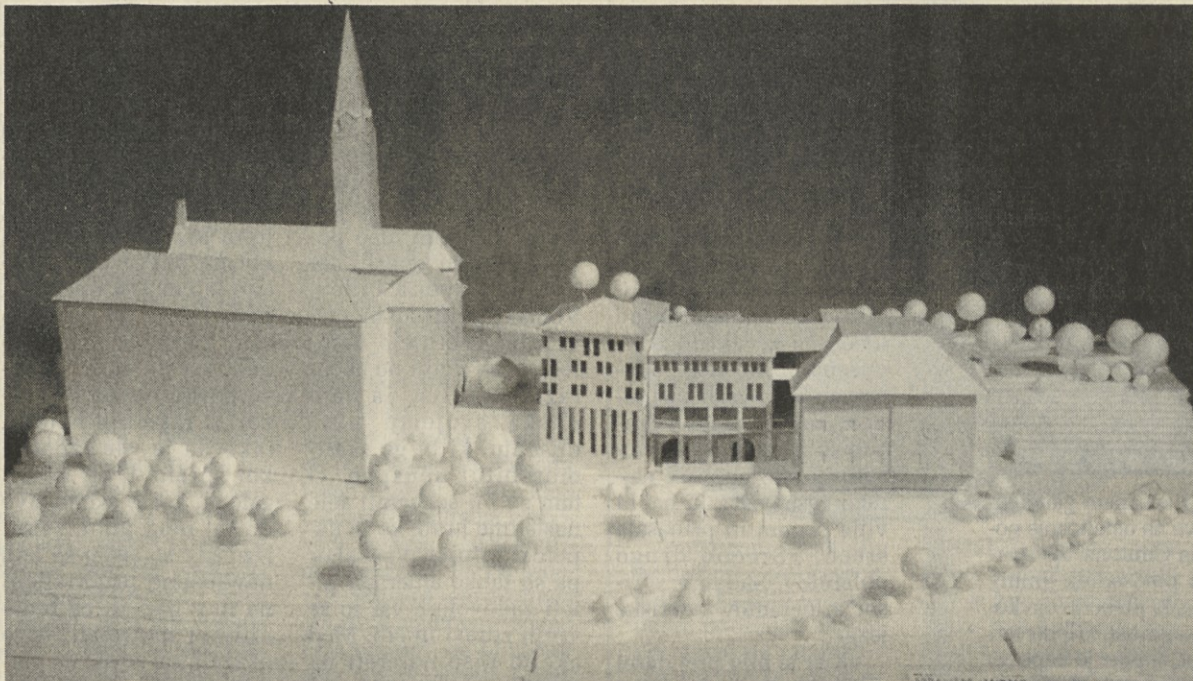
same navzoč.« Tako postopanje po mnenju HAK ni ugodno za konstruktivno sodelovanje manjšinskih organizacij in tudi ne more koristiti pogajalskim intencijam Informacijskega centra avstrijskih narodnih skupnosti.

Da so se odnosi med organizacijami gradiscanskih Hrvatov in predsednikom Informacijskega centra Karlom Smollejem (on je tudi podpredsednik NSKS) dokaj ohladili, nakazuje tudi okolščina, da je Gradiscansko-hrvatsko kulturno društvo konec lanskega leta avstrijskemu ministrtvu za solske zadeve poslalo pismeno informacijo, v kateri poudarja, da Smolle nima mandata v solških pogajanjih zastopati interese gradiscanskih Hrvatov.

CELOVEC / VČERAJ SO PREDSTAVILI NAČRT PREGRADNJE

Tinje bodo vabljivejše

Rektor Kopeinig zaupa v javno podporo in radodarnost slovenskih katoličanov - Začetek gradnje predvidoma leta 1994, strošek 30 milijonov šilingov

Maketa obnovljenega Doma prosvete »Sodalitas« v Tinjah

TINJE - Rektor Doma prosvete »Sodalitas« v Tinjah na avstrijskem Koroškem, Jože Kopeinig, je na tiskovni konferenci predstavil projekt nacrtovane pregradnje in dogradnje doma. Dela bodo stala približno 30 milijonov silingov, zacela pa naj bi se spomladi leta 1994.

Glede financiranja projekta je Kopeinig izrazil prepričanje, da bodo poleg duhovniškega društva »Sodalitas« in krške škofije realizacijo projekta podprli tudi avstrijska zvezna vlada (vložena je prošnja za podporo iz sredstev za narodnostne skupnosti), koroška deželna vlada ter tudi verniki iz celotnega dvojezičnega ozemlja. V ta namen se je vodstvo prosvetnega doma odločilo tudi za akcijo »Gradbeni kamen«.

Rektor Kopeinig je pregradnjo in dogradnjo doma ocenil kot nujno potreben ukrep, saj na eni strani sedanja kvaliteta sob in pomanjkanje dvoran ter seminarnih prostorov ne odgovarjajo več sodobnemu standardu, na drugi strani pa je število prireditelj in udeležencev krepko naraslo. Samo v preteklem letu je prišlo v Tinje 12.000 ljudi, ki so se udeležili raznih prireditelj in tečajev.

Projekt je izdelal arhitekt Gerzabek iz Beljaka, ki racuna, da bo pre in dogradnja dokončana meja, najkasneje junija 1995. Kopeinig pa je s tem v zvezi zatrdil, da bo izobraževalna ponudba v domu med gradnjo nadaljevala, ceprav v malo zmanjšanem obsegu. Nekatere prireditve pa bodo tudi izven bise. Tudi tinska galerija bo med pregradnjo odprta.

Kopeinig je se povedal, da je z akademskim slikarjem Valentinom Omanom že domenjeno, da bo umetniško oblikoval zunanjo stran doma, prošnja pa je izrečena tudi drugim umetnikom.

PRIREDITVE

CELOVEC / TISKOVNA KONFERENCA OB PRVI OBLETNICI PRIZNANJA SLOVENIJE

Jeraj: veliko možnosti sodelovanja

Konzul Jože Jeraj

CELOVEC - Generalni konzul Republike Slovenije v Celovcu Jože Jeraj je včeraj, ob prvi obletnici priznanja Slovenije kot neodvisne in suverene države s strani Avstrije poudaril, da se odnosi med obema državama pozitivno razvijajo, da pa se niso izčrpali vse možnosti sodelovanja. Krepitev je treba tudi večje zaupanje v medsebojnih odnosih.

Jeraj je predvsem opozoril na področje gospodarskega sodelovanja in poudaril, da je Avstrija eden partnerjev Slovenije, saj je v blagovni izmenjavi pri uvozu na tretjem, pri izvo-

zu pa na petem mestu. Kot dokaz dobrega sodelovanja na gospodarskem področju je Jeraj imenoval tudi dejstvo, da se je slovenski izvoz v Avstrijo v prvih osmih mesecih leta 1992 v primerjavi s istim obdobjem leta 1991 zvišal za 30 odstotkov. Tudi avstrijski delež pri investicijah v slovenskem gospodarstvu je omembe vreden, saj znasa 27 odstotkov vseh inozemskih investicij v Slovenijo.

Prvi diplomatski predstavnik Slovenije na Koroškem pa je ob dokaj po-

zitivni oceni gospodarskih odnosov med obema državama izrazil tudi pričakovanje, da bodo temu sledile nadaljnje konkretne dejavnosti. Omenil je odprtje nadaljnjih mejnih prehodov med Slovenijo in Avstrijo (konkretno je imenoval mejni prehod Pavlicevo sedlo) in dobesedno dejal: »Zelimo si sodelovanje, kot da meje ne bi bilo.«

Pozitivno je Jeraj ocenil razvoj odnosov med avstrijsko zvezno vlado in predstavniki slovenske na-

rodnostne skupnosti na Koroškem. »Ni pa dvoma, da bi se položaj koroških Slovencev lahko še izboljšal.« je dodal generalni konzul Slovenije. V zvezi s koroškimi Slovenci je se posebej izpostavil zagotovila glede uveljavljanja legitimnih pravic narodnostne skupnosti ter reševanja odprtih vprašanj. Slovenski diplomat je s tem v zvezi omenil prisanje kvalifikacije ravnateljev na dvojezičnih solah, razširitev radijskih in televizijskih oddaj v slovenskem jeziku ter dvojezične vrtnice na dvojezičnem ozemlju.

Danes, sobota, 16. januarja 1993

CELOVEC
Dles glasse: ob 20. uri Ples SP6.

RADISE
Kulturni dom: ob 20.00 - 17. Radiški ples. Igra ansambel »Gasperjiz Slovenije.

GLOBASNICA
Gostilna pri Sostarju: ob 20.00 - Podjanski ples. Igrajo »Bratje iz Oplotnice«.

TINJE
Dom prosvete: ob 14.30 Razpad Jugoslavije - o vzrokih in ozadnih razpada Jugosla-

vije bodo razpravljali zastopniki verskih skupnosti, nadškof dr. Franc Perko, Irenej Bulovic, imam Omer Basic. Vodja pogovora dr. Michael Maier.

SMARJETA V ROZU
Farna dvorana: ob 19. uri otroška igra Walterja Juvana »Sveti večer«.

Jutri, nedelja, 17. januarja 1993

CELOVEC
Mladinski center »point«: ob 10. uri Deželni kongres Zelene alternative Koroške.

BELA
Gostilna Podobnik: ob

14. uri Mladinski koncert. Sodelujejo Mladi harmonikarji, Woschitzovi puabi, Original Murtal-Trio.

Ponedeljek, 18. januarja 1993

CELOVEC
Hisa umetnikov: ob 20. uri Predavanje univerzitetnega prof. dr. Rudolfa Neuhauserja: »Mayerhold in ruski avantgardni teater« (v nemščini).

TINJE
Dom prosvete: ob 19.30 odprtje razstave »Znamenja in kapelice v velikovskem okraju«

NOVICE

Zrušil se je nadaljši
leseni most v Evropi

VARSAVA - Pri poljskem mestu Wyszogrod se je podrl najdaljši leseni most v Evropi, v katerega se je zaletel leden sklad, ki ga je nesla reka. Most je bil dolg 1200 metrov, star je bil 60 let, Poljaki pa so ga imeli za nacionalno znamenitost. Prisotnost ledenih skladov na reki je ogrozila most že v prejšnjih letih, vendar so oblasti do sedaj utegnile razbiti sklade z dokajšnjimi kolicinami eksploziva, kar pa jim tokrat ni uspelo.

Spolni manijak
priznal svoja dejanja

NEW YORK - Edgar Jones, spolni manijak, ki je napadal ženske in jim lizal pavce na nogah, je priznal na sodišču v St. Louisu vsaj 8 napadov. Sedaj tvega do 14 let zapora. Žrtve njegovih napadov so bila od 13 do 20 let stara dekleta, ki jih je naskočil vedno na isti način: Jones je namreč sofer in je nekeje parkiral svoj avtobus, napadel prvo dekle, ki je slo mimo in potem hitro izginil s svojim vozilom.

Štiri ženske peš
do južnega tečaja

NEW YORK - Odprava starih žensk brez vozil in brez psov je večraj prikorakala na južni tečaj in tako postavila svojevrsten rekord. Do cilja so prisle ob 11.10 po srednjeevropskem času, potem ko so prehodila kar 1050 kilometrov. Odpravo sestavljajo Ann Bancroft, Anne Dal Vera, Sue Giller in Sunniva Sorby. Za Ann Bancroft je to že drugi tovrstni podvig, saj je prisla peš tudi do severnega tečaja. Podvig je bil vse prej kot enostaven, ceprav je bilo vreme kolikor toliko ugodno s temperaturo med minus 5 in minus 10 stopinj. Njihova pustolovščina pa se ni končala: sedaj bodo morale prehoditi še 1460 kilometrov do pomorskega oporišča McMurdo. Prehoditi bi morale po 50 kilometrov dnevno.

Kitajski napad
na ruski tanker

MOSKVA - Kitajski patrolni čoln je včeraj izstrelil nekaj granat proti ruskemu tankerju Ussurijsk, ki je plul v Kitajskem morju. Streljanje ni povzročilo niti ranjenih niti skode, vendar povzroca skbi, ker je že drugič v nekaj dneh, da so ruske ladje ob kitajski obali tarča napadov.

Priprave na ustoličenje
Billa Clintona

WASHINGTON - V ameriskem zveznem glavnem mestu so v polnem teku priprave na ustoličenje novoizvoljenega predsednika Billa Clintona. Ze marsikdo, med temi tudi nekdanji predsednik Jimmy Carter, je kritiziral velike stroške, ki jih bodo davkoplacevalci morali plačati za slavnost. Glede teh stroškov se Clinton še ni izrekel, ceprav je napovedal, da bo njegova administracije močno skrcile reprezentancne stroške.

VELIKA BRITANIJA / RAZSTAVA PSOV

Na koga kdo pazi

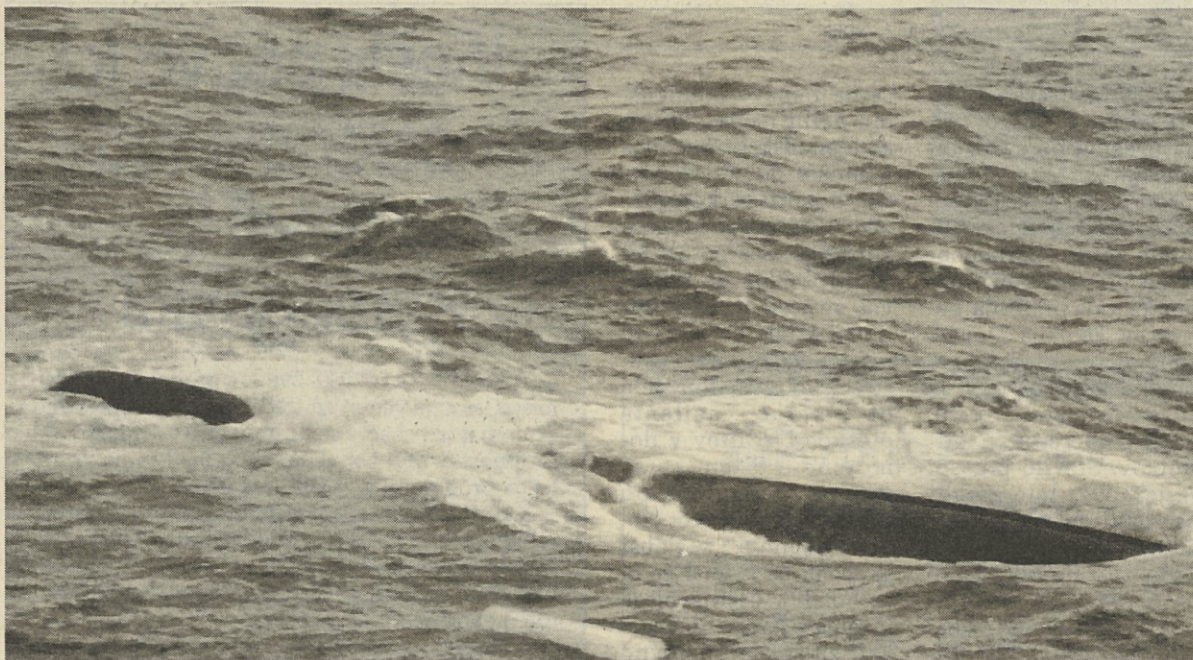

Po razstavi psov v Birminghamu, ki se je je udeležilo kakih 20.000 psov, je 12-letna Juliette Windsor-Sharpe zadremala kar v mirnem kotčku, kjer je bil njen varovanec (AP)

NEMČIJA / TEMPERATURA MORJA ZNAŠA PRI OTOKU REUGEN 2 STOPINJI CELZIJA

Nobenega upanja več za pogrešane
brodolomce trajekta Jan Heweliusz

Iz ledenih valov Baltskega morja se je rešilo le 9 ljudi, pogrešajo pa jih še vsaj 13

Iz vode moli le še delček trupa (zgoraj); rešilo se je le 9 članov posadke poljskega trajekta

BERLIN - Visoki valovi v Baltskem morju se vedno močno omejujejo reševalno akcijo okrog poljskega trajekta Jan Heweliusz, ki se je v četrtki prevrnil in potonil, tako da sedaj moli iz ledene vode le še del trupa. Do brodoloma je prišlo 15 morskih milj od nemškega otoka Reugen, v njem pa je najbrž umrlo več kot 50 ljudi.

Po uradnih vesteh nemških pomorskih oblasti kaže, da so do sedaj povlekli iz vode 39 trupel. Takoj po brodolomu je reševalec uspelo potegniti iz va-

lov 9 živih ljudi, najbrž članov poljske posadke, potem pa so od casa do casa uspeli potegniti iz vode le še trupla. Kljub temu, da je na kraju nesreče več plovil in helikopterjev je za 13 pogrešanih zelo malo upanja. Pogrešani so najbrž ostali vklenjeni v trupu prevrnjenega trajekta. Ce je to res, je morda še nekaj upanja, da bi jih lahko rešili, ce seveda ladja ne gre na dno. Ce pa so padli v vodo ni več nobenega upanja, saj je temperatura vode 2 stopinji Celzija in je torej nemogoče, da bi clovek v njej preživel več kot nekaj minut.

Poljski trajekt Jan Heweliusz je plul na redni liniji med poljskim pristaniscem Swinoujscie in švedsko luko Ystad. V četrtki je na svoji poti naletel na hudo neurje z vetrom, ki je pihal s hitrostjo 160 kilometrov na uro in s 5 do 6 metrov visokimi valovi. Prevažal je kot vedno tovor železniskih vagonov in tovornjakov, ki bi jih moral iztovoriti v Švedski. Trajekt je bil rojen pod dokaj nesrečno zvezdo: v svoji življenjski dobi je imel celo vrsto nesreč, vsaj dve od teh pa so bile povezane z neizkušenostjo ali malomarnostjo posadke.

Tako se je že leta 1982 in 1978 trajekt Jan Heweliusz nagnil na bok in bi pri tem skoraj potonil, ker je posadka dokaj malomarno razporedila tovor železniskih vagonov in tovornjakov. Obakrat so ladjo rešili in obakrat so se za las resili tudi nekateri mornarji. Kako

je prislo do zadnje nesreče, ki je bila ladijsko usodna, je zelo težko reci. Gotovo je, da je naletela na močan vihar, ki mu ni bila kos. Mocan veter in visoki valovi so bili usodni tudi za 30 potnikov, v večini soferjev tovornjakov poljske in švedske narodnosti.

Deset let nesreč
v severnih morjih

BERLIN - Tragedija poljskega trajekta Jan Heweliusz je le zadnja v vrsti manjših in večjih nesreč, do katerih je prislo v zadnjih desetih letih v severnih morjih.

3. maja 1983: v požaru na norveškem trajektu Bolero umre en potnik;

2. novembra 1983: trčenje med ribisko ladjo in trajektom Rostock pred nemskim otokom Reugen. Nesreči je botrovala gosta megla, dva sta izgubila življenje;

7. junija 1985: nemška tovorna ladja Sabine, ki ima za krmilom pijanega kapitana, se zaleti v britanski trajekt Norland;

20. marca 1986: na norveškem trajektu, ne daleč od norveske obale, se vname požar,

27. junija 1986: v trčenju med švedsko ladjo Sydfjord in norveškim trajektom Peter Wessel izgubi življenje 8 ljudi. Nesrečo je morda povzročila prisotnost nepoznane podmornice;

3. maja 1987: belgijska ladja Princesse Paola se zaleti v pomol v Oostendi;

13. februarja 1990: zaradi hudega viharja, v katerem se znajde trajekt Railship III, umre dva mornarja, 16 pa jih je majenih;

7. aprila 1990: na danskem trajektu Scandinavian star izbruhnejo kar trije požari, ki jih je najbrž nekdo podtaknil. Pri tem umre 186 ljudi.

NA KROVU LETALONOSILKE KITTY HAWK / V SLOGU NOGOMETNIH NAVIJAČEV

Za ameriške pilote je bila le igra
kot da bombe ne bi morale ljudi

NEW YORK - Kot nogometasi, ki po tekmi na upocasnjenih posnetkih preverijo svoje uspešne in neuspešne akcije, tako si je 36 »crnih jezdecov« po povratku na krov svoje letalonosilke Kitty Hawk ogledalo posnetke bombardiranja irskih objektov. Ozracje je spominjalo na nogometne navijače z vzkliki navdušenja in bučnega odobravanja ob vsakem polnem zadetku. Na bombah so z otroško naivnostjo s kredo napisali najrazlinejša gesla, ki naj bi vtila pogum in prinasala srečo. »Srečno drugo obletnico, Sadam«, »Tisoč kilogramov ameriske jeze«...

»Kjer je bilo prej deset ciljev, je sedaj le deset lukenj«, je z nav-

dušenjem komentiral neki pilot, drugi pa mu je odvrnil: »Prizor je bil veličasten, pravi ognjemet!« Vojaski strokovnjaki niso hoteli skaliti tega začetnega navdušenja, saj po povratku pilotom niso povedali, da so zgrešili kar polovico svojih ciljev. Vojaski psihološki priročniki svetujejo namreč, da se piloti po akciji razbremenijo, da dajo duska svojemu navdušenju, ki bi ga skalil morebitni neuspeh. O tem so jih seznanili šele naslednje jutro, ko je napetost minila. Vsekakor pa so lahko ameriški piloti zadovoljni, vsi so se vrnili zdravi in cili. Med akcijo niso naleteli na irski odpor, ce izvzamemo sporadicne strele iz

klasicnega protiletalskega orožja, ki se je oglasilo sele po eksplozijah prvih bomb. »Irski piloti so nedvomno vedeli, kje se nahajamo, a niso imeli poguma, da bi vzleteli«, je poudaril kapetan John McCandlish. Bolj kot na pravo vojno akcijo je celotna operacija spominjala na rutinsko vajo. Iracani so dobro vedeli, kaj jih caka, njihovo poveljstvo pa ni opozorilo raketnih baterij, tako da je vse izpadlo kot sprehod, ali »divji galop«, kot je akcijo živo opisal neki pilot. »Crni jezdec« so sedaj se bolj navdušeno pripravljani na nov napad, ce bodo njihovi nadrejeni tako ukazali, saj so akcije proti Iracanom »prava zabava«.

Osebe letalonosilke Kitty Hawk se bori proti hladnemu zimskemu vetru (Telefoto AP)

Novi »kraljevski« škandal
bo škodil predvsem Diani

LONDON - Dva dni po objavi »spolnointimnega« telefonskega pogovora med Charlesom in Camillo v Veliki Britaniji poskusajo dati prvi obračun tega »kraljevskega varanja«, ki ze navdusuje pol sveta. Charles, strasten ljubimec, a obenem hladen in verolomen moz, bo konec tedna preživel na svojem posestvu v Bal-morali, kjer bo s stirim zvestimi prijatelji poskušal najti kako pametno rešitev. Brzkone hoce ugotoviti, do kake mere je novi škandal nacerl njegov ugled. V resnici je ta ze precej zbledel po zaslugi mascevalne Diane, ki je na vse vetrove razpihala hibe svojega nezvestega moza.

Diana je z dobro preverjeno metodo svojim znancem sporočila, da se ji gnusi, kako se njen moz po te-

lefonu pogovarja s Camillo. Za marsikoga pa tako Dianino obnašanje skriva le zavist, ker ji Charles kaj takega ni nikoli rekel. Zakonca Parker-Bowles sta se stratesko umaknila, tako da ju reporterji zaman iscejo. On kot zvest podanik angleske krone in previden vojak modro bolci, ona, ki je prebudila kraljevsko spolno strast, pa se je dobesedno pogreznila. Za čudo britanski tisk po objavi »spolnointimnega« pogovora ne skriva svojih simpatij do Charlesa. Tudi proučevanja javnega mnenja dokazujejo, da je v celotni zadevi se najbolj oskodovala Diana, ki je iz zavisti začela prati umazane zakonske cunje v javnosti, namesto da bi jih očistila med domačimi zidovi.

KOLUMBIJA /

Izbruh ognjenika Galeras:
mrtvi, pogrešani in ranjen

BOGOTA' - Stirje mrtvi in osem ranjenih med 100 vulkanologi, ki so nadzorovali južnokolumbijski ognjenik Galeras nedaleč od ekvadorske meje. Galeras je v ozracje izbruhnil ogromne količine pepela in drugega materiala. Zaradi izredno slabega vremena je reševalna akcija do skrajnosti težka. Po zadnjih vesteh naj bi pogresali kakih deset znanstvenikov, ki so se udeležili mednarodne konference o vulkanologiji v bližnjem mestecu Pasto v pokrajini Narino. Kolumbijske oblasti so spo-

ročile, da se izbruh nadaljuje in da je vse pripravljeno za evakuacijo prebivalstva. Vulkanologi se bojijo, da bo Galeras posnemal izbruh Nevada del Ruiz pred nekaj leti, ki je povzročil pravo morijo in ogromno gmotno škodo. Ta bo nedvomno sedaj se hujsa, ker se Galeras nahaja na kmetijski razvitem območju. Po sedanjem izbruhu postaja popolnoma jasno, da teorije o pojavu tople grede tudi v bodoče ne bodo uspeli dokazati, ker si ognjeniski izbruhi sledijo drug za drugim.

Shetland
morje je
ponovno
prozorno
in čisto

LONDON - Na stotine galebov se je vrnilo na shetlandsko morje in ceri. Silovito neurje, ki je več dni divjalo na tem območju, je skoraj v celoti razpršilo vseh 85 tisoč ton nafte, ki se je razlilo iz nasledlega liberijskega tankerja Brear.

Britanske oblasti so uradno preklicale izredno stanje. Shetlandske ceri, stene in skale imajo spet prvotno barvo, morje je prozorno, analize zraku pa so dokazale, da je čistejši kot v Londonu. Zupan otocja Malcolm Green ni uporabil besede »čudež«, a je vseeno poudaril, da so pričakovali precej hujše posledice te ekološke nesreče. Kljub optimizmu pa se monitoraza na prizadetem območju nadaljuje. Znanstveniki pobirajo vzorce morske vode in zemlje na območju do petih kilometrov od brodoloma tankerja Brear. Biologi trdijo, da je razburkanost morja že res na videz odpravilo vidne znake ekološke katastrofe, posledice naftega razlita pa se bo obcutilo še dolga desetletja. Te bodo bolj jasne spomladi, ko bi se morale vrniti na Shetlande morske ptice, ki bodo valile nov zarod.

RADIOLOGIJA / VISOKOLETEČIH MODELOV NI MOGOČE RAZTEGNITI NA VES SVET

Vrhunski načini slikanja nikoli ne bodo dostopni za vse ljudi

Navadni smrtniki niso seznanjeni s silovitim napredkom medicinske radiologije v zadnjem času. Bolj imajo pred očmi podoben vzpon elektronike, informatike ali transporta. Kljub vrtoglavemu razvoju vseh teh vej človeškega znanja pa je med njimi vendarle »majčkena« razlika. Cene brezhibno reproducirane glasbe, računske operacije na računalniku in drugih tehničnih storitev strmo upadajo, cene kakovosti v medicinski radiologiji pa ne. Vredno si jo je prav na kratko ogledati.

Pred skoraj sto leti je Wilhelm Conrad Röntgen srečal Abrahama in odkril do tedaj neznan X-zarke. Njegov izum je skoraj v nespremenjeni obliki vlek voz medicinske diagnostike trideset stoletja, pravzaprav se danes. Vsakdo ve, da ti zarki prodirajo skozi telo in da na postavljenem tografskem filmu pušajo sliko notranjih delov, s katere zdravnik razbere bolezen. No, v resnici je na sliki jasna le razlika med zrakom, kostjo - in vsem preostalim tkivom. Precej več je sicer videti, če radiolog napolni katero od telesnih votlin ali cevi s kontrastnimi tekočinami, vendar pa je to za bolnika praviloma vsaj neprijetno, če ne že boleče ali celo nevarno. Kljub temu pa so nadarjeni rentgenologi s to preprosto pri-

pravo delali prave čudeže.

Razvoj drugih tehniških disciplin, predvsem pa njihova interakcija z medicino, je utrla pot novim prijemom. Tako sta v nekem londonskem pubu izdelovalec električnih kitar in njegov prijatelj zdravnik - ob pivu seveda - iznasla računalniško podprto rentgensko tomografijo, danes znano kot CT. Ta ubije dve muhi na en mah. Razliko v gostoti posameznih tkiv izmeri natančneje in jo zapiše v lestvico z na primer tisoč enotami, v katerih si zdravnik ogleda le tisti del, ki je v danih okoliščinah pomemben. Se bolj priročno pa je, da na sliki ni naloženo več vse, kar je prej prislo pod snop rentgenskih zarkov, ampak le en prerez. Podobno bi se zgodilo, če bi denimo enkrat slikal celo mortadelo, drugič pa bi jo narezal na tanke rezine. To je bil velik korak naprej, se zlasti ko so postopek skrajšali z dvajseth minut na nekaj sekund.

Težavi sta le še dve: naprava je hudo draga in bolnika kar precej obremenijo s sevanjem. Obe težavi je kot s carskim rezom odpravil ultrazvok. Razvoj tovrstnega slikanja človekovega drobca je bil sicer počasen, vendar neustavljiv. Zdaj si lahko radiolog ogleduje živo, morda celo barvno sliko bolnikovih organov v podobnih prerezi, če jih

MARJAN ERJAVEC

le ne zastira kost. Cena naprave je znosna in zvok zdravju ni nevaren. Zato ni čudno, da jo celo pri nas najdemo domala za vsakim vogalom. Interdisciplinarna obravnava, kot pravimo včasih, je prav neverjetnemu krizanju znanja različnih znanstvenih vej, pa rojeva tudi druge plodove. Atomske fiziki, kemiki in medicinci so uspeli spraviti v isto posteljo pozitron, ki so delci antimaterije, z njimi označene biološke pomembne molekule in - razvedno medicino. Posteljo so pomenovali PET (pozitronska emisijska tomografija) in z njo si lahko - spet v rezinah - ogledujemo in celo merimo kemi-

čne procese v telesu. Naprave so se prvi polastili tisti, ki preučujejo možgane, saj so doslej vedeli le to, česar so se lahko naučili od bolnikov, ki so imeli poškodovano glavo ali pa tumor na možganih. PET je odprl pogled na kemijo možganov, predvsem na nevrottransmiterje, molekule, ki prenašajo sporočila med posameznimi živčnimi celicami. Kot kaže, je za vedno izrinil iz psihatrije zaprasenega Freuda in njegove kavce ter omogočil povsem nova spoznanja. Z njim je na primer mogoče »slikati« shizofrenijo, kar je atentatorja na Ronalda Reagana resilo pred jeco.

Zal pa je PET nesramno

drag; poganja ga cela čreda fizikov, kemikov, elektrotehnikov in zdravnikov hkrati. Radioaktivnost sevalcev pozitronov je namreč tako kratkotrajna, da jo je treba skoraj hkrati ustvariti, preobraziti, uporabiti in izmeriti. To si lahko privoščijo le najbogatejše univerze držav. Na vsem svetu deluje morda sto takšnih zelo razvitih priprav.

Le malo cenejše so pripravne za MRI (magnetno resonančno slikanje), ki so prav tako zapleten krizanec fizike, tehnologije in medicine. Sliko ustvarjajo v njej plesoci protoni, pravzaprav jedra vodikova, torej vode. Ta jedra se v močnem magnetu uredijo, reki bi kot plesni pari na

crno-beli reduti. Ob prvih zvokih valčka se pari zavrt enakomerno in opazovalcu z balkona se zazdi, da cela dvorana crno-belo utripa v Straussovem ritmu. To traja le prvih nekaj taktov, dokler se vrtenje parov ne »razglaši« in utrip izgine. Podobno zaplasejo urejena jedra vode pod pravnim radijskim signalom in utrip se vrne v obliki podobnega radijskega signala. Jedra so odgovorila, resonirala. Prispodba je sicer sepa, kajti priprava je neverjeten splet izjemno duhovitih trikov, rezultat pa je v računalniku naložen tridimenzionalni razpored vode v telesu in celo nekaterih okoliščin, v katerih ta voda je. Iz tega razporeda si lahko zdravnik izriše poljuben prerez, na katerem so vidne anatomske in patološke podrobnosti mehkih tkiv bolj kot kdajkoli doslej.

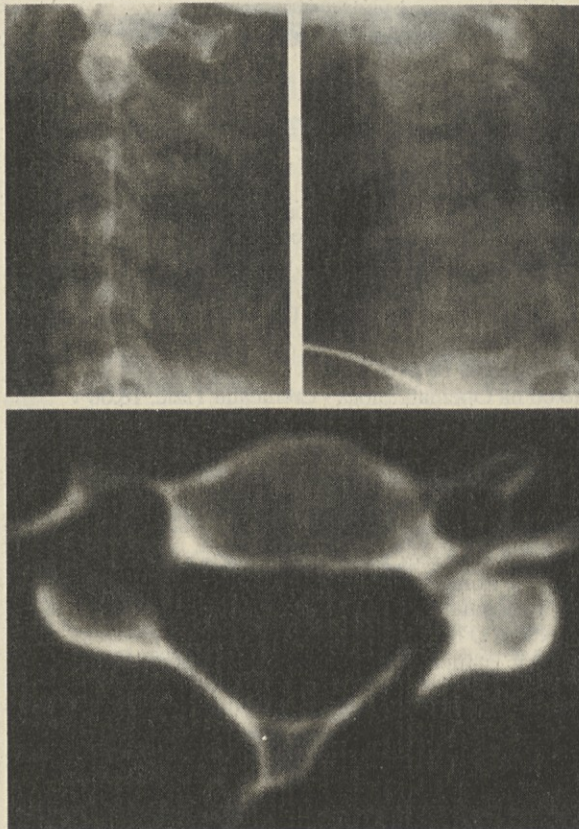
Za zdravnika, ki išče pravo diagnozo, je MRI sanjski pripomoček. Kupujejo jih vsepovsod, celo v ljubljani mu pred Kliničnim centrom že grade hlevček. Tudi cena mu pada in se vrti okrog milijona in pol ameriških dolarjev. Za sodobno lovsko letalo, na primer F-16, bi jih lahko dobili kakih šestnajst.

Nasteli smo le radiološke metode, številnih drugih, izredno izpopolnjenih in učinkovitih se omenjati ne moremo. Vse skupaj je temeljito porušilo se do

nedavna veljavno mnenje »končnih razsodnikov« patologov, da je pravilna vsaka druga diagnoza ali morda tretja, ki jo postavi klinični zdravnik. Dobro opremljena medicina spozna bolezen pravilno skoraj vselej in nemudoma, če zmore denar za vse te tehnološke čudeže.

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) razmišlja drugače. Ne zanimajo je čudeži sodobne medicine, ampak zdravje človeštva, na katero vsi ti čudeži nimajo skoraj nikakršnega vpliva. Nekateri sicer upajo, da bo človestvu na splošno morda postal dostopen ultrazvočni diagnostični aparat, vendar za to čas še ni dozorel. Za zdaj WHO se vedno stavi na stari osnovni rentgenski stroj in v nerazvitih državah je omogočil postavitev kakih petsto takih enot. Glede na velikske potrebe je to število seveda smesno majhno.

Tudi konec hladne vojne ni prinesel preobrata. V prestolnicah nerazvitih držav je res že postavljen nekaj CT in celo MRI naprav, vendar te rabijo izključno potrebam malostevilne elite. Če smo z denarjem na tesnem, se pri nas, si lahko predstavljamo, kako veliko bolj ga primanjkuje v Afriki in obsežnih delih Azije. Bogati-jo le bogati, revni nikakor in povrh so nerazvite države še zrtev bega že tako

malostevilnih svojih izobražencev. Sposobni radiologi teh dežel kaj radi pobegnejo nazaj tja, kjer so študirali, in tam jih sprejemajo brez predsodkov. Na nekem lanskem simpoziju o diagnostičnih slikanjih so o tem obširno govorili in navajali podatke. V značilni gvatemalski bolnišnici na primer deluje le 50 odstotkov kupljene opreme. Vodja rentgenologije neke osrednje bolnišnice na Blaznem vzhodu je poglobil v Ameriko.

Huda omejitev je tudi visoka cena takih slikanj. Slikanje s CT pobere v nerazvitih državah 14-dnevni povprečen zaslužek. Zato povprasevanje po takih storitvah upada in ponekod dragoceni stroji preprosto stojijo. Sodobna tehnologija je pač namenjena bogatim dežalam in bogatim posameznikom v revnih državah. Celotno v Braziliji, kjer 3.500 radiologov dela s 400 CT in 30 MRI napravami, so to le majni

otoki visoke tehnologije v poplavi popolnega pomanjkanja primerne osnovnega zdravstva. Med siromesneje večino spet kosita tuberkuloza in malarija, za kateri so pred dvajsetimi leti menili, da sta praktično izkoreninjene. Podobna je slika tudi drugod. Število bolnikov z malarijo se je v svetu povzpelo znova na 200 milijonov, toliko jil. Je bilo pred obdobjem uporabe DDT.

Odnos med visoko diagnostično tehnologijo in med nasimi željami za boljši svet je nelagodno. Ti dve dobrini se medsebojno sicer ne izključujeta, vendar so sredstva omejena. Vrhunski načini slikanja nikoli ne bodo dostopni vsemu človestvu. Radiologi in zdravstveni delavci nasploh se bodo pac morali sprijazniti s konceptom zdravlja za vsakogar. Visokoletečih modelov, ki jim celo na Zahodu včasih trda prede, ni mogoče raztegniti na ves svet.

EKOLOGIJA / POTRDI TEV O ŠKODLJIVOSTI TOBAČNEGA DIMA IZ OKOLJA ZA NEKADILCE

Pasivni tobačni dim

Ali so ukrepi ameriške uprave za varstvo okolja res samo politični?

FANI POLANC

Po večkratnem odlasjanju je ameriška Agencija za varstvo okolja (EPA) prejšnji teden končno uradno oznanila, da »izpostavljenost pasivnemu kajenju povzroča pljučni rak pri odraslih in močno povečuje tveganje za obolenje dihal pri otrokih«, ali z drugimi besedami: kadilci s prizgano cigareto nesporno resno ogrožajo zdravje nekadilcev v istem prostoru.

Potrnila je, da tobačni dim iz okolja (ETS - environmental tobacco smoke) sodi v kategorijo A človeških karcinogenov, torej snovi, ki povzročajo raka pri človeku. V tej kategoriji so bili do zdaj azbest, arzen in benzen. Prav tako je na osnovi rezultatov različnih

raziskav potrdila sklep, da zgolj zaradi tobačnega dima iz okolja letno v ZDA za pljučnim rakom umre 3 tisoč odraslih nekadilcev.

Nic manj vznemirljivi niso zdaj uradno potrjeni zaključki o vplivu pasivnega kajenja na otroke. Kot izjavlja EPA, je tobačni dim iz okolja kriv za letno 150 do 300 tisoč primerov bronhitisa in pljučnic pri dojenčkih do 10 mesecev starosti, prav tako pa močno povečuje pogostost in resnost astmatičnih napadov pri 200 tisoč do 1 milijona otrok na leto (oba podatka veljata za ZDA). Tobacni dim povzroča tudi nabiranje tekočine v srednjem uesu, ki lahko sproži boleče vnetje. Uradna pot-

ditev škodljivosti tobačnega dima iz okolja je v ameriški javnosti, kjer je biti nekadilec čedalje bolj znane-

nje prestiza, močno odjeknila. EPA je namreč zaradi močnih pritiskov tobačne industrije potrebovala

kar dve leti, da je dala uradni pečat na rezultate obsežnega štiri letnega znanstvenega panela o vplivu pasivnega kajenja na nekadilce. Čeprav ni pristojna za predpise o onesnaženosti zraka v zaprtih prostorih, bo njeno priznanje o škodljivosti tobačnega dima skoraj zagotovo prizadelo kadilce. Na javnih mestih si že zdaj ne smejo prižgati cigarete, razen na določenih omejenih lokacijah. Utegne pa se zgoditi, da tudi teh »kadilskih otokov« v bližnji prihodnosti marsikje ne bo več, zlasti ne na delovnih mestih. Zvezna uprava za poklicno varnost in zdravje namreč prav zdaj pripravlja predpise o kakovosti zraka v zaprtih prostorih. Izjavila je že, da bo upoštevala Epino proglasitev pasivnega tobačnega dima za človeški

karcinogen. Seveda se je že oglasila tudi tobačna industrija in sklepe ameriške uprave za varstvo okolja v zvezi s pasivnim kajenjem proglasila za politične in neznanstvene. Toda zdi se, da bodo njeni protesti bolj malo zalegli, saj je ameriška javnost čedalje bolj protikadilsko razpoložena. Poleg tega, da je kajenje že prepovedano v javnih zaprtih prostorih (in prepoved vsi dosledno upoštevajo), marsikje že brez predpisov kajenje prepovedujejo tudi na delovnih mestih. Prejšnji teden je znani športni klub Orioles iz Baltimora prepovedal kajenje gledalcev tudi na več kot 40.000 sedežih svojega ogromnega odprtega stadiona - očitno brez bojazni, da bi zaradi tega upadlo število njegovih navijačev.

GINEKOLOGIJA / KAKO DO VARNEGA OMEJEVANJA ROJSTEV V PRENASELJENIH DEŽELAH?

Monoklonalna protitelesa so zelo specifična in se obesijo na eno samo vrsto celic, eno izmed njih pa je naperjeno izključno na celice zelo zgodnjega embrija

Na obzorju je povsem nova metoda preprečevanja nosečnosti. Temelji na protitelesih, ki preprečujejo oplojenemu jajčecu, da bi se vgnezdilo v steno maternice. Monoklonalna protitelesa so zelo specifična in se obesijo na eno samo vrsto celic. Na Oxfordski univerzi so izolirali in namnožili tako monoklonalno protitelo, ki je naperjeno izključno na celice zelo zgodnjega embrija. Odkritje je prevzela družba Isis Innovation, ki skrbi za prenos tehnologij iz univerz v industrijo, dogovarja pa se z o komercializaciji tega s pomočjo ameriške industrije. Raziskovalna sku-

pina ginekologov pod vodstvom Phillisa Starkeya je izolirala protitelo, ki se veže na celice trofoblasta, ki je del zgodnjega embrija. V ta-

kem zarodku se pol celic preobrazijo v zarodek sam, polovica, imenovana trofoblast, pa služi za pritrjevanje plodu na maternično steno.

Iz njega se bo kasneje razvila posteljica, ki bo plod tudi hranila. V trofoblastu je več vrst celic, vendar se je Starkeyeva skupina osredotočila na tiste, ki zasidrajo jajčece na steno maternice. Protitelo, ki je usmerjeno nanje, bi bilo lahko podlaga za povsem novo vrsto kontracepcije. Zensko bi s takimi protitelesi cepili in oplojena jajčeca bi se z njimi prekrila, kar bi preprečilo njihovo ugnezditev v maternici, imuski sistem zenske pa bi tako označili »tujek« uničili. To bi bila nekakšna imunološka IUD, spirala, kot pravimo pri nas, po misljenju Starkeya pa bi bila

precej varnejša. V nasprotju s tabletkami bi protitelesa delovala dolgo, morda celo več mesecev. Takšno cepljenje tudi ne bi oviralo menstrualnega ciklusa. Imunska kontracepcija pa sploh ni bila cilj raziskovalnega dela, ampak nekakšen stranski rezultat proučevanja vloge, ki jo igra trofoblast pri spontanem splavih in zapletih med nosečnostjo, imenovanih preeklampsija. Kljub temu je družba Isis Innovation idejo pograbila in patentirala tako monoklonalna protitelesa kot celicno linijo trofoblasta, za katero so ta specifična, in celo kontracepcijsko vlogo,

ki bi jo ugnela odigrati v prihodnosti. Seveda se nihče ne ve, kako naj bi izgledalo tako cepljenje in koliko bo učinkovito. Kako bo mogoče ugotavljati trajanje zaščite pred nosečnostjo? Kako naj zenska ugotovi, kdaj ni več zaščitena? Kljub temu je ideja tu, pravi Starkey. Doslej se nikomur ni padlo na um kaj podobnega. Do komercializacije tega odkritja je še daleč, vendar bi s primerno finančno podporo morda lahko razvili način cenejšega in varnega omejevanja rojstev v prenaseljenih nerazvitih deželah.

R A Č U N A L N I K I

Technical Excellence

DUSAN MERNIK

V drugem desetletju po nastanku osebnega računalnika IBM je skoraj odveč opozarjati na silovit razvoj na računalniškem področju, saj so rezultati sami najbolj zgovorni: prenosni računalniki, ki po zmogljivosti prekašajo velike predhodnike (mainframe) iz ne tako oddaljenih let, barvni monitorji in tiskalniki, miniaturni modemi, optični diski ipd. ter zmogljiva programska oprema, oprta na te pridobitve in približna milijonskemu številu uporabnikov, to so samo nekateri od dosežkov na tej poti.

Takšen razvoj je plod stalnih malih izboljšav in vztrajnega dela številne vojske proizvajalcev PC-jev ter občasnih večjih razvojnih skokov, ki uspevajo raziskovalcem in tehnologom v nekaterih delovnih okoljih. Rezultati slednjih so se posebej pomembni, saj omogočajo še hitrejšo napredovanje v smeri zmogljivejših in uporabnejših osebnih računalnikov.

Tudi za končne uporabnike osebnih računalnikov je zato zanimivo - in lahko tudi koristno - poznati te mejnike, s katerimi bo na nek način povezano življenje tako posameznikov kot družbe v prihodnjih letih. Zato bomo v nekaj kratkih nadaljevanjih opozorili na nekatere tovrstne dosežke, ki jih povzemamo po reviji PC Magazine. Tokrat so bila odličja Technical Excellence podeljena že devetici, pri izboru pa so upoštevali novosti, ki so nastale med 1. oktobrom 1991 in 1992.

Kategorija komponente / podsistemi:

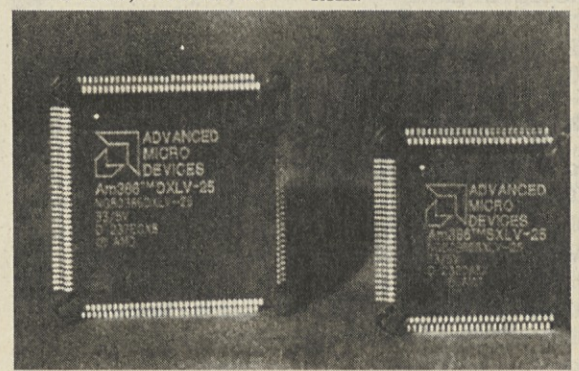
AMD 3, 3-voltni mi-

kroprocesor

Poraba energije je bistvena zavora pri izdelavi se zmogljivejših manjših in lažjih sistemov, zato je njeno zmanjševanje stalna skrb razvijalcev, ki se te naloge lotevajo z različnimi prijemmi in dosega-ji večje ali manjše uspehe.

V firmi Advanced Micro Devices, INC. (AMD) so se lotili jedra problema - mikroprocesorja - in pri tem uspeli. Razvili so prvi mikroprocesor 386 (pravzaprav dva: Am386-DXLV in Am386-XLV), ki dela s 3,3 volta napetosti namesto dosedanjih 5 voltov. Rezultat tega je, da novi cip potrebuje le 40 procentov energije prejšnje generacije mikroprocesorjev; to pa bo vodilo k novi generaciji prenosnih računalnikov in periferije z lažjimi baterijami oziroma daljšim trajanjem baterij, kar bo bistveno izboljšalo njihovo uporabnost.

Takšno znižanje nape-tosti pa bo pokazalo svoje prednosti posebno takrat, ko bodo za ta nivo delovanja razvili še druge gradnike. Z nastankom pomnilnikov, trdih diskov, video kartic ..., ki bodo izkoristili to prednost, bodo računalniki se eno stopnjo bližje uporabnikom.

domači šport

DANES

Sobota, 16. januarja 1992

ODBOJKA

MOSKA C-1 LIGA

20.30 v San Giustini Bellunese, občinska telovadnica: San Giustina - Valprapor Imsa

ZENSKA C-1 LIGA

20.30 v Romanu d'Ezzelinu: Lasalle - Bor Tombolini drinks; 21.00 v Vidmu, Ul. Marangoni: Camst Videm - Koimpex

MOSKA C-2 LIGA

18.00 na Opcinah: Sloga - Cremcaffè Tržic; 18.00 v Trstu, na Alturi: Bor - Olympia CDR

ZENSKA C-2 LIGA

20.00 v Sovodnjah: Kmečka banka - CSI Tarcento; 20.30 v Cervinjanu, Ul. Lancieri d'Aosta: Ausa Pav Cervignano - Sokol Indules

MOSKA D LIGA

18.00 v Ronkah, Ul. Fratelli Cervi: Acli Ronchi - Soca Sobema

ZENSKA D LIGA

20.30 v Trstu, sola Suvich: Bor Friulexport - Koimpex

1. MOSKA DIVIZIJA

18.00 v Standrežu: Soca Valprapor Posojilnica Sovodnje - Caldini

DEKLICE

15.30 v Nabrezini: Sokol - Bor Friulexport

NARASCAJNICE

15.30 v Trstu, sola Chiadino: Oma - Kontovel

NARASCAJNIKI

15.00 v Trstu, sola Morpurgo: Nuova Pallavolo Trieste - Bor Furlani

NOGOMET

UNDER 21

15.00 v Dolini: Breg - Servola

DEŽELNI MLADINCI

14.30 v Gorici, Ul. Baiamonti: Juventina - Fortitudo; 14.30 na Proseku: Primorje - Cormonese

KOŠARKA

MOSKA D LIGA

20.30 v Brisicikh, dom Ervatti: Kontovel - Don Bosco

PROMOCIJSKA LIGA

18.00 v Brisicikh, dom Ervatti: Cicibona Plasterediliza - Fincantieri; 18.00 v Dolini: Breg - Scoglietto; 18.00 v Trstu, sola Caprin: Santos - Sokol Warm, 18.00 v Gorici, Kulturni dom: Dom Simek - Villesse

1. DIVIZIJA

17.00 v Trstu, na Greti: Basket Muretto - Prosek.

DRŽAVNI KADETI

16.00 v Brisicikh, dom Ervatti: Kontovel - Ricreatori; 19.00 v Gorici, športna palača: Ciemme - Bor Radenska

NARASCAJNIKI

18.00 v Trstu, Ul. Locchi: Stefanel - Sokol

DECKI

16.00 v Trstu, Ul. Locchi: Stefanel - Polet Zidaric

PROPAGANDA

16.00 v Trstu, Ul. Caravaggio: Fiamma - Kontovel; 17.30 v Trstu, Ul. Praga: Servolana - Jadran; 18.30 v Trstu, Ul. Caravaggio: Scoglietto - Bor

JUTRI

Nedelja, 17. januarja 1993

KOŠARKA

MOSKA B LIGA

17.30 v tržaski športni palači: Jadran TKB - Banca popolare Faenza

MOSKA D LIGA

11.00 v Trstu, sola Suvich: Bor Radenska - Arte Bit-tesini

1. DIVIZIJA

11.00 v Trstu, Ul. Zugnano: La Talpa - Polet.

NARASCAJNIKI

9.00 v Trstu, na 1. maju: Bor Radenska - Ricreatori

ODBOJKA

1. MOSKA DIVIZIJA

10.00 v Gradiscu: Torriana - Naš prapor; 11.00 v Tržicu, zelena telovadnica: Fincantieri - Valprapor Vini Pintar

1. ZENSKA DIVIZIJA

20.00 v Gorici, Slovenski športni center: Olympia - Farra

MLADINKE

9.30 v Trstu, sola Volta: Sgt - Koimpex; 11.00 v Dolini: Breg - Bor Friulexport

DECKI

9.00 v Trstu, sola Morpurgo: Pallavolo Trieste - Koimpex

DEKLICE

11.30 v Trstu, 1. maj: Bor Friulexport - Virtus

NARASCAJNICE

9.30 v Trstu, 1. maj: Bor Friulexport - Ricreatori, 10.00 v Cornu: Pizzeria Italia - Dom Imsa

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

14.30 na Proseku: Primorje - Fortitudo; 14.30 v Ogleju, Ul. Gemina: Aquileia - Juventina

1. AMATERSKA LIGA

14.30 v Trstu, pri Sv. Ivanu: Edile Adriatica - Vesna; 14.30 v Podgori, Ul. Grappate: Piedimonte - Zarja

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Repnu: Kras - Mereto; 14.30 v Trebcah: Primorec - Bertiolio; 14.30 v Dolini: Breg - Villesse; 14.30 v Zdravscini: Poggio - Sovodnje

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Doberdobu: Mladost - Montebello; 14.30 v Zavljah: San Vito - Gaja

NARASCAJNIKI

8.30 na Opcinah, Fanciullo: Chiarbola - Primorje

NAJMLAJŠI

10.30 na Proseku: Primorje A - Costalunga

NAMIZNI TENIS

ZENSKA A LIGA

10.00 v Veroni, Trg Olimpia 3: Verona - Kras

MOSKA B1 LIGA

10.00 v Domodossoli: Ossola 2000 - Kras

ZENSKA C LIGA

10.00 v Trstu, Ul. Biasoletti: Chiadino - Kras

POJUTRIŠNJEM

Ponedeljek, 18. januarja 1993

KOŠARKA

DRŽAVNI MLADINCI

19.00 v Brisicikh, Ervatti: Jadran Farco - Ciemme

DEŽELNI MLADINCI

19.45 v Trstu, Ul. Forlanini: Ferroviario - Kontovel; 21.15 v Trstu, Ul. della Valle: Libertas - Bor Radenska

KOŠARKA / JUTRI V B LIGI V TRSTU

Gost Jadrana TKB vodilna ekipa Faenze

IGOR CANCIANI

V danem trenutku lahko zatrdimo, brez strahu morebitnih poznejših demantov, da je zavest vseh dokončno prenehalo trajanje prazničnega in »postprazničnega« oziroma, katerega žrtve smo bili več ali manj vsi, vključno z Jadranovimi košarkarji, kot je bilo razvidno se na domači tekmi z Argentom, ki ostaja zapisano v rubriki za črne pike z najbolj mastnimi temnimi barvami.

Prve znake obuditve so jadrancovi sicer pokazali že v Ouderu. Odkar pomnimo, se je poredkoma dogajalo, da bi jadrancovi zabeležili tako skromen, naravnost reven odstotek realizacije izpod koša kot so ga v Ouderu. Slabša točka igre naših predstavnikov pa je bilo tudi izvajanje prostih metov.

Janez Drvaric je v svojih izjavah ob izteku prvega dela lige med drugim jasno povedal, da se ekipa ne sme predajati malodušju in da je treba na vsak način preprečiti, da bi mostvo okuzile klice demoralizacije. V tem tednu so tudi sami igralci, ki se kaj dajo na svojo cast, vadili zelo motivirano, v pospešenem tempu in z zagriženostjo, ki bi morala vedno biti lastna, vsaj sodeč po njihovem vzdeku. Glede na to, da pričakujejo prihod prvovršene Faenze, je to več kot dobro znamenje, nekako v skladu s »ontogenetskimi« značilnostmi Jadrana TKB, ki je proti močnejšim sposobnim vrhunskim predstav, proti slabšem nasprot-

niku pa včasih sila povprečne, da ne recemo ze celo medle igre. In ce ze sodimo po tem, lahko pričakujemo, da bo v jutri publiki zadosceno, ne glede na končni razplet dvoboja.

Drvaric bo proti Faenzi uvrstil postavbo, ki je bila v Ouderu. Za spremembo, tokrat pa zares lahko recemo, da je splošno zdravstveno stanje v ekipi zadovoljivo, saj je edinole Pregarc izpustil dva treninga v začetku tedna zaradi vrocine.

Magicnih receptov proti Faenzi seveda ni. Trener je opozoril svoje fante, naj bodo posebno pozorni pri prevzemanju nasprotnikovih igralcev. Gostje namrec predvaja igrbo po »sistemu-

1-4 (1 bek reziser in stirje visoki igralci), tako da sta tudi zunanje krilo in visoki bek skoraj dvometrasa, kar bi utegnili povzrociti določene tezave nasi neizrazito visoki postavi. Druga pomembna postavka bo preprečevanje nasprotnikovega meta za tri tocke, saj je to element v katerem Faentinci prednjacijo in na katerega sloni dobršen del njihove udarne moči v napadu. Ni naključje, da so dosedanje poraze zabeležili prav takrat, ko je odpovedalo to njihovo glavno orozje, saj si brez tega težko odpirajo prostor za prodiranje in igranje v neposredni blizini kosa.

Srečanje med Jadranom TKB in Faenzo bo v nedeljo, v tržaski športni palači s pricetkom ob 17.30.

V Prvi moški diviziji: danes Prosek, jutri openski Polet

Danes in jutri se bo pričelo tudi prvenstvo 1. moške košarkarske divizije na Trzaskem, v kateri letos nastopa kar 19 ekip, od le-teh pa dve nasi, in sicer openski Polet ter Prosek, ki bosta igrali v A skupini.

Medtem ko bo Prosek igral ze danes v gosteh proti mostvu Basket Muretto, pa bo Polet zaposlen jutri, prav tako v gosteh, proti ekipi La Talpa.

Igralec	Točke (povp.)	Meti				Skoki		Žoge		Asist.	Bloкаде	Osebnе napake	T. (p. točke)
		2 točki	3 točke	Skupno	PM	Obram.	Napad	Pridob.	Izgub.				
Marco CRISMA	79 (5,6)	26:55 (47%)	4:21 (19%)	30:76 (39%)	15:34 (44%)	17	8	10	22	7	1	33	4 (16,9)
Mauro CUK	205 (13,7)	90:169 (53%)	0:1 (0%)	90:170 (53%)	25:43 (58%)	80	14	14	24	3	7	46	15 (34,1)
Ivo EMILI	12 (2,4)	4:7 (57%)	-	4:7 (57%)	4:9 (44%)	6	2	2	3	1	-	10	5 (12,4)
Umberto MERLIN	178 (13,7)	40:71 (53%)	23:56 (41%)	63:127 (49%)	29:42 (69%)	24	10	18	22	12	-	39	13 (28,6)
Dean OBERDAN	97 (6,5)	30:52 (57%)	4:19 (21%)	34:71 (47%)	25:40 (62%)	14	3	19	23	16	-	41	5 (21,8)
Marlin PERTOT	35 (2,9)	9:19 (47%)	-	9:19 (47%)	17:30 (56%)	22	20	12	8	-	3	28	12 (13,4)
David PREGARC	75 (9,3)	28:51 (55%)	1:2 (50%)	29:53 (54%)	16:21 (76%)	9	4	8	10	1	1	27	8 (17,4)
Sandi RAUBER	216 (14,4)	44:105 (42%)	27:72 (37%)	71:177 (40%)	47:66 (71%)	94	20	26	30	12	9	54	5 (32,5)
Kristijan REBULA	30 (3,0)	10:17 (58%)	0:3 (0%)	10:20 (50%)	10:14 (71%)	3	1	3	8	3	-	14	0 (10,8)
Aleks SMOTLAK	90 (6,0)	31:72 (43%)	-	31:72 (43%)	28:47 (59%)	39	39	16	27	3	6	64	5 (21,2)
Claudio STARC	96 (7,4)	20:54 (37%)	6:30 (20%)	26:84 (31%)	38:61 (62%)	15	8	22	19	14	-	45	3 (21,2)
SKUPNO	1113 (74,1)	332:675 (49)	65:204 (32%)	397:879 (45)	254:407 (62%)	323 (21,5)	129 (8,6)	150 (10,0)	196 (13,0)	72 (4,8)	27 (1,8)	401 (26,7)	15 (200)

ODBOJKA / DANES V DEŽELNIH PRVENSTVIH

Na Tržaškem dva derbija za Borovi ekipi Na Alturi Olympia, v Suvichu Koimpex

V obeh srečanjih gostje favoriti - Sloga pred »nemogočo« nalogo - Kmečka banka zdaj lahko premaga kogar koli - Sokol Indules v škipcih - Soča Sobema: pozor na spodrsllaje!

Po razburljivem derbiju v prejšnjem kolu med Olympio CDR in Slogo bo danes v Trstu drugi obracun med slovenskima ekipama: recala se bosta namrec ekipi Bora in Olympie. V prejšnjih prvenstvih je bil ta derbi vedno zelo vroč in vedno je vladalo na igrišču napeto vzdušje. Danes pa na papirju tekma ne bi smela biti izenačena, saj so Goricani nesporni favoriti in je zato malo verjetno, da bi borovci osvojili prvi prvenstveni točki prav tokrat. Gostje se zavedajo lastne moči, toda tekmo morajo vzeti resno, saj je lahko vsako podcenjevanje usodno. Trener Petjan lahko tudi tokrat racuna na vse svoje igralce in torej racuna na zmago. Borovci pa se ne mislijo ze pred tekmo vdati v poraz. Izredno motiviran je kapetan Bora Marko Marega: »Osebnostno zelo obcutim ta derbi in si resnicno zelim zmagati to tekmo. Mi smo se dobro pripravili, smo motivirani in se bomo borili do konca. Med tednom sem sicer imel tezave s kolenom in nisem treniral vedno, toda danes bom popolnoma nared. Prepričan sem, da bo tekma lepa, zato upam, da bo prisotna številna publika. Mislim, da lahko tudi pripravimo presenečenje.«

Tezka tekma caka danes tudi Sloga, ki gosti na Opcinah se nepremagani Cremcaffè. Gostje so nedvomno najboljša ekipa prvenstva in bi lahko tudi koncali prvenstvo brez poraza. Toda vsak nasprotnik, ki igra proti

teji ekipi, igra neobremenjen z rezultatom in poskusa iztržiti cimvec. Tudi slogasi so se zato na danasnjo tekmo dobro pripravili. Po izredno dobrem nastopu v derbiju proti Olympii pa hocejo dokazati, da ekipa dejansko napreduje. Jasno je, da bo vsak osvojeni set uspeh. Sloga bo nastopila v popolni postavi.

V zenski C-2 ligi caka ta Sokol Indules in Kmečko banko izredno težki tekmi proti drugo-ozioroma tretjevršeni ekipi. Sokol Indules gostuje v Cervinjanu, Kmečka banka pa igra na domačem igrišču proti Tarcentu. Zdi se, da se letos Nabreznik trdno drži smola. Med tednom namrec ekipa ni mogla trenirati v redu, saj je bilo prisotnih le sedem igralcev. Zbolela sta dva centra, in sicer Adriana Skerk in Karmen Brumat. Trener Jerončić upa, da bo ozdravela vsaj ena igralka, saj drugače ne ve, kaksno postavbo bo poslal na igrišče. Domaci Ausa Pav je na domačem igrišču se neporazno, gostom pa je do sedaj prepuštil le stiri sete. Sokolovke bodo tudi danes poskusile spraviti v teza-ve domacinke s servisom in jim tako onemogociti gradnjo hitre igre, s katero je Ausa Pav skoraj neustavljiva.

Nasprotnik Goricanek je do danes zbral ze 16 tock in je bil do sedaj v gosteh vedno uspešen, tudi na težkih gostovanjih, kot sta tista v Sangiorgini in Fiume Venetu, kjer je v zadnjem kolu zmagal z glatkim

3:0. Goricanke so torej pred izredno težko nalogo, vendar so v prejšnjih kolih dokazale, da se lahko enakovredno kosajo z vsemi nasprotniki v ligi. Razmere v ekipi so se po novem letu popolnoma normalizirale. Igralke trenirajo redno in tudi uspehi ne izostajajo. Ce bodo igralke igrale zavzeto in borbeno kot v zadnjih kolih, bodo verjetno nadaljevale uspesno serijo.

V moski D ligi igra Soca Sobema v Ronkah. Goriska ekipa je tudi tu nesporni favoriti, saj domacini letos prezivljajo krizo. Vsekakor nasprotnika ne gre podcenjevati, saj so Socani lani prav tu bili porazeni in izgubili pomembni točki v boju za napredovanje. Med

igralci je vzdušje se vedno optimalno in vsi igralci so zdravi. Zmaga jim torej ne bi smela uiti.

V zenski D ligi pa je v telovadnici Suvich na sporedu derbi med Borom Friulexport in Koimpexom. Tekma ima poleg prestižnega pomena tudi veliko vaznost za lestevici obeh cetrtoligasev. Slogasice potrebujejo točki, da ohranijo stik z vrhom lestvice, borovkam pa bi zmaga prisla se kako prav v njihovem boju za obstanek v ligi. Koimpexova priprava na to srečanje gotovo ni bila najboljša. Med tednom so namrec zbolele Skerkova, Miliceva in Spacalova, tako da je njihov nastop vprasljiv. Vseeno je trener De Wal-

derstein optimisti: »Prav gotovo pa ne smemo nasprotnika podcenjevati, saj se forma borovk v zadnjih nastopih vzpenja. Prepričan pa sem tudi, da starejše igralke Bora niso se zaigrale, kot so sposobne.«

V Borovem taboru se zavedajo, da jih caka težka naloga, a niso pesimisti. »V tem tednu smo dobro trenirali, igralke so zdrave in bomo nastopili v popolni postavi. Do zdaj smo tako v pokalu, kot na prijateljskih tekmah proti Slogi vedno izgubili, toda mislim, da v zadnjih casih igramo bolje. Skratka, upam, da bomo nasprotnicam kos in da bo tekma atraktivna«, pravi trener borovk Igor Gombac.

(Andrej Maver)

ODBOJKA / MED NARASCAJNICAMI

Slogi derbi s sokolovkami

Narascājniki Sloga so proti Rozzolu, žal, reagirali prepozno

Sloga-Sokol: 3:0 (15:7, 15:8, 15:12)

SLOGA: Canciani, Ferluga, Grgič, Kette, Kocjančić, Marc, Pavatić, K. in T. Sossi, Stor, Stranj, Zagar.

SOKOL: Udovčić, L. in E. Legisa, Hrovatin, Kosmina, Rebula, Tuta, Sanna, Svara.

Sloga je tokrat, kot skoraj vedno na domačih tekmah, nastopila s svojo mlajšo garnituro. Obe ekipi sta veliko točk dosegli neposredno s servisom, tako da je bila tekma dalj časa nezanimiva. Ko pa je bilo serviranje manj učinkovito, se je igra

Valprapor Imsa na težkem gostovanju pri San Giustini spet polaga enega letos najtežjih izpitov

Dekleta Koimpexa okrnjene v Vidmu Kakšen Bor Tombolini v Romanu?

Odbojkarje Valpraporja Imsa caka danes oddaljeno in nadvse zahtevno gostovanje. V San Giustini pri Feltrah (pokrajina Belluno) se bodo namrec pomerili s tamkajšno istoimensko ekipa, ki si je v minulih dveh kolih privosčila zmago nič manj kot proti Rivieri in pordenonskemu Copatu, se pravi proti mostvoma, ki sta doslej najhujša nasprotnika valpraporovcev v boju za napredovanje. Po slabem začetku pridobiva torej San Giustina vso večjo vrednost in se tudi sama postopoma vključuje v krog glavnih antagonistov brisko-standardne sesterke. Omeniti je treba, da so v lanskem prvenstvu C-1 lige Beluncani le za las zgresili napredovanje. Zanimivo je, da je bila San Giustina do treh kol pred koncem zmaga stalno na drugem mestu, potem pa je že skoraj povsem nepricakovano zdrknila na tretje mesto na racun San Giorgia, medtem ko je v visjo ligo, kot zmagovalec, napredoval Sedico. Pricakovati je bilo, da bo torej San Giustina tudi v letosnjem prvenstvu odigrala vidno vlogo, začetek, kot receno, tega ni potrdil, zadnji dve tekmi pa sta pokazali, česa je to mostvo v resnici zmožno. Povsem jasno je, da bi vnovična zmaga za valpraporovce pomenila velik uspeh in novo potrditev možnosti slovenskega društva, ki se je po 10 kolih povsem nepricakovano (glede na predprvenstvene napovedi, ne pa glede na prikazano igro) znašlo s svojo ekipo na samem vrhu.

»Jutri (danes op. ur.) bo potrebno zlasti dobro servirati, kajti San Giustina je najmočnejša prav na centru, kjer zanj igrata dvometras Cadorin, ki je v prejšnjih letih že igral v A-2 ligi, in Ebone. Zato je nujen pogoj za uspeh ta, da preprečimo izvajanje nasprotnikovih kombinacij pri mreži«, pred nastopom meni športni direktor naslega kluba Ivan Plesnicar. Vesti iz Valpraporovega tabora so glede zdravstvene slike dobre in slabe hkrati. Smolo je po sobotni poškodbi proti Schiu imel Superga, ki bo moral kar dvajset dni nositi mavce, tako da je trener Zamò menda za dalj časa izgubil eno od svojih »zlatih menjav«. Povsem nared za igro pa je spet rezervni podajac Riganat. Dobro kaže tudi Lutmanu, ki bo že v prihodnjem tednu zacel redno trenirati.

Od naših dveh zenskih tretjeligasev bo pred težio nalogo Koimpex, ki se bo v Vidmu pomeril z glavnim favoritom za napredovanjem Camstom. Ze tako težek nastop so dodatno zakomplicirali se dogodki v Sloginem taboru, povezani s tezavami igralcev. Zaradi službenih obveznosti se Pittonijeva ne bo mogla udeležiti naslednjih dveh tekem, tezave z ramenom veteranke Magnaldijske pa so tako hude, da je sploh vprašanje, ali bo lahko letos se kaj doprinesla Slogini sesterki. Za namecek se je med tednom v prometni nesreči poškodovala se Erika Garbini, ki bo morala zaradi bolečin v vratu dvajset dni nositi ovratnico, tako da je mera resnicno polna. Posebno huda je prav odsotnost Garbinijeve, ki obicajno zagotavlja ekipi potrebno trdnost v sprejemu servisa in je od treh omenjenih igralcev edina iz zacetne postavbe. Zdi se, da bo moral trener Peterlin spet zamenjati pozicije igralcev na igrišču in to prav zdaj, ko je menda nasel najbolj učinkovito postavbo.

Kakorkoli ze, naloga slogasice je sila zahtevna. Toda pozor! Ce bodo slogasice skozi vso srečanje zaigrale spet tako, kot v prvih dveh setih proti Marzoli, postane zanje tudi Camst premagljiv.

Po dveh presenetljivih porazih odhajajo borovke na gostovanje v Romano pri Vicenzi, kjer se bodo pomerile z ekipo, ki se bori za obstanek v ligi. Kakšen Bor bomo gledali, je zdaj sila vprasljivo. Tisti iz prvih osmih kol, bi z drevisnjim nasprotnikom opravil v enem zamahu, kaj pa sedanj?

Trener Sorè je sodeč po izjavah prebolel zadnja poraza in pravi: »Mislim, da sta pomenila zadnja poraza za nas dobro lekcijo in v tem vidim njuno pozitivnost za vnaprej. Posebno pekoč je bil poraz z Battistijem. Proti Kennedyju lahko tudi izgubis, čeprav ne na način, kot smo izgubili mi. Zdaj se forma spet vzpenja, čeprav ni optimalna, zato sem pred tekmo z Romanom optimisti.«

Borovke bodo nastopile v popolni postavi.

Pavletic, Peterlin, Rebecchi, Sossi.

Po skoraj enom

ŽENSKI SMUK / ZA POKAL

Premoč Nemk

CORTINA D' AMPEZZO - Ženski smuk za svetovni pokal se nadaljuje ob premoči nemških smučark.

Po presenetljivi zmagi pred tednom dni Regine Häusl je včeraj v Cortini d' Ampezzo (ta smuk bi moral biti prejšnji teden v Garmischu, a je odpadel zaradi pomanjkanja snega) slavila zmago Katia Seizinger.

Nemka je presmucala 723 m dolgo in hitro progo »Olimpia« v 1:27, 35 ter na dolocenem predelu le-te dosegla tudi hitrost 125 km na uro. Na drugo mesto se je uvrstila Francozinja Carole Merle pred Avstrijko Sädlerjevo.

Nemsko zmago slavje je včeraj dopolnila Häuslova, ki je osvojila četrto mesto in si je tretja stopnička izmuznila za sane 3 stotinke sekunde. V nemškem taboru pa se včeraj gotovo niso pretirano veselili, saj se je na tekmi hudo poškodovala Gutensonova, ki si je po trgala kolenske vezi in skoraj gotovo ne bo mogla več tekmovali v tej sezoni.

Italijanke se tokrat niso proslavile. Zadovoljila je le Bibiana Perez, ki je osvojila 28. mesto s kar sprejemljivim zasotankom dveh sekund.

VČERAJSNI VRSTNI RED

1. Seizinger (Nem) 1:27, 35, 2. Merle (Fr)

1:27, 84, 3. Sädler (Av) 1:28, 06, 4. Häusl (Nem) 1:28, 09, 5. Lindh (ZDA) 1:28, 10, 6. Bournissen (Svi) 1:28, 20, 7. Cavagnoud (Fr) 1:28, 33, 8. Street (ZDA) 1:28, 39, 9. Wachter (Av) in Lee-Gartner (Kan) 1:28, 44, 11. Haas (Av) 1:28, 46, 12. Kogler in Pace (Kan) 1:28, 57, 14. Loedemel (Nor) in Zelenskaja (Rus) 1:28, 82, 28. Perez (It) 1:29, 40, 34. Merlin (It) 1:30, 16, 37. Gallizio (It) 1:30, 57, 43. Frizzarin (It) 1:31, 02.

SKUPNI VRSTNI RED SMUKA ZA SP

1. Seizinger (Nem) 675, 2. Vogt (Nem) 427, 3. Lee-Gartner (Kan) 408, 4. Kronberger (Av) 393, 5. Bournisse (Svi) 371, 6. Zurbriggen (Svi) 358, 7. Merle (Fr) 318, 8. Lindh (ZDA) 310, 9. Gutenson (Nem) 301, 10. Häusl (Nem) 293, 45. Merlin (It) 25.

SKUPNI VRSTNI RED ZA SP

Wachter (Av) 560, 2. Merle (Fr) 503, 3. Seizinger (Nem) 447, 4. Wiberg (Sve) 319, 5. Maier (Av) 280, 6. Schneider (Svi) 270, 7. Häusl (Nem) 267, 8. Lee-Gartner (Kan) 251, 9. Vogt (Nem) 245, 10. Eder (Av) 234, 16. Compagnoni (It) 180.

Danes bodo dekleta v Cortini tekmovala v superveleslalomu, jutri pa v slalomu. Obe tekmi sta seveda veljavni za svetovni pokal.

V St. Antonu pobiralci stav računajo na Heinzerja

ANDREJ DEKLEVA

ST. ANTON - Kar žalostno se je bilo peljati skozi »golo« avstrijsko Tirolsko, ki je po zadnji otoplitvi ostala popolnoma brez snežne odeje. Tirolska izdaja dnevnika Kurier je svojo prvo stran posvetila 2500 brezposelnim tirolskim smučarskim učiteljem, na izgubljen boj nesrečnih prirediteljev tekem v Kitzbühlu pa spominja le osamljena in z blatom pomešana bela črta, ki označuje progo za smuk s Petelinjega grebena, na kateri bi morala biti danes tekma svetovnega pokala.

Tako so kitzbühelski smuk skupaj s slalomom preselili v za odtenek bolj zasneženi in hladnejši Arlsberg, smuk v St. Anton, slalom pa v Lech. Tudi tu so imeli prireditelji nemalo težav z vremenom, a so vendarle izpeljali uradni trening. Najhitrejši je bil Svicar Heinzer, 9 stotink sekunde pred Norvežanom Skardalom in 58 stotink pred Francozom Duvillardom. Pri pobiralcih stav za današnjo zmago najvišje kotira prav Heinzer, pred tednom dni v Garmisch-Partenkirchnu 1. in 3. pred Avstrijcem Maderjem ter Luksemburzanom Girardellijem. Zanimiva je tudi lestvica za nedeljske slalomske stave. Na vrhu je Alberto Tomba, kdor bo stavil nanj, bo ob njegovi zmagi svoj vložek le podvojil, sledita mu Nemca Roth in Bittner, oba z razmerjem 1:4, Jure Kosir pa ima razmerje 1:20.

Slovenci, ki jih je smukasko navdušenje po Garmisch-Partenkirchnu nekoliko minilo, so včeraj se trenirali v Kranjski Gori, danes pa so pripotovali v Lech. Vsi razen Mitja Kunca, najhujše žrtve epidemije gripe v reprezentanci. Za gripo je zbolela že večina, nanjo pa je očitno najodpornější prav Jure Kosir. Kunc bo nastopil na tekmah FIS v Kranjski Gori, če te ne bodo odpovedane zaradi pretoplega vermena.

Smukaci, slalomisti in veleslalomisti se bodo pod nosom obrisali tudi za največji nagradni sklad v zgodovini svetovnega pokala - 30.000 svlačarskih frankov, objavljenih za najboljše peterice v vseh treh disciplinah v Kitzbühlu, se je spremenilo v 1.500.000 avstrijski silingov, po 525.000 v smuku in slalomu ter 450.000 v kombinaciji.

BIATLON / SVETOVNI POKAL V VAL RIDANNI

Zmagal Zingerle 4 točke Lekana

Danes moški še na 10 km, jutri štafete

VAL RIDANNA - Drugo tekmovanje najboljših biatloncev in biatlonk za svetovni pokal se je končalo povem drugače kot prvo pred mesecem dni na Pokljuki. Po slabi predstavi v Sloveniji so zablesteli italijanski tekmovalci.

Zmagal je 31-letni Andreas Zingerle, doma iz Anterselve, ki mu je najbolje uspelo uskladiti tek in streljanje. Najhitrejši med 93 tekmovalci iz 18 držav je bil njegov rojak Willfried Pallhuber, ki pa je zgrešil štiri strele in zasedel 10. mesto.

Pri biatlonkah je bila najboljša Rusinja Anfisa Recova. Stiri točke za svetovni pokal je osvojil Bostjan Lekan, ki je zasedel 22. mesto.

»Zmage se seveda zelo veselim. Dobro sem »vlekel«, predvsem sem bil zelo hiter«, je po tekmi dejal zmagovalec, južnotirolski biatlonec Zingerle, ki je bil že dvakrat drugi na končnih skupnih razvrstitvah za svetovni pokal, zmagal pa je na petih tekmah.

Edini, ki je na 20 km preizkusnji s štirimi streljanji zadel vse tarče, je bil Avstrijec Alfred Eder, ki bo letos dopolnil 40 let, kar mu je ob povprečnem teku navrglo tretje mesto za Zingerlejem in Rusom Valerijem Medvedcevom.

Slovenski tekmovalci so se v teku zvrstili v eni minuti, vendar pa je bilo odločilno streljanje, ker so tekmovalci prihajali na strelisce v spustu. Najhitrejši je bil Uros Velepec, ki pa je zgrešil štiri strele, od tega dva leže povsem na rob tarče.

Jure Velepec je zgrešil progo in izgubil 43 sekund, Saso Grajf pa je padel v zadnjem smuku pred ciljem in izgubil 28 sekund. Janez Ozbolt je visoko uvrstitev napravil pri drugem streljanju leže, ko je zgrešil tri strele, kar mu sploh ni podobno.

Velike težave je imel tudi Bostjan Lekan, ki je zlomil palico in jo je moral na zadnjih 7 km dvakrat zamenjati. Nekaj časa je tekel s 15 cm krajšo kot ponavadi in sele malo pred ciljem je dobil pravo. Domžalcen je kljub vsemu znova osvojil točke za svetovni pokal.

»Po vsem, kar se nam dogaja, imamo se veliko smole. Vendar po dežju zmeraj posije sonce in upam, da se bo to zgodilo na preizkusnji na 10 km.« je iz Val Ridanne poročal vodja slovenske ekipe Janez Vodničar.

Poleg Zingerleja so se, kot rečeno, dobro odrezali tudi ostali Italijani. Johann Passler jeu sedmi, ceprav je v prvih

dveh serijah strelav naredil kar tri napake. Zelo hiter je bil v teku Wiel-frid Pallhuber, ki pa je stitkrat zgrešil tarco in se je moral osvojiti s sicer solidnimi 10. mestom.

Dobrim rezultatom navkljub se je, kratka, znova pokazalo, da ostaja streljanje šibka točka azzurrov.

Tridnevno tekmo vanje v Val Ridanni se bo danes nadaljevalo z obema sprintoma (10 km za moške in 7, 5 km za ženske), končalo pa jutri s štafetami v moški in ženski konkurenci na razdalji 4x7, 5 km.

Rezultati:

Moški - 20 km: 1. Zingerle (Ita) 53:50, 5 (1), 2. Medvedcev (Rus) 54:03, 4 (1), 3. Eder (Av) 54:28, 7 (0), 4. Löfgren (Sve) 54:49, 2 (2), Cepikov (Rus) 54:57, 2 (2), 6. Rupertus (Kan) 55:00, 9 (1), 7. Passler (Ita) 55:05, 1 (3), 8. Kobelev (Rus) 55:18, 4 (2), 9. Blond (Fra) 55:37, 9 (2), 10. Pallhuber (Ita) 55:41, 6 (4), ... 22. Lekan 56:51, 2 (2), 36. Ozbolt 57:53, 6 (3), 39. Grajf 57:58, 6 (3), 45. U. Velepec 58:35, 6 (4), 65. J. Velepec (vsi Slovenija) 1:00:18, 2 (3); **ženske - 15 km:** 1. Recova (Rus) 50:52, 2 (4), 2. Niogret (Fra) 51:52, 0 (2), 3. Hakova (Česka) 52:04, 5 (3).

NOVICE

Sacchi skical azzurre za tekmo z Mehiko

RIM - Za prijateljsko nogometno tekmo proti Mehiki, ki bo v sredo v Firencih, je italijanski zvezni trener Arrigo Sacchi skical 18 nogometasev. Le-ti so: vratarja: Pagliuca (Sampdoria) in Marchegiani (Torino); branilci (Costacurta), Baresi (Milan), Lanna (Sampdoria), Maldini (Milan), Mannini (Sampdoria) in Vierchowod (Sampdoria); vezni igralci: Albertini (Milan), Bianchi (Inter), D. Baggio (Juventus), Di Mauro (Fiorentina) in Corini (Sampdoria); napadalci: Lentini (Milan), R. Baggio (Juventus), Casiraghi (Juventus), mancini (Sampdoria) in Signori (Lazio).

Kitajci demantirajo sum o dopingu na Oi

PEKING - Kitajska je demantirala izjavo švedskega trenerja Hansa Chrunka, da se morajo Kitajci zahvaliti uzivanju prepovedanih sredstev, če so osvojili toliko kolajn na olimpijskih igrah v Barceloni. »Nihte od naših tekmovalcev ne jemlje anabolike ali druga prepovedana sredstva, saj stalno in temeljito pregledujemo vse naše reprezentance,« je dejal predstavnik državnega odbora za sport Zhao Shiwei. Dodal je še, da se bo v kratkem sestala posebna komisija, ki bo casnikarjem dokazala, da so kitajski uspehi odvisni od temeljitega dela in strokovnosti in ne od dopinga.

Poraz Camporeseja v Sydneyu

SYDNEY - Avstrijec Muster (nosilec st. 7) je včeraj na mednarodnem teniskem turnirju v Sydneyu brez te zav premagal Italijana Omarja Camporeseja s 6:4, 6:3. V drugem polfinalu pa je American Pete Sampras opravljal Izraelca Amosa Mansdorfa s 6:3, 7:5.

Na ženskem turnirju v tem kraju pa so bili četrtfinalni izidi naslednji: Capriati (ZDA) - Shriver (ZDA) 6:0, 6:1, Frazier (ZDA) - Whitling (ZDA) 6:1, 6:3, Sabatini (Arg) - Rittner (Nem) 7:5, 6:3, Huber (Nem) - Sanchez (Sp) 7:6, 6:2.

Pari teniskega prvenstva Avstralije

MELBOURNE - Včeraj so sestavili pare mednarodnega teniskega prvenstva Avstralije, ki bo do ponedeljka, 18. do 31. tm.

V 1. kolu bo tako Ivanisevic igral proti Nizozemcu Haaruisu, Sampras proti Nemcu Steebu, Lendl se bo spoprijel s Švedom Bergstroemom, Edberg pa z Mehikancom Lavallejem.

V ženski konkurenci bo par 1. kola Seles - Pizzichini, Sabatinjeva bo igrala proti Amerikanci Rubinovi, Sanchezova proti Francozinji Van Lottunovi, itd.

SMUČARSKI TEKI / TORGNÝ MOGREN

V tretje gre rado

Švedski as je bil v Bohinju že dvakrat na zmagovalnih stopničkih - Nastopa 80 tekmovalcev iz 21 držav

JASNA MILINKOVIC

BOHINJ - Sesta letošnja tekma tekačev na smučeh za svetovni pokal na Voglu, prvi tekmovalci bo startal ob 9.30 uri, bo pravi izziv za vse. Veliko jih stavi na zmago Norvežanov Vegarda Ulvanga ali Björna Dähljea, med favoriti pa je med 80 tekmovalci iz 21 držav tudi Sved Torgny Mogren. 29-letni tekač iz Asarne je na prvi tekmi za svetovni pokal v Bohinju leta 1986 zmagal, dve leti pozneje je na Voglu slavil zmago njegov rojak Gunde Svan. Ker vsaka stvar v tretje gre rado, se morda svetovnemu prvaku na 50 km in s tem Švedski nabiha tretja zmaga v Bohinju?

Po uspehu na svetovnem prvenstvu pred dvema letoma ste na olimpijskih igrah ostali brez kolajne. Kaj je bil vzrok temu?

»Se sam ne vem, kaj se je pravzaprav zgodilo. Mislim, da je bil poletni trening morda za malenkost prehud in nekoliko zgrešen. Trenirali smo na dolge razdalje s polno močjo. Malo je manjkalo, da bi osvojil kolajno. Pri zasledovalnem teku sem bil slab v klasičnem slogu, nato pa je bilo v prosti tehniki bistveno bolje, tako da peto mesto niti ni bilo slabo. Bil sem blizu uspehu, toda imel sem nekaj smole, ki me je spremljala vso prejšnjo sezono.«

Podobno usodo je doživela tudi švedska štafeta.

»Četrto mesto je bilo veliko razočaranje za vso ekipo. Računali smo na kolajno. Christer Majbäck je bil malce utrujen in so mu tekmeči usli. Ceprav sem na

zadnjih 10 km dal vse od sebe, do konca nismo mogli nadoknaditi zamujene. Toda vzponi in padci so sestavni del športne kariere.«

Po mnogih letih ste prvič nastopili brez Gundeja Svana.

»Deloma je tudi to vplivalo na slabši doazek. Ni smo bili kos velikemu pritisku.«

Na začetku sezone vas ni bilo na tekmah za svetovni pokal, nato pa je sledilo 11., 3. in 10. mesto.

»Bil sem prehladen in imel sem bolečine v prsih. Sploh nisem mogel trenirati, tako da sem se moral odpovedati nastopu v Ramsau. Sedaj je vse v redu in mislim, da bo slo vse po nactih. Ze pred enim tednom v Švici je bilo dobro. Deseto mesto niti ni tako slabo. Do 4. mesta mi je manjkalo samo 10 sekund in slabe pol minute do

pripravljali?

»Imeli bomo teden dni reprezentančni pripravi, nato pa bo zadnji konec tedna v januarju sledilo državno prvenstvo v Borsu. V soboto bo tek na 30 km in v nedeljo štafeta preizkusnja. 3. februarja bomo tekli na 15 km in dva dni pozneje na 50 km. Vendar imamo tudi na Švedskem težave s snegom. Morda bodo tekmo vanje postavili bolj na sever, v Ömsköldsvik.«

Ob športni karieri vas po malem zanimajo tudi druge stvari. Kako posluje športni center v Asarni, ki ga imate skupaj s Thomasom Wasbergom in Janom Ottosom?

»Nas center je bolj podoben počitniškemu domu, kjer ljudje lahko počeni stanujejo in jejo. V avtobusu smo si uredili muzej, v katerem imamo shranjene naše kolajne, pokale, smuci in opremo. V njem lahko obiskovalci posedijo, poslušajo glasbo in poročila s tekmo vanj, pokukajo v omare in predalčke ter prebirajo besedila. Zdi se mi prav zabavno.«

Koliko časa vam se ostane za druge konjičke: golf, rally... »Sem srednje dober igralec golfa; imam handicap 17. Za rally najdem nekoliko več časa poleti. Prejšnje poletje sem nastopil na starih tekmo vanjih. Nisem imel veliko uspeha, kajti od tovarne Opel, ki je moj pokrovitelj, sem dobil opel corso GSI, ki se ni najbolje obnesla, za letos pa so mi obljubili opel astro GSI. Moj konjiček je tudi igranje na bobne, vendar to počnem zelo redko; samo ob priložnosti, ko orkester za trenutek zapusti oder.«

Svetovno prvenstvo v Falunu je gotovo vaš prvi cilj.

»Tako veliko tekmo vanje na domačih tleh je res nekaj posebnega. Prav zaradi tega nactujem visek sezone za drugo polovico februarja. Rad bi ubranil naslov svetovnega prvaka na 50 km, ob tej disciplini pa imam največ možnosti v zasledovalnem teku.«

Tekma na Voglu bo zadnja pred svetovnim prvenstvom. Kako se boste

Pariz - Dakar: obeta se slavje Francije

ATAR - Francoška pilota Saby (na avtomobilu) in Peterhansel (na motorju) sta tik pred končnim slavljen na letošnjem rallyju Pariz - Dakar, saj zanesljivo vodita tudi po včerajšnji, predzadnji etapi. Dirka se bo namreč končala danes z etapno Nouakchott - Dakar.

Na včerajšnji etapi, dolgi 450 km od Atarja do Nouakchotta, je med avtomobilisti zmagal Auril na Citroenu. Na motorjih pa je bil prvi Spanec Arcarons, medtem ko je bil Italijan Montebelli peti.

KOŠARKA / EVROPSKO KLUBSKO PRVENSTVO

Knorr se je oddolžil Ciboni Scavolini praznih rok v Grčiji

Skansijev Benetto je brez večjih težav odpravil Zadrčane

BOLOGNA - Dve zmagi in en poraz, to je obracun italijanskih ekip v četrtkovem kolu evropskega klubskega košarkarskega prvenstva.

V A skupini se je bolonjski Knorr z izdatno zmago proti zagrebški Ciboni povzpela na drugo mesto lestvice in tako dohitel Scavolini in Limoges, ki je bil v tem kolu prost.

V Bologni je Knorr povsem nadigral Cibono in se tako oddolžil za poraz v prvem delu v Zagrebu. Vsa bolonjska ekipa je igrala zelo samozavestno, odločno, učinkovito. Danilović, ki so ga na prvem srečanju v Zagrebu izžvižgali, se je tokrat masceval, dosegel 23 točk in lepo asistiral soigralce. Od gostov so vsi odpove-

dali. Nekaj več je pokazal le Zurić (16 točk), to pa je bilo je premalo, da bi se Zagrebčani lahko izognili porazu s kar 37 točkami razlike.

Scavolini iz Pesara je tokrat igral v Solunu in izgubil po dveh podaljskih. Italijanski kosarkarji so se po srečanju zelo hudovali nad oba sodnika, Poljaka Zycha in Slovenca Remsa ter delegata Zanolina. Prva naj bi jih oskodovala zaradi nekaterih izmislenih osebnih napak, delegat pa, ker naj bi predčasno prekinil srečanje in tako dovolil gostiteljem, da igrajo podaljske.

Sama tekma je bila na zelo nizki kakovostni ravni, kar kaže tudi izjemno nizek izid (52:52 po regularnem času in celo 57:57

po prvem podaljsku). Srečanje pa je odločil Prelevic s serijo metov v drugem podaljsku. Skupno je dosegel 25 točk.

V B skupini je Benetton brez te zav odpravil Zadar in ohranil 2. mesto. V Skansijevem mostvu je bil tokrat dalec najboljši American in bivši »lakersovec« Teagle, ki je dal kar 36 točk. In na srečo, da si je Toni Kukoc »usmilil« svojih rojakov in vsega dal le 4 točke, kajti nasprotno bi bil poraz Zadra se izdatnejši in ne »le« z 21 točkami razlike.

Skupina A
IZIDI 7. KOLA: Joventut - Makabi 82:80, Knorr - Cibona 109:69, Paok - Scavolini 69:65, Limoges - Zadar 92:71, Estudiantes - Olympiakos 80:73, Malines - Pau 73:75.

VRSTNI RED: Real Madrid 14, Benetton Treviso 12, Bayer Leverkusen in Pau Orthez 10, Olympiakos Atene in Zadar 6, Estudiantes Madrid 4, Malines 2.

PRIHODNJE KOLO (21.1.): Real - Benetton, Olympiakos - Bayer, Zadar - Malines, Pau - Estudiantes.

lun 10, Limoges, Knorr Bologna in Scavolini Pesaro 8, Cibona Zagreb 6, Joventut Badalon in Makabi Tel Aviv 4.

PRIHODNJE KOLO (21.1.): Cibona - Joventut, Limoges - Paok, Scavolini - Knorr, Makabi prost.

Skupina B
IZIDI 8. KOLA: Bayer - Real 91:106, Benetton - Zadar 92:71, Estudiantes - Olympiakos 80:73, Malines - Pau 73:75.

VRSTNI RED: Real Madrid 14, Benetton Treviso 12, Bayer Leverkusen in Pau Orthez 10, Olympiakos Atene in Zadar 6, Estudiantes Madrid 4, Malines 2.

PRIHODNJE KOLO (21.1.): Real - Benetton, Olympiakos - Bayer, Zadar - Malines, Pau - Estudiantes.

UMETNOSTNO DRSANJE / EVROPSKO PRVENSTVO NA FINSKEM

Surya Bonaly že tretjič »zlata«

Na zmagovalnem odru posameznice (Telefoto AP)

HELSINKI - Temnopolta Francozinja Surya Bonaly je na evropskem prvenstvu v umetnostnem drsanju na Finskem že tretjič osvojila naslov prvakine. Boljša je bila od petnajstletne Ukrajinke Oksane Bajulove in od Nemke Marine Kielmannove, ki je lani osvojila srebrno medaljo.

Zelo soliden je bil nastop slovenske sedemnajstletne tekmovalke Mojce Kopac. Zasedla je končno 18. mesto, Italijanka Cristina Mauri, debitantka na EP, pa je pristala na 20. mestu. Skupno je nastopilo 23 tekmovalk.

V tekmo vanju sportnih parov sta zmagala Rusa Marina Jelcova in Andrej Buškov.

Vladimir Janković suspendiran

BRESCIA - Vodstvo italijanskega odbojarskega A-1 ligaša Aquater iz Brescia je suspendiralo, dejansko pa odslovilo, priznanega hrvaskega strokovnjaka Vladimirja Jankovića. Kaze, da je bil vzrok v tem, da se je Janković uprl sklepu predsednika društva, da kaznuje igralce z globo zaradi slabših rezultatov v zadnjih kolih.

(O zvestobi)

Pred vašim pragom, navsezgodaj zjutraj, v dežju ali snegu, najdete lahko le najzvestejše prijatelje. Primorski dnevnik je prav gotovo eden od teh. Če se naročite, bo brez vsakega dodatnega stroška, skozi vse leto prihajal k vam domov, vsak dan v tednu. Še naprej bo zvesto beležil življenje naše zamejske stvarnosti, s sodobnim, kvalitetnim in popolnim informativnim pristopom.

Gena celoletne naročnine za 360 števk je 300.000 lir.

Se naprej vam bomo brezplačno nudili male oglase in čestitke. Naročnino lahko poravnate do 31. januarja 1993 na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici, pri raznasalcih časopisa ter pri slovenskih denarnih zavodih na sledičih tekočih računih:

Kmečka Banka Gorica, t.r. 67696 • Kmečko-delavska hranilnica in posojilnica v Sovodnjah, t.r. 504/6 • Kmečko obrtna hranilnica Doberdob, t.r. 1910/2

Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica v Nabrežini, t.r. 800141/9 • Hranilnica in posojilnica Općine, t.t. 10730 • Tržaska kreditna banka, t.r. 6986/92

Poravnate jo lahko tudi v treh stirimesečnih obrokih po 105.000 lir.

Primorski

D N E V N I K

Naš veliki dnevnik.

Gledališča

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 19.30 uri (Gallusova dvorana) gostovanje baletnega ansambla HNK iz Zagreba s predstavo Balade, ki jih prinaša veter, v koreografiji Vasca Wellenkampa. Cena vstopnice 500 in 300 SIT.

JUTRI IN V PRIHODNIH DNEH: 17., 18., 19., 20. in 21. januarja ob 19.00 in 21.30 uri (Linhartova dvorana) Molitveni stroj Noordung. Balet Opere in baleta SNG Ljubljana. Cena vstopnic 750 in 600 SIT.

V PRIHODNIH DNEH: 20. t. m. ob 11. uri ter 21. t. m. ob 18. uri (Gallusova dvorana) W.Shakespeare: Kralj Lear. Avtor projekta: Radko Polic. Režija: Dusan Jovanovic. Vstopnina je 600, 500 in 400 tolarjev.

NAPOVEDUJEMO: 28. in 30. t. m. ter 1. 2. ob 19. uri (Gallusova dvorana) G.Verdi: Don Carlos, v izvedbi Opere in baleta SNG Ljubljana. Cena vstopnic 2000, 1700, 1500 in 500 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

DRAMA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19.30 uri Moliere: Svatba po sili. Za abonma sobota in izven (konto).

Ob 20. uri (Mala drama) Allen: Zaigraj se enkrat, Sam.

Razprodano.

Informacije in rezervacije vsak delavnik od 11. do 12. ure ter od 18. ure do zacetka predstave na tel. 061/221-511.

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19.30 uri (za abonma Sobota in izven) M. Frayn: Hrup za odrom.

V PRIHODNIH DNEH: 18. t. m. ob 1.)30 uri (za abonma Studentski B in izven) E. Flisar: Kaj pa Leonard?

Informacije vsak dan med 10. in 12. uro in uro pred predstavo na tel. 061/210-852.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE

V PRIHODNIH DNEH: 20. in 21. t. m. ob 19.30 H.Achtembusch: Susn (ljubljanska premiera in prva repriza). Zgodba o zenski v starih casovnih obdobjih v režiji Eduarda Milerja. Vstopnice so v prodaji v Galeriji SMG na Trgu francoske revolucije med 10. Galeriji SMG na Trgu francoske revolucije med 10. Galeriji SMG na Trgu francoske revolucije med 10. uro ter med 15.30 in 17.30, na dan predstave pa tudi uro pred predstavo pri blagajni gledaliscia. Tel. 061/153-312.

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

DANES: ob 20. uri Miro Gavran: Mož moje zene, komedija. Nastopata Ivo Ban in Iztok Valic. Režija: Marjan Bevč. Informacije na tel. 061/448-920.

KLUB K4

V PRIHODNIH DNEH: 19.t.m. ob 20. uri Prometej brez skodelice. Predstava Rezares - eksperimentalne gledalske skupine s pedagogske akademije.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19.30 uri (izven) A. Dumas- A. Stojan Trije musketirji.

JUTRI: ob 16. uri (izven) Trije musketirji. Informacije vsak dan od 10. do 12. ure in uro pred predstavo na tel. 061/312-860.

MARIBOR

SNG DRAMA

DANES: ob 19.30 uri Carmen- popoldan na robu evropske zgodovine.

JUTRI IN POJUTRISNEM: (Minoritska cerkev na Lentu) Grum- Zlatar-Frey: Dogodek v mestu Gogi. Informacije na tel. 062/211-461.

SNG OPERA

V PRIHODNIH DNEH: 20. t.m. ob 19.30 balet Lulna nad Mississippijem, po motivih baleta Sedem smrtnih grehov B. Brechta.

22. t. m. G. Puccini: La Boheme.

Informacije in rezervacije vsak dan, razen nedelje, od 11. do 16. ure, ob sobotah do 13. ure, ter uro pred predstavo na tel. 062/211-461.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

SLG Celje razpisuje abonma za Dneve komedije, ki bodo potekali vsak petek in soboto od 12. 2. do 6. 3. 1993, redni abonenti SLG Celje imajo 10 odstotkov popusta.

Sporod: Frayn: Hrup za odrom (Mestno gledališče Ljubljansko), Vitrac: Volkodlak (PDG Nova Gorica), Moliere-Rozman: Tartif (Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana), Nicolai: Hamlet v pikantni omaki (Slovensko stalno gledališče Trst), Moliere: Svatba po sili (Drama SNG Ljubljana), Cooney: Zbeži od zene (Presemeno gledališče Kranj), Nicolai: Blagi pokojniki, dragi moške (Drama SNG Ljubljana), Moliere: Namisljeni bolnik

(SLG Celje).

Vpis abonmaja od 11. do 29. t. m. vsak delavnik med 9. in 11. uro. Tel. 063/25-332.

VELENJE

KULTURNI CENTER IVAN NAPOTNIK DANES: ob 19.30 uri Vitrac: Volkodlak. Gostuje PDG Nova gorica. Režija: Dusan Jovanovic. Kot gost nastopa tudi Rade Serbedzija. Vstopnina je 500 SIT.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19.30 uri R.Cooney: Zbeži od zene. Za izven in konto.

JUTRI: ob 19.30 uri R.Coone: Zbeži od zene. Zaključena predstava.

LENART

KULTURNI DOM

DANES: ob 19.30 uri Marowitz: Sherlockov zadnji primer. Gostovanje SLG Celje.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

KULTURNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 19. t. m., ob 20. uri Česnjev vrt A. P. Cehova v režiji Borisa Kobala.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

DANES: ob 20.30 (red l. sobota) - Stalno gledališče FJK in gledališka skupina Glauca Maurija bosta ponovila delo A. Schnitzlerja Anatol. Režija Nanni Garella, v glavni vlogi Roberto Sturno. Predstava v abonmaju: odrezek st. 6. Prodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti. Jutri ponovitev ob 16. uri (red l. nedelja).

DVORANA TRIPCOVICH

DANES: ob 17. uri (red S) peta predstava - Čajkovski - balet Hrestac (Lo schiaccianoci). Balet in orkester gledališča Verdi, dirigent Guernio Gruber. Koreografija Giuliana Barabaschi. Jutri sesto ponovitev ob 16. uri (red D).

Prodaja vstopnic v dvorani Tripovich od 9. do 12. in od 16. do 19. ure (razen ob ponedeljkih) - ob predstavah: od 9 do 12. in od 18. do 21. ure.

AVDITORIUM MUZEJA REVOLTELLA

Ul. Diaz 27

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 18. t. m., ob 18. uri srocanje z izvajalci baleta Hrestac. Vstop prost.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

DANES: ob 20.30 premiera komedije Eduarda Scarpette Nina Bonè v izvedbi gledališke skupine Consorzio '90 iz Neaplja. Režija Livio Galassi. V glavni vlogi Dalia Frediani. Jutri ponovitev ob 16.30.

GLEDALIŠČE SILVIO PELLICO

Ul. Ananjan

DANES: ob 20.30 bo gledališka skupina I Comedianti uprizorila komedijo Laure Marocco Wright v trzaskem narecuju »... ma xe vignuda la grandine«. Režija Ugo Amodeo. Jutri ponovitev ob 16.30.

Prodaja vstopnic in informacije pri UTAT v Pasazi Protti in v tajnistvu zdruzenja Armonia (tel. 370667).

CEDAD

GLEDALIŠČE RISTORI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 18. januarja 1993 bo Zadruga Gruppo Gitisse predstavila J. Kersingovo delo »Arsenik in stare cipke« z G. Glesseonom. Iso Barzizio, Marino Suma in Regino Bianchi. Režija Mario Monicelli.

VIDEM

GLEDALIŠČE LUIGI BON - COLUGNA

DANES: ob 20.30 gostovanje gledališča Teatro delle Briciole z delom Il grande racconto.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

DANES: ob 19.30 - Orfej v podzemlju. Jutri ponovitev ob 15. uri.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

KLUB K4

JUTRI: ob 22. uri The Aftertouch - koncert techno gay skupine z Dunaja.

21. t. m. ob 22. uri Jazz delavnica Nina de Glerie in Vlada Battiste. Tel. 061/322-468

MARIBOR

OPERA SNG

DANES: ob 18. uri (Unionska dvorana) Verdi: Nabucco- koncertna izedba, za Glasbeno mladino.

V PRIHODNIH DNEH: 19. in 21. t. m. G.Verdi: Nabucco- koncertna izvedba.

23. in 24. t. m. Rossini: Stabat Mater. Informacije na tel. 062/211-461.

CELJE

NARODNI DOM

V PRIHODNIH DNEH: 21. t.m. ob 19.30 koncert Akademskega pevskega zbora Celje pod vodstvom Adriane Pozun-Pavlovic, za Ljubiteljski kulturni abonma in izven.

DVOREC ZEMONO

DANES: ob 20. uri koncert (za glasbeni abonma in izven) Ljubljanskij Madrigalistov, dirigent Matjaz Soek. Za tiste, ki se ne morejo ali ne želijo pripeljati z lastnim avtomobilom, bo ob 19.30 uri izpred avtobusne postaje odpeljal na Zemono avtobus. Povratek takoj po koncertu.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALIŠČE ROSSETTI

V PRIHODNIH DNEH: v ponedeljek, 18. t. m., ob 20.30 koncert Trzaskega koncertnega društva. Nastopil bo Wiener Streichsextett.

NAPOVEDUJEMO: 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminijem; 29. in 30. aprila koncert Gorgia Gaberija.

SPORTNA PALACA PRI CARBOLI

V PRIHODNIH DNEH: v cetrtek, 21. t. m. celovečerni koncert Francesca De Gregorija.

AVDITORIJ MUZEJA REVOLTELLA

Ul. Diaz 27

JUTRI: ob 20. uri nastop gojencev Glasbene šole Trio di Trieste. Nastopili bodo Francesco Manara in Claudio Voghera (violina in klavir) ter Anna in Paola Acoleo (klavir). Vstop prost.

GORICA

AVDITORIJ FOGAR

JUTRI: ob 11. uri Nedeljski koncerti zdruzenja Lipizer. Nastopila bo harfistka Nicoletta Sanzin. Na programu Respighi, Bach, Spohr, Rota, Tailleferre, Katchaturian.

DUNAJ

KONZERTHAUS

V PRIHODNIH DNEH: 19. t. m. ob 19.30 uri (Mozartova dvorana) slavnostni koncert ob prvi obletnici mednarodnega priznanja Slovenije, Stiri stoletja slovenske glasbe. Koncert bo pod pokroviteljstvom dr. Aloisa Mocka, zveznega ministra za zunanje zadeve Republike Avstrije, in dr. Dimitrija Rupla, ministra za zunanje zadeve Republike Slovenije. Čisti dobiček je namenjen bosanskim beguncem v Sloveniji.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

KLUB K 4

V PRIHODNIH DNEH: 18. t. m. ob 21. uri Srečanje - multimedialna predstava Igorja in Alenke Dranič-Kerševan. Glasba, ples.

19. t. m. ob 22. uri Prometej brez skodelice. Predstava Renarez, eksperimentalnega gledališča s PA: Vroci telefon. Kluba K4 061/113-282.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KINO EXCELSIOR

Ul. Muratti 2

DANES: Dvorana Excelsior - »Nuovo cinema Libertà« ob 11. uri: Poljska - »Ostatni prom« (1989); ob 15.30: Poljska - »Przejscie« (1990), »Koniec gry« (1991); ob 17.30: »Wyscig« (1989), »300 mil do neba« (1989); ob 20.30 Madzarska - »Prometeusz« (1992) »Edes Emma, draga Bibe - Vazlatok, aktok« (1992); ob 22.30 Madzarska »Zöld intelemk minden napra« (1992), »Zsötem« (1991). Video filmi v originalu s podnapisi v italijanscni.

Dvorana Azzurra: ob 15.30 Okrogla miza na temo »Produzione artistica: dal dissenso alla transizione«; ob 21. uri nin »Videoramac« Pređavjali bodo naj-lpse video filme niza Arteinvideo.

JUTRI: Dvorana Excelsior - »Nuovo cinema Libertà« ob 11. uri Poljska »Zaklad« (1990), »Stara la-

tarnia« (1987), »Kiedy rozum spi« (1992); ob 17.30 »Zwykla podróz« (1985), »Ucieszka z kina Wolnosc« (1990); ob 20.30 »Reci, reci, reci« (1991), »Obecná skola« (1991); ob 22.30 Italia - »Amore asimmetrico« (1990), »Sniff sniff scratch scratch« (1991), Canton Ticino »Desencuentros« (1992). Video filmi v originalni verziji s podnapisi v italijanscni.

Dvorana Azzurra: ob 17. uri Videorama - Canton Ticino »Birreria Nazionale Locarno« (1982/84), »Le songe de Phoeton« (1985), »Reminiscienze arcaiche« (1985), »Un avenir pour notre passée« (1986), »Identiquit« (1988), »De imagen« (1983), »Monteveritazio-ne« (1991), »7 magie artificiali« (1987), »L'arte-arte« (1990), »Don't walk - walk« (1987), »Imaginaire mé-lancolique« (1987), »Porta Paik« (1992), »Taormina Arte« (1988); ob 21. uri Videorama - »Shear« (1986), »The theater of never end of the World« (1987), »Game B« (1988), »Mechanical Mandala« (1987), »Funky Steps« (1984), »Antropoliz« (1984), »Archimogno« (1992). Video filmi so v originalni verziji.

Koroška

CELOVEC

CELOVSKI SEJEM

(Hali 5 in 11)

Do 17. januarja - vsak dan od 9. do 18. ure Paralc-zov seaj.

BELJAK

MESTNA HISA

PARACELZOVA DVORANA

DANES: ob 19.30 Paracelz in astrologija. Predava Bernd A. Metz (Frankfurt).

V ponedeljek, 18. t. m., ob 19.30 predavanje univerzitetnega prof. dr. Petra Gestetnerja: Die Multikulturrelle Gesellschaft und ihre Feinde (Multikulturalna družba in njeni sovražniki). V nemščini, z diskusijo.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ

Do 31. januarja bo na ogled razstava V svetu lutk-poskus otroškega muzeja (razstava Muzeja novejše zgodovine Celje). Odprto od ponedeljka do petka med 9.00 in 18.00 uro in v soboto med 9. in 13.00 uro. Vsak dan potekajo tudi lutkovne igrice po posebnem programu.

DANES: ob 11. uri K. Lucyna: O starki Zimi in njenih pomočnikih, pravljica -Tatjana Mavric. Zaradi lažje razporeditve naprosajo, da obiske skupin vnaprej pravocasnno sporočite na tel. številko 061/213-024.

KUD FRANCE PRESEREN

DANES: ob 17. uri Pravljica o mezincku in izvedbi LS Ciciglej. Tel. 061/332-288.

VITEŠKA DVORANA KRIZANK:

JUTRI: in vse nedelje v januarju ob 17. uri Kužek postružek na obisku. Gledališče Jaz in ti. Tel. 061/322-544.

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

JUTRI: ob 11. uri J.Kolaric: Tri lutkovne zgodbe (Slon balon). Vstopnice bodo na voljo uro pred predstavo pri gledališki blagajni. Lahko jih tudi rezervirate vsak delavnik od 10. do 12. ure na tel. 062/26-748.

KOPER

GLEDALIŠČE KOPER

DANES: ob 10. uri Andersenova pravljica Slavcek v izvedbi PDG Nova Gorica. Predstava je za otroški Sobotni abonma in izven.

NOVA GORICA

KD NOVA GORICA

DANES: ob 9.30, 11. in 16. uri (Mala dvorana) J. Zakonjske: Hudic in pastir. Informacije na tel. 066/25-326.

V PRIHODNIH DNEH: 18.t.m. ob 11.15 in 14.00 uri A. Goljevšček: Cudezni kamen v izvedbi PDG Nova gorica.

21.t.m. ob 13.00 uri A. Goljevšček: Cudezni kamen. V izvedbi PDG Nova Gorica.

OS BILJE

V PRIHODNIH DNEH: 19.t.m. ob 9. 00 uri H.C. Andersen: Slavcek. V izvedbi PGD Nova Gorica.

OS MIREN

V PRIHODNIH DNEH: 19.t.m. ob 11.00 uri H.C. Andersen: Slavcek. V izvedbi PDG Nova Gorica.

TOLMIN

V PRIHODNIH DNEH: 18. t.m. ob 9.30 in 10.00 uri Z. Zupancic: Norčavi stricek Frak. Gostuje Prešernovo gledališče Kranj.

KOBARID

V PRIHODNIH DNEH: 19.t.m oob 9.30 in 10.00 uri Zupancic: Norčavi stricek Frak. Gostuje Prešernovo gledališče Kranj.

PORTOROŽ

AVDITORIJ

DANES: ob 16.00 uri W.Disney: Lari fari zajcek: Risani film.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

V PRIHODNIH DNEH: v torek, 19. t. m., ob 10. uri Andersenova pravljica »Cesarjeva nova oblacila«, ki jo je SSG v verzih napisal Milan Jesih. Režija Vladimir Jurc. Scenograf Marjan Kravos, kosmuni Marija Vidau, komponist Miran Košta, svetovalec za magijo Vikj. Nastopajo Gojmir Lešnjak, Alojz Sve-te, Maja Blagovic, Adrijan Rustja, Lucka Počkal, Stojan Čolja, Vladimir Jurc in Franko Korošec. Ponovitvi v sredo, 20. in v cetrtek, 21. t. m., ob 10.30.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

JUTRI: ob 11. uri »Povem ti pravljico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica Il mostro peloso v izvedbi gledališča La Contrada. Nastopata Ariella Regio in Mimmo Lo Vecchio.

VIDEM

FELETTU UMBERTO

OBCINSKI AVDITORIUM

DANES: ob 15.30 se bodo zaključile predstave ciklusa L'Accordeo. Na sporedu bo pravljica Non piangere so il latte è versato v izvedbi Feliceja in Celine.

Koroška

CELOVEC

FELSINTHEATER

DANES: ob 20.00 Susn - gostovanje Mladinskega gledališča iz Ljubljane. Jutri ponovitev ob 15. uri; zadnja ponovitev v ponedeljek, 18. t. m., ob 20. uri.

Razstave

Slovenija

CANKARJEV DOM

Do 31. t. m. si lahko v Galeriji CD ogledate razstavo Arnulfa Reinerja: Carinzia/ Venezia- Topografia superiore. Cena vstopnice 100 SIT, za dijake in studente 50 SIT.

Do 31. t. m. je v Veliki sprejemni dvorani na ogled razstava Svedsko steklo - razstavlja 12 vodilnih svedskih oblikovalcev. Tel. 061/222-815.

MODERNA GALE-

RIJA

Do 31. t. m. razstavlja Gojmir Anton Kos.

Do 14. februarja bo na ogled razst

Kraj, kjer se je rojevala vera v življenje

Bliža se petdesetletnica partizanske bolnišnice Franja v soteski Pasice

Star kitajski prego-
sotroka na goro, da
bo dalec videl. Za sote-
sko Pasice, kjer je parti-
zanska bolnišnica Fran-
nja, bi morali Slovenci
reci: Pojdite v Pasico in
njeno bolnišnico Franjo,
da boste globoko videli.

Domačini iz Dolenjih
Novakov se radi pošalijo
in otrokom recejo, da jih
niso prinesle storklje ali
dimnikarji, ampak so jih
sli iskat kar v Pasico,

kajti sončni zarki vanjo
le poredkoma zaidejo.
Večji del dneva je sote-
ski siva svetloba, z njo
pa mogočno skalovje in
bistra Carinscica.

V teh dneh je narava v
soteski Pasice pokazala
svoje zobe, mogoče pa je
zelela samo pritajeno
reci: Pustite nas vsaj za
hip same, kajti to, kar je
bilo pred petdesetimi
leti v mojem naročju in
objemu, je bilo eno samo
veliko trpljenje, boledi-

na, pa tudi ponos, ki ga
ohranjate in varujete kot
puncico svojega ocesa.

Dostop do partizanske
bolnišnice Franje je zara-
di številnih ledenih slap-
ov in ledenih gmot
nevaren. Toda pogled po
soteski, ki je posuta s
skalnimi biseri in obda-
na z ledeno simfonijo, je
caroben. Človek prepro-
sto ostrmi, ko spozna, da
se čas v skoraj nedota-
knjeni naravi kljub njeni
muhavosti ni bistveno
premaknil od takrat, ko
so domači terenci skupaj
s petimi člani osebja, dr.

Viktorjem Volčjakom in
drugimi, na ramenih
nosili deske, brodili tudi
po deroči Černivščici in
postavili prvo barako, ki
je postala zametek bolni-
šnice Franja. Triindvaj-
setega decembra 1943 je
bolnišnica že sprejela
prve ranjence, ki so jih
pred tem skivali po oko-
liških domacijah. Le stiri
mesece po postavitvi
prve barake je bila bolni-
šnica v nemški hajki
napadena in osebje jo je
namenoma razglasilo za
pozgano. To so naredili
zaradi varnosti, sicer pa
so jo gradili se z večjo
vnemo, tako da je imela
dvanajst barak. Pod
svojo streho je lahko
spravila 108 ranjencev
hkrati, v njej pa so med
narodnoosvobodilno
vojno zdravili 500 težkih

ranjencev. Zaradi izre-
dnega prizadevanja bol-
niškega osebja, prenasaj-
anja vsega hudega in
bolečin ranjencev ter
pozrtvalnosti bližnje-
ga prebivalstva sodi bol-
nišnica Franja med naj-
pomembnejše kulturne
spomenike NOB. To je
dediščina, ki se je rojeva-
la ob jecanju skal v grapi
Pasice. Kajti globina
narave ima v Pasici hori-
zont človečnosti, ki nam
je danes žal prevečkrat
primanjkuje.

V Franji so se borili za
življenja ranjencev z vso
iznajdljivostjo medicins-
kega osebja, partizan-
skih borcev in bork. Dr.
Franja Bojc-Bidovec, ki
je bila upravna bolni-
šnica in je bolnišnica po
njej dobila tudi ime, je
od januarja 1944 pa do
5. maja 1945, ko je celo-
tna ekipa bolnišnice
zapustila in odšla v Gori-
co, v njej prezivala njene
najhujše in najbolj kriti-
čne case. Vsak izmed
ranjencev je vedel, da se
na osebje lahko zanesne
in da je za ranjence in
invalide poskrbljeno. V
operacijski sobi niso
imeli etra za pravo nar-
koko in marsikdo je za
moč in korajzo popil
silce zganega ali pa samo
stiskal zobe, ko so mu
amputirali roko, nogo,
odprli trebuh ali naredili
kaksno drugo zahtevno

operacijo. Kljub vsemu
temu in občasnim nezgo-
dam je bilo življenje v
bolnišnici lepo. Delo je
bilo odlično organizira-
no. Bolničarji so skrbeli
za ranjence podnevi in
ponoči, strazarji so
budno pazili, da je bilo
vse varno. V bolnišnici
je delovala celo kulturna
sekcija, v kateri se je
recitalo, prepevalo in
igralo na kitaro. Nad
sedanjo potjo v Franjo
pa so kopali jame za
tiste, ki niso preživeli. V
jamo so umrlemu pod
glavo dali stekleničko,
vanjo pa svitek papirja z
vsemi podatki, potem pa
grob prekrili, da ni bilo
nobenih sledi. Se marsi-
kaj se je dogajalo v parti-
zanski bolnišnici Franji.
Kako pa je bilo po osvo-
bodilni vojni, smo se
pogovarjali z Francetom
Bevkom iz Dolenjih
Novakov, ki je bil od leta
1951 pa do 1979 oskrb-
nik te znamenite parti-
zanske bolnišnice.

»Najprej moram pove-
dati, da so v soteski
Pasice že leta 1906 prili
clani Slovenskega drus-
tva Čerkno in pripravil-
li izlete v sotesko, predv-
sem za prebivalce okoli-
ških vasi. Po prvi sveto-
vni vojni pa so izlete v
Pasico opustili. Oskr-
bnik sem bil celih tride-
set let. Leta 1951 smo
imeli 3.000 obiskoval-

Soteska Pasice je v mrzlih zimskih dneh uklenjena v led

cev. V vsem času svojega
službovanja si nisem
vzel niti enega samega
dneva dopusta. Zmeraj
smo bili vsakomur na
voljo, saj smo imeli ob
poti tablo z napisom, da
se ključ dobi pri oskrbni-
ku. Obiskovalci so prih-
jali z vseh koncev
sveta.

Zena Zofka, ki je bila
nekaj časa celo sekretar-
ka Škoja, je v sali in
smeu celo rekla, da
je kaj priskrbel, vsi smo
rade volje pomagali in
dajali za našo bolnišnico
Franjo.

bolnišnice.

Vsak je pomagal,
kakor je pač mogel. Na
njivi v Zanjvcu smo
predelali vse, kar nam je
v tistem času uspelo in
kar je polje obrodilo.
Poljske pridelke smo
potem nosili do javk,
kjer so jih prevzeli fran-
jevci in odnesli naprej
v Franjo. Ravno tako so
dobivali meso. Vsak
terenec je bil dolzan, da
je kaj priskrbel, vsi smo
rade volje pomagali in
dajali za našo bolnišnico
Franjo.

France Bevk, kje pa
ste bili vi med drugo
svetovno vojno?

»Bil sem mobiliziran
v italijansko vojsko in že
pred kapitulacijo Italije
se nas je 33 prostovolj-
cev organiziralo na Sici-
liji, natančneje v Siracu-
se, odkoder smo z
Angleži odšli v Afriko,
in tako sem bil v Tunisu
in Alžiriji. Domov sem

prišel pes, izkrcali pa
smo se v Dubrovniku.
Sel sem čez Crno Goro,
mimo Nisa, Beograda in
domov v Dolenje Nova-
ke. Nas rod zivi tu že od
leta 1800.«

Ste morda kaj v sorod-
stvu s pisateljem France-
tom Bevkom? Dvainsed-
desetletni mozak se
siroko zasmeje in odvr-
ne: »Takole je bilo.
Nekega dne je prišel
pisatelj France Bevk v
Pasico. Na našem dvori-
šču sva z mojim pokoj-
nim očetom Francetom
ravno nekaj delala, ko je
pisatelj rekel: 'Pa smo
le prili skupaj trije Fran-
ce-Bevki!' Se veliko bi
lahko povedal, pa je včasih
kar dobro, da človek
malo ohrani zase. Saj
veste, se od takrat smo
navajeni na konspiraci-
jo.«

Zanimiva sogovornika
sta Zofija in France
Bevk. Zgodovina soteske

Foto: Loni Kos

Pasice, ki bo kmalu pra-
znovala 90-letnico odkri-
tja in 50-letnico parti-
zanske bolnišnice Fran-
nja, rada pripovedujeta
svojim vnukom in vsa-
kemu obiskovalcu, ce se
le ustavi pri njih na
Dolenjih Novakih 4 nad
Čerknem. Kancek gren-
kobe in resnoba obraz
sta naredila le ob misli,
da je ljudi, ki so delali v
Dolenjski bolnišnici
Franji in zanje, vedno
manj. V veliko veselje pa
so jim vnuki in vnuki-
nje, ki bodo prenasali
izročilo svoje babice in
dedka na svoje rodove.
Kajti skrivnostjo o soteski
Pasice, sumenju bistre
Čerinscice in partizan-
ske bolnišnice Franja so
se vedno med mogočni-
mi skalami in v mehki
domači zemlji, v Dole-
njih Novakih in drugih
zaselkih pod Dvaco, za
katero pravijo, da je naj-
daljša vas na svetu.

France Bevk: »Trideset let sem bil oskrbnik bolnice Franja in še danes živim z njo«

RECEPT

Nadevan svinjski file

SESTAVINE:

lep kos svinjskega fileja, sol, poper, pečeni-
ca, šopek mešanih dišavnih zelišč, žlica
olja, žlica gorčice, rezina ananasa, klinčki,
žlička sladkorja, kozarec belega vina,
omaka za pečenico, kisla čebulica, smeta-
na
CAS PRIPRAVE: 30 minut

S svinjskega fileja odrezemo odvečno masco-
bo, osolimo in popramo.

Nato po dolgem naredimo 1 cm globoko zare-
zo. Iz pečenice iztisnemo mesno maso in ji
dodamo sesekljane dišavnice. Mesno zmes
enakomerno porazdelimo vzdolž zareze v
fileju. Po vrhu nadeva vtaknemo trikotne rezine
ananasa, ki smo jih pretaknili s klinčki, in prav
rahlo posladkamo. Tako pripravljeno meso
položimo v pekač in prelijemo z vročo masco-
bo. Pecemo približno pol ure in vmes polivamo s
sokom, ki se nabira med pečenjem. Pečenico
narezemo na rezine in okrasimo s sadjem.
Ostanku soka od pečenice dodamo kocko
pečenice omake, ki jo prej pokuhamo. Doda-
mo še kislo čebulico, zalijemo z belim vinom in
prevmemo. Na koncu dodamo se smetano in s to
omako oblijemo narezan svinjski file.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Ohrovt po dalmatinsko

SESTAVINE:

350 g ohrovtu, sol, 600 g krompirja, 1 strok
česna, peteršilj, 4 žlice olivnega olja

Krompir olupimo, skuhamo in pretlačimo.
Pire zmesamo s strtim česnom, sesekljanim
peteršiljem in olivnim oljem. Solimo in postavi-
mo na toplo. Na rezance ali na krpice narezan
ohrovt 5 minut kuhamo v slani vodi, odcedimo
in zmesamo s krompirjevim pirejem. Ponudimo
na ogretem krožniku.

(Neva Miklavcic Predan)

RELIGIJA

Sai Babino iskanje resnice

TOMAZ ISKRA

Puthaparty, decem-
bra 92. Zdaj, januarja,
doma urejam vtise.
Veliko jih je. In potre-
boval bom teden, dva
ali več, da bom vse
nekako spravil v red.

Indijo sem si pred-
stavljaj drugače. Boj
gorato. Na severu je res
gorata, toda bolj ko smo
leteli proti jugu, več je
bilo nizine in jezer. Od
blizu se je izkazalo, da
so velika namakalna
polja. Od Frankfurta do
Bombaja smo leteli
deset ur, do Madrasa le
uro in pol. Čudovit
sončni vzhod. Lila in
oranzna čez vse nebo.
Smo v deželi pomar-
anc, banan, kokosa,
slonov, svetih krav in
kac. Eno so mi dali kar

okrog vratu. Bajе sem si
jo zaslužil, podobno
kot pozneje lepe foto-
grafije Sai Babe. Delil
jih je prijazen starček,
morda brahman.
Sai Babo sem doživel
ze prvi dan. Njegove
blage energije. Nara-
vnost do srca gredo.
Kakor bi sanjal. Kakor v
pravljici. Kakor v raji.
Vse: pokrajina, duh,
arhitektura asrama.
Toliko je vsega tega.
Cist, redek zrak. Bili
smo bosi. V tankih
belih oblacilih. Čez dan
pa vroče. Tudi čez 30
stopinj Celzija, in to za
božice.

Sai Baba - Resnica v
Bozjem. Sam pravi, da
je navaden človek.
Cemu potem na tisoče
ljudi z vsega sveta vsak

Sai Baba

dan okrog njega?! Usta-
novil je univerzo, zgra-
dil veliko bolnišnico in
organiziral nesteto Sai-
centrov po svetu. Cen-
trov pomoči za ljudi.
Ne glede na raso, barvo,
spol, stan in vero. Za
vse narode po svetu. Za
mir na svetu. Mir in
ljubezen sta zanj pogla-
vitni nauk. Iskati boga
v človeku. Ne nekje
zunaj! En bog, ena vera,
tako uči od nekdanj. Uci
v molku, le o božicu
ima govor in lepo poje.

Nekateri so tiho sklo-
njeni, nekateri molijo,
nekateri jočejo. Vsi smo
radostni, da smo lahko
v njegovi blizini. Hodi
naokoli, posipa vibuti
(zdravilni prah), otro-
kom deli bonbone.
Posebno rad ima otro-
ke, svoje učence in stu-
dente z univerze. Pobi-
ra pisma s prošnjami.
Vidimo ga radostnega
obrazu, a kaksno skupi-
no preprosto prezre.
Kajti vsi si ne zaslužijo
njegovega pogleda, ki
razbremeni in odresi.
Kakor bi se božanska
milost sprehajala med
nami. Tisina je mir.
Kaksno skupino zane-
se, kar v naročje bi se
mu vrgla. Tega ne ma-
ra. Zastaviti pot Swa-
miju pomeni zasenčiti
svetlobo. Vsak dobi, po
kar je prišel in kar si
zasluži.

Tisti, ki ima veliko
zla v sebi, ne čuti ničesar.
Je brezbrizen kot
prej. Tisti, ki odpre
srce, začuti neskončno
blazenost in mir. Pred-
zadnji dan pride k
meni na samo pet
metrov. Z desnico mu
pomaham. Vrne mi s

popolnoma enako kre-
tnjo desne roke. Ne
morem verjeti.

Nic ni naključno.
Okamnili ljudje ostane-
jo kamen. Zaman vsa
pot. Zanje velja samo
posvetno življenje in
postava. Tisti, ki imajo
pesniško srce, bi ostali
se kar naprej v asramu,
v blizini Sai Babe. O
božicu ima dolg govor.
Govori pojocje, energii-
co, tudi glas povzdigne,
kadar je treba:

»V človeku so stiri
stvari: satan, zival, clo-
vek in Bog. Če prevla-
dujeta satan in zival,
gre človeštvo zanesljivo
v pogubo. Zato si mora-
mo prizadevati, da
razvijemo v človeku
človeka in Boga. Razvi-
jati dobro, da premaga-
mo katastrofo. Deset let
imamo časa, nič več. V
teh desetih letih se bo
pretehtalo. Ljubezen in
mir bosta resila človeš-
tvo. Samo ljubezen in
mir in prav nič drugega.
Sicer človeštvo
grozi poguba.«

Tako Swami zaključil
svoj božični govor pred
večstotno množico
v dvorani asrama. Sledi
igra, ki prikazuje vse
inkarnacije od Krisne,
Bude, Jezusa do dana-
šnjih dni. Duh svetlobe
je eden. To je božanski
duh. Bog je eden. Reli-
gija je ena. Univerzalna
formula je: Ljubezen.
To je tudi formula
Kozmosa.

Zamaknjeni odhaja-
mo proti svojim domo-
vom. Zadnji dan smo
prek prvega tajnika
dobili blagoslov od Sai
Babe. Ali smo si lahko
zeleli se kaj več?!

FILATELIJA

Nove »otoške« znamke

MITJA JANCAR

Bermudi so v po-
castitev »sedmega
kongresa kluba pasjih
tropov«
izdali serijo
sestih znamk. Na
zamakah so nemški
ovcar, irski seter,
whippet - krizanec
hrta in jazbecarja,
terier, spic in siperk.
So zelo privlačne,
bolj kot naša znamka
s kraskim ovčarjem,
izdana ob tretjem
kongresu službenih psos. Izgubljena priloznost?

Nizozemci, ki so na Cejlonu zamenjali prve
kolonizatorje - Portugalce, očitno niso pustili
slabega vtisa. 24. oktobra so ob 350 obletnici
nizozemske reformirane cerkve izdali priloznost-
no znamko, na kateri je pečat te cerkvene
ustanove. Ne glede na težave s Tamilci so na
Cejlonu tolerantni do različnih ver. Dan
kasneje, 25. oktobra, so izdali znamko ob stolet-
nici Arabskega kolidza.

JUTRI

17. januarja

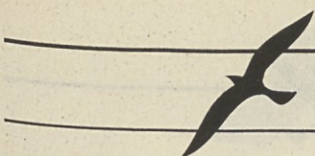
17. januarja leta
1706 se je v Bostonu
rodil Benjamin Fran-
klin. Prvi civilizirani
Američan, kakor ga
imenujejo njegovi roja-
ki, sodi med najbolj
znane in obudovane
ljudi 18. stoletja. Sodo-
bniki so v njem videli
predvsem filozofa,
moralista in diplomata.
Ukvarjal pa se je še z
marsicim, saj je bil
znanstvenik, fizik,
publicist, iznajditelj in
javni delavec.

Vsekakor je Benja-
min Franklin se danes
simbol Amerike.

V času, ko so se
angleske kolonije v
Ameriki osvobajale
angleske nadvlade, je bil
poslan v Francijo, kjer
so ga vsi hvalili in je
postal pravi idol. V
zapletenih okoliščinah je
spretno opravljal svojo
diplomatsko službo. Ko
je bila njegova naloga
končana, je moral se dve
leti ostati v Parizu in
urejati gospodarske
odnose med Francijo in
ZDA.

Bil je razgledan
znanstvenik, v Parizu je
z zanimanjem spremljal
prvi polet z balonom.
Sicer pa je najbolj znan
zaradi svoje iznajdbe
strelovođa in kondenza-
torja.

Franklin je bil star že
79 let, ko je zapustil
Pariz in se vrnil v domo-
vino. Naporno potova-
nje je kljub visoki staro-
sti vzdržal, doma pa se
je dejavno vključil v
politično in znanstveno
življenje. Kljub vsej slavi
ta veliki moz v zasebnem
življenju ni imel sreče.
Umrli je 17. aprila leta
1790, star 84 let.

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

09.00	Video strani
09.10	Radovedni Tacek: Noc, ponovitev
09.25	Zlata ribica, 4/7
09.50	Tok tok, kontaktna oddaja za mladostnike, ponovitev
10.35	Brannigan, angleški film, ponovitev
12.30	Slovinci v zamejstvu, ponovitev
13.00	Porocila
13.05	Tednik, ponovitev
13.05	Sova, ponovitev
14.35	Popolna tujca, 13/28 del ameriske naniz., VPS 1345
15.00	Woody Allen: Hannah in njeni sestri, ameriški film, VPS 1415
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Zivljenjske preizkušnje, 12/13 del angleske poljudno-znanstvene serije, VPS 1715
18.00	Regionalni program - Ljubljana
18.45	TV mernik
19.12	Zrebanje 3 x 3
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport,
20.00	Utrip
20.20	Križkraz
21.25	Bagdad Cafe, 14/15 del ameriske nanizanke VPS 2135
21.50	TV dnevnik 3, vreme, sport, VPS 2205
	Sobotna noč
22.30	Nočni videomeh
23.40	Shirley Bassey, ponovitev
00.30	Video strani

SLOVENIJA 2

08.00	Jakec in carobna lucka, 14/26 del angleske risane serije
08.10	Denver-poslednji dinosaver, 11/20 del ameriske naniz.
08.30	Zgodbe iz školjke
09.15	Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke
10.45	St. Anton: SP v alpskem smučanju, smuk, (M), prenos
12.00	Operne zgodbe: Manon Lescaut, 2. oddaja
12.55	Helsinki: EP v umetnostnem drsanju, pari, prenos
16.25	Zandar iz Saint Tropeza, francoski film
18.00	Sportna sobota: Srednjeevropska liga v odbojki, (Z), Pa-loma Branik - UK Bratislava, posnetek iz Maribora
19.00	Dober tek!, Kuharski nasveti Paula Bocuseja, 19/22
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.00	Churchill, 2/4 del angleske dokumentarne serije
20.00	Homoturisticus
21.30	Pogled in zadeni
22.35	Sova Znaki zodiaka: Devica, 6/12 del nem. nanizanke
	Velika spletk, ameriški film, (CB)

KANAL A

07.30	Sobotni dopoldanski program
12.00	Letalonosilka, ameriški film
13.30	Srečni Luka, 1. del ameriske risanke
14.00	Zdravnik po sili, igra
15.10	Kanaliziranje, dokumentarni film
16.00	Dogodek v Podstredi, kratki film
16.25	Carovniki pod košem, amrški film
17.25	Vesoljevo oko, ponov. znanstveno-fantastičnega filma
19.00	Srečni Luka, 2. del risanke
19.30	MCM
20.00	Guliver, ameriški risani film
21.20	Carolina Skeletons, ameriški film
23.00	Nevarnost v ZDA, ameriški film
00.30	MCM
02.00	Zgodovina porno filma, 5. del
02.30	Erotični film
04.00	Erotična uspravanka
04.20	Astrološka napoved

KOPER

18.00

Globus

RAI 1

8.10	Nan.: La sporca dozzina - Missione Clown
8.55	Film: L'ultimo viaggio dell'arca di Noè
11.00	Film: Il cacciatore del Missouri (i. C. Gable)
12.25	Vreme in dnevnik
12.35	Rubrika: Check-up
13.25	Izzrebanje lota
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Aktualno: Prizma
14.30	Rubrika za avtomobiliste TG Uno Auto
14.45	Sobotni sport
16.50	Variete: Disney Club
18.00	Dnevnik 1 in loto
18.10	Rubrika: Più sani più belli (R. Lamberti)
19.25	Nedeljski evangelij
19.50	Vreme in dnevnik
20.25	Sportne vesti
20.40	Variete: Saluti e baci
23.00	Nočni dnevnik
23.15	Posebnosti TG 1
24.00	Vreme in vreme
0.30	Filmske novosti
0.35	Cinema e memoria
1.05	Film: Fedra (dram., '62, r. J. Dassin)

RAI 2

6.10	Cuore e batticuore
7.00	Aktualno: Mattina 2, vmes (8.00, 9.00, 10.00) kratke vesti
10.05	Film: L'ira di Achille
12.00	Aktualno: Scrupoli
13.00	Dnevnik 2, rubrika
14.10	Dribbling in vreme
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.35 Santa Barbara
15.25	Videl bos in zanimivo o filmu La fine è nota, nato loto
16.15	TGS Parquet, vmes IP v odbojki in kosarki
18.45	Nan.: Hunter
19.35	Vreme in dnevnik
20.15	Sportne vesti
20.30	Film: Delitto per passione (krim., i. Joanna Pacula, M. Ironside)
22.10	Nan.: L'ispettore Sarti
23.15	Dnevnik
23.30	Senza scrupoli
1.00	EP v umetnostnem drsanju

RAI 3

6.45	Rubrika o kmetijstvu
9.00	Aktualno: Videl bos
10.20	Koncert RAI 3
10.55	Dok.: Pred 20 leti
11.55	SP v smučanju: super-veleslalom (Z), smuk
14.00	Dezelneste vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	Okolje Italija
15.15	Samo za sport
18.00	Sportni tednik
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Dezelneste vesti
19.45	Aktualno: Insieme, 20.15 Lo dico al TG 3
20.30	Film: Il grande cuore di Clara (dram., '88)
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Harem
23.45	Variete: Magazine 3
0.45	Dnevnik in vreme

RETE 4

6.25	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
8.35	Nad.: Marilena, 9.45 General Hospital, 10.35 Anche i ricchi piangono, 11.00 Ines, 11.45 Celeste, vmes (10.25) TG 4 vesti
12.45	Variete: A casa nostra
13.30	TG 4 vesti
14.00	Buon pomeriggio
14.05	Nad.: Sentieri, 15.00 Maria, 16.00 Amanda, 16.50 Febbre d'amore
17.25	Rubrika o lepoti
17.30	TG 4 vesti
17.40	Aktualno: Lui, lei l'altro (vodi M. Balestri)
18.00	Nad.: La signora in rosa, vmes (18.55) vesti
19.35	Kviz: La cena è servita
20.30	TV film: Il magistrato (dram., Avstral. '89, i. F. Nero, 1. del)
22.30	Parlamento in, vesti
23.30	Film: Phft e l'amore si sgonfia (kom., '54)

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Nan.: Casa Keaton
9.05	Aktualno: Sabato 5
10.30	Nan.: Arnold
11.30	Aktualno: Anteprima
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.35	Kviz: Lingo
14.00	Aktualno: L'arca di Noè (vodi L. Colò)
15.00	Aktualno: Amici
16.00	Otroski variete: Topo Gigio in risanke
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Variete: SuperPaperisima (vodi E. Greggio)
22.45	Nan.: Casa, dolce casa
23.15	Zanimivosti o filmu F.F. Coppole Dracula
23.55	TG 5 nočne vesti
0.10	Proza: Bar biturico (Teatro Archivolto)

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio
13.00	Otroski variete
13.45	Nan.: Agli ordini papà
16.00	Varieteja: Non è la RAI, 16.00 Unomania
16.05	Glasba: TopVenti
16.30	Aktualno: A tutto volume
17.00	Nan.: Ultraman
17.30	Variete: Mitico
17.55	Film: Prendi il mio cuore (kom., ZDA '87, nato sport
20.00	Variete: Karaoke
20.30	TV film: Cop Girl - Artigli di tigre (pust., ZDA '91, i. J. Merhi)
22.30	Film: Spaghetti a mezzanotte (kom., '81)
0.15	Odprti studio in Sport

TMC

7.00	Euronews
9.00	Snezi planet
10.15	Nan.: Chopper One
10.45	Rubrika o motorjih Crono
11.25	SP v smučanju: zenski superveleslalom, 12 15 moski smuk
13.45	Sport Show (vodi M. Sbardella), 14.00 kosarka NBA
16.00	EP v umetnostnem drsanju (ples, prosto)
18.20	Rubrika: Strike - Ribolov na ekranu
18.55	Gamesmaster
19.25	Vremenska napoved
19.30	Vesti: TMC News
20.00	Nan.: Maguy - Il gioco non è chiaro
20.30	Film: Vendetta per il Santo (krim., VB '73, i. Roger Moore, Rosemarie Dexter)
22.20	Film: Rock Hudson (biog., ZDA '90, r. John Nicolella, i. Thomas J. Griffith)
0.05	EP v umetnostnem drsanju
2.05	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
8.40	Dezelneste programi
12.00	Glasba in show
12.30	Borsaffari
13.00	Nanizanka
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.20	Weekend
15.30	Dezelneste programi
17.15	Sette in allegria
19.00	Nan.: I Cambell, 19.30 L'uomo di Atlantide
20.30	Film: Zorro contro Maciste (pust., It. '63, i. Pierre Brice)
22.15	Nan.: Mike Hammer
23.15	Filmske novosti
23.30	Film: Absolute Beginners (kom., VB 1986, i. Eddie O'Connell)
1.30	Filmske novosti

TELEFRIULI

16.45	Kratke vesti
17.00	Dok.: Explorer
17.30	Rubrika: Mavrica
18.00	Italia Cinquestelle
19.00	Vecerne vesti
19.30	TG posebnosti
20.00	Nan.: Anna e il suo re
20.30	Opera: 1942 - Epopeya
22.00	Lirica de America
22.30	Nan.: Barney Miller
23.30	Nocne vesti

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
14.00 Krima in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Harry O, ameriška tv nanizanka
13.50	Film
15.20	Dragnet, ameriška tv nanizanka
15.55	Carobna svetilka:
17.25	Mali koncert
18.00	Globus
19.00	TV dnevnik
19.25	Verska oddaja
19.35	Harry O, ameriška tv nanizanka
20.30	Celovečerni film
22.00	TV dnevnik
22.10	Vohuna, ameriška nanizanka

Avstrija 1

09.00	Dopoldanski spored, ponovitev oddaj
10.30	Romantična komedija, pon. amer. filma
15.35	Robert in Bertram, nemška komedija
16.30	Jaz in ti
16.30	Mali divjaki in mamut, risana serija
16.00	Otroski Wurlitzer
17.00	Mini cas v slikah
18.05	Alpe-Donava-Jadran
18.30	Grad ob Vrbskem jezzeru
19.30	Cas v sliki, vreme
20.00	Sport
20.15	Trije moski in otrok, ameriška komedija
21.55	Zlata dekleta
22.20	Smrtonosni gospod Frost, grozljivka
00.05	Kje je oče?, ameriška komedija
01.25	Porocila, Ex Libris
01.35	Tisoc mojstrov

Avstrija 2

08.00	Vremenska panorama
10.55	Sport
15.00	Ali imate radi klasiko?
16.00	Ozri se po deželi: V ceskem gozdu
17.00	Ljuba družina
17.45	Kdo me hoče: Zivali iščejo dom
18.00	Sport
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
20.00	Kultura
20.15	Noč ima veliko oci, ameriška psih. kriminalka
21.10	Cas v sliki
23.00	Peter Veliki, 3/4 del ameriske nadalj.
00.30	Jason King: Astronavt in medved
01.20	Porocila

Hrvaška 1

08.50	TV koledar
09.00	Dobro jutro, Hrvaska
10.30	Zakaj ljubim Zagreb?, oddaja za otroke
11.30	Oddaja za otroke
12.00	Porocila
12.05	Moc in slava, 7. del
12.35	Duhoviti dvor, 14. del
13.05	Risanka
13.15	Slika na sliko
14.00	Porocila
14.05	Pozdravi iz domovine
14.50	"The Kind of Magic"
15.15	Beverly Hills, 90210
14/23	del amer. naniz.
16.00	Porocila
16.10	Dokumentarna oddaja
17.05	Mlada Tom in Jerry
17.30	Televizija o televiziji
18.00	Porocila
18.05	TV razstava
18.20	Santa Barbara, 296. del amer. naniz.
19.05	Vzacetku je bila beseda
19.15	Risanka
19.30	Dnevnik 1
20.00	TV tednik
20.20	"Robin And The Seven Hoods, amer. film
22.35	Dnevnik 2
23.00	Slika na sliko
23.45	Porocila v angleščini
23.50	Porocila
00.00	Sen brez meja

Hrvaška 2

17.55	Rokomet-Pokal evropskih prvakov: Badel 1862 Zagreb - Braga, 1. polcas
18.40	Rokomet, 2. polcas
19.15	Glasba
19.30	Dnevnik 1
20.00	TV tednik
20.20	Crno-belo v barvah: V avtobusu, 18/51 del angleske humoristične nanizanke
00.00	Hit-depo
02.30	Horoskop

Madžarska

06.10	Dobro jutro
08.20	Verski program
08.30	Spored za otroke
12.00	TV magister
13.30	Glasbeni zanesenjaki
14.05	Condorcet, 2.del francoskega filma
15.35	Kviz, družabna igra
18.15	Art Farmer v Budimpešti, 2. del koncerta
17.50	Moja hisa, kultura bivanja
19.10	Kolo sreče, kviz
19.40	Večerna pravljica
20.00	Dnevnik
20.35	Kumara, politična solata
21.00	Clovek iz zvezd, ameriški film
23.55	Lepo pocesana pijavka, francoski tv film
01.20	Dnevnik

SATELIT

SUPER

6.30 Poslovne novice; 7.00 The mix; 8.00 Porocila; 8.30 Financial; 9.00 Super Shop; 10.05 Mix; 14.00 Youthquake; 14.30 Eco record; 15.00 Travel magazin; 15.30 Beyond tomorrow; 16.00 Sport; 16.30 Focus; 17.00 Scena; 17.30 Absolutely live; 18.30 Videofashion; 19.00 Filmska mafineja; 20.15 Dick Tracy (krim., ZDA 1946); 21.30 Filmski magazin; 22.30 High Aspirations; 23.00 Scena; 23.30 Hana Loose; 24.00 Count Dracula (srh., 1970); 1.50 Absolutely Live; 2.00 China News Europe.

SKY ONE

7.00 Nevami zaliv; 7.30 Elephant boy; 8.00 Fun factory; 13.00 Barnaby Jones; 14.30 Rich Man, Poor Man (ZDA, i. Nick Nolte); 15.20 Greenacres; 16.15 Risanka; 17.00 Beverly Hills 90210; 19.00 Družina Addams; 20.00 Uk Top 40; 21.00 Neresene skrivnosti (vodi Robert Stack); 22.00 Cops I; 22.30 Cops II; 23.00 Ameriška rokoborba; 24.00 Saturday Night Live.

EUROSPORT

9.00 Ski Report; 10.00 SP v hitrostnem drsanju; 11.30 SP v smučanju: superveleslalom (Z); 12.15 SP v smučanju (M); 14.00 EP v umetnostnem drsanju; 16.00 Tennis; 17.00 Ski Report; 18.00 Euroscores; 18.05 SP v smučanju; 19.00 Tennis; 22.00 EP v umetnostnem drsanju; 24.00 Euroscores.

SCREENSPORT

6.30 Nogomet; 7.00 Squash; 8.00 Odbojka na plaži; 9.00 Hokej na ledu; 10.00 Longitude; 10.30 Motociklizem; 11.30 Rally Pariz-Dakar; 12.30 Kosarka NBA; 13.00 Kickboks; 14.00 Kosarka NBA; 16.00 Dirke na ledu; 16.30 Rally Pariz-Dakar; 17.00 Global Adventure Sport; 17.30 Odbojka na plaži; 18.30 Go; 19.30 Tiskski kickboks; 20.30 Boks; 21.30 Rally Pariz-Dakar; 22.00 Rugby; 24.00 Rally Pariz-Dakar; 0.30 Go; 1.30 Amrški nogomet; 3.30 Kosarka; 4.00 Keglanje; 5.00 Kosarka.

MTV

8.00 Awake On The Wild Side; 11.00 The Big Picture; 11.30 US Top 20; 13.30 XPO; 14.30 Video; 16.30 Elvis Presley Special; 17.00 Yoi; 18.00 The Real World; 18.30 The Big Picture; 19.00 Braun European Top 20; 21.00 Saturday Night Live; 21.30 MTV Sports; 22.00 The Soul of MTV; 23.00 Partyzone; 1.00 Video; 3.00 Nočni video.

SKY MOVIES

7.00 Pregled programa; 8.40 Entertainment Tonight; 9.00 The Angel Levine; 11.00 Lies Of The Heart; 12.00 The Perfect Date; 13.00 A Thousand Heroes; 15.00 Brenda Starr; 17.00 An American Summer; 19.00 Mission Of The Shark; 20.40 Entertainment Tonight; 21.00 Wing Of The Apache; 23.00 Marked For Death (ZDA 1990, i. Steven Segal); 0.35 Emmanuelle 2; 2.05 Hardcastle and Fist; 3.35 Evil Senses; 5.15 Till Murder Do Us Part.

MOVIE CHANNEL

7.20 The Big Night; 8.40 Columbo: Murder Of A Rock Star; 10.20 It Nearly Wasn't Christmas; 12.00 Victim Of Innocence; 14.00 Return To Paradise; 16.00 They Might Be Giants (ZDA 1971, i. Joanne Woodward); 18.00 The Adventure Of Milo and Otis; 19.30 Xposure; 20.00 Loose Connection; 22.00 Days Of Thunder; 24.00 The Grifters; 1.55 Bulseyle; 3.35 Wheels Of Terror.

PRO 7

6.25 Serije: Lassie, 6.50 V kraljestvu divjih zivali, 7.35 Tisoč milj prahu, 8.25 Fant z druge zvezde; 9.20 Poslednji trije albatrosi; 10.45 Bandaloro (vestern, ZDA 1967); 12.40 Mash; 13.10 Booker; 14.00 Zivali znanih ljudi; 14.10 V kraljestvu divjih zivali; 15.00 Clovek z druge zvezde; 15.50 Starsky in Hutch; 17.40 Blob - Groza brez imena (fant., ZDA 1958); 19.00 Srečno pot; 20.00 Porocila; 20.15 Black Moon (ZDA 1985, i. Tommy Lee Jones); 22.00 Megla (srh., ZDA 1979); 23.35 Vohljaca; od 0.25 do 6.30 Porocila, 0.35 Martin; 2.10 T.J. Hooker, Porocila.

SAT 1

6.00 Ponovitve; 7.25 Risanke in igre; 10.25 Gospodarski forum; 10.55 Kolo sreče; 11.30 Clovek, ki si ne upa (kom., Nem. 1986); 13.50 Hudičevi gusarji (pust., VB 1963, i. C. Lee); 15.20 Prsmuknje-ni

